Petronela Savin (coord.)
Monica Fichioş

GHID METODOLOGIC PENTRU ÎNVĂŢĂMÂNTUL PRIMAR. LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ

• titularizare • definitivat • grade didactice

2017

Referenţi ştiinţifici:
Prof.univ.dr. Venera-Mihaela Cojocariu
Conf.univ.dr. Ioan Dănilă

Descrierea CIP

Cuprins

Cuvânt-înainte /
Introducere /

I. NOUL CURRICULUM NAŢIONAL, ÎNTRE CONTINUITATE ŞI SCHIMBARE /
I.1. Planul-cadru – document fundamental de politică educaţională /
Schema orară /
I.2. Profilul de formare al elevului absolvent al ciclului primar /
I.3. Programa şcolară – document central al învăţării centrate pe competenţe /
Competenţe generale /
Competenţe specifice /
Conţinuturi /
Sugestii metodologice /
I.4. Manualul şcolar. Digitalizare şi metacogniţie /
I.5. Opţionalul – formă unică de curriculum la decizia şcolii în învăţământul primar /
Fascinaţia cărţii. Literatura pentru copii /
I.6. Planificarea calendaristică – o organizare holistică încă necesară? /
Planificare calendaristică integrată. Clasa I /
I.7. Proiectarea pe unităţi de învăţăre – modelul învăţării integrate /
Proiectarea unei unităţi de învăţare. Clasa I /

II. METODOLOGIA DIDACTICĂ ACTUALĂ /
I.1. Repertoriu de metode didactice de formare /
1. Ciorchinele /
2. Cubul /
3. Pălăriile gânditoare /
4. Cadranele /
5. Lectura explicativă /
6. Cvintetul /
7. Mozaicul /
8. Jurnalistul-cameleon /
9. Metoda predicţiilor /
10. Frisco /
11. Exerciţiul /
12. Conversaţia /
13. Jocul /
14. Jurnalul dublu /
15. Cercul de discuţii /
16. Metoda R.A.F.T. /
17. Metoda R.A.I. /
18. Schimbă perechea! /
19. Explozia stelară /
20. Linia valorilor /

III. PROIECTAREA LECȚIEI, ÎNTRE TRADIȚIE ȘI INOVAȚIE /
Proiect de lecţie – Clasa I: Sunetul [j] şi litera j /
Proiect de lecţie – Clasa a III-a: Ţara de dincolo de negură, de Mihail Sadoveanu /
Proiect de lecţie – Clasa a IV-a: Genul substantivelor /
Proiect de lecţie – Clasa a IV-a: Compunerea după un plan de idei /
Proiect de lecţie – ERR – Clasa a II-a: Ciuboţelele Ogarului, după Călin Gruia /

IV. EVALUAREA LA ORA DE LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ /
IV.1. Evaluare orală /
Secvenţe din scenariul didactic al unei lecţii de evaluare orală /
IV.2. Evaluare scrisă /
Probă de evaluare iniţială /
Probă de evaluare formativă /
Probă de evaluare sumativă /
Sugestii metodologice privind evaluarea competenţei de receptare de mesaje orale /
Probă de evaluare – Ascultare activă /
IV.3. Metode complementare/alternative de evaluare /
IV.3.1. Observarea sistematică a activităţii şi a comportamentului elevului /
Grilă de evaluare a opiniei faţă de un mesaj scris, la clasa a III-a /
Grilă de evaluare a lecturii cu voce tare, la clasele I şi a II-a /
Grila de evaluare a lecturii cu voce tare, la clasele a III-a şi a IV-a /
IV.3.2. Portofoliul /
Portofoliul ,,Scriitori clasici români" /
IV.3.3. Proiectul /
Schiţă de proiect ,,Primăvara în ochi de copil" /
IV.3.4. Investigaţia /
Oituzul, trecut, prezent şi viitor /
IV.3.5. Autoevaluarea /
Exerciţii de autoevaluare /

Anexă /

Elemente de didactică generală aplicate disciplinei Limba şi literatura română
1. *Subiect rezolvat conform modelului dat la concursul de titularizare, 2014* /
2. *Subiect rezolvat conform modelului dat la concursul de titularizare, 2015* /
3. *Subiect rezolvat conform modelului dat la concursul de titularizare, 2016* /
4. *Subiect rezolvat conform modelului dat la concursul de titularizare, 2017* /

Concluzii /

Bibliografie /

Despre

Ghidul metodologic pentru învăţământul primar.
Limba şi literatura română
Petronela Savin (coord.)
Monica Fichioş

Apariția unui nou ghid psihopedagogic și didactic pentru profesori poate părea redundantă pe o piață a cărții saturată de manuale, auxiliare, cărți de dezvoltare personală pe care, de multe ori, beneficiarii nu ajung să le utilizeze, nu știu să le selecteze, le aleg predominant după criterii subiective sau financiare, așteaptând să găsească în ele rezolvarea certă a tuturor dilemelor profesionale care îi frământă la un moment dat al carierei.

Criteriul fundamental care impune prezentul ghid este unul singur: cel al *calității,* ceea ce îndepărtează presupoziția de „încă o carte în plus" și o înlocuiește cu certitudinea „un ghid excelent". Aceasta este susținută de cel puțin următoarele *argumente*:

1. *Argumentul formării profesionale solide* a autoarelor în domeniu (ambele sunt absolventele Liceului pedagogic „Ștefan cel Mare" din Bacău, specializarea învățător-educator, cu studii doctorale şi postdoctorale în domeniul filologiei (Petronela Savin), efectuate la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi, respectiv, cu studii universitare în domeniul științelor educației (Monica Fichioş) efectuate la Universitatea „Vasile Alecsandri" din Bacău;

2. *Argumentul înaltei expertize profesionale* a autoarelor în domeniu – Petronela Savin are o vechime în învățământ de 17 ani, respectiv 10 ani de predare a disciplinelor de didactica limbii române şi practică pedagogică în cadrul D.P.P.D. al Universității „Vasile Alecsandri" din Bacău și a disciplinei didactica limbii şi literaturii române pentru învățământul primar în cadrul programului de studii Pedagogia învățământului primar și preșcolar al aceleiași instituții. Monica Fichioş are o vechime în învățământ de 20 ani ca profesor în învățământul primar și preșcolar, cu gradul I din anul 2010;

3. *Argumentul unei bogate activități în domeniu* – articole şi volume publicate de către autoare în domeniul ştiinţelor educaţiei, coordonarea de proiecte de cercetare şi educaţionale, participarea la stagii de formare continuă certificate de instituții abilitate;

4. *Argumentul unei foarte bune structurări logice și metodologice* a instrumentului propus care ilustrează și însoțește coerent și complet întregul curriculum la disciplina Limba şi literatura română în învăţământul primar, oferind beneficiarilor răspunsuri la cele mai diverse întrebări și provocări actuale ale domeniului;

5. *Argumentul unei complete abordări a problematicii* curriculumului la disciplina Limba şi literatura română în învăţământul primar (teoretic și practic; finalități, conținuturi, strategii didactice, evaluare; clasic și modern; enunțiativ și interogativ);

6. *Argumentul viziunii strategice, comprehensive, sistematice, inteligibile, pragmatice* în care, atât profesorul debutant, cât și cel cu expertiză, găsesc ancore de cunoaștere, de dezvoltare sau de rafinare a competențelor profesionale.

Raportat la nevoia de formare continuă a cadrelor didactice în creștere, dar și la exigențele parcursului impus în acest sens de sistemul formal din România, dominat de o anumită birocrație și de un exces de carte pedagogică, pe alocuri, lipsită de valoare și, uneori, chiar păguboasă prin lipsa de calitate și profesionalism (oferind potențialilor beneficiari texte încărcate cu erori psihopedagogice, didactice sau de conținut), prezentul ghid vine cu o perspectivă extrem de clară și pragmatic corelată cu tipul de evaluare la care sunt supuși profesorii cu ocazia concursurilor și examenelor naționale. Analiza lucrării pe capitole pe care o vom efectua în continuare va încerca să susțină aceste aserțiuni.

În *Capitolul I* se realizează o prezentare și analiză sintetică a curriculumului pentru învățământul primar la disciplina Limba şi literatura română – un excelent cadru conceptual, integrat de cunoaștere și conștientientizare a specificului și conținutului actualelor documente

curriculare de proiectare globală (plan-cadru, programa școlară, manual) și de proiectare eșalonată (curriculum elaborat de școală – opțional, proiectare calendaristică şi a unității de învățare). Acesta este combinat cu exemple de bune practici în sfera proiectării eșalonate, gândite și prezentate într-o manieră actuală, problematizantă, reflexivă și autoreflexivă, care îndeamnă cititorul nu doar la studiu și învățare, ci şi la analize, întrebări și răspunsuri personale, la o poziționare atitudinală și praxiologică în raport cu contextul curricular existent.

În *Capitolul al II-lea* este prezentat adecvat din punct de vedere științific și psihopedagogic un pachet de 20 de repere metodologice actuale. Acestea, deși considerate, în cea mai mare parte a lor, moderne, conservă și combină eficient dimensiunile clasice ale metodologiei didactice propriu-zise (de ex. lectura explicativă, exercițiul, conversația), cu aspecte de noutate din perimetrul metodologiei didactice. Astfel, se îmbină într-o manieră inovativă și relativ ludică în noile structurări metodologice (ciorchinele, cubul, cvintetul, jurnalistul-cameleon, R.A.F.T., R.A.I, linia valorilor) valențele explicației, exercițiului, conversației. Beneficiind de aportul caracterului lor activ-participativ până la interactiv, ele sunt extrem de bine primite de elevi și stimulează motivația învățării, respectiv dezvoltarea inteligenței interpersonale, asociată cu formarea/dezvoltarea competențelor de comunicare orală. De reală utilitate, atât pentru înțelegerea specificității și funcționalității respectivelor metode, dar, mai ales, pentru conștientizarea interdependenței de ordin funcțional dintre conținutul învățării și metoda utilizată în predare-învățare, ele se bucură de o prezentare extrem de bine realizată din punct de vedere grafic și estetic, ceea ce sporește interesul pentru lectură.

În *Capitolul al III-lea* ne apropiem de unul dintre cele mai importante demersuri care asigură eficiența demersului didactic, respectiv proiectarea lecției, față de care, majoritatea profesorilor manifestă raportări atitudinale cel puțin contradictorii, dacă nu de respingere. Motivele acestei reticențe sunt multiple: lipsa experienței și a viziunii holiste sau, dimpotrivă, o bogată experiență care ar putea face credibilă lipsa utilității proiectării; complexitatea abordării proiectării sau, dimpotrivă, credința că procesul este algoritmic, motiv pentru care activitatea didactică este liniară, simplă și ușor de gestionat, chiar în lipsa proiectării, eventual cu o doză de spontaneitate/creativitate care să asigure adaptarea la contextul didactic real; dimensiunea birocratică a realizării proiectării care scade implicarea în efort; necesitatea continuității sale, care implică un volum constant mare de efort intelectual pentru pregătirea activităților și anticiparea lor din toate punctele de vedere; dificultatea proiectării, cel puțin pentru profesorii debutanți sau, dimpotrivă, intrarea ei într-o relativă rutină; caracterul interdisciplinar, care presupune articularea aspectelor științifice cu cele psihopedagogice și didactice; caracterul cronofag, timpul mare consumat în proiectare, mai ales pentru profesorii debuntanți, raportat la numărul de lecții pe care trebuie să le proiecteze ș.a.m.d. Tocmai de aceea modelele de proiecte de lecții oferite în acest capitol încearcă să combine și ilustreze printr-o abordare complementară între tradiție și inovație modul de proiectare a unui set de 5 lecții abordând conţinuturi diferite și aparținând a două abordări, cea clasică și cea a modelului ERR (evocare – realizarea sensului – reflecție). Într-o manieră corectă psihopedagogic și care se distanțează înțelept de cele mai frecvente greșeli întâlnite în practica proiectării lecției (necorelarea competențelor generale cu competențele specifice integrate; obiective operaționale formulate greșit; obiective operaționale inadecvat dozate în raport cu clasa, tema și tipul lecției; lipsa obiectivelor operaționale afective și psihomotrice; strategie didactică incorect sau incomplet structurată sau elaborată; evenimente ale lecției incorect ordonate sau denumite; evenimente ale lecției rigid abordate în raport cu tipul lecției; lipsa obiectivelor operaționale pentru anumite evenimente ale lecției; lipsa dozării temporale pe evenimente și pe obiective; incorecta și incompleta proiectare pe orizontală a fiecărui eveniment al lecției, în totalitatea elementelor sale structurale și în adecvarea lor. Prin exemplificarea paradigmei proiectării curriculare a unei lecții se contribuie la instrumentarea celor mai tineri profesori cu modele corecte de proiectare, oferindu-se, de asemenea, relative restructurări de metodologie a proiectării pentru profesorii cu mai multă experiență. Se demonstrează astfel cum metodele exemplificate în capitolul anterior se pot integra în diverse contexte didactice, aparținând unor abordări psihopedagogice variate.

În *Capitolul al IV-lea* structura curriculară propusă de prezentul ghid se rotunjește cu procesul de evaluare. Acesta este abordat din punctul de vedere al formelor și metodelor (clasice și alternative/complementare) valorificate la disciplina Limba și literatura română. Sunt ilustrate

cu acurateţe atât formele de evaluare (orală şi scrisă, formativă, sumativă), cât şi metodele de evaluare specifice disciplinei (conversaţia examinatoare, proba de cunoştinţe, observarea sistematică a activităţii şi a comportamentului elevului, portofoliul, proiectul, investigaţia, autoevaluarea). Exemplele oferite cu echilibru, adecvare şi discernământ se caracterizează prin corectitudine, accesibilitate şi fezabilitate pentru clasele la care sunt propuse şi se integrează complet în designul diferitelor lecţii şi secvenţe de lecţie.

Utilitatea ghidului este sporită de anexele acestuia în care sunt prezentate elemente de didactică generală aplicate disciplinei Limba şi literatura română prin subiecte rezolvate conform modelului dat la concursurile de titularizare desfăşurate succesiv în ultimii ani. Aflaţi în căutarea de numeroase răspunsuri la întrebări corelate pregătirii acestui examen, beneficiarii ghidului pot găsi aici o formă corectă şi completă de rezolvare a itemilor dar, mai ales, un model de abordare a probelor care le poate aduce, în condiţii de concurs, performanţa aşteptată (de multe ori candidaţii cunosc problematica sarcinilor, dar au dificultăţi în construirea completă şi coerentă a rezolvării acestora).

Susţinând utilitatea ghidului, avem în vedere nu doar procesul de formare continuă, cât şi pe cel de formare iniţială, atât pentru profesorii din învăţământul primar, cât şi pentru profesorii de limba şi literatura română, care îl pot valorifica ca pe un pachet de sugestii de la care pot extrapola elemente către problematica domeniului din învăţământul gimnazial.

Semnatarii volumului se bucură de admiraţia noastră sincer declarată şi argumentată, într-un context al momentului în care, din păcate, aspectul cantitativ şi/sau financiar al publicării unor astfel de instrumente pare a fi, încă, precumpănitor pe piaţa cărţii sau în mediul online.

Prof.univ.dr. Venera-Mihaela Cojocariu,
Universitatea „Vasile Alecsandri" din Bacău,
9 iunie 2017

Introducere

Această carte s-a născut din experienţa predării disciplinei didactica limbii şi literaturii române de peste 10 ani la Universitatea „Vasile Alecsandri" din Bacău (lect.univ.dr. Petronela Savin) şi din experienţa predării de aproape 20 de ani a disciplinei limba şi literatura română în învăţământul primar (prof.înv.primar Monica Fichioş). Activitatea didactică şi activitatea de cercetare ne-au dovedit că avem de-a face una dintre cele mai fluide discipline, la nivelul căreia schimbarea este principala caracteristică.

Imperativul publicării în acest moment a unui ghid metodologic pentru limba şi literatura română în învăţământul primar îl constituie schimbările care au avut loc în sistemul educaţional o dată cu adoptarea Legii Educaţiei Naţionale nr.1 din anul 2011, pusă în act, cu efecte importante, prin schimbarea documentelor oficiale, planul-cadru şi programele şcolare, începând cu anul 2013, şi prin introducerea manualelor digitale, începând cu anul 2014. Precedentele schimbări propuse prin reforma învăţământului românesc, la nivelul curriculumului obligatoriu, apărute între 1998 şi 1999, au fost explicitate prin materiale auxiliare precum *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor de limba şi literatura română*, 2002, C.N.C., Bucureşti şi *Ghid de evaluare. Limba şi literatura română*, 2001, Ed. Aramis, Bucureşti. Aceste instrumente, deosebit de folositoare, se văd acum depăşite de schimbările survenite după 15 ani, iar absolvenţii, viitori profesori în învăţământul primar, şi chiar cadrele didactice cu experienţă simt lipsa unui instrument care să ofere sugestii de aplicare a noilor programe şcolare. Cum noua reformă la nivelul învăţământului primar pare să fi căpătat contur, este oportun un nou ghid metodologic care să răspundă imperativelor impuse de cerinţele activităţii didactice performante, cuantificate şi prin examenele de titularizare, definitivat, de obţinere a gradului didactic al II-lea sau a gradului didactic I.

Oferta de formare propusă prin acest instrument a fost elaborată din perspectiva paradigmei centrării pe competenţe a învăţării, în condiţiile în care a fi competent nu se rezumă doar la a dispune de cunoştinţe, abilităţi şi atitudini, adică de resurse ale competenţei, ci presupune a mobiliza şi a combina autonom şi responsabil aceste resurse prin integrarea lor în reţele ori sisteme de operare a căror funcţionare este certificată de transferul în noi situaţii de învăţare. De aceea, sarcinile proiectate au fost construite astfel încât să dezvolte atât competenţele profesionale ale viitorilor profesori, prin dimensiunile lor cognitivă şi funcţional-acţională, cât şi competenţele transversale centrate pe autonomie şi responsabilitate, interacţiune socială, dezvoltare personală şi profesională. Curricula propusă dovedeşte un caracter integrator prin asumarea unui traseu de profesionalizare care priveşte integrarea elementelor ştiinţifice şi a celor de didactica specialităţii în practica pedagogică. Principiul pe baza căruia s-a fundamentat prezentul ghid a fost abordarea critică a conţinuturilor noului curriculum pentru învăţământul primar prin oferirea de modele de bune practici pentru cele mai importante activităţi didactice din cadrul disciplinei limba şi literatura română. Studentul sau profesorul va regăsi în acest instrument tratări teoretice sintetice şi exemplificări pentru principalele documente şcolare (plan-cadru, schemă orară, programă şcolară, programă pentru opţional, planificare calendaristică, proiectare de unităţi de învăţare) şi exemple de bune practici pentru cele mai importante activităţi de predare, învăţare şi evaluare (repertoriu de metode exemplificate, proiecte didactice, probe de evaluare, exemple de metode de evaluare complementare). Ghidul pe care îl propunem are în vedere oferirea unui real suport pentru pregătirea examenelor de titularizare, definitivat, gradul didactic al II-lea şi chiar pentru gradul didactic I. Oferirea de modele de rezolvare a unor subiecte după modelul celor cerute la examenul de titularizare din ultimii patru ani susţine acest efort.

Propunem, aşadar, un nou mod, mai practic, de abordare a aspectelor legate de tehnologia didactică, convergent cu diverse practici europene ce au în vedere adaptarea profesiei didactice la cerinţele actuale şi de perspectivă ale pieţei forţei de muncă.

I. NOUL CURRICULUM NAŢIONAL – ÎNTRE CONTINUITATE ŞI SCHIMBARE

I.1. Planul-cadru, document fundamental de politică educaţională

Planul-cadru reprezintă documentul oficial care reflectă cel mai clar politica educaţională la un moment dat pentru că jalonează resursele de timp şi de conţinut ale procesului de predare-învăţare-evaluare.

Potrivit *Ordinului nr. 3.371/12.03.2013*, planul-cadru de învăţământ pentru învăţământul primar este următorul (îl vom prescurta în continuare PC 2013):

Arii	Discipline	Clasa				
		P	I	II	III	IV
Limbă şi comunicare	Limba şi literatura română[1]	5	7	6	5	5
	Limbă modernă	1	1	1	2	2
Matematică şi ştiinţe ale naturii	Matematică[2]	3	3	4	4	4
	Ştiinţe ale naturii	1	1	1	1	1
Om şi societate	Istorie	-	-	-	-	1
	Geografie	-	-	-	-	1
	Educaţie civică	-	-	-	1	1
	Religie	1	1	1	1	1
Educaţie fizică, sport şi sănătate	Educaţie fizică	2	2	2	2	2
	Joc şi mişcare	-	-	-	1	1
	Muzică şi mişcare	2	2	2	1	1
Arte	Arte vizuale şi abilităţi practice	2	2	2	2	1
Tehnologii						
Consiliere şi orientare	Dezvoltare personală	2	1	1	-	-
Număr total de ore trunchi comun		19	20	20	20	21
Curriculum la decizia şcolii (**CDS** (**curriculum la decizia şcolii**))		0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
Număr minim de ore pe săptămână		19	20	20	20	21
Număr maxim de ore pe săptămână		20	21	21	21	22

Metodologia privind aplicarea planurilor-cadru de învăţământ pentru învăţământul primar, inclusă în acelaşi ordin, precizează câteva dintre elementele de continuitate şi de diferenţă

[1] La clasa pregătitoare, clasa I şi clasa a II-a, disciplina se intitulează *Comunicare în limba română*.
[2] La clasa pregătitoare, clasa I şi clasa a II-a, se studiază integrat disciplina *Matematică şi explorarea mediului*.

faţă de planul-cadru anterior aprobat prin Ordinul M.E.C. nr. 3638/11.04.2001. Aceste elemente sunt formulate sub forma unui glosar care cuprinde definiţii ale termenilor-cheie stipulaţi în acest plan de învăţământ.

Astfel, în sensul prezentei metodologii, se definesc următorii termeni:

a) **plan-cadru de învăţământ** – document de politică educaţională care reflectă parcursul de învăţare pe care şcoala îl oferă copiilor pe durata unui nivel de învăţământ, precizând disciplinele obligatorii (trunchiul comun) studiate de elevi pe parcursul fiecărui an şcolar şi numărul de ore alocat acestora pe săptămână, precum şi numărul de ore care poate fi alocat disciplinelor opţionale (curriculum la decizia şcolii/CDS);

b) **arie curriculară** – grupaj de discipline şcolare care transpun didactic domenii înrudite din cunoaşterea umană. La nivelul proiectării programelor şcolare, gruparea pe arii curriculare favorizează coerenţa orizontală între discipline şi economia de timp şcolar, prin transferurile conceptuale şi metodologice care se realizează între discipline înrudite;

c) **trunchi comun** – ofertă educaţională de parcurs în mod obligatoriu de către toţi elevii care urmează acelaşi tip de program de formare;

d) **CDS** (**curriculum la decizia şcolii**) – ofertă educaţională propusă de şcoală, adecvată pe cât posibil specificului local, intereselor şi nevoilor elevilor;

e) **plajă orară** – număr variabil de ore pe săptămână alocat unei/unor discipline opţionale din planul-cadru de învăţământ, şcoala fiind cea care îl decide;

f) **schemă orară** – modalitate concretă prin care clasele şi şcolile îşi alcătuiesc programul, incluzând orele cuprinse în trunchiul comun şi orele stabilite pentru CDS; schemele orare ale claselor formează împreună schema orară a şcolii.

Dacă aceşti termeni jalonează elementele de continuitate şi de diferenţă ale prezentului plan-cadru faţă de cel anterior, ne propunem să facem o analiză a principiilor de generare a planurilor-cadru de învăţământ, făcând apel la aceste delimitări terminologice.

În *Ghidul metodologic pentru aplicarea programelor de limba şi literatura română*, 2002, C.N.C.[3], sunt prezentate aceste principii generale ce au stat la baza realizării PC 2001. Plecând de la aceste principii, vom arăta în ce măsură acestea au fost respectate în noul plan de învăţământ.

PRINCIPIUL SELECŢIEI Ş I AL IERARHIZĂRII CULTURALE

Acest principiu priveşte, potrivit autorilor, decupajul domeniilor cunoaşterii umane şi ale culturii (definită în sens larg) în domenii ale curriculumului şcolar. Consecinţa fundamentală a aplicării acestui principiu la nivelul planului de învăţământ o reprezintă stabilirea disciplinelor şcolare, precum şi gruparea şi ierarhizarea acestora în interiorul unor categorii mai largi.

Conform acestui principiu, în planul-cadru anterior (îl vom prescurta în continuare PC 2001) s-a optat pentru gruparea obiectelor de studiu pe **arii curriculare** pentru întreg învăţământul preuniversitar (I-XII/XIII). Ariile curriculare au fost selectate în conformitate cu finalităţile învăţământului, ţinându-se cont de importanţa diverselor domenii culturale care structurează personalitatea umană, precum şi de conexiunile imediate dintre aceste domenii. Aceste arii au fost păstrate în noul plan-cadru pentru învăţământul primar, singura deosebire fiind transformarea denumirii ariei *Educaţie fizică şi sport* în *Educaţie fizică, sport şi sănătate.* Astfel, ariile curriculare, conform PC 2013, sunt următoarele:

Limbă şi comunicare;
Matematică şi ştiinţe ale naturii;
Om şi societate;
Arte;

[3] *Ghidul metodologic pentru aplicarea programelor de limba şi literatura română*, 2002, C.N.C, Bucureşti, p. 11-12.

Educaţie fizică, sport şi sănătate;
Tehnologii;
Consiliere şi orientare.

Avantajele organizării planurilor de învăţământ pe arii curriculare sunt mai evidente în PC 2013 datorită introducerii unor modificări la nivelul selecţiei, organizării şi denumirii disciplinelor. Trecem în revistă fiecare disciplină şi prezentăm elementele de noutate, conform PC 2013:

Limbă şi comunicare

Limbă şi literatură română (P-5h, I-7h, II-6h, III-5h, IV-5h)[4] rămâne disciplina cu cel mai mare număr de ore în plan. La clasa pregătitoare, clasa I şi clasa a II-a, disciplina se intitulează *Comunicare în limba română*, dovadă accentul pus pe componenta instrumentală a limbii române în perioada ciclului achiziţiilor fundamentale.

Limbă modernă (P-1h, I-1h, II-1h, III-2h, IV-2h) devine o disciplină obligatorie începând cu clasa pregătitoare, dovadă importanţa dezvoltării timpurii a competenţelor de comunicare în limbă străină.

Matematică şi ştiinţe ale naturii

Matematică (P-3h, I-3h, II-4h, III-4h, IV-4h), la clasa pregătitoare, clasa I şi clasa a II-a, se studiază integrat, sub denumirea *Matematică şi explorarea mediului*.

Ştiinţe ale naturii (P-1h, I-1h, II-1h, III-1h, IV-1h), la clasa pregătitoare, clasa I şi clasa a II-a, se studiază integrat, sub denumirea *Matematică şi explorarea mediului*.

Om şi societate

Istorie (IV-1h)
Geografie (IV-1h)
Educaţie civică (III-1h, IV-1h)
Religie (P-1h, I-1h, II-1h, III-1h, IV-1h).

Educaţie fizică, sport şi sănătate

Educaţie fizică (P-2h, I-2h, II-2h, III-2h, IV-2h)

Joc şi mişcare (III-1h, IV-1h) este o disciplină nou creată, dovadă importanţa educaţiei pentru o viaţă sănătoasă în noul curriculum.

Muzică şi mişcare (vezi mai jos).

Arte

Muzică şi mişcare (P-2h, I-2h, II-2h, III-2h, IV-2h) este o disciplină nou creată, oferind posibilitatea integrării educaţiei muzicale cu educaţia fizică. Disciplina are un caracter crosscurricular şi aparţine atât ariei Arte, cât şi ariei Educaţie fizică, sport şi sănătate.

Arte vizuale şi abilităţi practice (P-2h, I-2h, II-2h, III-2h, IV-1h) este a doua disciplină cu caracter crosscurricular, ea aparţine atât ariei Arte, cât şi ariei Tehnologii.

Tehnologii

Arte vizuale şi abilităţi practice (vezi mai sus).

Consiliere şi orientare

Dezvoltare personală (P-2h, I-1h, II-1h) este o disciplină obligatorie pe perioada ciclului achiziţiilor fundamentale, care vine să răspundă nevoilor de formare ale şcolarului mic.

Aşadar, în PC 2013, s-a încercat o echilibrare a ponderilor acordate diferitelor domenii şi obiecte de studiu, crescându-se numărul orelor obligatorii din aria Educaţie fizică, sport şi

[4] Notăm cu P, I, II, III, IV, clasele pregătitoare, I, a II-a, a III-a şi a IV-a.

sănătate şi Consiliere şi orientare. Astfel s-a urmărit concordanţa curriculumului cu teoriile actuale privind dezvoltarea psihosocială a şcolarului mic, teorii care acordă o importanţa sporită autoformării în contextul unei vieţi sănătoase.

PRINCIPIUL FUNCŢIONALITĂŢII

Vizează racordarea diverselor discipline, precum şi a ariilor curriculare la vârstele şcolare şi la psihologia vârstelor, precum şi la amplificarea şi la diversificarea domeniilor cunoaşterii[5].

Conform principiului funcţionalităţii, asociat criteriului psihopedagogic vizând vârstele şcolarităţii, PC 2013 a pus în act structurarea procesului de învăţământ în **cicluri curriculare**, introducând la nivelul şcolar clasa pregătitoare, care face parte, alături de clasele I şi a II-a, din *ciclul achiziţiilor fundamentale*, continuat la nivelul claselor a III-a şi a IV-a de *ciclul de dezvoltare* (care cuprinde şi clasele a V-a şi a VI-a din învăţământul gimnazial) .

Astfel, ciclurile curriculare ale învăţământului primar şi gimnazial, delimitate din 1998 prin *Curriculum Naţional pentru învăţământul obligatoriu. Cadru de referinţă*[6] iau următoarea formă:

Vârsta	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Clasa	Cl. preg.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Ciclul curricular	Achiziţii fundamentale			Dezvoltare				Observare şi orientare		

Organizarea învăţamântului pe cicluri curriculare devine mai operativă şi prin caracterul special al diciplinelor; prin PC 2013, ponderea disciplinelor în economia planului, precum şi momentul introducerii în planul-cadru a unor anumite discipline, respectă organizarea pe cicluri:

- Disciplinele Comunicare în limba română, Matematică şi explorarea mediului, Dezvoltare personală sunt prezente, în această formă, numai la clasele din ciclul achiziţiilor fundamentale.
- Disciplinele Stiinţe ale naturii, Educaţie civică, Joc şi mişcare sunt introduse la clasele aparţinând ciclului de dezvoltare (a III-a, a IV-a), iar Istorie şi Geografie sunt introduse la clasa a IV-a.

PRINCIPIUL COERENŢEI

Vizează caracterul omogen al parcursului şcolar. Acest principiu are în vedere gradul de integrare orizontală şi verticală a ariilor curriculare în interiorul sistemului, iar, în cadrul acestora, a obiectelor de studiu[7].

Noul plan-cadru pentru învăţământul primar dovedeşte coerenţă atât pe orizontală, cât şi pe verticală, însă rămâne de văzut dacă planul-cadru de la nivelul gimnazial şi cel de la nivelul liceal vor continua organic pe cel de la primul nivel.

PRINCIPIUL EGALITĂŢII ŞANSELOR

Aplicarea acestui principiu impune obligativitatea învăţământului general şi existenţa unui trunchi comun care să asigure elevilor accesul la „nucleul" fiecărei componente a parcursului şcolar[8].

PC 2013 respectă întru totul acest principiu, numărul de ore alocat truchiului comun (P-19h, I-19h, II-20h, III-20h, IV-21h) crescând în cazul claselor aparţinând ciclului achiziţiilor fundamentale faţă de PC 2001 (I-18h, II-18h, III-20h, IV-21h).

PRINCIPIUL FLEXIBILITĂŢII ŞI AL PARCURSULUI INDIVIDUAL

[5] Cf. *Ghidul metodologic...*, *op. cit*, p. 11.
[6] *Curriculum Naţional pentru învăţământul obligatoriu. Cadru de referinţă*, CNC, 1998.
[7] *Ibidem*, p. 12.
[8] *Idem.*

Vizează adaptarea învăţământul la particularităţile concrete ale elevilor.

Odată cu PC 2001, în învăţământul obligatoriu numărul total de ore alocat varia între un minim şi un maxim, prevăzându-se, pentru majoritatea obiectelor de studiu, o plajă orară ce stipula un număr de ore minim şi unul maxim. În *Ghidul metodologic pentru aplicarea programelor de limba şi literatura română*, 2002, C.N.C se stipula faptul că, odată cu intrarea în vigoare a PC 2001, la nivelul învăţământului obligatoriu, există:

- un curriculum nucleu, obligatoriu, expresie curriculară a trunchiului comun, care cuprinde acel set de elemente esenţiale pentru orientarea învăţării la o anumită disciplină, reprezentând unicul sistem de referinţă pentru diversele tipuri de evaluări şi examinări naţionale din sistem şi pentru elaborarea standardelor curriculare de performanţă;
- un curriculum la decizia şcolii, cu trei variante ale sale: curriculum-nucleu aprofundat, curriculum extins, curriculum elaborat în şcoală, de tipul opţionalului, urmărind să coreleze mai bine resursele şcolii cu dorinţele copiilor, contribuind în final la valorizarea fiecărei şcoli, la crearea unei personalităţi proprii acesteia prin diferenţierea ofertei de educaţie.

Odată cu intrarea în vigoare a PC 2013 se păstrează cele două tipuri de curriculum, **trunchiul comun**, definit drept ofertă educaţională de parcurs în mod obligatoriu de către toţi elevii care urmează acelaşi tip de program de formare, şi **CDS** (**curriculum la decizia şcolii**), definit drept oferta educaţională propusă de şcoală, adecvată pe cât posibil specificului local, intereselor şi nevoilor elevilor, ofertă care apare sub forma disciplinei opţionalului.

Diferenţa evidentă faţă de vechiul plan, reflectată la nivelul PC 2013, este includerea în CDS (curriculum la decizia şcolii) doar a **disciplinelor opţionale**. Astfel, **plaja orară** reprezintă acum număr variabil de ore pe săptămână alocat unei/unor discipline opţionale din planul-cadru de învăţământ, şcoala fiind cea care îl decide.

Astfel, s-ar putea considera că oferta PC 2013 se dovedeşte mai puţin flexibilă decât cea anterioară prin excluderea de la nivelul CDS a curriculumului-nucleu aprofundat şi a curriculumului extins, care veneau să aprofundeze şi să extindă compenţentele din curriculumul-nucleu.

De remarcat este, din punctul de vedere al flexibilităţii, conţinutul art. 7. din Metodologia privind aplicarea PC 2013, prin care se prevede ca la fiecare disciplină prevăzută în planul-cadru, activităţile de predare-învăţare-evaluare acoperă, la clasa pregătitoare şi clasa I, 30-35 minute din ora de curs, restul de timp fiind destinat unor activităţi liber-alese, recreative. La clasele a II-a, a III-a şi a IV-a, activităţile de predare-învăţare-evaluare acoperă 45 de minute.

PRINCIPIUL RACORDĂRII LA SOCIAL

Planul-cadru, la nivelul învăţământului primar, nu a fost conceput, după cum e şi firesc, astfel încât să favorizeze tipuri variate de ieşiri din sistem. Despre acest lucru vom putea vorbi în cazul planului-cadru pentru învăţământul gimnazial care ar trebui să ofere o orientare către un anumit tip de liceu (teoretic, tehnologic, vocaţional) sau către o şcoală profesională.

Aplicaţie:
Realizaţi schema orară pentru o clasă primară potrivit PC 2013.

Exemplificare

Schema orară

Clasa I-a A
Şcoala Gimnazială Nr. 1 Oituz, jud. Bacău
Anul şcolar: 2015-2016
Prof. înv. primar: Monica Fichioş

Arii	Discipline	Nr. ore
Limbă şi comunicare	Comunicare în limba română	7
	Limba engleză	1
Matematică şi ştiinţe ale naturii	Matematică şi explorarea mediului	4
Om şi societate	Religie	1
Educaţie fizică, sport şi sănătate	Educaţie fizică	2
	Muzică şi mişcare	2
Arte		
Tehnologii	Arte vizuale şi abilităţi practice	2
Consiliere şi orientare	Dezvoltare personală	1
Număr total de ore (trunchi comun)		20
Curriculum la decizia şcolii		0
Număr total de ore pe săptămână		**20**

În fiecare vineri, între orele 10.00 şi 11.00, profesorul va desfăşura o oră de consiliere cu părinţii elevilor clasei I-a A, conform unei tematici stabilite.

I.2. Profilul de formare al elevului absolvent al ciclului primar

Un element de inovaţie prezent în *Metodologia pentru aplicarea* PC 2013, la art. 3, este prezenţa profilului de formare al copilului care finalizează ciclul primar, profil determinat de domeniile de competenţe-cheie specificate în art. 68 din Legea Educaţiei Naţionale nr. 1/2011, cu modificările şi completările ulterioare.

Până la intrarea în vigoare a PC 2013, profilul de formare al elevului a fost definit numai pentru învăţământul obligatoriu, reprezentând o componentă reglatoare a Curriculumului Naţional, care descria aşteptările exprimate faţă de absolvenţi, fundamentând-se pe cerinţele sociale exprimate în legi şi în alte documente de politică educaţională, precum şi pe caracteristicile psihopedagogice ale elevilor. Capacitaţile şi atitudinile vizate de profilul de formare aveau un caracter transdisciplinar şi defineau rezultatele învăţării, urmărite prin aplicarea noului curriculum[9].

Definiţia se poate transfera în termeni generali şi pentru profilul de formare al elevului la nivelul învăţământului primar. În mod concret, până la finalul clasei a IV-a, se urmăreşte atingerea unui nivel de performanţă elementar în formarea următoarelor competenţe, prezentate în *Metodologie*:

1. Utilizarea modalităţilor de comunicare, în limba română, în limba maternă şi în cel puţin o limbă străină, într-o varietate de situaţii:
   1.1. Utilizarea corectă a limbii române şi a limbajului însuşit la disciplinele studiate
   1.2. Operarea cu mesaje verbale şi nonverbale, accesibile vârstei, pentru a elabora şi transmite mesaje care exprimă idei, experienţe, sentimente
   1.3. Adaptarea propriei comunicări la contexte de viaţă din mediul cunoscut.

2. Utilizarea conceptelor, a metodelor specifice diferitelor domenii ale cunoaşterii şi a instrumentelor tehnologice, în vederea rezolvării de probleme în contexte şcolare, extraşcolare şi profesionale:
   2.1. Utilizarea capacităţilor formate în scopul rezolvării de probleme simple, în contexte date
   2.2. Folosirea unor raţionamente simple în vederea luării de decizii în contexte familiare
   2.3. Folosirea metodelor de investigare însuşite, pentru explorarea unor procese naturale şi sociale simple.

3. Integrarea, participarea activă şi responsabilă la viaţa socială:
   3.1. Cunoaşterea drepturilor şi responsabilităţilor copilului
   3.2. Relaţionarea corectă cu persoanele cu care intră în contact şi asumarea unor roluri în contexte familiare
   3.3. Cooperarea în grupurile de apartenenţă şi acceptarea competiţiei
   3.4. Respectarea diversităţii întâlnite în contexte familiare; identificarea unor elemente relevante pentru identitatea proprie
   3.5. Prevenirea conflictelor prin manifestarea unui comportament bazat pe respect, toleranţă, grijă faţă de sine şi faţă de ceilalţi
   3.6. Folosirea noilor tehnologii de informare şi comunicare în contexte şcolare şi extraşcolare adaptate vârstei.

4. Utilizarea eficace a instrumentelor necesare educaţiei pe tot parcursul vieţii:
   4.1. Identificarea unor obiective de învăţare corespunzătoare atât propriilor interese şi aptitudini, cât şi influenţelor educative exercitate de şcoală şi familie
   4.2. Folosirea unor tehnici de muncă intelectuală care valorizează autonomia, disciplina şi perseverenţa, în scopul rezolvării de probleme în contexte familiare
   4.3. Exersarea responsabilităţii pentru propria învăţare
   4.4. Folosirea, la nivelul vârstei, a unor tehnici noi de informare şi comunicare

[9] *Ghid metodologic…, op. cit*., p. 7.

4.5. Exersarea procedeelor şi a instrumentelor de creare a conţinutului informaţional în spaţiile virtuale, prin activităţi de învăţare specifice vârstei şi dezvoltării personale (de exemplu, constituirea portofoliilor de învăţare, portofolii artistice, elaborarea unor pagini personale sau de grup, wiki, bloguri etc.).

5. Interiorizarea unui sistem de valori care să orienteze atitudinile şi comportamentele:
   5.1. Cunoaşterea unor valori referitoare la şcoală, familie şi mediul în care se dezvoltă şi exprimarea unor opinii asupra acestora
   5.2. Exersarea unor comportamente moral-civice în contexte de viaţă din mediul cunoscut
   5.3. Dezvoltarea unei atitudini pozitive faţă de sine şi faţă de alţii: stimă de sine, respect, încredere în forţele proprii, responsabilitate
   5.4. Recunoaşterea unui mediu potrivit pentru învăţare şi pentru viaţă
   5.5. Manifestarea opţiunii pentru o viaţă sănătoasă şi echilibrată pentru propria dezvoltare
   5.6. Manifestarea unor iniţiative pozitive în activităţile şcolare şi extraşcolare.

6. Manifestarea creativităţii şi a spiritului inovator:
   6.1. Participarea la proiecte în contexte de viaţă din mediul cunoscut.
   6.2. Realizarea unor produse folosind tehnici de lucru noi.
   6.3. Folosirea cunoştinţelor obţinute pe mai multe căi pentru rezolvarea unor sarcini de lucru.

7. Managementul vieţii personale şi al evoluţiei în carieră:
   7.1. Utilizarea capacităţilor formate pentru rezolvarea unor situaţii-problemă din mediul cunoscut
   7.2. Analiza propriilor resurse pentru stabilirea traseului de dezvoltare personală
   7.3. Manifestarea disponibilităţii pentru noi eforturi fizice şi intelectuale
   7.4. Manifestarea disponibilităţii pentru valorificarea ofertelor de continuare a studiilor.

Aşadar, pentru prima dată, în cadrul unui document oficial de politică educaţională, apar competenţele-cheie care guvernează activitatea didactică, indiferent de disciplină. Aceste finalităţi îşi găsesc corespondent, în principal, în competenţele-cheie definite în documentele Uniunii Europene: comunicarea în limba maternă, comunicarea în limbi străine, competenţa matematică şi competenţe de bază în ştiinţe şi tehnologii, competenţa digitală, a învăţa să înveţe, spirit de iniţiativă şi antreprenoriat, sensibilitate şi exprimare culturală[10].

Această prezenţă, la nivelul planului-cadru, a profilului de formare al elevului, exprimat în termeni de competenţe-cheie, deschide calea către orientarea către un învăţământ integrat în care disciplina nu este decât resursa-nucleu pentru formarea unor competenţe ce impun o abordare interdisciplinară.

Limba şi literatura română reprezintă o disciplină esenţială în formarea personalităţii elevului, dat fiind fapul că ea asigură dezvoltarea competenţei de comunicare în limba în care se realizează instrucţia, participând indirect la dezvoltarea tuturor competenţelor-cheie care stau la baza profilului de formare al elevului la nivelul primar.

Aplicaţie:

Descrieţi o situaţie de învăţare din cadrul disciplinei Limba şi literatura română prin care se formează una dintre competenţele descrise în profilul de formare al elevului care finalizează ciclul primar.

[10] *Competenţe cheie pentru învăţământul pe tot parcursul vieţii – Cadrul european de referinţă*, *Anexa la Recomandarea Parlamentului şi a Consiliului European,* 2006) în Journal officiel de L'Union Européenne, 30.12.2006, L 394/10-18.

I.3. Programa şcolară – document central al învăţării centrate pe competenţe

În anul 2013 a intrat în vigoare noul plan-cadru şi, odată cu el, prin ordinul 3418/19.03.2013, au intrat în vigoare şi noile Programe şcolare pentru clasa pregătitoare, clasa I şi clasa a II-a, urmate, în anul următor, prin ordinul 5003/2.02.2014, de programele pentru clasa a III-a şi clasa a IV-a.

Programa şcolară este un document oficial care descrie oferta educaţională a unei anumite discipline pentru un parcurs şcolar determinat.

Noile programe urmează schimbările care au avut loc la nivelul planului-cadru, astfel, pentru fiecare disciplină, avem o programă unitară pentru ciclul achiziţiilor fundamentale (clasele pregătitoare, clasa I şi clasa a II-a) şi una pentru pentru ciclul de dezvoltare (clasele a III-a şi a IV-a) din perioada şcolarităţii primare.

Prezentăm, în continuare, în funcţie de **structura programei**, elementele definitorii, aşa cum apar ele în cele două programme, de *Comunicare în limba română* pentru clasa pregătitoare, clasa I şi clasa a II-a (o vom prescurta în continuare PrCLR 2013) şi de *Limba şi literatura română* pentru clasele a III-a şi a IV-a (o vom prescurta în continuare PrLLR 2014).

NOTA DE PREZENTARE

Este o componentă foarte importantă a programei la nivelul căreia este prezentată filosofia construirii documentului, fiind explicitate conceptele de bază pe care se fundamentează.

În nota de prezentare a PrCLR 2013 este redată clar filosofia care stă la baza alcătuirii sale: documentul a fost elaborat potrivit unui nou **model de proiectare curriculară**, **centrat pe competenţe**, contribuind la dezvoltarea *profilului de formare* al elevului din ciclul primar.

PrCLR 2013 propune o *ofertă flexibilă*, care urmăreşte realizarea unui *demers didactic personalizat*, care să asigure formarea competenţelor prevăzute de programă. Includerea clasei pregătitoare în învăţământul general şi obligatoriu implică o abordare specifică educaţiei timpurii bazată, în esenţă, pe *stimularea învăţării prin joc*. Curriculumul disciplinei are în vedere modelul comunicativ-funcţional, axându-se pe comunicare ca domeniu complex ce înglobează procesele de receptare a mesajului oral şi scris, precum şi pe cele de exprimare orală şi scrisă.

PrLLR 2014 continuă, din punct de vedere formal, modelul curricular avansat de PrCLR 2013, propunându-şi, alături de racordarea fără echivoc **la tendinţele actuale în didactica limbii materne pe plan internaţional**, o consolidare a abordării educaţionale centrate pe nevoile elevilor în societatea contemporană. În PrLLR 2014 se pune accent pe aspectul comunicativ-funcţional al învăţării limbii şi literaturii materne, considerându-se relevante cadrele de referinţă ale studiilor internaţionale (de exemplu PISA, PIRLS), care vizează un set de procese identice pentru măsurarea achiziţiei elevilor, indiferent de limba lor maternă.

În nota de prezentare a ambelor documente este precizată structura programei şcolare şi sunt definite elementele componente în lumina filosofiei noilor documente. Prezentăm în continuare conceptele de bază ale programei şcolare, aşa cum apar ele PrCLR 2013, completate cu nuanţările pe care le-au suferit în PrLLR 2014:

> ***Competenţele*** sunt ansambluri structurate de cunoştinţe, abilităţi şi atitudini dezvoltate prin învăţare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.
>
> ***Competențele generale*** sunt urmărite pe întreg parcursul învățământului primar (aceste competențe vizează receptarea și producerea de mesaje în contexte la îndemâna copiilor).

Competenţele specifice sunt derivate din competenţele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora şi se formează pe durata unui an şcolar. Pentru realizarea competenţelor specifice, în programă sunt propuse exemple de **activităţi de învăţare** care valorifică experienţa concretă a elevului şi care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învăţare variate.

Conţinuturile învăţării se constituie din inventarul achiziţiilor necesare elevului pentru dobândirea competenţelor de bază.

Astfel, în PrCLR 2013, la nivelul clasei pregătitoare, clasei I şi clasei a II-a, ele sunt grupate pe următoarele domenii:
- Comunicare orală (ascultare, vorbire, interacţiune)
- Citire/lectură
- Scriere/redactare
- Elemente de construcţie a comunicării.

În PrLLR 2014, pentru clasele a III-a şi a IV-a, conţinuturile sunt următoarele:
- Funcții ale limbii/acte de vorbire (gramatică funcțională)
- Tipologii ale textului
- Elemente intuitive privind regularitățile limbii.

Sugestiile metodologice includ strategii didactice, proiectări de activităţi didactice, precum şi elemente de evaluare continuă.

COMPETENȚE GENERALE

După cum am văzut, ***competențele generale*** sunt finalităţi urmărite pe întreg parcursul învățământului primar, definite ca ansambluri structurate de cunoştinţe, abilităţi şi atitudini vizând receptarea și producerea de mesaje. Singura diferenţă la nivelul formulării competenţelor generale între PrCLR 2013 şi PrLLR 2014 o reprezintă referirea la contextele în care acestea se dezvoltă. La clasele aparţinând ciclului achiziţiilor fundamentale vorbim despre *receptarea/exprimarea de mesaje orale şi scrise în contexte/situaţii de comunicare cunoscute*, pe când la clasele aparţinând ciclului de dezvoltare vorbim despre *receptarea/exprimarea de mesaje orale şi scrise în diverse contexte/situaţii de comunicare*.

Oferim mai jos, într-un tabel comparativ, compenţele generale, aşa cum apar ele în PrCLR 2013 şi PrLLR 2014:

PrCLR 2013	**PrLLR 2014**
Clasa pregătitoare, I şi a II-a	**Clasa a III-a şi a IV-a**
1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute	1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situaţii de comunicare	2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
3. Receptarea unei varietăţi de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute	3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare
4. Redactarea de mesaje în diverse situaţii de comunicare	4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

COMPETENTE SPECIFICE

Competenţele specifice sunt finalităţi derivate din competenţele generale, definite ca ansambluri structurate de cunoştinţe, abilităţi şi atitudini dezvoltate prin învăţare, care pot fi moblizate pentru rezolvarea unor probleme specifice domeniului, în diverse contexte particulare. Acestea se formează pe durata unui an şcolar, indicând progresul şcolar anual.

Oferim mai jos, într-un tabel comparativ, compenţele specifice, aşa cum apar ele în PrCLR 2013 şi PrLLR 2014, la care adăugăm o secţiune de comentarii pentru fiecare competenţă specifică la nivelul ciclului curricular.

	PrCLR 2013			PrLLR 2014	
Clasa	**Clasa pregătitoare**	**Clasa I**	**Clasa a II-a**	**Clasa a III-a**	**Clasa a IV-a**
CG 1	**1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute**			**1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare**	
CS1.1.	1.1. Identificarea semnificaţiei unui mesaj scurt, pe teme familiare, rostit clar şi rar	1.1. Identificarea semnificaţiei unui mesaj oral, pe teme accesibile, rostit cu claritate	1.1. Identificarea semnificaţiei unui mesaj oral din texte accesibile variate	1.1. Extragerea unor informaţii de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil	1.1. Realizarea de deducţii simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil
Comentarii	***CS1.1****.vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a semnificaţiei unui mesaj oral*** *la nivelul* ***înţelegerii globale****; progresul, la nivelul competenţei, priveşte caracterul mesajului: scurt, pe teme familiare, rostit clar şi rar (P), pe teme accesibile, rostit cu claritate (I), din texte accesibile variate (II).*			***CS1.1****. vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a semnificaţiei unui mesaj oral*** *la nivelul* ***prelucrării primare****, prin extragerea de informaţii de detaliu dintr-un text şi realizarea de deducţii simple pe baza unui text informativ sau literar accesibil.*	
CS1.2.	1.2. Identificarea unor informaţii variate dintr-un mesaj scurt, rostit clar şi rar	1.2. Identificarea unor informaţii variate dintr-un mesaj rostit cu claritate	1.2 Identificarea unor informaţii variate dintr-un text audiat	1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare familiare	1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile
Comentarii	***CS1.2****.vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a semnificaţiei unui mesaj oral*** *la nivelul* ***identificării unor informaţii*** *variate; progresul, la nivelul competenţei, priveşte, de asemenea, caracterul mesajului: scurt, rostit clar şi rar (P), rostit cu claritate (I), dintr-un text audiat (II).*			***CS1.2****.vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a semnificaţiei unui mesaj oral*** *la nivelul* ***prelucrării secundare****, prin deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare familiare sau previzibile.*	
CS1.3.	1.3. Identificarea sunetului iniţial şi/ sau final dintr-un cuvânt, a silabelor şi a cuvintelor din propoziţii rostite clar şi rar	1.3. Identificarea unor sunete, silabe, cuvinte în enunţuri rostite cu claritate	1.3. Identificarea sunetelor şi silabelor în cuvinte şi a cuvintelor în enunţuri rostite cu claritate	1.3. Sesizarea unor regularităţi ale limbii prin raportare la mesaje audiate	1.3. Sesizarea abaterilor din mesajele audiate în vederea corectării acestora
Comentarii	***CS1.3.****vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a elementelor de construcţie a unui mesaj oral*** *prin* ***identificarea sunetelo****r în cuvinte,* ***a silabelor*** *în cuvinte* ***şi a cuvintelor*** *în enunţuri; progresul, la nivelul competenţei, priveşte numărul de sunete identificat: sunetul iniţial şi/sau final (P), unele sunete (I), toate sunetele (II) şi tipul de mesaj oral: propoziţii rostite clar şi rar (P) şi enunţuri rostite cu claritate (I, II).*			***CS1.3.****vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a elementelor de construcţie a unui mesaj oral*** *prin sesizarea unor* ***regularităţi*** *(III) şi* ***abateri*** *(IV) (la nivel fonetic, lexical, gramatical, stilistic) prin raportare la mesaje audiate.*	

CS1.4.	1.4. Exprimarea interesului pentru receptarea de mesaje orale, în contexte de comunicare cunoscute	1.4. Exprimarea interesului pentru receptarea de mesaje orale, în contexte de comunicare cunoscute	1.4. Exprimarea interesului pentru receptarea de mesaje orale, în contexte de comunicare cunoscute	1.4. Manifestarea curiozităţii faţă de diverse tipuri de mesaje, în contexte familiare	1.4. Manifestarea atenţiei faţă de diverse tipuri de mesaje, în contexte previzibile
Comentarii	***CS1.4.*** *privilegiază componenta atitudinală a competenţei prin* ***exprimarea interesului pentru receptarea de mesaje orale****, în contexte de comunicare cunoscute, fapt care susţine energetic eforturile elevului de receptare.*			***CS1.4.*** *privilegiază aceeaşi componentă, de această dată, reflectată prin* ***manifestarea curiozităţii/atenţiei faţă de diverse tipuri de mesaje****, în contexte familiare/previzibile.*	
CS1.5.				1.5. Manifestarea unei atitudini deschise faţă de comunicare, în condiţiile neînţelegerii mesajului audiat	1.5 Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral, indiferent de perturbările de canal
Comentarii				***CS1.5.*** *privilegiază o componentă atitudinală, prin manifestarea unei atitudini deschise faţă de comunicare, în condiţiile neînţelegerii mesajului audiat sau a perturbărilor de canal.*	

Clasa	**Clasa pregătitoare**	**Clasa I**	**Clasa a II-a**	**Clasa a III-a**	**Clasa a IV-a**
CG 2	**2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situaţii de comunicare**				
CS2.1.	2.1. Pronunţarea clară a sunetelor şi a cuvintelor în enunţuri simple	2.1. Formularea unor enunţuri proprii în diverse situaţii de comunicare	2.1. Formularea unor enunţuri proprii în situaţii concrete de comunicare	2.1. Descrierea unui obiect/ unei fiinţe din universul apropiat pe baza unui plan simplu	2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/ dintr-un film /a unui personaj imaginar urmărind un set de repere
Comentarii	***CS2.1.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de exprimare orală*** *la nivelul* ***pronunţării*** *şi* ***formulării de enunţuri****; progresul la nivelul competenţei priveşte accentul pus pe pronunţare (P) sau formulare (I, II), în condiţiile unei diversificări şi concretizări progresive a situaţiilor de comunicare.*			***CS2.1.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de exprimare orală*** *prin* ***realizarea unui discurs*** *care presupune descrierea unui obiect/fiinţe din universul apropiat, pe baza unui plan simplu (III) şi descrierea unui personaj după un set de repere (IV).*	
CS2.2.	2.2. Transmiterea unor informaţii referitoare la sine şi la universul apropiat, prin mesaje scurte	2.2. Transmiterea unor informaţii prin intermediul mesajelor simple	2.2 Transmiterea unor informaţii printr-o suită de enunţuri înlănţuite logic	2.2. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului	2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin

Comentarii	***CS2.2.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de exprimare orală*** *la nivelul* ***transmiterii de informaţii prin mesaje scurte****; progresul priveşte accentul pus pe informaţii despre sine şi universul apropiat (P), pe informaţii generale formulate prin mesaje simple (I), pe informaţii transmise printr-o suită de enunţuri înlănţuite logic (II).*			***CS2.2.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de exprimare orală*** *la nivelului* ***povestirii****; progresul priveşte tipul de întâmplare povestită, cunoscută (III) şi imaginată (IV).*	
CS2.3.	2.3. Participarea cu interes la dialoguri scurte, în situaţii de comunicare uzuală	2.3. Participarea cu interes la dialoguri simple, în diferite contexte de comunicare	2.3. Participarea cu interes la dialoguri, în diferite contexte de comunicare	2.3. Prezentarea unei activităţi realizate individual sau în grup	2.3. Prezentarea ordonată logic şi cronologic a unui proiect/ a unei activităţi derulate în şcoală sau extraşcolar
Comentarii	***CS2.3.*** *privilegiază componenta atitudinală a* ***competenţei de exprimare orală*** *prin* ***participarea cu interes la dialoguri****; progresul de la o clasă la alta se concretizează prin trecerea de la dialoguri scurte, în situaţii de comunicare uzuală, la dialoguri în diferite contexte de comunicare.*			***CS2.3.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de exprimare orală*** *prin* ***prezentarea unei activităţi*** *realizate individual sau în grup; progresul se exprimă prin creşterea coerenţei şi complexităţii prezentării.*	
CS2.4.	2.4. Exprimarea propriilor idei în contexte cunoscute, manifestând interes pentru comunicare	2.4. Exprimarea propriilor idei referitoare la contexte familiare, manifestând interes şi încredere în sine	2.4. Exprimarea expresivă a ideilor în contexte familiare, manifestând interes şi încredere în sine	2.4. Participarea la interacţiuni pentru găsirea de soluţii la probleme	2.4. Iniţierea şi menţinerea unei interacţiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup
Comentarii	***CS2.4.*** *privilegiază componenta atitudinală a* ***competenţei de exprimare orală*** *prin* ***exprimarea propriilor idei*** *în contexte cunoscute/familiare, manifestând interes şi încredere în sine; progresul se exprimă prin varierea contextului de exprimare şi creşterea încrederii în sine.*			***CS2.4.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de exprimare orală*** *prin* ***participarea la interacţiun****i pentru găsirea de soluţii la probleme; progresul se exprimă prin creşterea interesului pentru iniţierea şi menţinerea unei interacţiuni.*	
CS2.5.				2.5. Adaptarea vorbirii la diferite situaţii de comunicare în funcţie de partenerul de dialog	2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacţiuni orale
				CS2.5. *privilegiază componenta atitudinală a* ***competenţei de exprimare orală*** *prin* ***adaptarea vorbirii*** *la diferite situaţii de comunicare pentru care se manifestă* ***interes.***	

Clasa	**Clasa pregătitoare**	**Clasa I**	**Clasa a II-a**	**Clasa a III-a**	**Clasa a IV-a**
CG 3.	**3. Receptarea unei varietăţi de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute**			**3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare**	

CS3.1.	3.1. Recunoaşterea unor cuvinte uzuale, din universul apropiat, scrise cu litere mari şi mici de tipar	3.1. Citirea unor cuvinte şi propoziţii scurte, scrise cu litere de tipar sau de mână	3.1. Citirea unor mesaje scrise, întâlnite în mediul cunoscut	3.1. Extragerea unor informaţii de detaliu din texte informative sau literare	3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare
Comentarii	***CS3.1.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de receptare a unui mesaj scris*** *prin* ***citire****; progresul priveşte trecerea de la recunoaşterea unor cuvinte uzuale scrise cu litere de tipar (P), la citirea unor propoziţii scurte, scrise cu litere de tipar sau de mână (I), către citire de mesaje scrise familiare (II).*			***CS3.1****. vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a semnificaţiei unui mesaj scris*** *la nivelul* ***prelucrării primare****, prin extragerea de informaţii de detaliu dintr-un text şi formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor.*	
CS3.2.	3.2. Identificarea semnificaţiei unei/ unor imagini care prezintă întâmplări, fenomene, evenimente familiare	3.2. Identificarea mesajului unui scurt text care prezintă întâmplări, fenomene, evenimente familiare	3.2. Identificarea mesajului unui text în care se relatează întâmplări, fenomene din universul cunoscut	3.2. Formularea unui răspuns emoţional faţă de textul literar citit	3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experienţe proprii
Comentarii	***CS3.2.*** *vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a semnificaţiei unui mesaj scris*** *la nivelul* ***înţelegerii globale****; progresul la nivelul competenţei priveşte caracterul mesajului: imagini care prezintă fapte familiare (P), text care prezintă elemente familiare (I), text în care se relatează întâmplări, fenomene din universul cunoscut (II).*			***CS3.2.*** *vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a semnificaţiei unui mesaj scris*** *la nivelul* ***asumării****, prin formularea unui răspuns emoţional faţă de textul literar citit (III) şi asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experienţe proprii (IV).*	
CS3.3.	3.3. Identificarea semnificaţiei unor simboluri care transmit mesaje de necesitate imediată, din universul familiar	3.3. Identificarea semnificaţiei unor simboluri din universul familiar, care transmit mesaje simple	3.3. Identificarea semnificaţiei unor simboluri, în contexte cunoscute	3.3. Formularea unei păreri despre o povestire/ personajele acesteia	3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susţine o opinie referitoare la mesajul citit
Comentarii	***CS3.3.*** *vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a semnificaţiei unui mesaj scris*** *la nivelul* ***decriptării simbolurilor****; progresul la nivelul competenţei priveşte caracterul simbolurilor: care transmit mesaje de necesitate imediată, din universul familiar (P), care transmit mesaje simple (I), care sunt din contexte cunoscute (II).*			***CS3.3.*** *vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a semnificaţiei unui mesaj scris*** *la nivelul* ***argumentării****, prin formularea unei păreri despre o povestire/personajele acesteia (III) şi extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susţine o opinie (IV).*	
CS3.4.	3.4. Exprimarea în cuvinte proprii a mesajelor redate pe suport vizual sau auditiv, manifestând interes pentru lucrul cu cartea.	3.4. Exprimarea interesului pentru lectura unor texte simple, susţinute de suport imagistic	3.4. Exprimarea interesului pentru lectura unor cărţi adecvate vârstei	3.4. Evaluarea conţinutului unui text pentru a evidenţia cuvinte-cheie şi alte aspecte importante ale acestuia	3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înţelegerea de profunzime în cadrul lecturii

Comentarii	***CS3.4.*** *privilegiază componenta atitudinală a* ***receptării semnificaţiei unui mesaj scris*** *prin* ***exprimarea interesului*** *pentru descifrarea mesajelor redate pe suport vizual sau auditiv (P), lectura unor texte simple, susţinute de suport imagistic (I), lectura unor cărţi adecvate vârstei (II).*			***CS3.4.*** *vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a semnificaţiei unui mesaj scris*** *la nivelul* ***receptării critice****, prin evaluarea conţinutului unui text pentru a evidenţia aspecte importante ale acestuia (III) şi evaluarea elementelor textuale care conduc la înţelegerea de profunzime în cadrul lecturii (IV).*	
CS3.5.				3.5. Sesizarea unor regularităţi ale limbii pe baza textului citit	3.5. Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora
Comentarii				***CS3.5.****vizează dezvoltarea competenţei de* ***receptare a elementelor de construcţie a unui mesaj scris****, prin sesizarea unor* ***regularităţi*** *(III) şi* ***abateri*** *(IV) (la nivel fonetic, lexical, gramatical, stilistic) prin raportare la mesaje audiate.*	
CS3.6.				3.6. Aprecierea valorii cărţilor	3.6. Manifestarea interesului pentru lectura literară şi de informare
Comentarii				***CS3.6.*** *privilegiază o componentă atitudinală, prin manifestarea unei atitudini deschise faţă de comunicare, în condiţiile neînţelegerii mesajului audiat sau a perturbărilor de canal.*	

Clasa	**Clasa pregătitoare**	**Clasa I**	**Clasa a II-a**	**Clasa a III-a**	**Clasa a IV-a**
CG 4.	**4. Redactarea de mesaje în diverse situaţii de comunicare**				
CS4.1.	4.1. Trasarea elementelor grafice şi a contururilor literelor, folosind resurse variate	4.1. Scrierea literelor de mână	4.1. Scrierea unor mesaje, în diverse contexte de comunicare	4.1. Aplicarea regulilor de despărţire în silabe la capăt de rând, de ortografie şi de punctuaţie în redactarea de text	4.1. Recunoaşterea şi remedierea greşelilor de ortografie şi de punctuaţie în redactarea de text
Comentarii	***CS4.1.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de redactare de mesaje*** *prin intermediul* ***scrisului****; progresul priveşte trecerea de la trasarea elementelor grafice şi a contururilor literelor, folosind resurse variate (P), la scrierea literelor de mână (I), către scrierea unor mesaje, în diverse contexte de comunicare (II).*			***CS4.1.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de exprimare scrisă*** *la nivelul* ***redactării corecte*** *prin aplicarea regulilor de scriere corectă (III), recunoaşterea şi remedierea greşelilor de ortografie şi de punctuaţie în redactarea de text (IV).*	

CS4.2.	4.2. Redactarea unor mesaje simple, în contexte uzuale de comunicare	4.2. Redactarea unor mesaje scurte, formate din cuvinte scrise cu litere de mână, folosind materiale diverse	4.2. Redactarea unor mesaje simple, cu respectarea convenţiilor de bază	4.2. Redactarea unor texte funcţionale simple care conţin limbaj vizual şi verbal	4.2. Redactarea unor texte funcţionale scurte pe suport de hârtie sau digital
Comentarii	***CS4.2.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de exprimare scrisă*** *la nivelul* ***redactării****; progresul priveşte trecerea de la redactarea unor mesaje simple, în contexte uzuale de comunicare (P), la mesaje scurte, scrise cu litere de mână (I), către mesaje simple, cu respectarea convenţiilor de bază (II).*			***CS4.2.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de exprimare scrisă*** *la nivelul* ***redactării unor texte funcţionale*** *simple cu limbaj vizual şi verbal (III) şi scurte pe suport de hârtie sau digital (IV).*	
CS4.3.	4.3. Exprimarea unor idei, trăiri personale şi informaţii prin intermediul limbajelor neconvenţionale	4.3. Exprimarea unor idei şi sentimente prin intermediul limbajelor convenţionale şi neconvenţio-nale	4.3. Exprimarea unor idei, sentimente, păreri prin intermediul limbajelor convenţion ale	4.3. Realizarea unei scurte descrieri ale unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin	4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu
Comentarii	***CS4.3.*** *privilegiază componenta atitudinală a* ***competenţei de redactare de mesaje****, prin* ***exprimarea interesului*** *pentru exprimarea unor idei, sentimente şi informaţii prin intermediul limbajelor neconvenţionale (P), a limbajelor convenţionale şi neconvenţionale (I) şi a limbajelor convenţionale (II).*			***CS4.3.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de exprimare scrisă*** *la nivelul* ***redactării unei descrieri*** *simple despre mediul apropiat, pornind de la întrebări de sprijin (III) şi de tip portret, pe baza unui plan simplu (IV).*	
CS4.4.				4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite	4.4. Povestirea pe scurt a unei secvenţe dintr-o poveste/ dintr-un film/ desen animat/ a unei activităţi/ a unei întâmplări imaginate/trăite
Comentari				***CS4.4.*** *vizează* ***dezvoltarea competenţei de exprimare scrisă*** *prin* ***povestirea*** *pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite (III) sau a unor secvenţe diverse (IV).*	
CS4.5.				4.5. Manifestarea disponibilităţii pentru transmiterea în scris a unor idei	4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă şi pentru redactarea de texte informative şi funcţionale
Comentarii				***CS4.5.*** *privilegiază componenta atitudinală a* ***competenţei de redactare de mesaje*** *prin* ***exprimarea interesului*** *pentru transmiterea în scris a unor idei (III), pentru scrierea creativă şi pentru redactarea de texte informative şi funcţionale (IV).*	

CONŢINUTURI

Conţinuturile învăţării se constituie din inventarul achiziţiilor necesare elevului pentru dobândirea competenţelor de bază. Astfel, ele sunt grupate unitar, în funcţie de nivel (nivelul ciclului achiziţiilor fundamentale şi cel al ciclului de dezvoltare).

Clasa pregătitoare	Clasa I	Clasa a II-a
1. COMUNICARE ORALĂ (ASCULTARE, VORBIRE, INTERACŢIUNE)		
Acte de vorbire: a saluta persoane cunoscute, a se prezenta, a identifica un obiect, o persoană, a formula o rugăminte	**Acte de vorbire:** a saluta, a se prezenta, a formula o rugăminte, o idee/o părere, o cerere	**Acte de vorbire:** a se prezenta şi a prezenta pe cineva, a identifica un obiect/ o persoană/ un loc, a cere şi a da informaţii, a formula o idee/ o părere/ o opinie/ o solicitare
Cuvântul. Propoziţia/ Enunţul Utilizarea cuvintelor noi în enunţuri adecvate	**Cuvântul. Propoziţia/ Enunţul** Utilizarea cuvintelor noi în contexte adecvate Intonarea propoziţiilor enunţiative şi interogative	**Cuvântul. Propoziţia/ Enunţul** Introducerea cuvintelor noi în vocabularul propriu Intonarea propoziţiilor exclamative
Dialogul Formularea de întrebări şi răspunsuri despre: jocuri şi jucării, membri familiei, prieteni, animale, reguli de igienă alimentară şi personală	**Dialogul** Oferirea unor informaţii despre: identitatea proprie, desene animate, filme pentru copii, viaţa de şcolar, familie, prieteni, colegi de clasă, reguli de circulaţie, mediul social şi natural apropiat, igiena personală **Reguli de vorbire eficientă:** vorbirea pe rând, ascultarea interlocutorului, păstrarea ideii	**Dialogul** Iniţierea, menţinerea şi încheierea unui dialog despre: şcoală, familie şi locuinţă, prieteni, colegi, mediul înconjurător, igiena clasei şi a locuinţei, conduita în mijloacele de transport în comun, în sala de spectacol **Reguli de vorbire eficientă:** elemente de politeţe verbală asociate actelor de limbaj utilizate (salutul, prezentarea, formularea unei cereri, ascultarea şi respectarea opiniei celuilalt)
Forme ale discursului oral Povestirea după imagini	**Forme ale discursului oral** Povestirea unor întâmplări trăite Repovestirea unor întâmplări auzite Descrierea unui obiect/a unei persoane	**Forme ale discursului oral** Povestirea unor întâmplări trăite sau observate Repovestirea unor întâmplări citite Descrierea unui obiect, fenomen sau a unei persoane **Reguli ale discursului oral** Pronunţia clară şi corectă Acord de număr şi gen, fără terminologie Intonaţie adecvată
Comentariu: *Primul domeniu,* ***Comunicare orală (ascultare, vorbire, interacţiune)****, reuneşte actele de vorbire (formule de salut, de prezentare, de cerere etc.), actele de enunţare (formularea de propoziţii şi enunţuri), dialogul (ca modalitate de interacţiune eficientă) şi forme complexe ale discurs oral (povestirea, repovestirea, descrierea) şi regulile de comunicare orală.*		

2. CITIRE/ LECTURĂ		
Cartea Coperte, foaie, pagină, text, ilustraţii **Literele mici şi mari de tipar** Simboluri uzuale din universul apropiat: metrou, intrare, ieşire, spital, trecere de pietoni etc. Citirea cuvintelor pe etichete asociate unor imagini sau obiecte **Propoziţia**/ enunţul (fără teoretizări) Formularea de propoziţii cu suport intuitiv Ordonarea propoziţiilor pe baza unui suport intuitiv	**Cartea** Numerotarea paginilor, direcţii de orientare în pagină **Literele mici şi mari de tipar şi de mână** Grupurile de litere *ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi* **Alfabetul limbii române** Citirea cuvintelor mono şi plurisilabice (introduse progresiv) Cuvinte care conţin diftongii: oa, ea, ia, ie, ua, uă (fără terminologie) Citirea propoziţiilor/ enunţurilor Citirea textelor scurte (de maximum 75 de cuvinte, introduse progresiv) Aşezarea textului în pagină Titlu. Autor. Alineate	**Cartea** Cuprinsul unei cărţi Grupurile de litere *ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi* **Alfabetul limbii române** Citirea cuvintelor, enunţurilor, textelor scurte **Propoziţia/** enunţul (fără teoretizări) **Textul** (de maximum 120 de cuvinte) Titlu. Autor. Alineate Aşezarea textului în pagină Textul literar Textul narativ Recunoaşterea persoanjelor. Povestirea orală Textul liric Poezii despre universul copilăriei Textul nonliterar/ informativ
Comentariu: *Cel de-al doilea domeniu, **Citire/ lectură**, include conţinuturile referitoare la carte ca obiect de muncă intelectuală, alfabetul limbii române, propoziţie, enunţ, text, conţinuturi care intră în relaţie cu activitatea de lectură.*		

3. SCRIERE/ REDACTARE		
Elemente grafice care intră în componenţa literelor de mână: linii, puncte, bastonaşe, zale, bucle, semiovale, ovale, noduleţe Desenarea literelor de tipar **Simboluri neconvenţionale** folosite în exprimarea scrisă	**Alfabetul limbii române** Literele mici şi mari de mână Grupurile de litere *ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi* **Ortografia** Scrierea ortografică a cuvintelor Scrierea cu majusculă la începutul propoziţiei şi al titlului Scrierea cu majusculă a substantivelor proprii (fără terminologie) Scrierea corectă a cuvintelor care conţin grupurile de litere *ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi* **Punctuaţia** Punctul Semnul întrebării Linia de dialog **Organizarea textului scris** Scrierea caligrafică pe liniatură tip I Plasarea datei, a titlului, folosirea alineatelor	**Alfabetul limbii române** Literele mici şi mari de mână Grupurile de litere *ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi* **Ortografia** Scrierea corectă a cuvintelor care conţin consoana ***m*** înainte de ***b*** şi ***p*** Scrierea corectă a cuvintelor care conţin diftongii ***oa, ea, ia, ie, ua, uă*** (fără terminologie) Scrierea corectă a cuvintelor care conţin literele ***â*** sau ***î, x*** Scrierea corectă a cuvintelor ***într-un/ într-o, dintr-un/ dintr-o, sau/s-au, sa/sa*** **Punctuaţia** Semnul exclamării Virgula (în vocativ şi enumerare) Două puncte **Organizarea textului scris** Scrierea caligrafică pe liniatură tip II şi dictando Aşezarea textului în pagina caietului: plasarea titlului, a autorului, folosirea alineatelor, respectarea spaţiului dintre cuvinte
Scrierea funcţională folosind desene, simboluri Felicitarea Biletul	**Scrierea funcţională** Copieri. Transcrieri (litere, silabe, cuvinte, propoziţii, texte de maximum 30 de cuvinte). Dictări Biletul Invitaţia. Felicitarea Scrisoarea. Jurnalul (text şi desene) **Scrierea imaginativă** (texte de 3-5 enunţuri), pornind de la experienţe trăite	**Scrierea funcţională** Copieri (texte de maximum 50 de cuvinte) Transcrieri (texte de maximum 50 de cuvinte) Dictări (texte de maximum 40 de cuvinte) Biletul de mulţumire, de informare, de solicitare Felicitarea Afişul **Scrierea imaginativă** (texte de 3-7 enunţuri), pe baza unui suport vizual (imagini, benzi desenate) sau a unui şir de întrebări Cartea, ziarul sau revista clasei

Comentariu: *Cel de-al treilea domeniu, **Scriere/ redactare**, include conţinuturile referitoare la actul scrierii, elemente grafice, alfabetul limbii române, ortografie, punctuaţie, organizarea textului scris, scrierea funcţională, scrierea imaginativă, conţinuturi organizate, din punctul de vedere al complexităţii, în funcţie de clasă.*

4. ELEMENTE DE CONSTRUCŢIE A COMUNICĂRII		
Vocabular **Cuvântul** Cuvinte cu sens asemănător Cuvinte cu sens opus **Fonetică** **Sunete** specifice limbii române **Despărţirea cuvintelor** în silabe Cuvinte alcătuite din una, două sau trei silabe, care nu conţin diftongi, triftongi sau consoane redate în scris prin grupurile de litere *ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi*	**Vocabular** **Cuvântul –** grup de sunete asociat cu un înţeles Cuvinte cu sens asemănător Cuvinte cu sens opus Cuvinte care au aceeaşi formă şi înţeles diferit **Fonetică** **Sunetele** limbii române. Articularea vocalelor şi consoanelor (fără denumire) **Silaba** **Cuvântul** **Despărţirea cuvintelor în silabe** intuitiv, fără cunoaşterea regulilor **Propoziţia/ enunţul** (fără teoretizări)	**Vocabular** **Cuvântul** Cuvinte cu sens asemănător Cuvinte cu sens opus Cuvinte care au aceeaşi formă şi înţeles diferit **Fonetică** **Sunetele** limbii române. Vocale şi consoane **Despărţirea cuvintelor în silabe** la capăt de rând **Propoziţia/ enunţul** (fără teoretizări)
Comentariu: *Cel de-al patrulea domeniu,* ***Elemente de construcţie a comunicării****, include conţinuturile de bază referitoare la structura fonetică, lexicală şi sintactică a limbii române.*		

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
FUNCȚII ALE LIMBII (ACTE DE VORBIRE)	
- descrierea (de obiecte, ființe din universul imediat) - relatarea unei acțiuni/ întâmplări cunoscute (trăite, vizionate, citite) - oferirea de informații (referitoare la universul apropiat) - solicitarea de informații (referitoare la universul apropiat) - cererea simplă familiară, cerere politicoasă - prezentarea (de persoane, de cărți, a unor activități) - inițierea unui schimb verbal	- descrierea (de personaje imaginare, de film/ carte) - relatarea unei întâmplări imaginate - oferirea de informații referitoare la universul școlii sau extrașcolar - formularea de solicitări formale și informale - prezentarea (unor activități/ rezultate/ proiecte) - inițierea și menținerea unui schimb verbal
Comentariu: *Primul domeniu de conţinut,* ***Funcţii ale limbii (acte de vorbire)****, continuă conţinuturile domeniului Comunicare orală (ascultare, vorbire, interacţiune) din clasele aparţinând ciclului achiziţiilor fundamentale, referindu-se la acte de vorbire de tipul enunţării, dialogului, expunerii sub formă de discurs.*	
TEXTUL	
- textul pentru lectură are minimum 450 cuvinte - textul literar: cu precădere narativ; fragmente descriptive scurte; poezii scurte adecvate nivelului de vârstă - text de informare și funcțional: afiș, fluturaș, tabel sau alt tip de organizator grafic, carte poștală, invitație; în funcție de dotări – email	- textul pentru lectură are minimum 800 de cuvinte – text literar narativ; text descriptiv de tip portret; poezii scurte adecvate nivelului de vârstă - text de informare și funcțional: afiș, tabele, diagramă Venn sau orice alt tip de organizator grafic adecvat vârstei, hartă și plan simplu de oraș/traseu turistic etc., carte poștală, invitație; în funcție de dotări – mesaj text și email
Comentariu: *Al doilea domeniul de conţinut,* ***Textul****, continuă domeniile de conţinut Citire/lectură şi Scriere/ redactare de la nivelul claselor aparţinând ciclului achiziţiilor fundamentale, referindu-se la tipurile de texte literare şi nonliterare, obiect pentru lectură şi redactare.*	

VARIABILITATEA ŞI REGULARITAŢILE LIMBII	
- intuirea numărului, a genului - intuirea claselor morfologice – substantiv, adjectiv calificativ, pronume personal, verb	- intuirea persoanei, a timpului - intuirea relațiilor simple dintre cuvinte: subiect, predicat
Comentariu: *Cel de-al treilea domeniu,* ***Variabilitatea și regularitățile limbii****, corespunde domeniului Elemente de construcţie a comunicării de la nivelul claselor aparţinând ciclului achiziţiilor fundamentale, incluzând conţinuturile de bază referitoare la structura morfologică şi sintactică a limbii române.*	

SUGESTII METODOLOGICE

Sugestiile metodologice reprezintă ultima componentă a programei şcolare, insistând asupra modalităţilor de punere în act a elementelelor de noutate propuse, sugerându-se strategii didactice adecvate de predare-învăţare-evaluare.

PrCLR 2013 vine să insiste asupra unor elemente care să se constituie şi principii ale demersului didactic în primele trei clase primare:

- stimularea flexibilităţii gândirii, precum şi a creativităţii elevului;
- trezirea interesului copilului pentru comunicare şi dezvoltarea încrederii în sine;
- centrarea întregului demers pe jocul didactic care va asigura contextul pentru participarea activă, individuală şi în grup, care să permită exprimarea liberă a propriilor idei şi sentimente;
- adaptarea activităţilor de scriere la nivelul de dezvoltare fizică şi psihică a elevilor;
- interesul pentru o interacţiune permanentă cu copiii, astfel încât aceştia să comunice firesc, să întrebe, să intervină, să aibă iniţiativă, să exprime idei şi sentimente despre ceea ce învaţă;
- folosirea nonverbalului pentru intuirea conceptelor, fie că e vorba de nume de obiecte sau de acţiuni, fie că e vorba de filtre de comunicare de tipul funcţiilor limbii/actelor de vorbire;
- contextualizarea învăţarii, astfel încât aceasta să conducă la dezvoltarea competenţelor de comunicare;
- promovarea învăţării active, centrate pe elev;
- utilizarea cu prioritate de metode moderne de evaluare precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, centrarea pe progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achiziţiile copiilor şi să stimuleze în acelaşi timp dezvoltarea de valori şi atitudini în contexte fireşti, sincretice, adaptate vârstei;
- realizarea evaluării prin raportare la competenţele specifice, evitându-se comparaţiile între elevi;
- valorificarea în procesul de evaluare atât a experienţelor de învăţare/competenţelor dobândite de către copii în contexte formale, cât şi nonformale sau informale.
- încurajarea în întreaga activitate de învăţare şi evaluare a progresului fiecărui copil;
- promovarea unei abordări integrate a conţinuturilor, astfel încât să concure la dezvoltarea de competenţe specifice, rămânând totodată circumscrise unei teme accesibile şcolarului mic;
- respectarea modelului comunicativ-funcţional al disciplinei care se axează pe comunicare ca domeniu complex ce înglobează procesele de receptare a mesajului oral şi scris, precum şi cele de exprimare orală şi scrisă.

PrLLR 2014 se doreşte o continuare la alt nivel a PrCLR 2013, stipulând faptul că, în clasele a III-a și a IV-a, este continuată construirea achizițiilor a căror structurare a început în ciclul anterior (clasa pregătitoare, clasele I și a II-a). Competențele generale rămân aceleași, jalonând codarea și decodarea de mesaje orale și scrise, iar competențele specifice reprezintă trepte în structurarea comunicării orale și scrise.

Ca elemente de specificitate pentru acest nivel sunt recomandate următoarele:

- dezvoltarea competenţei de comunicare autentică;

- formarea de deprinderi de ascultător activ;
- cultivarea unei atitudini critice faţă de mesajul ascultat sau citit, reflectată şi prin sesizarea unor regularități sau abateri în exprimarea corectă;
- cultivarea receptării mesajului scris prin accentul pus pe semnificații și pe explorarea acestora la nivelul textului (literar și nonliterar);
- urmărirea ca scop de bază a comprehensiunii prin antrenarea a patru procese cognitive esențiale: identificarea de informații explicit formulate, realizarea de deducții simple, integrarea și interpretarea ideilor și a informațiilor, evaluarea critică a conținutului și a elementelor textuale;
- trezirea interesului elevului, a motivației sale, ca prim pas pentru formarea unei atitudini pozitive față cunoașterea lumii prin lectură;
- creşterea interesului elevilor pentru exprimare de idei, de păreri, de emoții pe tematici relevante pentru experiențele lor;
- creşterea relevanței contextului de comunicare care stă la baza producerii de texte orale sau scrise, inclusiv prin apelul la noile tehnologii;
- utilizarea şi a altor coduri în afara codului lingvistic (de ex., desene, colaje, ritm);
- valorificarea modelului comunicativ-funcțional și în ceea ce priveşte abordarea conținuturilor care sunt bază de operare pentru structurarea competențelor, nu scopuri în sine.

Aplicaţie:

Arătaţi, prin apelul la manualele şcolare, măsura în care o anumită competenţă este formată prin valorificarea un anumit tip de conţinut, progresiv, de la o clasă la alta.

I.4. Manualul şcolar. Digitalizare şi metacogniţie

Manualele şcolare sunt documentele oficiale care concentrează esenţialul cunoştinţelor referitoare la un domeniu dat, fiind elaborate conform cerinţelor programelor şcolare definite la nivel naţional. Ele au ca scop facilitarea activităţii de învăţare, atât în clasă, cât şi în afara sa. Prin facilitarea activităţii de învăţare se are vedere eficientizarea tuturor activităţilor care au ca scop dezvoltarea competenţelor generale şi specifice stipulate în programa şcolară.

Începând cu anul şcolar 1998-1999, în România, *Curriculumul Naţional* prevede introducerea manualului alternativ, ca răspuns la schimbările viziunii asupra educaţiei, înlocuindu-se manualul unic[11].

Manualele alternative au fost create să ofere căi de învăţare diferite, orientate în direcţia atingerii competenţelor prin intermediul conţinuturilor asumate prin programă. Alternativele pot viza formele de organizare a învăţării (prin acţiune, imagine, simbol), de explorare a acesteia (prin activizare, menţinere, direcţionare), de gradare a sarcinilor în succesiune optimă (de tip: liniar, concentric, modular), de evaluare a rezultatelor în termeni de produs, dar şi de proces[12]. În acest context, importantă devine construcţia programelor şcolare, deschisă în direcţia unor alternative care proiectează modalităţile diferite de învăţare şi autoînvăţare oferite elevului, pe fondul unor competenţe generale şi specifice şi a unor conţinuturi de bază, unitare, comune.

Odată cu introducerea noilor programe pentru învăţământul primar PrCLR 2013 şi PrLLR 2014, alături de manualul alternativ pe suport de hârtie a apărut şi manualul digital. Un element de noutate al noilor programe îl reprezintă contextualizarea permanentă a competenţelor de format. Manualele digitale par să răspundă mai ales acestui imperativ al contextualizării, contribuind la punerea în act a filosofiei curriculumului actual.

Dincolo de numeroasele probleme legate de existența unui suport tehnic și a unei asistențe de specialitate în școli, de formarea cadrelor didactice pentru utilizarea noilor tehnologii şi de asigurare a accesului tuturor copiilor la aceste resurse, un fapt incontestabil este acela că manualul digital presupune o schimbare majoră în educaţie. Dintre multele elemente de noutate pe care le implică, manualul digital garantează încrederea pe care o dă sistemul autoformării. Metacogniţia, ca ansamblu articulat şi flexibil al cunoştinţelor pe care le are subiectul cu privire la caracteristicile şi funcţionarea propriului sistem cognitiv, presupune un „activism interiorizat”, o autoobservare şi un autocontrol al propriei activităţi cognitive. Din acest punct de vedere, manualul digital favorizează structurile metacognitive, competențele de asociere și de integrare a cunoștințelor, pe orizontală sau verticală, intra sau interdisciplinare. Manualul digital, mai evident decât cel pe suport de hârtie, este un instrument pentru autoformare. Din punct de vedere formal-structural, el sugerează activități după o altă logică a succesiunii sau a conectivității. Un conţinut poate fi valorificat prin recursul la secvențe informative scriptice, auditive, filmice etc., după un parcurs la care elevul aderă şi contribuie. Tehnologiile multimedia, mai ales cele interactive, pot juca un rol deosebit în dezvoltarea gândirii critice şi a practicii reflexive. Manualul digital îi permite elevului să identifice tipul de sarcină, să urmărească etapele rezolvării ei, să conştientizeze, cu alte cuvinte, planul de efectuare a sarcinii, iar prin componenta sa afectiv-motivaţională, să conştientizeze corect importanţa sarcinii, să-şi evalueze şansele, să exercite controlul asupra cunoştinţelor şi procedurilor folosite şi să monitorizeze procesul de realizare a sarcinii.

Aşadar, încercând să vedem oportunităţile oferite de schimbările curiculumului din învăţământut primar, sesizăm creşterea interesului pentru autoformare, facultate esenţială pentru

[11] *Curriculum Naţional pentru învăţământul obligatoriu. Cadru de referinţă*, CNC, 1998.
[12] Jerome S. Bruner, *Pentru o teorie a instruirii*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1970, p. 53-69, 87-89.

adaptarea la dinamica şi complexitatea realului, în diversitatea contextelor în care realul se manifestă.

Aplicaţie:

Analizaţi o unitate de învăţăre dintr-un manual alternativ de limba şi literatura română, ilustrând avantajele şi limitele variantei digitale a manualului.

I.5. Opţionalul – formă unică de curriculum la decizia şcolii în învăţământul primar

În lumina noului plan-cadru (PC 2013), opţionalul reprezintă o diciplină nouă, singura materializare a curriculumului la decizia şcolii (CDS), ca ofertă educaţională propusă de şcoală, adecvată pe cât posibil specificului local, intereselor şi nevoilor elevilor.
Raportându-se la celelalte discipline din planul de învăţământ, opţionalul poate fi:

1. **Opţional la nivelul disciplinei** (presupune noi competenţe specifice şi noi conţinuturi; noutatea este definită prin raportare la programa disciplinei de trunchi comun);
2. **Opţional integrat la nivelul ariei curriculare sau crosscurricular** (presupune noi competenţe specifice şi conţinuturi complexe; noutatea este definită prin raportare la programele disciplinelor din trunchiul comun implicate în integrare).

Dat fiind faptul că opţionalul este o disciplină nouă, creată anume pentru a răspunde nevoilor concrete ale unei clase de elevi, se impune elaborarea în şcoală a programei ce prevede competenţe şi conţinuturi noi, diferite de acelea existente în programele din trunchiul comun.

Programa pentru disciplina opţională are aceeaşi **structură** ca şi programele pentru disciplinele din trunchiul comun, cuprinzând următoarele elemente :

1. Argument
2. Competenţe specifice şi exemple de activităţi de învăţare
3. Conţinuturi asociate competenţelor
4. Valori şi atitudini
5. Sugestii metodologice (inclusiv modalităţi de evaluare)

Sugestii pentru realizarea programei opţionalului:

Argumentul reprezintă un text prin care se motivează alegerea disciplinei propuse. Opţionalul trebuie să răspundă nevoilor elevilor, respectând particularităţile individuale şi de vârstă ale acestora. De asemenea, se urmăreşte promovarea ethosului şcolii şi respectarea intereselor comunităţii locale. Nu în ultimul rând, se urmăreşte formarea unor competenţe de transfer, competenţe de bază în dezvoltarea psihosocială a elevului.

Competenţele specifice vor fi formulate după modelul celor din programa naţională (al materiilor de trunchi comun), dar **nu vor fi reluări** ale acestora. În cazul în care opţionalul este prevăzut pentru un nivel de şcolaritate sau un ciclu curricular, este necesar să fie definite şi **competenţele generale** din care **se deduc competenţele specifice** pentru fiecare an de studiu. Altfel spus, dacă oferta cuprinde un opţional pentru mai mulţi ani de studiu, se redactează câte o programă pentru fiecare an, având grijă să apară explicit progresia competenţelor de la un an de studiu la altul.

Lista de conţinuturi cuprinde informaţiile pe care opţionalul le propune ca bază de operare pentru formarea capacităţilor vizate de competenţele specifice.

Ca **modalităţi de evaluare**, vor fi indicate formele şi metodele de evaluare care se potrivesc opţionalului propus.

Este recomandabil ca programa de opţional să conţină şi **bibliografie**.

Aplicaţie:

Realizaţi programa pentru un opţional la nivelul disciplinei Limba şi literatura română.

Exemplificare

Fascinaţia cărţii. Literatura pentru copii

Disciplina: *Fascinaţia cărţii. Literatura pentru copii*
Tipul de opţional: la nivelul disciplinei limba şi literatura română
Durata opţionalului: 2 ani şcolari
Nr. de ore pe săptămână: 1 oră/săptămână
Clasa/grupul ţintă: clasele a III-a şi a IV- a
Prof.înv.primar: Monica Fichioş

Argument

În condiţiile reaşezării societăţii româneşti, a apariţiei unei multitudini de programe de televiziune, a unor publicaţii variate, a conectării la internet, premisele petrecerii timpului liber prin lectură scad. Astfel, în acord cu nevoile de dezvoltare ale elevilor, considerăm că, la nivelul claselor a III-a şi a IV-a, este oportună implementarea opţionalul ***Fascinaţia cărţii***. ***Literatura pentru copii***. Optăm astfel pentru valorificarea unor texte ale autorilor români, accesibile vârstei elevilor şi potrivite universului lor de preocupări. Vom urmări dezvoltarea deprinderilor de comunicare, punând accent pe învăţarea socială, pe îmbogăţirea experienţei de viaţă şi, în aceeaşi măsură, pe cultivarea respectului faţă de valorile naţionale.

Literatura îi poate oferi copilului un întreg univers de gândire şi sentimente, de aspiraţii şi de îndrăzneli. Cultivându-se competenţele de transfer, pot fi însuşite modele de comportare, pot fi cultivate înalte sentimente morale – curaj, perseverenţă, respect faţă de propria identitate. Elevii sunt la vârsta la care fondul afectiv predomină, constituind terenul propice pentru realizarea funcţiei cognitive şi formative a educaţiei.

Astfel, programa va asigura elevilor posibilităţi mai largi de dezvoltare a achiziţiilor lingvistice, a gândirii autonome, a capacităţii de a comunica, de conectare a studiului limbii la realităţile comunicării cotidiene propriu-zise. Disciplina opţională propusă se încadrează într-un program integrat al şcolii de valorificare a culturii naţionale prin activităţi creative menite să promoveze cetăţenia activă în rândul elevilor.

Competenţe generale

1. Receptarea textelor literaturii române din perspectiva promovării valorilor naţionale
2. Exprimarea orală şi scrisă a mesajelor în situaţii variate de comunicare
3. Dezvoltarea interesului şi a gustului pentru literatura românească

Competenţe specifice şi exemple de activităţi de învăţare

1. Receptarea textelor literaturii române din perspectiva promovării valorilor naţionale

Competenţe specifice	**Activităţi de învăţare**
1.1. citirea în ritm propriu a unui text literar la prima vedere; 1.2. identificarea modificărilor de sens ale cuvintelor în contexte diferite; 1.3. sesizarea legăturii logice dintre secvenţele unui	- exerciţii de citire corectă, fluentă, expresivă a unui text literar; - exerciţii de activizare şi îmbogăţire a vocabularului; - exerciţii lexicale; - jocuri didactice – *Jocul sinonimelor, al antonimelor, Caută perechea!, Cuvântul care are familie* etc; - audierea unor fragmente literare (înregistrări);

mesaj; 1.4. identificarea elementelor specifice naraţiunii (timp, loc, personaje) şi ale textului liric (strofă, vers, rimă); 1.5. descrierea unui personaj, a unei cărţi citite; 1.6. diferenţierea secvenţelor dialogate, descriptive şi narative dintr-un text literar.	- exerciţii de ordonare logică a momentelor principale ale unui text citit; - reprezentarea în desene, colaje a momentelor principale ale unui text narativ; - exerciţii de diferenţiere a textelor în proză de cele în versuri; - exerciţii de recitare, dramatizare; - completarea unor fişe, gen „harta lecturii”, cu precizarea timpului, a locului şi a personajelor acţiunii; - jocuri de completare a rimelor; exerciţii de identificarea numărului de strofe, versuri dintr-o poezie; - jocuri didactice pentru recunoaşterea personajelor; completarea ciorchinelui însuşirilor fizice şi morale; - exerciţii de selectare, identificare a dialogului, a unor pasaje descriptive dintr-un text literar; - exerciţii de completare a unor enunţuri lacunare; - exerciţii de tipul adevărat/fals.

2. Exprimarea orală şi scrisă a mesajelor în situaţii variate de comunicare

Competenţe specifice	Activităţi de învăţare
2.1.formularea unor întrebări/răspunsuri în legătură cu textul dat; 2.2. formularea ideilor principale ale unui text narativ; 2.3. integrarea în enunţuri proprii (oral şi în scris) a unor expresii poetice; 2.4. redactarea de texte de mică întindere, respectând cerinţele date; 2.5. exprimarea orală/în scris a acordului/dezacordului în legătură cu un fapt sau un personaj.	- jocuri în echipe de formulare a unor întrebări/răspunsuri în legătură cu textul citit (explozia stelară); - exerciţii de identificare a elementelor esenţiale ale unui text narativ, - exerciţii de formulare a ideilor principale sub formă de enunţuri, întrebări sau titluri; - povestirea orală a textului, cu respectarea firului epic; - recitarea expresivă a unor poezii; - formularea unor propoziţii corecte cu expresii poetice date, cu noi termeni întâlniţi în text; - activităţi pe grupe, cu sarcini diferenţiate; - exerciţii de creaţie: texte scurte pe baza unui suport vizual, a unui şir de întrebări, pe baza unor cuvinte de sprijin etc.; - exerciţii-joc: „Rima potrivită”, „Schimbă finalul poveştii!”; - exerciţii de redactare a textelor compuse (cu respectarea ortografiei şi a punctuaţiei); - formularea corectă a acordului/ dezacordului în legătură cu un fapt prezentat în lectură; - exerciţii de comunicare: exprimarea clară, coerentă a unui argument, a unei opinii.

3. Dezvoltarea interesului şi a gustului pentru literatura românească

Competenţe specifice	Activităţi de învăţare
3.1. interpretarea rolurilor personajelor preferate din lecturile citite;	- dramatizare, interpretarea unor roluri preferate; - realizarea unor momente artistice; - realizarea de afişe, pliante pentru promovarea activităţilor realizate. - exerciţii de întocmire a fişelor de autori, a fişelor

3.2. manifestarea unei atitudini pozitive faţă de lectură; 3.3. manifestarea interesului pentru carte, ca bun de valoare.	citat; selectarea unor expresii poetice deosebite şi utilizarea lor în creaţii proprii; - competiţii pe teme literare; - recondiţionarea unor cărţi, amenajarea unui colţ – minibiblioteca din clasă; - selectarea şi întocmirea dosarului de lectură; - întocmirea fişelor de lectură, completarea hărţii literare; - vizite la case memoriale, la biblioteci publice; - organizarea unor evenimente literare cu ocazia aniversării unor scriitori români.

<u>Conţinutul învăţării</u>

- *Biblioteca – un mic univers*
- *Copilul şi copilăria*
- *Creaţia marilor clasici ai literaturii române specifică vârstei*
  - textul literar narativ
  - textul literar liric

Texte-suport:

- Ion Creangă
  Povestea unui om leneş
  Prostia omenească
  Moş Ion Roată şi Cuza Vodă
  Moş Ion Roată şi Unirea
  Fata babei şi fata moşneagului
  Povestea porcului
  Soacra cu trei nurori
  Inul şi cămeşa
  Acul şi barosul
  Amintiri din copilărie (fragmente)
- Mihai Eminescu
  La mijloc de codru...
  Peste vârfuri
  Fiind băiet, păduri cutreieram
  Revedere
  Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie
  Scrisoarea III
  Făt-Frumos din Lacrimă
  Borta vântului
- Ion Luca Caragiale
  Vizită...
  D-l Goe...
  Bubico
  Un pedagog de şcoală nouă
  Tren de plăcere
- Ioan Slavici
  Doi feţi cu stea în frunte
  Floriţa din codru
  Zâna Zorilor
  Limir-împărat
- Grigore Vieru
  Eminescu
- Mircea Micu

Voievodul stelar

Resurse materiale

- Culegeri/antologii de texte literare, cărţi ale scriitorilor studiaţi
- Planşe didactice
- Albume, reviste, materiale ppt.
- Fişe de lucru (fişe de lectură, fişe biografice, fişe de exersare, fişe de dezvoltare, fişe de recuperare)

Modalităţi de evaluare

- Probe orale şi scrise
- Dezbateri pe tema lecturilor citite
- Portofoliul (dosarul de lectură)
- Proiecte.

I.6. Planificarea calendaristică – o organizare holistică încă necesară

Activitatea de organizare şi conducere a procesului educativ are la bază proiectarea, ca activitate de anticipare a modului de desfăşurare a demersului didactic, a etapelor şi a acţiunilor concrete de predare-învăţare-evaluare[13]. Proiectarea este un act didactic complex, realizat în mod personalizat de fiecare cadru didactic şi presupune:

- lectura şi analiza programei şcolare, document oficial, obligatoriu, singurul care precizează competenţele de format şi conţinuturile de utilizat;
- proiectarea/ planificarea calendaristică;
- proiectarea eşalonată a unităţilor de învăţare;
- proiectarea lecţiilor, a evenimentelor didactice care le compun.

Proiectarea activităţilor didactice necesită o atentă analiză a programelor şcolare. Programa şcolară nu mai precizează nici resursele temporale alocate fiecărui conţinut, nici ordinea conţinuturilor menite a dezvolta o anumită competenţă (deşi logica disciplinei şi logica didactică presupun o ordine în învăţarea conţinuturilor – de exemplu, nu se poate învăţa *Adjectivul*, ca parte de vorbire, înainte ca elevul să-şi fi însuşit conţinuturile despre *Substantiv*). În aceste condiţii, rolul profesorului este deosebit de important în conceperea şi desfăşurarea activităţii la clasă.

O atentă lectură a programei şcolare înseamnă formarea unei imagini de ansamblu bine articulată asupra întregului demers de predare-învăţare-evaluare. Lectura programei se face pe orizontală şi presupune corelarea competenţelor generale şi specifice (De ce?) cu conţinuturile (Ce?) şi cu activităţile de învăţare (Cum?), în următoarea ordine:

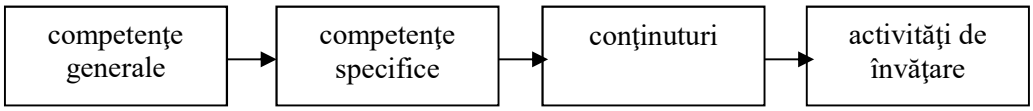

Pentru fiecare competenţă generală există un anumit număr de competenţe specifice, ţinte pe care profesorul le atinge cu ajutorul conţinuturilor, prin intermediul activităţilor de învăţare organizate. Acestea din urmă, aşa cum apar în programă, au un caracter orientativ (nu implică obligativitatea utilizării/organizării lor), deoarece, în funcţie de specificul clasei, profesorul poate propune alte activităţi adaptate nivelului dezvoltării intelectuale şi posibilităţilor şi intereselor fiecărui elev.

Proiectarea/ planificarea calendaristică este un document administrativ care reflectă un mod personalizat programa şcolară, modul de asociere a finalităţilor, respectiv a competenţelor, şi a conţinuturilor programei cu resursele temporale de care dispune profesorul pe parcursul unui an şcolar. Astfel, cadrul didactic are libertatea de a decide asupra ordinii parcurgerii unităţilor de conţinut, a eşalonării conţinuturilor, asupra alocării resurselor temporale, dar şi asupra modalităţii de dezvoltare a compenţelor generale şi specifice.

Realizarea proiectării calendaristice reprezintă o succesiune de etape pe care profesorul le respectă:

- realizarea asocierilor/corelaţiilor între competenţele generale şi specifice şi conţinuturi;
- delimitarea unităţilor de învăţare (în general, ele există în noile manuale);
- stabilirea ordinii de parcurgere a unităţilor de învăţare;
- alocarea resursei temporale pentru fiecare unitate de învăţare.

Unitatea de învăţare este un cumul de conţinuturi selectate din programă, conţinuturi care pot fi asociate unei teme (de aceea se acceptă şi denumirea de *unitate tematică*) şi derulate într-o perioadă determinată de timp. Are drept scop formarea unor comportamente specifice care, exersate, repetate în variate condiţii, consolidate să ducă la formarea unor competenţe specifice.

[13] Constantin Cucoş, *Pedagogie*, prefaţă de Adrian Neculau, Editura POLIROM, Iaşi, 1996, pp. 117-119.

O unitate tematică cuprinde conţinuturi integrate la nivelul tuturor disciplinelor de învăţământ, respectând principiul interdisciplinarităţii care presupune interacţiunea deschisă între anumite competenţe sau conţinuturi interdependente, proprii mai multor discipline.

Proiectarea calendaristică se întocmeşte la începutul unui an de studiu/an şcolar şi oferă cadrul care permite plierea/adecvarea demersului didactic la situaţia specifică din sala de clasă. Ea trebuie să acopere integral programa şcolară pe segmentul competenţelor specifice şi cel al conţinuturilor.

În general, în realizarea acestui document curricular, sunt parcurse următoarele etape:

- asocierea competenţelor generale şi specifice cu conţinuturile;
- identificarea temelor majore ale programei;
- stabilirea unităţilor de învăţare;
- verificarea concordanţei dintre traseul educaţional proiectat şi oferta de resurse didactice (manuale, auxiliare);
- stabilirea succesiunii de parcurgere a unităţilor de învăţare;
- eşalonarea resursei temporale în funcţie de competenţele specifice vizate şi densitatea conţinutului pentru fiecare unitate de învăţare.

Desigur, în funcţie de experienţa de care dispune un cadru didactic, de creativitatea şi de stilul personal de lucru, aceste etape pot fi considerate orientative.

Proiectarea calendaristică integrată (pentru toate disciplinele) poate fi realizată pornind de la următoarea organizare tabelară:

Nr. crt.	Unităţi tematice	Disciplina	Competenţe specifice	Conţinuturi	Nr. ore	Perioada	Observaţii

Unităţile tematice/de învăţare sunt stabilite de profesor şi sunt indicate prin titluri, teme.

Competenţele specifice sunt selectate din programă şi se trec cu numerele din programă.

Conţinuturile sunt cele extrase din programă, din lista prevăzută de aceasta şi selectate în funcţie de competenţe şi în concordanţă cu tematica unităţii de învăţare.

Numărul de ore înseamnă distribuirea timpului în funcţie de particularităţile de vârstă ale elevilor, de nivelul lor de dezvoltare intelectuală, de complexitatea conţinutului şi trebuie să asigure o succesiune logică în ceea ce priveşte parcurgerea ritmică a materiei.

În spaţiul rezervat **Observaţiilor**, profesorul consemnează modificările pe care le realizează pe parcursul aplicării efective la clasă. De exemplu, dacă în timpul anului şcolar, pentru o anumită unitate de învăţare este nevoie de alocarea unui număr mai mare de ore (pentru aprofundarea/consolidarea/recuperarea/dezvoltarea unui anumit conţinut), acest lucru este consemnat în rubrica Observaţii. Urmează apoi să se opereze şi cu alte schimbări în ceea ce priveşte numărul de ore pentru celelalte unităţi de învăţare.

Aplicaţie:

Realizaţi planificarea calendaristică integrată pentru o clasă de la nivelul primar.

Exemplificare

Planificare calendaristică integrată

Şcoala: Şcoala Gimnazială Nr. 1 Oituz, jud. Bacău
Prof.înv.primar: Monica Fichioş
Clasa: I
An şcolar: 2015-2016

Comunicare în limba română (CLR): 7 ore/săpt.; 116 ore sem. I + 114 ore sem. al II-lea = 230 ore/an
Matematică şi explorarea mediului (MEM): 4 ore/săpt.; 66 ore sem. I + 64 ore sem. al II-lea = 130 ore/an
Muzică şi mişcare (MM): 2 ore/săpt.; 32 ore sem. I + 31 ore sem. al II-lea = 63 ore/an
Arte vizuale şi abilităţi practice (AVAP): 2 ore/săpt.; 33 ore sem. I + 33 ore sem. al II-lea = 66 ore/an
Dezvoltare personală (DP): 1 oră/săpt.; 17 ore sem. I + 17 ore sem. al II-lea = 34 ore/an

Manuale utilizate:
1. *Comunicare în limba română*, Editura CD Press, autori: Iliana Dumitrescu, Daniela Barbu
2. *Matematică şi explorarea mediului*, Editura CD Press, autori: Iliana Dumitrescu, Nicoleta Ciobanu, Alina Carmen Birta
3. *Dezvoltare personală,* Editura CD Press, autori: Cristiana Ana-Maria Boca, Daniela Barbu

Semestrul I

Nr. crt.	*Unităţi tematice*	*Disci-plina*	*Com. specif.*	*Conţinuturi*	*Nr. ore*	*Peri-oada*	*Obs.*
1.	***Albinuţele îşi amintesc***	CLR	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 3.1. 3.2. 3.3. 4.1.	▪ **Comunicare orală** (ascultare, vorbire, interacţiune) - Acte de vorbire: a saluta persoane cunoscute, a identifica un obiect, o persoană, a formula o rugăminte; a se prezenta - Formularea de întrebări şi răspunsuri despre vacanţă, despre viaţa de şcolar, despre jocuri şi jucării, prieteni, reguli de igienă alimentară - Utilizarea cuvintelor în construcţii proprii - Povestire după imagini ▪ **Citire/lectură** - Literele mici și mari de tipar - Citirea cuvintelor pe etichete asociate unor imagini, obiecte, persoane - Formularea de propoziţii cu suport intuitiv - Sunete şi litere – identificare în contexte diferite ▪ **Scriere/redactare** - Desenarea literelor de tipar ▪ **Elemente de construcţie a comunicării** - Despărțirea cuvintelor în silabe	14	S1-S2	

		MEM	1.1. 2.1. 2.2. 3.1. 3.2. 4.1. 4.2.	▪ Mulţimi, formarea de mulţimi de obiecte după diferite criterii ▪ Numerele naturale 0-31: formare, citire, scriere, comparare, ordonare ▪ Adunarea şi scăderea numerelor naturale 0-10 ▪ Figuri geometrice, corpuri geometrice ▪ Plante şi animale ▪ Anotimpurile	8		
		MM	2.1. 3.1.	▪ Muzica şi dansul ▪ Cântece din repertoriul clasei pregătitoare (repetare)	4		
		AVAP	2.2. 2.6.	▪ În lumea culorilor (recunoaştere) – exerciţii-joc ▪ Desen – linie modulată, repetiţie	4		
		DP	1.1. 1.2. (CP)	▪ Sunt în clasa I – Ce îmi propun? ▪ Probă sociometrică – Cu cine vreau/nu vreau să lucrez în activităţile din clasă?	2		
2.	***Sunt şcolar în clasa I***	CLR	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 3.1. 3.2. 3.3. 4.1. (CP)	▪ **Comunicare orală** - Dialogul. Oferirea unor informații despre activități în natură, despre familie, reguli de circulație, mediul social și natural apropiat, reguli de comportare la teatru - Personaje din poveşti - Utilizarea cuvintelor noi în contexte adecvate ▪ **Citire/lectură** - Cartea – numerotarea paginilor, direcţii de orientare - Sunete şi litere corespunzătoare (identificare) ▪ **Scriere/redactare** - Elemente grafice care intră în componența literelor de mână: linii, puncte, bastonașe, zale, bucle, ovale, semiovale, nodulețe ▪ **Elemente de construcţie a comunicării** - Despărţirea cuvintelor în silabe	9	S3-S4	
		MEM	1.1. 2.1. 2.2. 3.1. 3.2.	▪ Orientarea în spaţiu şi poziţia obiectelor în spaţiu (repere) ▪ Direcţii de orientare: în, pe, deasupra, dedesubt, lângă, în faţa, în spatele etc. ▪ Semne grafice – scriere (liniuţe verticale, orizontale, oblice, cârligul, ovalul)	7		
		MM	2.1. 3.1.	▪ **Cântarea vocală în grup şi individuală** - Poziţia, emisia naturală, dicţia	4		
		AVAP	2.1. 2.2. 2.3.	▪ **Pictură** - Materiale şi tehnici de lucru: acuarele, pensulaţie - Compoziţia ▪ **Colaj** -Materiale și tehnici de lucru : mototolire, hârtia	4		
		DP	1.1	▪ **Autocunoaştere şi stil de viaţă sănătos** - *Cine sunt eu?* - Caracteristici personale simple, puncte tari și limite	2		

3.	***În familie***	CLR	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 3.1. 3.2. 3.3. 4.1. 1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 3.1. 3.2. 3.3. 4.1.	**▪ Comunicare orală (ascultare, vorbire, interacţiune)** - Dialogul – întrebări/ răspunsuri pe marginea unui suport intuitiv; inițierea unor convorbiri pe teme familiare: activități în natură, în familie, servirea mesei, reguli de comportare etc. - Povestirea unor întâmplări trăite/auzite **▪ Citire/lectură** - Sunetele și literele *a*, *A*, *m*, *M*, *e*, *E*, *i*, *I*, *n*, *N*, *o*, *O*, *u*, *U*, *ă*, *Ă* - Cuvinte care conțin grupurile de sunete *ea*, *ia*, *oa*, *uă* - Citirea silabelor, a cuvintelor mono/ plurisilabice, a propozițiilor/enunțurilor **▪ Scriere/redactare** - Scrierea caligrafică pe liniatura tip I - Literele de mână *a*, *A*, *m*, *M*, *e*, *E*, *i*, *I*, *n*, *N*, *o*, *O*, *u*, *U*, *ă*, *Ă* - Plasarea datei, a titlului, folosirea alineatelor - Copieri/transcrieri de litere, silabe, cuvinte, propoziții - Scrierea ortografică a cuvintelor - Scrierea cu majusculă (începutul propoziției, titlul) - Scrierea cu majusculă a substantivelor proprii (fără terminologie) - Punctul. Semnul întrebării **▪ Elemente de construcție a comunicării** - Cuvântul – grup de sunete asociat cu un înțeles - Cuvinte cu aceeași formă și înțeles diferit - Articularea sunetelor. Silaba - Despărțirea cuvintelor în silabe intuitiv, fără cunoașterea regulilor - Propoziția/enunțul (fără teoretizări)	34	S4- S9	
		MEM	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6. 3.1. 4.1. 4.2. 5.2.	**▪ Numere** - Numerele naturale 0-10 - Compararea şi ordonarea numerelor naturale 0-10 - Adunarea şi scăderea numerelor naturale 0-10 - Evidenţierea proprietăţilor adunării - comutativitate, asociativitate, element neutru, fără precizarea terminologiei - Probleme care se rezolvă printr-o operaţie **▪ Ştiinţele Pământului** - Soarele, sursă de căldură şi lumină **▪ Ştiinţele fizicii** - Căderea liberă a corpurilor **▪ Ştiinţele vieţii** - Plantele. Rolul structurilor de bază	16	S4- S8	
		MM	1.1. 1.2. 1.3. 1.4.	**▪ Cântarea vocală** - Emisia naturală, semnalul de început, sincronizarea **▪ Cântarea instrumentală** - Percuţia corporală (bătăi din palme, cu degetul în bancă, cu palmele pe genunchi)	8	S5- S8	

		AVAP	1.1 1.2 2.1 2.3 2.4	▪ **Colaj** - Materiale şi instrumente de lucru – foarfec, hârtie, lipici, fire, frunze - Tehnici de lucru: mototolire, rupere, tăiere, decupare ▪ **Foto-film** - Materiale şi instrumente: aparate de înregistrare şi redare - Modalităţi de realizare: vizionarea/ realizarea unor fotografii	8	S5-S8	
		DP	1.2	▪ **Autocunoaştere şi stil de viaţă sănătos** – Igiena personală - Viaţă sănătoasă: norme de igienă la şcoală şi acasă - Igiena locuinţei, a sălii de clasă	4	S5-S8	
4.	***Prietenie*** texte-suport: • *La malul lacului* • *Melcul lui Luca* • *La ceai* • *Mapa Irinei* • *Penarul lui Paul* • *Motanul Mitică* • *Trenul lui Toma* • *La munte* • *Cu Steaua* • *La teatru* • *Crăciunul. Anul Nou*	CLR	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 3.1. 3.2. 3.3. 4.1.	▪ **Comunicare orală** (ascultare, vorbire, interacțiune) - Acte de vorbire: a formula o rugăminte, o cerere - Dialogul: oferirea unor informații despre comportamentul la spectacol, mediul înconjurător, reguli de igienă la masă, sporturi de iarnă, jocuri și jucării, prieteni - Povestirea unor întâmplări amuzante ▪ **Citire/lectură** - Sunetele și literele de tipar și de mână: *r*, *R*, *c*, *C*, *l*, *L*, *p*, *P*, *t*, *T*, *s*, *S* - Grupurile de litere *ce*, *Ce*, *ci*, *Ci* - Cuvinte care conțin diftongii *ua*, *ie* (fără terminologie) ▪ **Scriere/redactare** - Literele de mână *r*, *R*, *c*, *C*, *l*, *L*, *p*, *P*, *t*, *T*, *s*, *S* - Grupurile de litere *ce*, *Ce*, *ci*, *Ci* - Copierea, transcrierea unui text; dictare - Linia de dialog, plasarea datei, a titlului, alineatele ▪ **Elemente de construcție a comunicării** - Cuvinte cu sens opus - Cuvinte cu aceeași formă și înțeles diferit	37	S9-S14	
		MEM	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6. 2.1. 2.2. 3.1. 4.1. 4.2. 5.1. 5.2.	▪ **Numere** - Numerele naturale 0-20 - Compararea şi ordonarea numerelor naturale 0-20 - Numere pare şi impare - Adunarea şi scăderea numerelor naturale 0-20 (cu şi fără trecere peste ordin) - Probleme care se rezolvă prin două operaţii de adunare şi/sau scădere ▪ **Ştiinţele vieţii** - Animale. Scheletul. Organe majore (inima, creierul, stomacul, plămânii, rinichii), localizare şi roluri ▪ **Ştiinţele Pământului** - Transformări ale apei. Fierbere. Evaporare. Condensare. Îngheţare. Topire	16	S8-S13	
		MM	1.2. 1.3. 1.4. 2.1. 3.2. 3.3.	▪ **Cântarea instrumentală** - Jucării muzicale din materiale şi obiecte refolosibile - Cântarea cu acompaniament instrumental, cu jucării muzicale realizate de copii ▪ **Mişcare pe muzică**- Mişcări sugerate de text	8	S9-S12	

		AVAP	1.3 2.1 2.2. 2.3. 2.5 2.6.	▪ **Modelaj** - Materiale – plastilină - Tehnici utilizate – presare, modelare liberă - Elemente de limbaj – formă, volum ▪ **Pictură** - Tehnici de lucru – pensulaţie, colaj, amprentare	8	S8-S11	
		DP	2.1. 2.2.	▪ **Dezvoltare emoţională şi socială** - Tapiserie cu emoţii: emoţii de bază (bucurie, tristeţe, frică, furie) şi elemente de limbaj nonverbal (expresii faciale, postură) şi paraverbal (intonaţie)	4	S9-S12	
5.	***Fapte bune*** texte-suport: • *Întrecere sau petrecere?* • *România* • *Cadoul* • *Un dans pentru Daria* • *Ce vei deveni?* • *Visul lui Octav* •*Poveşti româneşti* • *Şapca lui Şandru*	CRL	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 4.1. 4.2. 4.3.	▪ **Comunicare orală** (ascultare, vorbire, interacțiune) - Exprimarea unor păreri - Dialogul: oferirea unor informații despre sporturi preferate, meserii preferate, lumea muzicii - Povestirea unor întâmplări trăite, a unor poveşti citite/audiate ▪ **Citire/lectură** - Sunetele și literele de tipar și de mână: *î, Î, â, d, D, v, V, ș, Ș* ▪ **Scriere/redactare** - Literele de mână: *î, Î, â, d, D, v, V, ș, Ș* - Copierea, transcrierea unui text, dictare - Punctuaţia (punctul, semnul întrebării, linia de dialog) - Plasarea datei, a titlului, alineatele ▪ **Elemente de construcţie a comunicării** - Cuvântul - Propoziţia (textul)	22	S14-S17	
		MEM	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6. 3.1. 3.2. 4.1. 4.2. 5.1. 5.2. 6.3.	▪ **Numere** - Numerele naturale 0-31 – formare, citire, scriere - Compararea şi ordonarea numerelor naturale 0-31 - Adunarea şi scăderea numerelor naturale 0-31 fără trecere peste ordin - Adunarea şi scăderea numerelor naturale cu trecere peste ordin ▪ **Măsurări** - Banii. Bancnote de 1 leu, de 5 şi de 10 lei ▪ **Ştiinţele fizicii** - Unde şi vibraţii. Sunetele – producere şi propagare - Surse de energie: soarele, apa, vântul - Forme de energie: lumina, căldura, electricitatea ▪ **Ştiinţele vieţii** - Corpul omenesc. Scheletul. - Organe majore (inima, creierul, stomacul, plămânii, rinichii), localizare şi roluri	19	S13-S17	
		MM	1.1. 1.2. 1.4. 2.1. 3.4.	▪ **Elemente de limbaj muzical** - Genuri muzicale – folclorul copiilor, colinde ▪ **Timbrul** - Sunete din mediul înconjurător - Sunete muzicale vocale - Sunete muzicale instrumentale	10	S13-S17	

		AVAP	1.2. 1.3. 2.1. 2.2. 2.5.	▪ **Colaj** -Tehnici utilizate: decupare după contur, lipire, îndoire ▪ **Confecţii şi jucării** - Tehnici utilizate: ţeserea cu benzi de hârtie, origami, tangram	12	S12-S17	
		DP	2.2. 2.3.	▪ **Dezvoltare emoţională şi socială**: comunicare şcolară eficientă - *Totul e comunicare* (abilităţi de comunicare de bază, mesaje verbale, nonverbale, paraverbale simple)	5	S13-S17	

Semestrul al II-lea

Nr. crt.	***Unităţi tematice***	***Disci-plina***	***Com. specif.***	***Conţinuturi***	***Nr. ore***	***Peri-oada***	***Obs.***
6.	***Suntem mai buni*** texte-suport: • *În bucătărie* • *La Cabana Babele* • *Scrisoarea* • *Proverbe româneşti* • *Colegul lui George*	CLR	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 4.1. 4.2. 4.3.	▪ **Comunicare orală** (ascultare, vorbire, interacţiune) - Dialogul: întrebări/răspunsuri legate de reguli de igienă în bucătărie, mediul înconjurător - Povestirea unor întâmplări trăite în vacanţă ▪ **Citire/lectură** - Sunetele și literele de tipar şi de mână: *b*, *B*, *g*, *G* - Sunetele și grupurile de litere: *ge*, *Ge* ▪ **Scriere/redactare** - Literele de mână: *b*, *B*, *g*, *G* - Grupurile de litere: *ge*, *Ge* - Scrisoarea - Biletul ▪ **Elemente de construcţie a comunicării** - Cuvinte cu sens asemănător	14	S18-S19	
		MEM	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6. 3.1. 3.2. 4.1. 4.2. 5.1. 5.2. 6.1. 6.2. 6.4.	▪ **Numere** - Numerele naturale 0-100. Formare. Citire. Scriere - Compararea şi ordonarea numerelor naturale 0-100, folosind poziţionarea pe axă, estimări, aproximări - Șiruri de numere ▪ **Măsurări** - Măsurarea lungimii în centimetri şi metri - Măsurarea capacităţii. Unităţi nonstandard. Unităţi standard – litrul - Măsurarea timpului. Ora fixă, jumătatea de oră. Ziua. Săptămâna ▪ **Ştiinţele fizicii** - Surse de energie - Utilizări ale energiei ▪ **Date** - Colectare, citire şi înregistrare de date	15	S18-S21	
		MM	1.4. 2.1. 2.2. 3.1.	▪ **Ritmul** - Sunete lungi/scurte - Tempoul în audiţii - Improvizaţia spontană colectivă ▪ **Mişcarea pe muzică** – Mișcări sugerate de ritm	6	S18-S20	
		AVAP	1.1. 1.2.	▪ **Pictură** - Tehnici utilizate – tamponare, pulverizare			

			2.1. 2.2. 2.6.	▪ **Modelaj** - Tehnici utilizate – presare, modelare liberă - Elemente de limbaj plastic – formă, volum	8	S18-S21	
		DP	2.3.	▪ **Dezvoltare emoţională şi socială** – Interacţiuni simple cu fiinţe şi obiecte familiare - Culorile prieteniei – *Ce este un bun prieten?* - Caracteristicile unui bun prieten	4	S18-S21	
7.	***O lume minunată*** texte-suport: • *Înfloresc grădinile* • *Fata babei şi fata moşneagului*, după I. Creangă • *Liza şi Măzărel* • *8 Martie* •*Un spectacol magic* • *La bunici* • *Musafirul nepoftit*	CLR	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 4.1. 4.2. 4.3.	▪ **Comunicare orală** (ascultare, vorbire, interacţiune) - Dialog despre primăvară, mediul natural, filme pentru copii - Descrierea unei personae, a unor obiecte - Povestirea unor întâmplări trăite ▪ **Citire/lectură** - Sunetele și literele de tipar şi de mână: *f*, *F*, *z*, *Z*, *ţ*, *Ţ*, *h*, *H* - Sunetele și grupurile de litere: *gi*, *Gi*, *che*, *Che*, *chi*, *Chi* - Autorul unui text ▪ **Scriere/redactare** - Literele de mână: *f*, *F*, *z*, *Z*, *ţ*, *Ţ*, *h*, *H* - Grupurile de litere: *gi*, *Gi*, *che*, *Che*, *chi*, *Chi* - Felicitarea - Scrierea imaginativă (3-5 enunţuri), pornind de la experienţe trăite ▪ **Elemente de construcţie a comunicării** - Vocabular – cuvinte cu acelaşi sens, sens opus	34	S20-S24	
		MEM	1.4. 1.5. 1.6. 2.2. 3.1. 3.2. 4.1. 4.2. 5.1. 6.2.	▪ **Numere** - Adunarea şi scăderea numerelor naturale 0-100 fără trecere peste ordin - Proba adunării şi proba scăderii ▪ **Ştiinţele vieţii** - Ocrotirea mediului, influenţa omului asupra mediului înconjurător ▪ **Măsurări** - An. Anotimpuri. Lunile anului ▪ **Figuri şi corpuri geometrice** - Figuri plane: pătrat, dreptunghi, triunghi, cerc – reprezentare grafică - Corpuri geometrice: cub, cuboid, cilindru, sferă – descriere (feţe, formă, număr de elemente)	20	S21-S26	
		MM	2.1. 2.2. 3.1.	▪ **Melodia** - Sunete înalte/joase ▪ **Mişcarea pe muzică** - Mişcări sugerate de text	10	S21-S26	
		AVAP	1.1. 1.3. 2.4.	▪ **Desen** - Tehnici utilizate – haşurare, caligrafie ▪ **Pictură** - Tehnici utilizate – ştampilare, pensulaţie	8	S22-S25	
		DP	3.1.	▪ **Aspecte specifice organizării învăţării şi pregătirii pentru viaţă la şcolarul mic** - Rutine şi sarcini de lucru – *În pas cu timpul* (activitatea şcolară, încadrarea în timp, finalizarea sarcinii)	4	S22-S25	

8.	***Mişcare şi sănătate*** texte-suport: • *Drumeţie* •*Vrejul de zmeură* • *La Felix* • *Petrecerea lui Kim* • *Îngheţată sau salată?* • *Ghemotoc* • *Ghicitori* •*Stejarul* • *Vacanţă de vis*	CLR	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 4.1. 4.2. 4.3.	▪ **Comunicare orală** (ascultare, vorbire, interacţiune) - Dialog despre reguli de circulaţie, aniversare, zile onomastice, alimentaţie sănătoasă, desene animate - Repovestirea unor întâmplări, poveşti ▪ **Citire/lectură** - Sunetele și literele de tipar şi de mână: *j*, *J*, *x*, *X*, *k*, *K*, *q*, *Q*, *y*, *Y*, *w*, *W* - Sunetele și grupurile de litere: *ghe*, *Ghe*, *ghi*, *Ghi* - Alfabetul limbii române ▪ **Scriere/redactare** - Literele de mână: *j*, *J*, *x*, *X*, *k*, *K*, *q*, *Q*, *y*, *Y*, *w*, *W* - Grupurile de litere: *ghe*, *Ghe*, *ghi*, *Ghi* - Jurnalul (text şi desene) - Invitaţia ▪ **Elemente de construcţie a comunicării** - Cuvântul - sensuri - Propoziţia – construirea de enunţuri proprii	38	S25-S31	
		MEM	1.4. 1.5. 1.6. 3.1. 3.2. 4.2. 5.1. 5.2.	▪ **Numere** - Adunarea şi scăderea numerelor naturale 0-100 cu trecere peste ordin - Probleme care se rezolvă prin două operaţii ▪ **Ştiinţele Pământului** - Identificarea consecinţelor, acţiunilor, fenomenelor, proceselor simple. Apa. Soarele. Beneficii şi efecte negative ▪ **Ştiinţele fizicii** - Unde şi vibraţii. Producerea sunetelor	17	S28-S32	
		MM		▪ **Interpretarea** - Nuanţe – tare, încet, mediu - Cântec vesel, trist - Procedee armonico-polifonice (solist-cor, grupe alternative) ▪ **Cântarea vocală în grup şi individuală**	8	S28-S32	
		AVAP		▪ **Confecţii şi jucării** - Tehnici utilizate – cusutul, ţeserea cu benzi de hârtie ▪ **Colaj** -Tehnici utilizate – îndoire, împletire, decupare după contur	8	S26-S31	
		DP	3.2.	▪ **Abilităţi şi atitudini de învăţare**: *Vreau să învăţ* - Importanţa învăţării - Tehnici simple de monitorizare a achiziţiilor învăţării	4	S26-S30	

9.	***Am învăţat în clasa I*** texte-suport: •*Anotimpurile* •*Bunicul,* după Barbu Şt. Delavrancea • *Ridichea uriaşă* •*Vacanţa mare*	CLR	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 4.1. 4.2. 4.3.	▪ **Comunicare orală** (ascultare, vorbire, interacţiune) - Dialog despre natură, persoane dragi, prieteni, petrecerea timpului liber ▪ **Citire/lectură** - Citirea textelor -suport propuse (în ritm propriu) - Titlu. Autor. Alineate ▪ **Scriere/redactare** - Scrierea caligrafică, ortografică - Organizarea textului scris - Punctuaţia ▪ **Elemente de construcţie a comunicării** - Silaba - Cuvântul. Elemente de vocabular - Propoziţia	28	S31-S35	
		MEM	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6. 2.2. 3.1. 3.2. 5.1. 5.2. 6.3. 6.4.	▪ Numerele naturale 0-100 ▪ Date ▪ Măsurări ▪ Adunarea şi scăderea numerelor naturale 0-100 ▪ Figuri şi corpuri geometrice ▪ Probleme ▪ Lumea vie. Anotimpurile	12	S32-S35	
		MM	1.4. 2.1. 3.2.	▪ **Cântarea vocală în grup şi individual** - Poziţia, emisia naturală, tonul, semnalul de început, dicţia, sincronizarea ▪ **Mişcarea pe muzică** - Dansul	6	S32-S35	
		AVAP	1.1. 1.3. 2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 2.6.	▪ **Pictură** - Tehnici utilizate – pensulaţie, pulverizare ▪ **Confecţii şi jucării simple** - Tehnici utilizate – origami, cusutul ▪ **Colaj** -Tehnici utilizate – tăiere, decupare după contur	8	S31-S35	
		DP	3.3.	▪ **Explorarea meseriilor** - Meserii cunoscute: denumire, activităţi principale, unelete şi instrumente, loc de desfăşurare - *Zbor printre meserii* ▪ **Recapitulare finală** – *Am învăţat în clasa I* - Probă sociometrică – test final	3 2	S31-S33 S34-S35	

I.6. Poiectarea pe unităţi de învăţare – modelul învăţării integrate

Unitatea de învăţare reprezintă baza planificării integrate şi stimulează abordarea tematică, având particularităţile unei structuri didactice deschise şi flexibile. Are un caracter unitar tematic şi dispune de coerenţă în raport cu competenţele specifice. Se desfăşoară pe o anumită perioadă de timp, subordonează elementele operaţionale, adică lecţiile şi, de regulă, se încheie cu o evaluare sumativă.

Temele unităţilor de învăţare sunt stabilite de profesor şi au în vedere unificări tematice sau integrări tematice în cadrul mai multor arii curriculare, dar şi abordări ale conţinuturilor sub profiluri intelectuale multiple.

De regulă, pentru eficientizarea demersului didactic, unitatea de învăţare trebuie să grupeze un număr suficient de lecţii pe disciplină, tocmai pentru că ele trebuie să asigure unitatea temei, dar şi pentru ca volumul de cunoştinţe să fie unul echilibrat (în acest mod, rămânerile în urmă, lacunele pot fi descoperite şi recuperate în timp util).

Tema unităţii de învăţare poate fi formulată în proiectarea/planificarea propriu-zisă fie sub forma unui titlu legat de conţinut (de exemplu, la clasa I, *Sunete şi litere*), fie utilizând termeni legaţi de contextul de învăţare (*Comunicarea cu cei din jur*), fie sub forma unei teme generale (*Toamna cea bogată*). Formulările trebuie să fie cât mai originale (deşi, de cele mai multe ori, profesorul le preia din lista de conţinuturi a programei sau din manuale) astfel încât să reflecte înţelegerea programei, să dovedească pregătirea pedagogică şi creativitatea cadrului didactic. Nu se omite faptul că accentul trebuie pus pe abordările interdisciplinare, căci în aceeaşi unitate tematică/de învăţare sunt integrate toate disciplinele, cu conţinuturile specifice prevăzute în programă.

Proiectul unităţii de învăţare devine astfel expresia unui demers didactic profesionist care reflectă într-un mod sintetic elemente de bază ale activităţii profesorului.

Ca şi în proiectarea unei lecţii, proiectul unităţii de învăţare are în vedere modelul curricular, cel care porneşte de la finalităţi – competenţe:

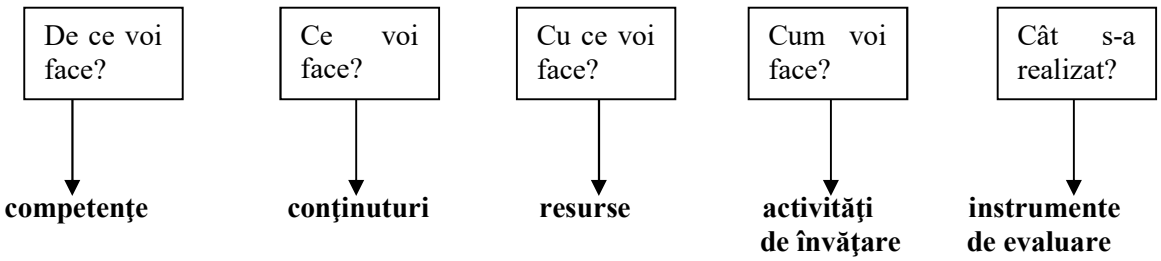

Paşii parcurşi în mod succesiv de fiecare profesor sunt aceeaşi, oricare ar fi unitatea de învăţare ce trebuie proiectată.

Proiectarea unităţilor de învăţare se realizează ritmic, pe parcursul întregului an şcolar (şi nu în totalitate, de la începutul anului, aşa cum se obişnuia), cu un avans de timp optim (1–2 săptămâni), pentru ca să se poată opera cu eventuale modificări, în funcţie de problemele de învăţare care pot apărea.

Proiectul unităţii de învăţare poate fi realizat pornind de la următoarea organizare tabelară:

Unitatea de învăţare/tematică:

Perioada:

Ziua	Competenţe specifice	Activităţi integrate de învăţare	Conţinuturi (detalieri)	Resurse	Evaluare

În rubrica rezervată *Competenţelor specifice* se trec numerele din programă atât pentru disciplina propriu-zisă din orar, cât şi pentru activităţile integrate specifice celorlalte discipline.

Activităţile integrate de învăţare pot fi cele din programă sau altele, în funcţie de opţiunile profesorului. În mod identic, avem în vedere activităţi interdisciplinare, adică o combinare optimă a activităţilor specifice disciplinei cu cele aparţinând altor discipline, abordând, desigur, aceeaşi tematică. Ele sunt concepute prin corelarea competenţelor specifice cu conţinuturile.

În rubrica *Conţinuturi (detalieri)* sunt precizate elementele de conţinut, detaliate şi defalcate pe unităţi mici, aşa cum sunt predate.

Rubrica *Resurse* cuprinde precizări referitoare la metodele, mijloacele de învăţământ, formele de organizare pentru care profesorul optează în demersul său didactic, pentru ora şi tema propusă. Acestea sunt elementele care asigură cadrul optim pentru desfăşurarea activităţilor de învăţare.

În ultima coloană, cea rezervată *Evaluării*, sunt precizate modalităţile şi instrumentele de evaluare aplicate pentru activităţile desfăşurate.

Fiecare unitate de învăţare se încheie, de regulă, cu o evaluare sumativă.

Aplicaţie:
Realizaţi o proiectare integrată a conţinuturilor unei unităţi de învăţare.

Exemplificare

Proiectarea unei unităţi de învăţare

Şcoala Gimnazială Nr. 1 Oituz **Prof. înv. primar: Monica Fichioş**
Clasa: I
An şcolar: 2015-2016
Unitatea de învăţare: *3. În familie*
Perioada: 5. X. – 16. X. 2015

Comunicare în limba română (CLR): 7 ore/săpt.;
Matematică şi explorarea mediului (MEM): 4 ore/săpt.;
Muzică şi mişcare (MM): 2 ore/săpt.;
Arte vizuale şi abilităţi practice (AVAP): 2 ore/săpt.;
Dezvoltare personală (DP): 1 oră/săpt.;

Manuale utilizate:
1. *Comunicare în limba română*, Editura CD Press, autori: Iliana Dumitrescu, Daniela Barbu
2. *Matematică şi explorarea mediului*, Editura CD Press, autori: Iliana Dumitrescu, Nicoleta Ciobanu, Alina Carmen Birta
3. *Dezvoltare personală,* Editura CD Press, autori: Cristiana Ana-Maria Boca, Daniela Barbu

Săptămâna 4 (perioada 5 oct. – 9 oct.)

Ziua	Competenţe specifice	Activităţi integrate	Conţinuturi (detalieri)	Resurse	Evaluare
Luni, 5.10.	DP – 1.1 **CLR** – 1.1; 1.3; 1.4, 3.1; 4.1	▪ Întâlnirea de dimineaţă: salutul, prezenţa, mesajul zilei/ obiectivele propuse, ştirea zilei - exersarea comunicării orale: dialog pe tema propusă de ilustraţia-suport din manual (ce observăm în imagine, alcătuim propoziţii pe baza imaginii etc.); - exerciţii de analiză şi sinteză fonetică a propoziţiei selectate, a cuvintelor, a silabelor; - exerciţii de identificare a cuvintelor care conţin sunetul „a” (alcătuirea unui ciorchine), - exerciţii de citire a cuvintelor ilustrate, despărţite în	▪ Comunicare orală – dialog pe tema dată de ilustraţia-suport ▪ Citire-scriere – Sunetul şi litera „a”	**Resurse procedurale:** metoda fonetică, analitico-sintetică, conversaţia, explicaţia demonstraţia exerciţiul, ciorchinele **Resurse materiale**: manual, auxiliar, alfabetar, planşa didactică, jetoane, decupaje din reviste, sârmă chenille, instrumente de scris	observare sistematică

	AVAP – 2.2	silabe; - scrierea literei ,,a" pe liniatura specifică tip I; - Cu ce seamănă litera ,,a" mic de tipar şi de mână? (desenarea literei ,,a" ca personaj într-o secvenţă de poveste).		**Resurse organizatorice:** activ. frontală, în perechi, individuală (2 ore)	
	MEM – 1.1; 1.2; 3.1; 4.1; 4.2 CLR – 1.4	- exerciţii-joc de numărare, de raportare a cantităţii la număr şi a numărului la cifră; - exerciţii-joc de adăugare/ extragere a unui număr de elemente, prin numărarea obiectelor; - scrierea cifrelor pe spaţiul rezervat al caietului, după model; exerciţii-joc de numărare, de ordonare pe axa numerelor naturale; - exerciţii-joc de recunoaştere a diferitelor plante, în funcţie de mediul lor de viaţă; - repetare: *Chipul cifrelor*	▪ Numere - Numerele naturale 0, 1, 2, 3, 4, 5 ▪ Ştiinţele vieţii - Plantele	**Resurse procedurale:** observaţia, demonstraţia, explicaţia, exerciţiul, jocul didactic **Resurse materiale**: numărătoare, siluete decupate, manual, planşe didactice, cifre magnetice **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (1 oră)	evaluare formativă, continuă
	AVAP – 2.3; 2.6 MM – 3.1	- comunicare orală – dialog dirijat pe tema „Casa părintească"; - exerciţii de identificare a etapelor de realizare a lucrării, pe baza modelului propus; - exerciţii practice de rupere şi mototolire a hârtiei creponate şi lipirea formelor obţinute; - joc de rol: „În familie"; - repetarea cântecului de mişcare „Am o căsuţă mică" (preluare Gaşca Zurli)	▪ Colaj - Ruperea şi mototolirea rtiei creponate - Subiect propus: „Casa mea"	**Resurse procedurale:** conversaţia, demonstraţia, exerciţiul, turul galeriei **Resurse materiale**: carton-suport, hârtie creponată de diferite culori, lipici **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (1 oră)	probă practică
Marţi, 6.10.	DP – 1.1 **CLR** – 1.1; 1.3; 1.4; 3.1; 4.1 AVAP – 2.2	▪ Întâlnirea de dimineaţă: salutul, prezenţa, mesajul zilei/ obiectivele propuse, ştirea zilei - exerciţii de citire a unor imagini a căror denumiri conţin sunetul ,,a"; - scrierea literei ,,a"; exerciţii-joc de exemplificare a cuvintelor care conţin sunetul în diferite poziţii; - exerciţii-joc de identificare a literei ,,A" în diferite contexte; - analiza şi sinteza fonetică a numelor (subst. proprii); - intuirea literei de mână şi exersarea scrierii; - exerciţii-joc: *Labirintul literelor* - repetarea cântecului: „Acum e toamnă, da!"	▪ Comunicare orală – dialog pe tema dată de ilustraţia-suport ▪ Citire-scriere - Sunetul şi litera ,,a", consolidare ▪ Sunetul şi litera „A"	**Resurse procedurale:** metoda fonetică, analitico-sintetică, conversaţia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul **Resurse materiale**: manual, auxiliar, alfabetar, planşa didactică, jetoane, decupaje din reviste, sârmă chenille **Resurse organizatorice:** activ. frontală, în perechi, individuală (2 ore)	evaluare continuă, formativă

	MEM – 1.1; 1.2; 3.1; 4.1; 4.2 AVAP – 2.3	- exerciţii de compunere şi descompunere a numerelor în concentrul 0-5, folosind obiecte, numărătoare/ abac, desene; - exerciţii-joc de numărare în şir crescător şi descrescător cu pas dat; - exerciţii de comparare a unor grupuri de obiecte prin punerea elementelor unele sub altele, încercuirea părţilor comune, punerea în corespondenţă; - exerciţii de utilizare a semnelor „<”, „>”, „=”, în compararea numerelor naturale; - exerciţii de recunoaştere a părţilor componente ale unei plante; - modelaj din sârma chenille: *Chipul cifrelor.*	▪ Numere - Compararea şi ordonarea numerelor naturale 0-5 ▪ Ştiinţele vieţii - Plantele. Părţile componente ale plantei	**Resurse procedurale:** demonstraţia, explicaţia, exerciţiul, problematizarea **Resurse materiale**: beţişoare, siluete decupate, numărătoare/ abac, manual, auxiliar **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală, pe grupe (1 oră)	observare sistematică
	MM - 1.4; 2.1 CLR – 1.3; 1.4	- însuşirea după auz a cântecului propus; - exerciţii-joc de dicţie, de emisie corespunzătoare a sunetului muzical; - explicarea cuvintelor necunoscute, a mesajului cântecului; - exerciţii-joc de sincronizare, atunci când se cântă pe grupe; - concurs pe grupe: Cine cunoaşte cele mai multe cuvinte care conţin sunetul „a”?.	▪ Cântarea vocală în grup şi individuală - cântec propus: „Arici pogonici”	**Resurse procedurale:** demonstraţia, exerciţiul **Resurse materiale**: CD-player, planşa **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală, pe grupe (1 oră)	evaluare formativă
Miercuri, 7.10	DP – 1.1 **CLR** – 1.2; 1.3;2.1; 3.1; 4.1 MM – 1.4	▪ Întâlnirea de dimineaţă: salutul, prezenţa, mesajul zilei/ obiectivele propuse, ştirea zilei - exerciţii de analiză şi sinteză fonetică a unor propoziţii – cuvinte – silabe – sunet şi reprezentarea lor grafică; -joc: Găsiţi literele „a” şi „A” ascunse în labirint! - exerciţii de recunoaştere a literei „A” în variate contexte, pe suporturi diferite; - citirea unor cuvinte ilustrate despărţite în silabe, care încep cu sunetul/ litera nouă; - exerciţii de scriere: copiere, transcriere a unor grupuri de litere de acelaşi fel pentru exersarea legăturii dintre litere; - repetare: *„Acum e toamnă, da!”*	▪ Citire-scriere - Sunetul şi litera „A”, consolidare	**Resurse procedurale:** metoda fonetică, analitico-sintetică, conversaţia, exerciţiul **Resurse materiale**: manual, auxiliar, alfabetar, jetoane, decupaje din reviste, fişe de lucru **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală, pe grupe (1 oră)	observare sistematică
	MEM - 1.1; 1.2; 3.1; 4.1; 4.2	- exerciţii-joc de numărare şi plasare a numerelor date pe axa numerelor ; - exerciţii de compunere a numerelor naturale 0-5; - exerciţii practice de descompunere a numerelor naturale	▪ Numere - Compunerea şi descompunerea numerelor naturale 0-5	**Resurse procedurale:** demonstraţia, explicaţia, exerciţiul, problematizarea **Resurse materiale**:	evaluare formativă

	CLR – 1.4	0-5 în diferite variante (cu 2 termeni, 3 termeni etc.); - exerciţii de scriere a variantelor de compunere şi descompunere; - exerciţii-joc: identificarea numărului de elemente care lipseşte dintr-o mulţime dată şi completarea acesteia; - exerciţii-joc de identificare a rolului fiecărei părţi componente a plantei; - repetare: Din folclorul copiilor – Numărători.	▪ Ştiinţele vieţii - Plantele. Rolul părţilor componente	beţişoare, siluete decupate, numărătoare/ abac, manual, auxiliar **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală, pe grupe (1 oră)	
	AVAP – 1.1; 1.2; 2.1; 2.3 MEM – 1.1	- conversaţie pe o temă dată: casa bunicilor, toamna şi schimbările din grădina bunicilor; - exerciţii practice de selectare, pregătire a materialelor de lucru; - utilizarea unor tehnici combinate de lucru: pensulaţie, colaj pentru a obţine compoziţia dorită; - exerciţii de realizare, finisare a compoziţiei; - exerciţii-joc de numărare a materialelor de lucru utilizate în realizarea compoziţiei.	▪ Colaj cu materiale din natură - Subiect propus: *Copacul din curtea bunicii*	**Resurse procedurale:** conversaţia, demonstraţia, observaţia, explicaţia, exerciţiul, turul galeriei **Resurse materiale**:hârtie-suport, pensoane, acuarele, frunze presate, lipici **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (1 oră)	probă practică
	EFS				
Joi, 8.10.	DP – 1.1 **CLR** – 1.2; 1.3;2.1; 3.1; 4.1 AVAP – 2.3	▪ Întâlnirea de dimineaţă: salutul, prezenţa, mesajul zilei/ obiectivele propuse, ştirea zilei - exersarea comunicării orale pornind de la ilustraţia din manual (anotimp, personaje, loc, obiecte); - exerciţii-joc de identificare a cuvintelor care conţin sunetul „m”; frământări de limbă, exerciţii de pronunţie/ dicţie; - analiza şi sinteza fonetică a cuvântului „mură”; exemplificarea cuvintelor care conţin sunetul „m” în diferite poziţii; - exerciţii de citire a cuvintelor ilustrate; - scrierea literei „m” pe liniatura specifică; - exerciţiu-joc: Cu ce seamănă litera „m”? (desenarea literei ca personaj dintr-o poveste imaginară).	▪ Comunicare orală – dialog pe baza ilustraţiei din manual ▪ Citire-scriere - Sunetul şi litera „m”	**Resurse procedurale:** metoda fonetică, analitico-sintetică, conversaţia, explicaţia demonstraţia exerciţiul, metoda cadranelor **Resurse materiale**: manual, auxiliar, alfabetar, planşa literei „m”, jetoane, decupaje din reviste, sârmă chenille **Resurse organizatorice:** activ. frontală, în perechi, individuală (1 oră)	evaluare continuă, formativă

	MEM – 1.1; 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6; 3.1; 4.1; 4.2 MM – 2.3	- exerciţii de efectuare de adunări în concentrul 0-5; - exerciţii-joc de evidenţiere a proprietăţilor adunării (comutativitatea), fără terminologie; - exerciţii de aflare a sumei numerelor naturale 0-5; - crearea de probleme simple după imagini, desene, exerciţii simple; - realizarea şi completarea calendarului naturii; - exerciţii-joc de utilizare a unei lupe pentru evidenţierea căldurii primite de la Soare; - cântece-numărători.	▪ Adunarea numerelor naturale de la 0 la 5 ▪ Ştiinţele Pământului - Soarele, sursă de căldură şi lumină	**Resurse procedurale:** demonstraţia, explicaţia, exerciţiul, problematizarea **Resurse materiale**: numărătoare/ abac, beţişoare, manual, auxiliar, fişe de lucru, lupă **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (1 oră)	observare sistematică
	MM – 1.4; 2.1 CLR – 1.3	- exerciţii de dicţie/încălzire a vocii, prin improvizarea unor linii melodice pentru pronunţarea unor silabe; - însuşirea după auz a cântecului/preluarea intuitivă de către copii cu respectarea semnalului de început, pronunţie/ rostire clară a cuvintelor; - conversaţie pe baza textului cântecului propus – cuvinte noi, personaje, mesaj; - exerciţii-joc de construire a unor rime (potrivire de cuvinte), pornind de la cuvintele din textul cântecului.	▪ Cântarea vocală - Emisia naturală, semnalul de început, sincronizarea - Cântec propus: *,,Piticii şi ariciul",* G. Cucu	**Resurse procedurale:** demonstraţia, exerciţiul **Resurse materiale**: CD-player, planşa **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală, pe grupe (1 oră)	evaluare formativă, continuă
	EFS				
Vineri, 9.10	**DP** – 1.2 CLR – 3.1	▪ Întâlnirea de dimineaţă: salutul, mesajul zilei/obiectivele propuse, ştirea zilei (comunicare orală) - conversaţie despre importanţa igienei – recunoaşterea situaţiilor de respectare/încălcare a normelor de igienă; - jocuri de rol; - jocuri: Ce s-ar întâmpla dacă nu ar exista săpunul/ apa, etc.?; - realizarea unei reclame pentru un produs de îngrijire a corpului; - rebus în imagini, careul literelor.	▪ Igienă personală - Obiecte pentru igienă	**Resurse procedurale:** conversaţia, exerciţiul **Resurse materiale**: auxiliar, fişe de lucru, obiecte de igienă, planşe didactice **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală, pe grupe (1 oră)	observare sistematică

	CLR – 1.3; 1.4; 2.1; 2.2; 3.1; 4.1 DP – 1.1	- exerciţii de analiză şi sinteză fonetică a propoziţiei, cuvintelor, silabelor; - exerciţii de citire a cuvintelor ilustrate, despărţite în silabe, care conţin litera nouă; - exerciţii de identificare a silabei „ma” în denumirea cuvintelor ilustrate; - citirea cuvântului „ma-ma”/„mama”; - exerciţii de scriere a silabelor „ma”, „am”, a cuvântului „mama”; - joc: Mama mea este cea mai... . De ce?	▪ Comunicare orală – dialog dirijat pe o temă sugerată, „mama” ▪ Citire-scriere - Sunetul şi litera „m”, consolidare - Silaba „ma”, cuvântul „mama”	**Resurse procedurale:** metoda fonetică, analitico-sintetică, conversaţia, explicaţia demonstraţia exerciţiul **Resurse materiale**: manual, auxiliar, alfabetar, jetoane **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (1 oră)	evaluare continuă, formativă
	Lb. engleză				
	Religie				

Săptămâna 5 (perioada 12 oct. – 16 oct.)

Ziua	Competenţe specifice	Activităţi integrate	Conţinuturi (detalieri)	Resurse	Evaluare
Luni, 12.10.	DP – 1.1 **CLR** – 1.3; 1.4; 2.1; 2.2; 3.1; 4.1 AVAP – 2.2	▪ Întâlnirea de dimineaţă: salutul, prezenţa, mesajul zilei/ obiectivele propuse, ştirea zilei - exersarea comunicării orale: dialog pe tema propusă de ilustraţia-suport din manual (ce observăm în imagine, ce nume dăm personajelor, alcătuim propoziţii cu acestea etc.); - exerciţii de analiză şi sinteză fonetică a propoziţiei selectate, a cuvintelor, a silabelor; - exerciţii de identificare a literei „M” în diferite contexte; - citirea unor cuvinte ilustrate , despărţite în silabe, scrise cu litera „M”/cu silaba „Ma”; - exerciţii de scriere a literei noi, a silabelor, pe caietul tip I; - exerciţiu-joc: *Cu ce seamănă litera „M”?* (desenarea literei ca personaj dintr-o secvenţă de poveste imaginată).	▪ Comunicare orală – dialog pe tema dată de ilustraţia-suport ▪ Citire-scriere – Sunetul şi litera „M”	**Resurse procedurale:** metoda fonetică, analitico-sintetică, conversaţia, explicaţia demonstraţia exerciţiul, ciorchinele **Resurse materiale**: manual, auxiliar, alfabetar, planşa literei „M”, jetoane, decupaje din reviste, sârmă chenille, instrumente de scris **Resurse organizatorice:** activ. frontală, în perechi, individuală (2 ore)	observare sistematică

	MEM – 1.1; 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6; 3.1; 4.1; 4.2 CRL – 1.1; 1.2	- exerciţii de adunare cu doi şi trei termeni; - rezolvare/ compunere de probleme simple, pornind de la o imagine, o schemă; - exerciţii-joc de identificare a rezultatului corect, din mai multe variante; - exerciţii de completare a termenului care lipseşte într-o adunare, având suma dată; - exerciţii-joc de colectare a datelor din desene, reprezentări şi înregistrarea lor în tabele; - realizarea unui experiment simplu: plantarea unor seminţe şi aşezarea vaselor în locuri diferite, cu şi fără lumină, cu şi fără apă etc.; - ghicitori şi careuri matematice.	▪ Adunarea numerelor naturale de la 0 la 5 (consolidare) ▪ Probleme care se rezolvă printr-o singură operaţie ▪ Colectarea, citirea şi înregistrarea datelor ▪ Ştiinţele Pământului - Soarele, sursă de lumină şi căldură	**Resurse procedurale:** exerciţiul, problematizarea, experimentul **Resurse materiale**: numărătoare, beţişoare, manual, fişe de lucru, vase, pământ, seminţe **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (1 oră)	evaluare continuă, formativă
	AVAP – 1.1; 1.3; 2.1; 2.3; 2.4 CLR – 2.3	- exerciţii-joc de identificare a materialelor utilizate în colajul-model; - conversaţie pe tema propusă: plecarea păsărilor în anotimpul de toamnă, rolul mamei, al familiei; - utilizarea unor tehnici variate de lucru: tăiere/decupare, asamblare, lipire; - realizarea expoziţiei cu lucrările elevilor; - repovestire: *„Unde a zburat rândunica”*, de Titel Constantinescu	▪ Colaj - Subiect propus: „Cuibul păsărilor”	**Resurse procedurale:** conversaţia, explicaţia, demonstraţia, turul galeriei **Resurse materiale**: carton-suport, hârtie, frunze presate, fire de aţă, lipici, foarfece; **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (1 oră)	probă practică
Marţi, 13. 10	DP – 1.1 **CLR** – 1.3; 1.4; 2.1; 2.2; 3.1; 4.1 AVAP – 2.2 MM – 2.3	▪ Întâlnirea de dimineaţă: salutul, prezenţa, mesajul zilei/ obiectivele propuse, ştirea zilei - exersarea comunicării, pornind de la imaginea-suport din manual; - analiza şi sinteza fonetică a propoziţiei, a cuvântului „elicopter” şi reprezentarea grafică; - exerciţii-joc de pronunţare corectă a sunetelor, frământări de limbă; - exerciţii-joc de identificare a sunetului/ literei „e” în contexte diferite; - exerciţii de citire a cuvintelor ilustrate care conţin litera „e”/diftongul„ea”; - exerciţii de scriere a literei noi, a silabelor; - exerciţiu-joc: *Cu ce seamănă litera „e”?* (desen) - repetare: *„Acum e toamnă, da!”*	▪ Comunicare orală – dialog dirijat pe baza ilustraţiei din manual ▪ Citire-scriere - Sunetul şi litera „e”. Diftongul „ea”	**Resurse procedurale:** metoda fonetică, analitico-sintetică, conversaţia, explicaţia demonstraţia exerciţiul **Resurse materiale**: manual, auxiliar, alfabetar, planşa literei „e”, jetoane, decupaje din reviste, sârmă chenille **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (2 ore)	observare sistematică

	MEM – 1.1; 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6; 3.1; 4.1; 4.2 MM – 2.3	- exerciţii-joc de efectuare a scăderilor în concentrul 0-5, pornind de la suport intuitiv; - exerciţii de verificare a rezultatelor scăderii prin efectuarea adunării corespunzătoare; - compunerea unor probleme (rezolvate prin operaţa de scădere), pe baza imaginilor/desenelor prezentate; - exerciţii-joc de numărare, din 1 în 1, crescător şi descrescător; - observarea şi desenarea poziţiei Soarelui dimineaţa şi la prânz, la aceeaşi oră şi în raport cu acelaşi punct de reper, timp de o săptămână şi evidenţierea regularităţilor; - cântece- numărători.	▪ Scăderea numerelor naturale de la 0 la 5 ▪ Ştiinţele Pământului - Soarele, sursă de lumină şi căldură	**Resurse procedurale:** demonstraţia, algoritmizarea, explicaţia, exerciţiul, problematizarea **Resurse materiale**: numărătoare/ abac, beţişoare, manual, fişe de lucru **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală, pe grupe	evaluare formativă, continuă
	MM – 1.4; 2.1 MEM – 1.4	- crearea unei atmosfere propice însuşirii cântecului, prin prezentarea unor materiale muzicale, ilustrative potrivite; - dialog dirijat după audierea cântecului - personaje, cuvinte noi, mesaj etc.; - reproducerea în grup a cântecului însuşit intuitiv, cu pronunţarea corectă a cuvintelor/silabelor muzicale, respectarea semnalului de început etc.; - dialog între grupe, sugerat de textul cântecului; - exerciţii-joc de selectare din textul cântecului a exerciţiilor matematice şi scrierea lor la tabla magnetică.	▪ Cântarea vocală - Emisia naturală, semnalul de început, sincronizarea - Cântec propus: „Voiniceii”, de A. Ivăşcanu	**Resurse procedurale:** demonstraţia, exerciţiul **Resurse materiale**: planşa, CD-player **Resurse organizatorice:** activ. frontală, pe grupe, individuală	evaluare formativă, continuă
Miercuri, 14.10	DP – 1.1 **CLR** – 1.3; 1.4; 2.1; 2.2; 3.1; 4.1 AVAP – 2.3	▪ Întâlnirea de dimineaţă: salutul, prezenţa, mesajul zilei/ obiectivele propuse, ştirea zilei; - conversaţie pe baza ilustraţiei din manual; acordarea numelor personajelor; - analiza şi sinteza fonetică a propoziţiei, a cuvintelor/numelor care încep cu sunetul „e”; - exerciţii-joc de intuire a elementelor componente ale literei „E”; recunoaşterea, în diferite contexte a literei „E”; - exerciţii de citire a cuvintelor ilustrate care încep cu sunetul „E”; - exerciţii de scriere a literei pe liniatura specifică tip I; - desen: *Personalizăm litera „E”.*	▪ Comunicare orală – dialog dirijat pe baza ilustraţiei din manual ▪ Citire-scriere - Sunetul şi litera „E”.	**Resurse procedurale:** metoda fonetică, analitico-sintetică, conversaţia, explicaţia demonstraţia exerciţiul **Resurse materiale**: manual, auxiliar, alfabetar, planşa literei „E”, jetoane, decupaje din reviste, fir de aţă **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (1 oră)	observare sistematică

	MEM – 1.1; 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6; 3.1; 4.1; 4.2 CLR – 1.1; 1.2	- exerciţii de efectuare a scăderilor în concentrul 0-5, cu şi fără suport intuitiv; - exerciţii de verificare a rezultatului scăderii prin efectuarea operaţiei inverse; - utilizarea terminologiei matematice specifice (termen, descăzut, scăzător, diferenţă, etc.); - rezolvare/ compunere de probleme simple, pe baza imaginilor/desenelor; - exerciţii de completare a unui grafic privind evoluţia plantelor; - exerciţii-joc de colectare a datelor trecute în tabele, diagrame şi rezolvarea unor operaţii matematice corespunzătoare; - ghicitori, careuri matematice.	▪ Scăderea numerelor naturale 0-5 (consolidare) ▪ Probleme care se rezolvă printr-o operaţie ▪ Colectarea, citirea şi înregistrarea datelor ▪ Ştiinţele Pământului - Soarele, sursă de lumină şi căldură	**Resurse procedurale:** exerciţiul, problematizarea, algoritmizarea **Resurse materiale**: numărătoare/ abac, manual, fişe de lucru **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală, pe grupe (1 oră)	evaluare formativă, continuă
	AVAP – 1.3; 2.1; 2.2; 2.4 MEM – 3.1	- conversaţie despre muncile de toamnă desfăşurate în familie; - exerciţii-joc de identificare a materialelor utilizate în realizarea lucrării model; - exerciţii practice de realizare a etapelor de lucru: ruperea hârtiei creponate, mototolirea şi lipirea pe conturul dat; - exerciţii practice de păstrare a instrumentelor şi materialelor de lucru; - exerciţii-joc de prezentare a părţilor componente ale unei plante şi a etapelor de creştere a acesteia (porumbul).	▪ Colaj - Subiect propus: „Boabe de porumb”	**Resurse procedurale:** observaţia, demonstraţia, exerciţiul, turul galeriei **Resurse materiale**: carton-suport, hârtie creponată, lipici, planşa-model **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (1 oră)	probă practică
	EFS				
Joi, 15. 10	DP – 1.1 **CLR** – 1.3; 1.4; 3.1; 4.1; 4.2	▪ Întâlnirea de dimineaţă: salutul, prezenţa, mesajul zilei/ obiectivele propuse, ştirea zilei; - analiza şi sinteza fonetică a propoziţiei, a cuvintelor, a silabelor; -scrierea, cu ajutorul alfabetarului, a silabelor, a cuvintelor şi a propoziţiilor; - exerciţii de citire a cuvintelor, a propoziţiilor din manual; - exerciţii-joc de asociere a unei propoziţii cu imaginea corespunzătoare; - exerciţii de scriere – legătura dintre litere, spaţiul dintre cuvinte, folosirea alineatului etc.; - copiere, transcriere, dictare de silabe, cuvinte, propoziţii;	▪ Citire-scriere - Sunetul şi litera „E” (consolidare). - Propoziția	**Resurse procedurale:** metoda fonetică, analitico-sintetică, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul **Resurse materiale**: manual, auxiliar, alfabetar, fişe de lucru **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (1 oră)	observare sistematică

	AVAP – 2.2	- activitate practică – decupare de benzi de hârtie şi asamblarea lor pentru formarea literei „E”.			
	MEM – 1.4; 1.6; 3.1; 4.1; 4.2 MM – 2.2	- efectuarea de exerciţii de adunare şi scădere a numerelor naturale 0-5; - exerciţii de utilizare a terminologiei matematice specifice în rezolvarea de probleme; - rezolvare/ compunere de probleme; - realizarea unor experimente simple care să evidenţieze forţa gravitaţională (căderea liberă a corpurilor/ obiectelor); - înregistrarea datelor în tabele; - repetare: cântecul *„Voiniceii”* de A. Ivăşcanu.	▪ Adunarea şi scăderea numerelor naturale 0-5 ▪ Ştiinţele fizicii - Căderea liberă a corpurilor	**Resurse procedurale:** exerciţiul, problematizarea, algoritmizarea, experimentul **Resurse materiale**: numărătoare/ abac, manual, fişe de lucru, obiecte diferite (minge, bile etc.) **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (1 oră)	evaluare formativă, continuă
	MM – 1.1; 1.2; 1.3 AVAP – 2.3	- exerciţii-joc de emitere a unor onomatopee cu rol în dicţie şi în sincronizare; - joc pentru recunoaşterea sunetelor clasei/ străzii, a sunetelor din natură (ciripitul păsărilor, lătratul câinelui etc.); - jocul „Ploaia şi vântul” - lovirea uşoară a băncii cu ajutorul degetelor; - desen: Ce îţi sugerează textul cântecului?	▪Cântarea instrumentală - Sunete şi zgomote. Percuţia corporală - Cântece propuse: repetare „Melcul supărat”	**Resurse procedurale:** demonstraţia, exerciţiul **Resurse materiale**: CD-player **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală, pe grupe (1 oră)	probă practică (de interpretare)
	EFS				
Vineri, 16. 10.	**DP** – 1.2 CLR – 1.2	▪ Întâlnirea de dimineaţă: salutul, mesajul zilei/obiectivele propuse, ştirea zilei (comunicare orală); - exerciţii de comunicare pe baza imaginii-suport din auxiliar (personaje, context, realizarea unei mici povestiri); - realizarea unui afiş cu regulile de igienă pe care trebuie să le respectăm zilnic; - activitate pe grupe: ilustrarea regulilor de igienă personală, a regulilor de igienă a locuinţei; - rezolvarea rubricii „Vreau să învăţ!”; - repetarea poeziei *„Prietenii curăţeniei”.*	▪ Igiena personală - Norme de igienă acasă şi la şcoală - Igiena locuinţei şi a sălii de clasă - Lecţie propusă: Reguli de igienă	**Resurse procedurale:** observaţia, conversaţia, exerciţiul **Resurse materiale**: auxiliar, planşa didactică, obiecte de igienă şi curăţenie **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală, pe grupe (1 oră)	observare sistematică

	<u>CLR</u> – 1.3; 1.4; 2.1; 2.2; 3.1; 4.1 AVAP – 2.3	- exersarea comunicării orale pornind de la imaginea din manual: formulare de întrebări/ răspunsuri despre anotimp, personaje, loc, obiecte, etc.; - analiza şi sinteza fonetică a propoziţiei, a cuvintelor, („inel”), a silabelor; - exerciţii de identificare a literei „i” în diferite contexte; - exerciţii de citire a silabelor/ cuvintelor illustrate care conţin sunetul „i”; - scrierea literei „i” pe liniatura specific tip I; - exerciţii-joc: Cu ce seamănă litera „i” (personalizarea literei).	▪ Comunicare orală – dialog dirijat pe baza imaginii-suport ▪ Citire-scriere - Sunetul şi litera „i”	**Resurse procedurale:** metoda fonetică, analitico-sintetică, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul **Resurse materiale**: manual, auxiliar, alfabetar, fişe de lucru **Resurse organizatorice:** activ. frontală, individuală (1 oră)	evaluare formativă, continuă
	<u>Lb. engleză</u>				
	<u>Religia</u>				

II. METODOLOGIA DIDACTICĂ ACTUALĂ

În toată complexitatea sa, activitatea instructiv-educativă presupune o sumă de acţiuni interdependente, care sunt organizate cu scopul atingerii unor finalităţi. Metoda didactică este calea pe care profesorul o urmează pentru a-l sprijini pe elev să înveţe.

Este bine cunoscut faptul că utilizarea unor metode diferite în cadrul aceloraşi secvenţe didactice duce la obţinerea unor rezultate diferite în procesul învăţării. Metoda didactică reflectă partea executorie, acţiunea realizată de profesor şi elev în vederea producerii schimbărilor dorite în comportamentul elevului.

În lucrarea sa, *Metode de învăţământ*, Ioan Cerghit defineşte metoda didactică atât din perspectiva profesorului, cât şi din cea a elevului. Pentru profesor este „calea de organizare şi conducere înspre construcţia cunoaşterii individuale a acestuia"; este un instrument didactic prin care stimulează elevii să se angajeze într-un demers de asimilare activă. Pentru elev, metoda este „drumul pe care îl parcurge de la necunoaştere la cunoaştere"[14]; este un instrument de muncă cu ajutorul căruia caută adevăruri şi le (re)descoperă. În mod concret, este principala modalitate de asimilare a cunoştinţelor, priceperilor şi deprinderilor, de dezvoltare a potenţialului individual.

În condiţiile învăţământului de azi, când elevul este subiect al propriei formări, metoda devine calea, modalitatea prin care profesorul, facilitatorul, mediatorul, regizorul îl determină pe elev să descopere singur calea spre aflarea adevărurilor/cunoştinţelor.

În mod practic, atunci când profesorul elaborează proiectul de lecţie, realizează un scenariu al activităţii, asociindu-i o metodologie, adică o sumă de metode şi procedee, acestea din urmă, ca operaţii în cadrul unei metode. Definite ca tehnici mai limitate de acţiune, procedeele sunt elementele particulare, componente ale metodei. De exemplu, în cadrul lecturii explicative, conversaţia şi explicaţia sunt procedee, după cum, în cadrul altei secvenţe didactice, acestea din urmă pot fi metode de sine stătătoare. De aceea, relaţia dintre metodă şi procedeu este una dinamică.

Desigur, nu ne propunem să definim metoda didactică sub toate aspectele ei şi nici să reliefăm detaliat caracteristicile sale (funcţii, importanţă etc.), ci ne dorim să conturăm, în linii mari, metodele care se pliază pe specificul disciplinei Comunicare în limba română/Limba şi literatura română. Orice situaţie de instruire generează alternative în ceea ce priveşte opţiunile pentru o metodă sau alta. Aspectul important, demn de a fi evidenţiat aici, este conexiunea care trebuie să existe între metode şi celelalte componente ale situaţiei de învăţare – obiective, conţinuturi, mijloace didactice şi forme de organizare.

În literatura de specialitate, clasificarea metodelor se realizează în funcţie de o multitudine de criterii. Niciodată lipsit de flexibilitate şi supleţe, sistemul de metode de învăţare a suferit transformări, constituindu-se într-un domeniu deschis experimentării, creaţiei şi inovaţiei. O delimitare foarte strictă, precisă şi exactă, pe baza unui criteriu, este greu de realizat (deşi în literatura de specialitate există) tocmai datorită procesului permanent de inovare şi de întrepătrundere a metodelor. Instrumentarul metodologic a cunoscut atât evoluţii cantitative, cât şi calitative. Potrivit lui I. Cerghit, actualele orientări ale sistemului de metode cunoaşte câteva direcţii esenţiale: reîntoarcerea la tradiţie în sensul revigorării metodelor clasice, promovarea metodelor centrate pe elev, extensiunea metodologiei centrate pe elev (utilizarea metodelor activ-participative), promovarea învăţării prin descoperire, a metodologiei centrate pe grup (a metodelor interactive), creşterea interesului pentru utilizarea noilor tehnologii informaţionale[15]. În consens cu paradigma curriculumului, funcţionalitatea metodologiei instruirii este determinată de prioritatea acordată obiectivelor în raport cu conţinuturile care asigură infrastructura tehnicilor de eficientizare a

[14] Ioan Cerghit, *Metode de învăţământ*, Iaşi, POLIROM, 2006, p. 18.
[15] *Ibidem*.

activităţii, integrate la nivelul metodelor didactice, realizate efectiv ca metode de predare-învăţare-evaluare[16].

Unicitatea fiecărei persoane, trebuinţele şi ritmul propriu de învăţare determină cerinţa diferenţierii, a individualizării şi a personalizării procesului de instruire prin utilizarea unor metodologii şi a unor resurse adecvate[17]. Dezvoltarea copilului nu poate fi scoasă din contextul social, din cadrul interacţiunilor pe care le presupune sistemul instructiv-educativ. În interiorul clasei de elevi se stabilește o multitudine de interacţiuni sociale. Astfel, în procesul de învăţare, elevul este parte integrantă a influenţelor sociale, iar interschimburile generează învăţare şi dezvoltare. Din aceste considerente, se promovează tot mai mult învăţarea prin cooperare şi colaborare.

Nu există reţete în ceea ce priveşte alegerea unei metode sau a alteia pentru un anumit scenariu didactic, pentru realizarea unor finalităţi. Credem că metodele cele mai potrivite sunt cele pe care profesorul le flexibilizează în funcţie de obiectivele urmărite, de conţinuturile ce urmează a fi predate, de specificul clasei şi, nu în ultimul rând, în funcţie de stilul său didactic. Angajarea elevului în actul de instruire în scopul de a ajunge la descoperiri personale determină dezvoltarea spiritului practic, stimulează cooperarea şi motivaţia intrinsecă. Disciplina Limba şi literatura română, din punctul de vedere al finalităţilor şi al conţinuturilor (citire/lectură, scriere, elemente de construcţie a comunicării), este destul de ofertantă în ceea ce priveşte opţiunea pentru un anumit tip de metodă didactică. Preocuparea pentru cultivarea unei exprimări elegante şi corecte, creşterea interesului pentru lectură, atenţia şi grija pentru păstrarea valorilor culturale sunt doar câteva dintre ţintele formării. Ne propunem în continuare ilustrarea celor mai utilizate metode didactice, care să constituie puncte de reper în optimizarea strategiei didactice.

Aplicaţie:

Exemplificaţi utilizarea integrată a unor metode de învăţare la nivelul disciplinei Comunicare în limba română/Limbă şi literatură română.

[16] Viviane De Landsheere , *L'Education et la formation*, Presses Universitaires de France, Paris, 1992, pp. 124-125.
[17] Venera Mihaela Cojocariu, *Teoria şi metodologia instruirii*, Editura Didactică şi Pedagogică, RA, Bucureşti, 2002, p. 100.

Exemplificare

II.1. Repertoriu de metode didactice

1. Ciorchinele

Clasa: I
Tema lecţiei: Sunetul [*a*] şi litera *a*
Obiective operaționale:
OC1 – Să identifice cuvinte care conțin sunetul [a] în diferite poziții;
OC2 – Să grupeze cuvintele care conțin sunetul [a] într-un ciorchine;
OC3 – Să pronunțe clar, corect cuvintele care conțin sunetul [a].
Precizări metodologice: este o metodă asemănătoare brainstormingului, neliniară, care constă în organizarea informaţiilor în jurul anumitor categorii, stimulând astfel conexiunile dintre idei. Aplicarea acestei metode este relativ simplă: profesorul alege împreună cu elevii tema/cuvântul pe care-l notează în centru fişei/tablei, urmând ca în jurul acestuia, elevii să noteze toate ideile/sintagmele care pot avea legătură cu tema propusă. Pe măsură ce se notează ideile noi, pot fi trasate linii între ideile care par a fi conectate între ele.

La clasa I, în perioada alfabetară, copiii pot fi familiarizaţi cu această metodă în etapa în care trebuie să exemplifice cuvinte care conţin sunetul [*a*] în diferite poziţii. Se lucrează cu trei grupe, fiecare având sarcina de a identifica acele cuvinte ilustrate pe jetoane care conţin sunetul [*a*] la început, în interior şi la sfârşit.

Elevii colaborează, comunică şi îşi organizează cunoştinţele. Este o metodă care poate fi utilizată în lecţia de comunicare de noi cunoştinţe, atât în etapa de reactualizare, cât şi în cea de dirijare a învăţării, sau în lecţia de recapitulare/consolidare a cunoştinţelor.

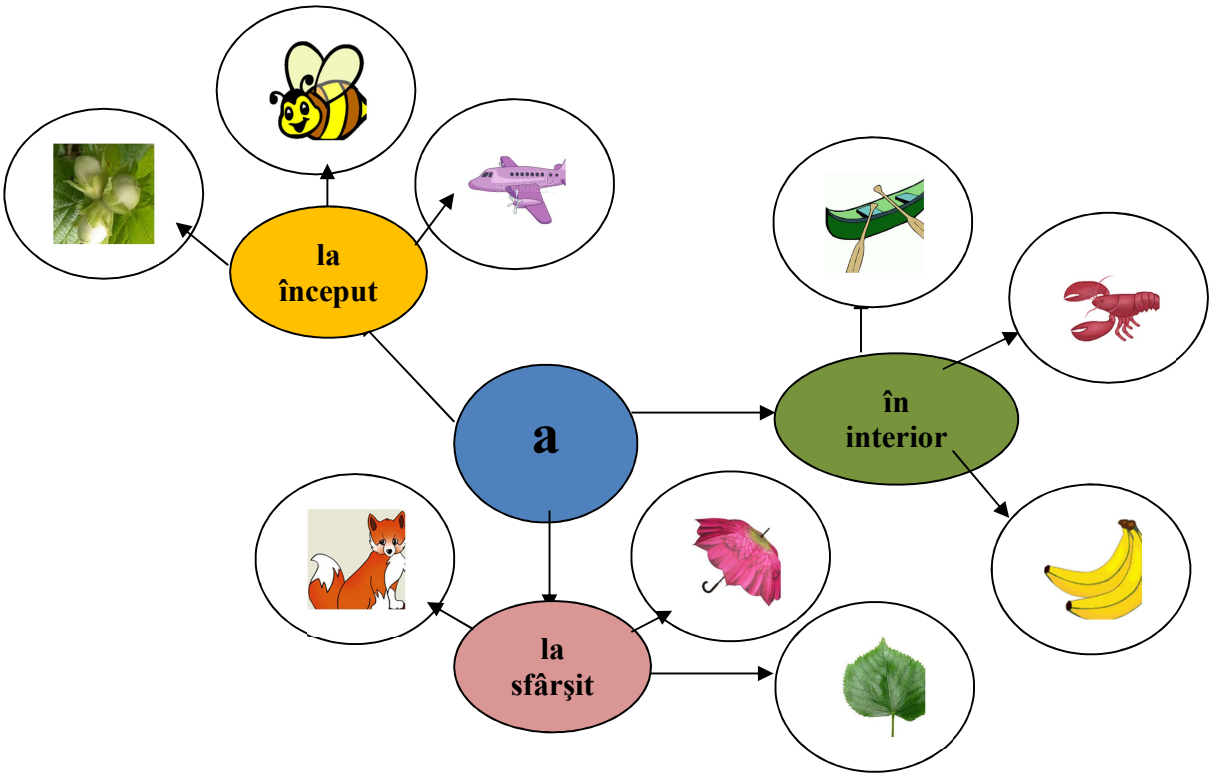

Clasa: I
Tema lecţiei: *Săculeţul fermecat*
Obiective operaționale:
OC1 – Să recunoască personajele din basme, pe baza replicilor/ măștilor/ imaginilor prezentate;
OC1 – Să numească personajele pozitive și negative întâlnite în povești;
OC2 – Să grupeze personajele într-un ciorchine, pe baza indicațiilor date.
Precizări metodologice: metoda poate fi aplicată cu uşurinţă şi într-o lecţie de lectură, când elevii descoperă lumea basmelor şi caracterizează personajele. Poate fi valorificată într-o oră de recapitulare a cunoştinţelor, chiar de evaluare.
Elevii au la dispoziţie imagini, jetoane cu personajele îndrăgite de ei, măşti, înregistrări audio ale unor replici care să crească gradul de atractivitate al lecţiei şi participarea elevilor într-un mod activ.

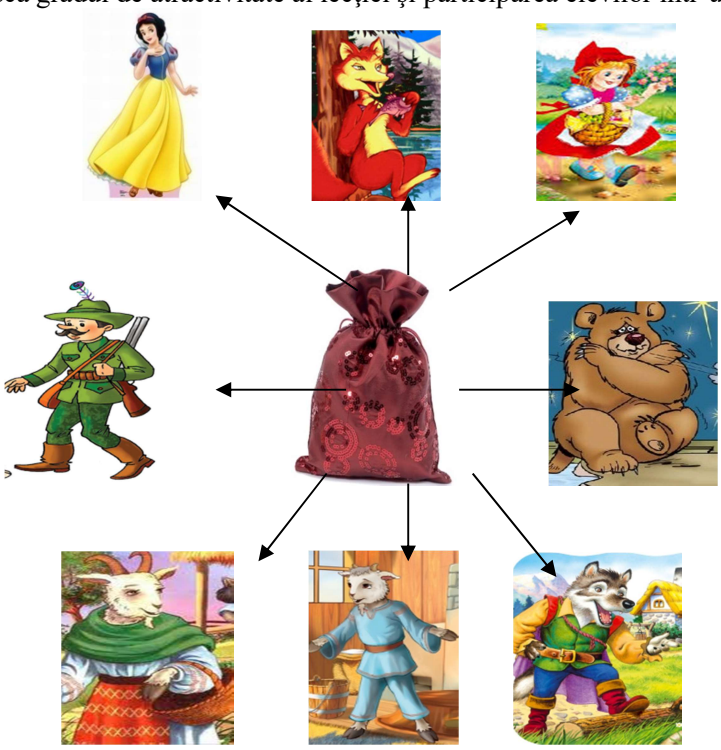

2. Cubul
Clasa: I
Unitatea tematică: *Primăvară, bun venit!*
Tip de lecţie: recapitulare/ sistematizare a cunoştinţelor
Obiective operaționale:
OC1 – Să identifice cuvintele care conțin literele î/Î, â/Â;
OC2 – Să compare numărul de elemente ce aparțin unor mulțimi diferite;
OC3 – Să asocieze corect operația matematică cu rezultatul corect;
OC4 – Să reprezinte grafic o propoziție dată, pe baza modelului propus;
OC5 – Să compună corect două probleme, pe baza imaginilor date;
OC6 – Să redea în desen anotimpul de primăvară, folosind grupa potrivită de culori.
Precizări metodologice: aplicarea metodei presupune o întreagă strategie de lucru, căci tema pusă în discuție va fi explorată din mai multe perspective, facilitând abordări integratoare. Scopul utilizării unei astfel de strategii este acela de a antrena cât mai multe operații mentale, pentru că cerinţele de pe feţele cubului vizează capacităţi de identificare, denumire şi descriere (faţeta 1 – *descrie*), de înţelegere, comparare, ordonare şi clasificare (faţetele 2 şi 3 – *compară*, *asociază*), cunoştinţe, prin antrenarea

abilităţilor analitice, sintetice, de realizare de raţionamente (faţeta 4 – *analizează*), capacitatea de a emite judecăţi de valoare, de a elabora argumente (faţetele 5 şi 6 – *aplică, argumentează*).
Etapele de lucru:
- profesorul pregăteşte cubul şi cerinţele corespunzătoare;
- anunţă subiectul care urmează a fi explorat de către elevi;
- împarte clasa în şase grupe; fiecare grupă va examina subiectul din perspectiva cerinţei;
- se precizează timpul de lucru, iar elevii rezolvă în interiorul echipei sarcinile corespunzătoare faţetei cubului (este un moment de lucru independent);
- la final, sunt prezentate rezultatele activităţii şi evaluate.

În cadrul unităţii tematice *Primăvară, bun venit!*, într-o lecţie de fixare şi sistematizare a cunoştinţelor la disciplina *Comunicare în limba română*, am abordat integrat conţinuturi care aparţin mai multor discipline, după cum urmează:
- *Comunicare în limba română* – Sunetul [î]/[â] şi literele *î/Î, â/Â*
- *Matematică şi explorarea mediului* – Adunarea şi scăderea cu 3
- *Arte vizuale şi abilităţi practice* – Culori calde, culori reci

Am aplicat metoda **cubului**, considerând oportună situaţia pentru ca un subiect să fie abordat din mai multe perspective şi am vizat formarea competenţelor specifice fiecărei discipline mai sus enumerate. Sub forma unui joc, întregul colectiv de elevi a fost împărţit în şase grupe, fiecare alegând un simbol specific primăverii: rândunică, ghiocel, buburuză, fluturaş, albină, viorea. Un reprezentant din fiecare echipă rostogoleşte cubul şi primeşte sarcina corespunzătoare unei faţete a cubului spre rezolvare. Elevii lucrează în echipă, colaborează, rezolvă şi în final prezintă frontal rezultatul activităţii.

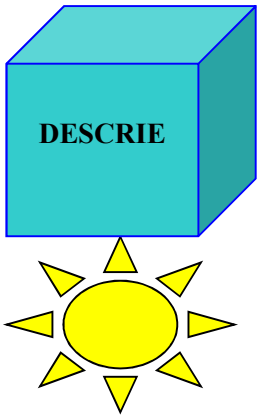

1. Descrie anotimpul de primăvară prin selectarea cuvintelor care se referă la acest anotimp. Încercuieşte, folosind culori diferite, literele î/Î, â/Â.

Soarele mângâie cu căldura lui înşelătoare pământul. O rază de soare îndrăzneaţă îşi face loc printre crengi. Din împărăţia norilor, atinge încrezătoare stratul de omăt. Se aude plânsul uşor al pâraielor. Primăvara este aproape.

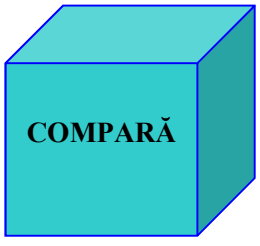

2. Compară numărul de elemente din fiecare chenar, după ce vei desena:

cu 3 narcise mai multe decât numărul lalelelor	tot atâţia fluturaşi câte lalele sunt	cu 3 rândunele mai puţine decât numărul lalelelor

Scrie în fiecare casetă cifra corespunzătoare numărului de elemente şi semnele de relaţie potrivite. Colorează caseta cu cele mai puţine elemente.

ASOCIAZĂ

3. Asociază: Ajută albinuţa să ajungă pe frunza ei pereche:

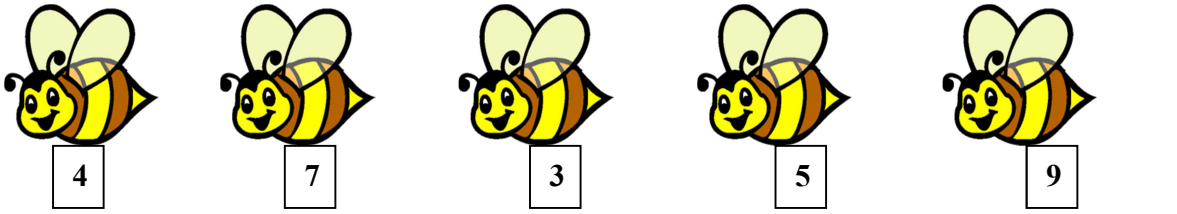

ANALI-ZEAZĂ

4. Analizează propoziţia din chenar şi reprezint-o grafic în spaţiul rezervat:

Păsările se întorc la cuiburi.

APLICĂ

5. Aplică: Compune probleme după imaginile date. Scrie operaţiile corespunzătoare în spaţiul rezervat.

a.

b.

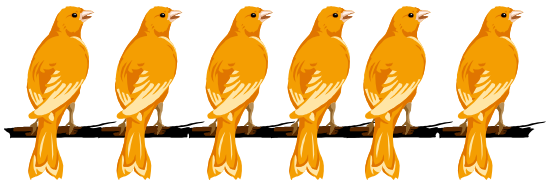

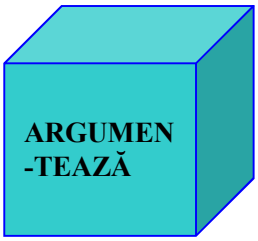

6. Argumentează: Scrie literele în ordinea indicată de numerele de sub fiecare literă. Ce cuvânt ai obţinut? Argumentează printr-un desen de ce este anotimpul renaşterii. Atenţie, care sunt grupele de culori pe care le vei folosi.

R	M	A	R	P	Ă	A	I	V
2	4	7	8	1	5	9	3	6

Etapele premergătoare lucrului au fost organizate sub formă de joc, fiind atractive şi dinamice (formarea grupelor, aruncarea cubului, alegerea jetoanelor). Elevii au avut posibilitatea să lucreze în echipă, să colaboreze, să comunice; s-a creat astfel o atmosferă plăcută, destinsă, de motivaţie şi stimulare a gândirii, a imaginaţiei. În învăţământul primar, această metodă are o sferă largă de aplicabilitate, la clasele a II-a, a III-a şi a IV-a putând fi abordate integrat, potrivit modelului comunicativ-funcţional, atât elemente de citire/lectură, cât şi elementele de construcţie a comunicării.

3. Pălăriile gânditoare
Clasa: I
Tema lecţiei: Citire/ lectură – *Sarea în bucate*, după P. Ispirescu
Obiective operaționale:
OC1 – Să precizeze personajele și faptele derulate în poveste;
OC2 – Să argumenteze opțiunea pentru un personaj sau altul, pe baza faptelor prezentate;
OC3 – Să identifice trei caracteristici (însușiri pozitive sau negative) ale personajelor;
OC4 – Să relateze un alt final al poveștii;
OC5 – Să formuleze două întrebări pentru clarificarea deznodământului acțiunii.
Precizări metodologice: este o metodă interactivă, de gândire critică şi presupune interpretarea unor roluri de către elevii care poartă o pălărie de o anumită culoare. Se desfăşoară sub forma unui joc, mai ales la clasele primare, implică respectarea unor reguli pentru că rolul asumat este sugerat de culoarea pălăriei:

Pălăria albă – informatorul	este neutră şi evidenţiază gândirea obiectivă
Pălăria roşie – psihologul	deschide o perspectivă emoţională asupra faptelor (gândirea influenţată de trăiri afective)
Pălăria galbenă – optimistul	deschide o vedere pozitivă asupra situaţiei (gândirea optimistă)
Pălăria neagră – pesimistul	deschide o perspectivă negativă, pesimistă asupra situaţiei, judecă faptele şi le vede sumbru (gândire

	negativistă)
Pălăria verde – creatorul	exprimă ideile noi (gândirea creativă)
Pălăria albastră – clarificatorul	clarifică toate aspectele, controlează, lămureşte, gândeşte (gândirea speculativă)

Este recomandat ca să venim în sprijinul elevilor cu elemente ajutătoare, întrebări de sprijin, propoziţii lacunare, indicii pentru fiecare rol în parte pentru ca elevii să înţeleagă corect semnificaţia fiecărei culori. Colectivul de elevi se împarte în şase grupe, fiecare grupă îşi alege o pălărie. Rezolvă sarcinile împreună, în interiorul echipei, iar la final, un reprezentant al grupului interpretează rolul corespunzător. Profesorul face aprecieri, evaluează modul de rezolvare a sarcinilor.

Aflaţi în perioada postalfabetară, elevii au citit un fragment din povestea *Sarea în bucate*, după P. Ispirescu, au vizionat filmul întregii poveşti, fiind familiarizaţi cu conţinutul şi deznodământul acţiunii. Colectivul este împărţit în şase grupe şi fiecare îşi alege culoarea pălăriei pe care o va purta. Sunt distribuite sarcinile de lucru, după care, în mod independent şi în colaborare sunt rezolvate, apoi prezentate de către un raportor al grupului.

Pălăria albă (informatorul):

– Care sunt personajele basmului?
– Ce a făcut fata cea mică a împăratului?
– Cum a reuşit să dezvăluie adevărul din toată întâmplarea?

Pălăria roşie (psihologul):

– Ce personaj v-a plăcut cel mai mult?
– Cu cine aţi vrea să vă asemănaţi şi de ce?

Pălăria galbenă (optimistul):

– Ce a învăţat împăratul din păţania sa?
– Ce apreciaţi la fata cea mică a împăratului?

Pălăria neagră (pesimistul):

– Care sunt aspectele/elementele negative ale întâmplării?
– Cine a greşit? De ce?

Pălăria verde (creatorul):

– Imaginaţi un alt final al întâmplării. Depănaţi firul acţiunii.

Pălăria albastră (clarificatorul):

– Adresaţi întrebări colegilor pentru a lămuri anumite aspecte.

Profesorul supraveghează întregul demers didactic şi intervine cu explicaţii necesare.

Aplicarea corectă a metodei determină participarea conştientă a elevilor, dezvoltă abilităţile de comunicare şi colaborare, creşte responsabilitatea fiecărui elev faţă de propria învăţare.

4. Cadranele
Clasa: I
Tema lecţiei: *Sunetul [ģ] şi grupul de litere ghe*
Obiective operaționale:
OC1 – Să scrie cinci cuvinte care conțin grupul de litere *ghe*;
OC2 – Să alcătuiască două propoziții corecte, folosind cuvinte cu grupul de litere *ghe*;
OC3 – Să formeze șase cuvinte prin completarea cu grupul de litere corespunzător;
OC4 – Să deseneze două obiecte în a căror denumire se aude sunetul [ģ].
Precizări metodologice: este o metodă de organizare a informaţiilor unei lecţii, de aplicare a acestora, sintetizându-se astfel conţinutul învăţării. Colectivul de elevi este împărţit în grupe de câte patru elevi. La fel, spaţiul de lucru se organizează în patru cadrane şi în fiecare cadran se propune o sarcină spre rezolvare. Elevii vor colabora în efectuarea sarcinii de lucru, în final sunt prezentate rezultatele în faţa clasei, realizându-se astfel şi o interevaluare.

1. Pe boabele de struguri notează cuvinte care conţin grupul de litere *ghe*. 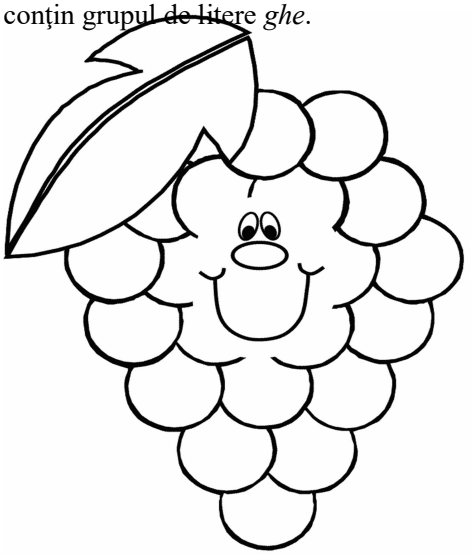	2. Alcătuieşte propoziţii cu două dintre cuvintele identificate la primul cadran.
3. Completează cu *ghe* sau *ge*: *re* _____ ; *veri* _____*tă;* _____ *latină;* *Ar* _____*zi;* *în* _____*suială;* *De* _____*ţica.*	4. Desenează două obiecte/lucruri în denumirea cărora să auzim sunetul *[ģ]* la început.

5. Lectura explicativă
Clasa: a IV-a
Tema lecţiei: Citire/lectură **–** *Fata babei şi fata moşneagului*, de Ion Creangă
Obiective operaționale:
OC1 – Să citească textul lecției corect, conștient, fluent și expresiv, pe baza modelului propus;
OC2 – Să explice patru cuvinte date pe baza analogiei sau cu ajutorul dicționarului;
OC3 – Să identifice determinanții spațiali, temporali și personajele acțiunii, pe baza textului citit;
OC4 – Să selecteze două fragmente dialogate și două fragmente descriptive din conținutul lecției;

OC5 – Să formuleze ideile principale ale textului-suport, pe baza derulării firului logic al acțiunii;
OC6 – Să povestească oral fragmente de text, pe baza planului de idei;
OC7 – Să precizeze însușirile fizice și morale ale personajelor principale;
OC8 – Să formuleze corect și coerent mesajul textului.

Precizări metodologice: este considerată metoda fundamentală de însușire a instrumentelor muncii/lucrului cu cartea și include o multitudine de procedee care se particularizează în funcție de situațiile de învățare construite de profesor. Este o metodă clasică de învățare, complexă, căci presupune respectarea unor etape, a căror structurare duce la formarea unor deprinderi corecte de lucru la elevi:

A. Discuția orientativă/ Pregătirea elevilor pentru receptare – se poate realiza prin diferite modalități: un brainstorming, o conversație, prezentarea unui element surpriză (în acest caz, o trăistuță cu măști ale personajelor din diferite basme, bilețele cu descrieri ale personajelor, portretul scriitorului etc.).

B. Etapa fundamentală de receptare a textului propriu-zis

a) *Lectura de familiarizare* se realizează în gând sau în șoaptă, în ritm propriu – elevii sunt solicitați să parcurgă textul individual, independent, tocmai pentru a avea primul contact cu textul, cu conținutul acestuia.

b) *Conversația de verificare a celor citite* se realizează prin adresarea câtorva întrebări formulate de profesor tocmai pentru a verifica dacă cele citite au fost înțelese:

– Care este titlul lecturii?

– Cine este autorul poveștii?

– Cine ia parte la acțiune?

c) *Lectura sensibilizatoare* a textului va fi realizată fie de către professor, fie de către un elev care citește corect și expresiv, fie va fi realizată cu ajutorul manualului digital etc. Lectura-model trebuie să creeze premisele receptării acestuia, să impresioneze și să stimuleze participarea afectivă a elevului.

d) *Receptarea propriu-zisă* a textului presupune:

▪ Citirea integrală, dirijată, cu voce tare a textului, realizată de elevi (se pot utiliza și variante de citire – colectivă, în lanț etc.)

▪ Citirea textului pe fragmente și analiza acestora:

- exerciții de vocabular (explicarea cuvintelor necunoscute și utilizarea dicționarului, exerciții de sinonimie, antonimie etc.):

1. Unește cuvintele cu același sens:

slută	*trândavă*
leneșă	*arțăgoasă*
țâfnoasă	*urâtă*
a înceta	*ceartă*
amărât	*a se opri*
gâlceavă	*necăjit*

2. Scrie în paranteză înțelesul cuvântului sublinat:

Muncitorul <u>a îndreptat</u> bara și a așezat-o la locul ei.
Bolnavul <u>s-a îndreptat</u> în câteva zile după acest tratament.
Mașina <u>se îndrepta</u> spre Pitești.
Du-te și tu încotro te-<u>a îndrepta</u> Dumnezeu.

- identificarea determinanților spațiali și temporali:

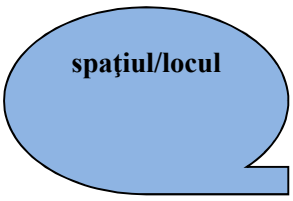

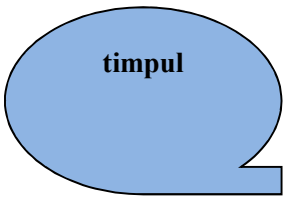

- recunoașterea personajelor și a faptelor acestora;
- identificarea fragmentelor dialogate și descriptive.

Se pot aplica pentru realizarea acestor aspecte diferite procedee, tehnici de lucru, în funcție de nivelul clasei și de bugetul de timp alocat.

▪ Alcătuirea planului de idei presupune:
- împărţirea textului în fragmente logice;
- citirea fiecărui fragment şi povestirea orală a acestuia;
- formularea şi scrierea ideii pentru fiecare fragment sub formă de propoziţii enunţiative, întrebări sau titluri.

Plan de idei

1. Fata moşneagului este alungată din casa părintescă.
2. Fata cea harnică îngrijeşte căţeluşa, fântâna, cuptorul şi casa Sf. Duminici.
3. Sf. Duminică o răsplăteşte pe fata cea harnică.
4. Fata babei porneşte pe acelaşi drum.
5. Fata cea de scoarţă refuză să ajute personajele care-i ies în cale.
6. Baba şi fata acesteia primesc răsplata pe măsura faptelor.

▪ Povestirea lecţiei pe baza planului de idei
Deoarece, anterior a fost povestit fiecare fragment în parte, elevii sunt solicitaţi să povestească integral textul pe baza planului de idei. De asemenea, profesorul poate expune imagini reprezentând scene din poveste care să vină în sprijinul realizării unei povestiri coerente, corecte.
▪ Caracterizarea personajelor
Pe baza textului citit, elevii desprind trăsăturile fizice şi morale ale personajelor, identificând, ca primă operaţie, propoziţiile în care sunt redate în mod direct însuşirile de către autor; apoi sunt desprinse trăsăturile care reies din faptele fiecărui personaj. Procedeele pe care le putem utiliza sunt diverse: ciorchinele însuşirilor, cvintetul sau simplul exerciţiu.

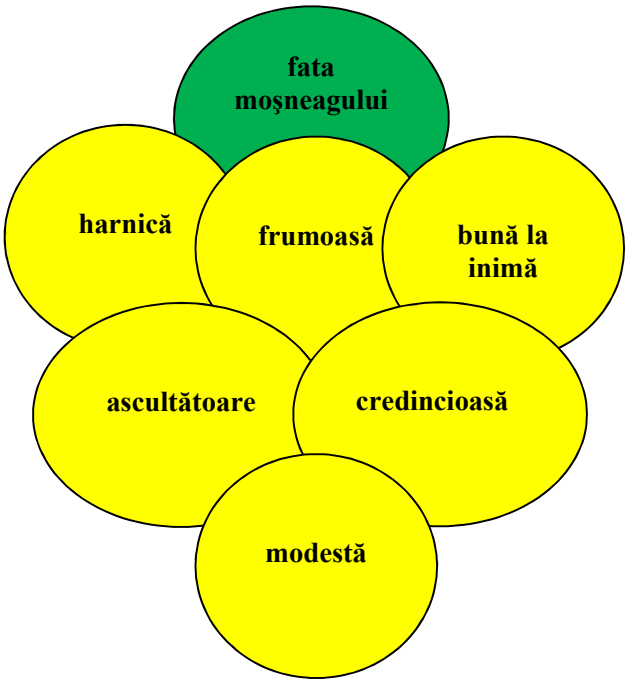

C. Consolidarea receptării şi cultivarea creativităţii elevilor
Este etapa când se exersează citirea expresivă, când accentul se pune pe formarea deprinderilor de scriere corectă din punctul de vedere al ortografiei şi punctuaţiei (toate exersate pe textul-suport propus), jocuri, exerciţii de creaţie (schimbarea finalului poveştii, dialog cu unul dintre personaje, exerciţii de tip rebusistic), realizarea fişei de lectură, a scheletului de recenzie, completarea hărţii textului, completarea cadranelor etc.

Scheletul de recenzie
1. Exprimă într-o propoziţie despre ce este vorba în textul citit.
2. Alege o expresie semnificativă/ o sintagmă pentru conţinutul textului.
3. Rezumă într-un cuvânt esenţa textului (cuvântul-cheie).
4. Alege „culoarea sentimentală" a textului.
5. Completează enunţul: *Cel mai bun/ interesant lucru din acest text este…* .
6. Găseşte un simbol grafic pentru textul studiat (desen).

D. Lectura de încheiere
Toate etapele enumerate se derulează pe parcursul a 2–3 ore; fiecare oră se încheie cu reluarea lecturii textului şi o conversaţie generalizatoare:
– Care este titlul lecţiei învăţate?
– Ce fel de text literar este?
– Care este mesajul lecţiei?

Aplicată în funcţie de natura textului (narativ, descriptiv etc.), lectura explicativă parcurge, în linii mari, aceleaşi etape, particularizate potrivit trăsăturilor clasei de elevi.

6. Cvintetul
Clasa: a II-a
Tema lecţiei: Citire/ lectură – *Crăiasa Zăpezii*, de H. Ch. Andersen
Obiective operaționale:
OC1 – Să exprime sintetic și corect într-un cvintet conținutul textului, pe baza indicațiilor date.
Precizări metodologice: constă în elaborarea unui scurt text sau a unei poezii prin care se rezumă un conţinut sau o noţiune învăţată. Metoda poate fi aplicată şi în caracterizarea unor personaje, fie la partea de reactualizare a cunoştinţelor, fie în partea de final a lecţiei, la asigurarea feedbackului sau la fixare. Fiecare vers răspunde unor cerinţe, cerinţe care pot fi afişate în sala de clasă şi utilizate în momentul de activitate propriu-zisă:
- versul 1: este tema, cuvântul-cheie exprimat în general printr-un substantiv;
- versul 2: două adjective care descriu subiectul din versul 1;
- versul 3: trei cuvinte-acţiune (verbe) terminate cu „-ind" sau „-ând";
- versul 4: patru cuvinte care exprimă starea afectivă faţă de subiect (poate fi şi o propoziţie);
- versul 5: un cuvânt care exprimă esenţa temei, a subiectului.
Metoda antrenează spiritul ludic al copiilor, creativitatea şi capacitatea de sinteză. Poate fi aplicată frontal, cu întregul colectiv de elevi, sau pe grupe, fiecare echipă primind un cuvânt-cheie, diferit de cel al celorlalte echipe.

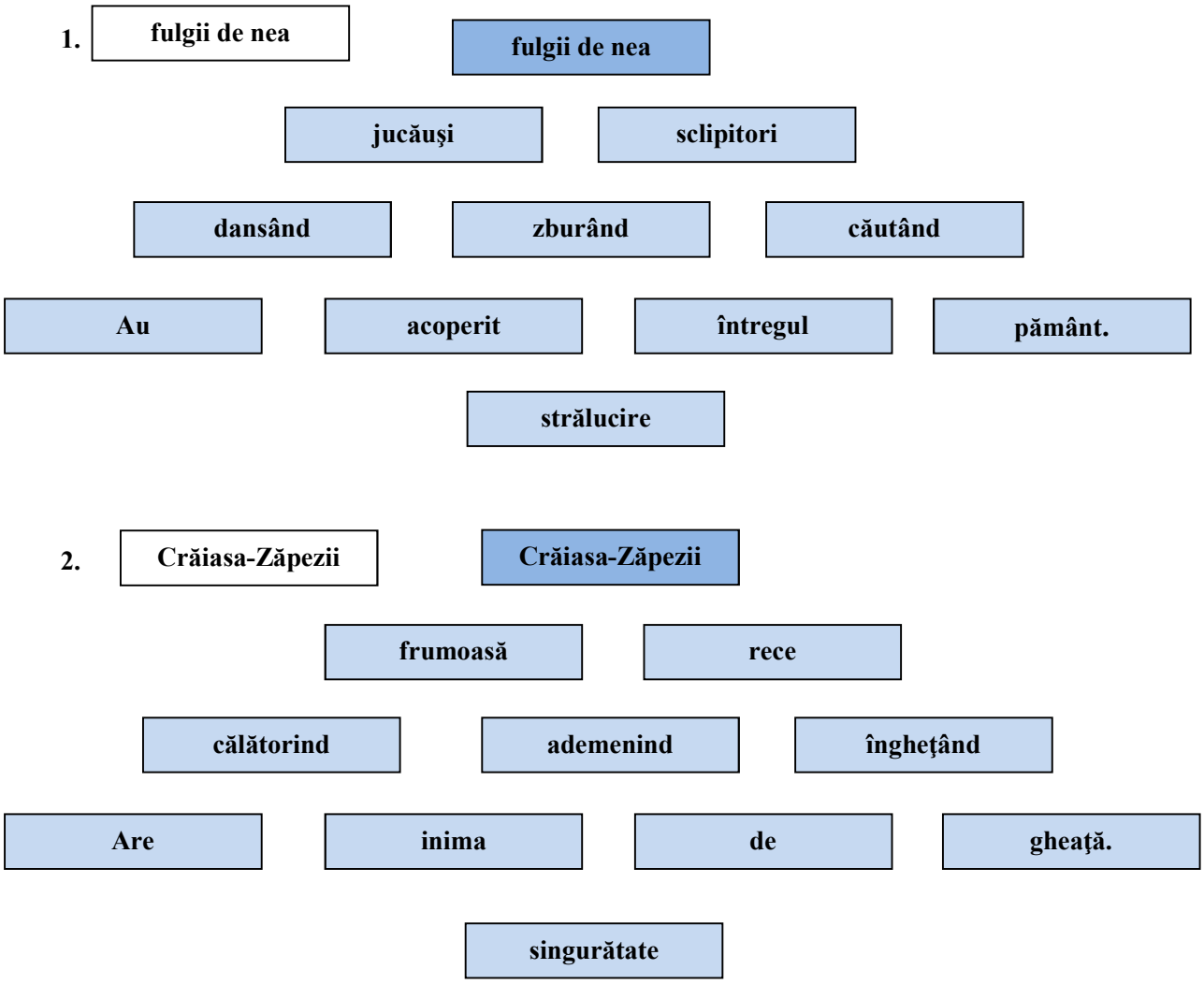

7. **Mozaicul**
Clasa: a III-a
Tema lecţiei: Elemente de construcţie a comunicării – *Substantivul*
Obiective operaționale:
OC1 – Să selecteze substantivele care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii;
OC2 – Să alcătuiască enunțuri cu substantivele date, pe baza indicațiilor oferite;
OC3 – Să diferențieze substantivele comune de cele proprii, încadrându-le în coloanele potrivite;
OC4 – Să identifice formele de singular și de plural ale substantivelor date;
OC5 – Să stabilească genul substantivelor prin numărare, pe baza mărcilor primite.
Precizări metodologice: se aplică într-o lecţie de consolidare, având în vedere faptul că părţile de vorbire sunt predate pentru prima dată în clasa a III-a şi necesită explicaţii riguroase şi exerciţii variate de fixare şi consolidare.

Profesorul pregăteşte în prealabil materialul de lucru, îl împarte în subteme şi elaborează fişele-expert. Clasa este împărţită în grupe de câte 4 membri. Fiecare elev primeşte prin numărare o cifră, de la 1 la 4, şi fişa corespunzătoare. Apoi, toţi elevii cu numărul 1 se adună şi formează un grup, cei cu numărul 2 primesc fişa-expert 2 şi formează un alt grup ş.a.m.d.

Experţii citesc materialul de pe fişă: suportul teoretic, rezolvă sarcinile de lucru, discutând împreună şi hotărând modul în care vor preda celorlalţi cunoştinţele corespunzătoare subtemei primite.

Se refac grupele iniţiale, iar experţii au sarcina de a preda, pe rând, celorlalţi colegi subtema studiată de ei. Colegii din grupă pot adresa întrebări experţilor. Profesorul dirijează şi supraveghează din umbră activitatea şi corectează eventualele greşeli sau neclarităţi.

Experţii 1:

1. Suport teoretic: Ce este substantivul?
- Este partea de vorbire care denumeşte fiinţe, lucruri, fenomene ale naturii.

2. Aplicaţii:
a) Selectaţi substantivele din textul următor şi treceţi-le în tabel, în funcţie de ceea ce denumesc:

„Zilele de ger şi de frig s-au terminat. Ghioceii au început să-şi arate căciuliţele. Piţigoii bunicului rămăseseră tot în livadă, cercetând scoarţa copacilor." (Eugen Jianu, „Piţigoii")

fiinţe	lucruri	fenomene ale naturii

b) Alcătuiţi enunţuri folosind trei substantive diferite de cele din text, corespunzătoare celor trei categorii.

Experţii 2:

1. Suport teoretic: Substantivele sunt de două feluri: comune şi proprii.
▪ Substantivele care denumesc fiinţe, lucruri, fenomene ale naturii de acelaşi fel se numesc **substantive comune**. Ele se scriu cu literă iniţială mică dacă nu sunt la începutul enunţului.
▪ Substantivele care indică o anumită fiinţă, un anumit lucru, sau un anumit fenomen al naturii se numesc **substantive proprii**. Se scriu cu literă iniţială mare, indiferent de locul unde se află în propoziţie.

2. Aplicaţii:
a) Selectaţi substantivele din textul următor şi treceţi-le în tabel după felul lor:
Pictorul Ştefan Luchian s-a născut în comuna Ştefăneşti din judeţul Botoşani. Copilăria şi-a petrecut-o la Bucureşti. Se interesa mereu de locurile natale şi asculta descrierea meleagurilor însorite unde văzuse lumina zilei.

substantive comune	substantive proprii

b) Alcătuiţi enunţuri folosind două substantive comune şi două substantive proprii.

Experţii 3:

1. Suport teoretic: Substantivul are, în general, două numere: numărul singular şi numărul plural.
▪ Când substantivul denumeşte o singură fiinţă, un singur lucru sau un fenomen al naturii, spunem că substantivul este la **numărul singular.**
▪ Când substantivul denumeşte mai multe fiinţe, lucruri sau fenomene ale naturii, spunem că substantivul este la **numărul plural.**

2. Aplicaţii:
a) Treceţi substantivele următoare la numărul indicat:

numărul singular	**numărul plural**
porumbel	
nasture	
	urşi
	ochi
copil	
	pixuri

b) Alcătuiţi propoziţii cu formele diferite de plural ale următoarelor substantive (pentru a arăta sensurile diferite): *bandă, corn, bob.*

Experţii 4:

1. Suport teoretic: Substantivele au trei genuri: masculin, feminin, neutru. Pentru aflarea genului unui substantiv, acesta se numără. Se stabileşte genul în funcţie de marca primită prin numărare:
- genul masculin: **un** – **doi** (**un** copac – **doi** copaci)
- genul feminin: **o – două** (**o** carte – **două** cărţi)
- genul neutru: **un – două** (**un** penar – **două** penare)

2. Aplicaţii:
a) Stabiliţi genul următoarelor substantive şi treceţi-le în tabel, în coloana corespunzătoare: *codru*, *privighetoare*, *câini*, *vânt*, *ogoare*, *văi*, *cuier*, *cărbune*, *ploi.*

genul masculin	**genul feminin**	**genul neutru**

b) Scrieţi perechea următoarelor substantive:
gâscă - ……..
vulpe - ……..
raţă - …….
lup - ……...
bivol - ……
urs - ……

În acest fel, conţinutul, asemeni pieselor de puzzle, se reconstruieşte de către elevi, stimulând capacitatea de ascultare, dar şi pe cea de exprimare, de rezolvare de probleme, spiritul de cooperare. Se poate aplica cu succes şi în orele de lectură.

8. Jurnalistul-cameleon
Clasa: a IV-a
Tema lecţiei: Citire/ lectură – *Ce te legeni...*, de M. Eminescu
Obiective operaţionale:
OC1 – Să formuleze în scris replici ale persoanjului principal, în variate situaţii;
OC2 – Să interpreteze expresiv rolul asumat, pe baza replicilor elaborate.
Precizări metodologice: metoda se aplică, în general, într-o oră de lectură/literatură şi are o sferă largă de utilizare pentru că vizează interpretarea unei secvenţe din texte epice sau lirice din multiple perspective (ilustrează trăiri emoţionale diverse: mulţumire, nefericire, bucurie etc.). Presupune abilităţi interpretative, talent actoricesc, dramatic din partea elevilor. Aceştia intră în pielea personajelor şi dezvoltă capacităţi de exprimare liberă, corectă, dezvoltându-şi, în acelaşi timp, imaginaţia şi fantezia. În funcţie de obiectivele urmărite şi de competenţele care vor fi formate, profesorul poate utiliza această metodă atât oral, cât şi în scris.

Pentru textul-suport *Ce te legeni...*, de M. Eminescu, elevii sunt împărţiţi în trei grupe şi primesc următoarea sarcină de lucru:

grupa 1

Imaginează-ţi că tu joci rolul codrului. Prezintă în câteva replici trăirile tale în concordanţă cu anotimpurile care se succed în situaţia în care eşti fericit/ bucuros.

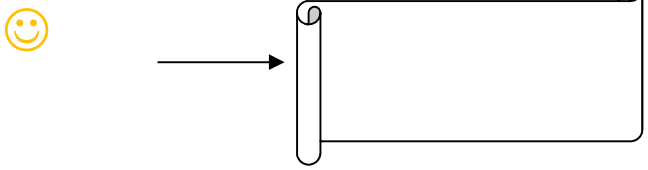

grupa 2

Imaginează-ţi că tu joci rolul codrului. Prezintă în câteva replici trăirile tale în concordanţă cu anotimpurile care se succed în situaţia în care eşti mulţumit.

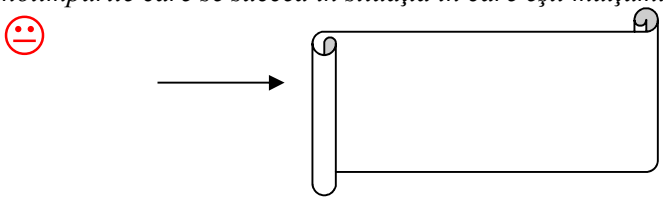

grupa 3

Imaginează-ţi că tu joci rolul codrului. Prezintă în câteva replici trăirile tale în concordanţă cu anotimpurile care se succed în situaţia în care eşti trist.

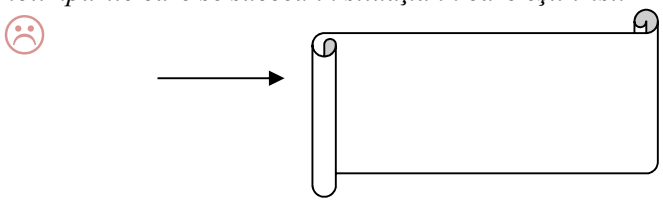

La terminarea timpului, fiecare raportor al grupului dă citire textului realizat. Ceilalţi membri din celelalte echipe pot aduce completări, pot îmbunătăţi textul cu alte replici sau pot face inversări de roluri. Metoda poate fi aplicată şi individual, fiecare elev având de interpretat un rol. Însă, având în vedere economia timpului şi riscul centrării profesorului pe un singur elev, jurnalistul-cameleon, am optat pentru lucrul pe grupe.

9. Metoda predicţiilor
Clasa: a III-a
Tema lecţiei: Citire/lectură – *O vizită la Cumuleta*, după George Ricus
Obiective operaționale:
OC1 – Să formuleze patru predicții clare, în diferite momente ale contactului cu textul;
OC2 – Să argumenteze clar, susținut predicția emisă;
OC3 – Să selecteze din textul-suport propoziții/sintagme care confirmă/infirmă predicțiile făcute.
Precizări metodologice: metoda se aplică frontal, predicţiile putând fi realizate individual, de fiecare elev în parte, sau pe grupe. Necesită respectarea unor etape clare pentru o desfăşurare coerentă şi cu rezultate concrete.
▪ Profesorul pregăteşte textul pentru elevi, eventual pe nişte fişe de lucru (textul-suport nu trebuie să fie din manual, pentru ca elevii să facă predicţii la un prim contact cu acesta).
▪ Pe textul-suport, profesorul marchează câteva puncte (în funcție de mărimea textului şi bogăţia ideilor) care coincid cu momentele de suspans sau cu începerea unei alte secvenţe a povestirii.
▪ Pe o coală flipchart, se realizează un tabel al predicţiilor. În cazul în care predicţiile vor fi emise în grup, atunci fiecare echipă trebuie să aibă un asemenea tabel.

Momentul realizării predicțiilor	**Predicţia** Ce crezi că se va întâmpla?	De ce crezi aceasta?	Ce s-a întâmplat, de fapt?
După citirea titlului şi vizualizarea imaginii-suport			
După parcurgerea primului fragment/pasaj			
După parcurgerea celui de-al doilea fragment/ pasaj			
Înainte de a citi textul până la sfârşit			

▪ Profesorul solicită elevii să citească titlul textului şi să privească imaginea-suport.
- Ce credeţi că se va întâmpla în povestire?
Dacă se lucrează frontal, profesorul notează la flipchart predicţiile elevilor; dacă se lucrează pe grupe, fiecare echipă îşi notează predicţiile şi apoi se citesc câteva spre exemplificare.
- De ce credeţi acestea?
Se notează motivele în coloana a treia.
▪ Se cere elevilor să citească textul până la primul punct de oprire şi să compare cu predicţia făcută anterior. Profesorul înregistrează ideile în rubrica *Ce s-a întâmplat, de fapt?*
▪ Se analizează predicţiile şi se precizează care dintre acestea s-au dovedit mai aproape de realitatea textului. Pentru a verifica înţelegerea textului, profesorul poate adresa următoarea întrebare: *Puteţi să dovediţi aceasta?*, determinând astfel elevii să selecteze din fragment propoziţii, sintagme care confirmă/infirmă predicţiile făcute.
▪ În aceeaşi manieră se procedează şi pentru celelalte fragmente ale textului.
Pentru o clasă cu un nivel ridicat de dezvoltare intelectuală, metoda se poate particulariza, profesorul avansând 4-5 termeni-cheie, termeni iniţiali, pe baza cărora elevii vor construi predicţiile, pe care apoi le vor compara cu textul-suport.
Exemple:

Momentul realizării predicțiilor	**Predicţia** Ce crezi că se va întâmpla?	De ce crezi aceasta?	Ce s-a întâmplat, de fapt?
După citirea titlului şi vizualizarea imaginii-suport	1. O fetiţă va pleca în vizită la casa unui ursuleţ. 2. Fetiţa visează un tărâm	- ...pentru că titlul este „O vizită la Cumuleta”.	

	îndepărtat. 3. Fetiţa visează că pleacă în călătorie.	- ...Cumuleta poate fi numele tărâmului îndepărtat (un nume neobişnuit). - ...numai în vis poţi călători pe un nor.	
După parcurgerea primului fragment/pasaj			
După parcurgerea celui de-al doilea fragment/ pasaj			
Înainte de a citi textul până la sfârşit			

10. Frisco
Clasa: a III-a
Tema lecţiei: Citire/lectură – *Iepurele toboşar* de Spiridon Vangheli
Obiective operaţionale:
OC1 – Să formuleze răspunsuri clare, corecte în legătură cu textul citit;
OC2 – Să identifice problema pe baza textului citit;
OC3 – Să argumenteze clar rolul asumat, pe baza textului lecturat.
Precizări metodologice:

Conţinutul ales pentru construirea activităţii de învăţare este formularea opiniilor, a ideilor referitoare la un text citit, la comportamentul unui personaj, urmărindu-se coerenţa în exprimare, extragerea din text a unor elemente semnificative pentru a susţine o opinie referitoare la mesajul citit. Valorificarea din punct de vedere didactic a conţinutului selectat reprezintă o modalitate eficientă de dezvoltare a capacităţilor de receptare a mesajelor scrise în diverse contexte de comunicare, dar şi a deprinderilor de a formula în scris opinii, idei, de a le susţine prin argumente.
Descrierea activităţii:
Pentru acest conţinut am aplicat metoda FRISCO, o metodă interactivă de predare-învăţare, o metodă activ-participativă care transformă elevul într-un actor al propriei formări. Este o metodă care oferă condiţii optime pentru dezvoltarea flexibilităţii în gândire, a creativităţii, a fluenţei în exprimare, a capacităţii de a formula şi susţine o opinie, o idee proprie.

Scopul metodei este de a identifica probleme complexe şi de a le rezolva prin căi simple şi eficiente. Metoda FRISCO a fost propusă de echipa de cercetare Fours boys of Frisco (cei patru băieţi din San Francisco) şi este asemănătoare cu metoda pălăriilor gânditoare. Presupune două procedee: **1. aplicarea listei de control** (check-list, un fel de chestionar, listă cu întrebări simple care solicită un număr mic de informaţii; ele vor înlesni formularea unor concluzii) şi **2. brainstormingul regizat.**

Etape de desfăşurare:

a. În cadrul organizat al clasei, profesorul împarte elevii în două grupe: echipa de investigaţie (alcătuită din 10-15 elevi, în cazul unui colectiv mai numeros) şi echipa de concluzionare (formată din 5-6 elevi). Organizarea pe echipe se realizează printr-o metodă aleatorie (cartonaşe cu numere, sau de culori diferite care vor fi extrase de elevi).

b. Profesorul aplică lista de control echipei de investigaţie. Pentru a eficientiza activitatea şi pentru a antrena toţi elevii în actul didactic, întrebările vor fi graduale, scrise pe cartonaşe de diferite culori şi se vor distribui pe subgrupe (diferenţiat, în funcţie de nivelul de pregătire al elevilor):

Subgrupa 1

Subgrupa 2

Cum s-au purtat copiii cu iepuraşul?

Ce au hotărât să facă în primăvară?

Cine şi cum le-a schimbat hotărârea?

Subgrupa 3

Ce a făcut mama după vizita lui moş Andrei?

De ce nu s-au aşezat cu toţii la masă?

De ce l-au îndrăgit copiii pe iepuraş?

Grupele sunt invitate să formuleze răspunsuri la întrebările date.

c. Membrii echipei de concluzionare fac aprecieri asupra răspunsurilor şi, susţinuţi de profesor, identifică problema (**familia decide să sacrifice animalul**), apoi lansează sarcina pentru următoarea etapă:

Adoptă/joacă o atitudine faţă de hotărârea familiei de a sacrifica animalul.

d. În faţa clasei sunt expuse rolurile şi emoticoanele specifice:

Conservatorul – apreciază mai mult meritul soluţiilor vechi, le punctează neajunsurile şi se pronunţă pentru menţinerea lor, deşi nu exclude posibilitatea ca acestea să fie ameliorate.

Exuberantul – asigură grupului imaginaţie şi creativitate prin ideile originale pe care le emite; priveşte mereu spre viitor.

Pesimistul – vede lucrurile în negru, cenzurând ideile celorlalţi şi amendând chiar şi sugestiile de ameliorare sau de îmbunătăţire.

Optimistul – încurajează grupul să vadă totul într-o lumină şi o perspectivă realizabilă, găsind soluţii realiste sau stimulându-le pe cele propuse de exuberant.

e. Elevii îşi aleg rolul şi se grupează în funcţie de opinia, atitudinea persoanală în faţa problemei expuse. Li se acordă timp pentru a-şi formula părerile în scris, în cadrul grupului din care fac parte.

f. Raportorul grupului prezintă în faţa clasei sarcina rezolvată (opinia formulată şi argumentată).

g. Sistematizarea ideilor emise şi concluzionarea soluţiilor găsite – după expunerea ideilor, învăţătorul apreciază activitatea elevilor şi formulează împreună concluzia.

Crearea unui cadru plăcut, de comunicare, în care elevii îşi formulează propriile păreri şi le susţin în faţa colegilor şi le acceptă, stimulează creativitatea, antrenează interesul, curiozitatea şi susţine motivaţia şi eliberarea de inhibiţii. Metoda aplicată corect şi repetată în orele de limba şi literatura română la diferite teme, solicită spiritul critic, dezvoltă imaginaţia, empatia, respectul faţă de opiniile celuilalt.

Resursele materiale (mijloacele) au fost atent selectate şi inserate în cadrul activităţii în mod util şi eficient. Elevii au la dispoziţie manualul cu textul-suport, cartonaşe cu întrebări (sau liste cu întrebări) pentru echipa de investigare, coli flipchart, markere pentru echipa de concluzionare. Pentru a doua parte, aceea de adoptare a unui rol, elevii au primit fişe de lucru, emoticoane/pictograme. Şi în cadrul aplicării acestei metode există anumite limite legate în special de neimplicarea în egală măsură a elevilor în rezolvarea sarcinilor. Acest aspect a fost diminuat prin alternarea formelor de organizare – frontală, pe grupe, individuală.

Activitatea construită pe baza metodei Frisco răspunde modelului conceptual al disciplinei, cel comunicativ-funcţional. Într-o viziune integratoare, au fost îmbinate elementele ce ţin de receptarea unui mesaj scris (lectura), cu cele referitoare la elementele de construcţie a comunicării (exprimare corectă, utilizarea sensurilor corecte ale cuvintelor), cu elementele de redactare, de exprimare scrisă.

Formularea opiniilor/a argumentelor în legătură cu un fapt, o acţiune, dezvoltă capacitatea de exprimare, iar resursele limbii sunt valorificate în mod creativ, oferind elevilor posibilitatea afirmării personalităţii.

11. Exerciţiul

Clasa: a II-a

Tema: *Semnele de punctuaţie (punctul, semnul întrebării, semnul exclamării, virgula, două puncte, linia de dialog). Situaţii de utilizare*

Obiective operaționale:

OC1 – Să asocieze corect semnele de punctuație cu explicația potrivită situației de utilizare;

OC2 – Să completeze corect un text lacunar cu semnele de punctuație corespunzătoare;

OC3 – Să construiască enunțuri, utilizând semnele de punctuație învățate;

OC4 – Să corecteze semnele de punctuație utilizate eronat într-un text;

OC5 – Să redacteze un text, folosind semnele de punctuație învățate.

Precizări metodologice:

Conţinutul ales pentru construirea activităţii de învăţare este *Semnele de punctuaţie. Situaţii de utilizare*, un conţinut esenţial în ceea ce priveşte scrierea/redactarea de mesaje în diferite contexte de comunicare (comunicare scrisă). Procesul scrierii este unul complex, care se realizează treptat, iar învăţarea utilizării semnelor de punctuaţie în variate contexte de comunicare se realizează prin exerciţiu.

Descrierea activităţii de învăţare:

Conţinutul propus este valorificat în cadrul etapei de dirijare a învăţării, etapă în care se va utiliza metoda exerciţiului. Resursele materiale utilizate sunt fişele de exersare (fişe de lucru), iar modalităţile de organizare vor alterna: organizare frontală, pe grupe şi individuală.

Exerciţiul este o metodă clasică bazată pe acţiune, ce constă în repetarea conştientă a unei operaţii sau acţiuni, cu intenţia de a o apropia de model. Rolul exerciţiului în formarea deprinderilor de utilizare

corectă a acestora este de adâncire a înţelegerii noţiunilor, regulilor de aplicare la situaţii relativ noi şi cât mai variate, dar şi de consolidare a cunoştinţelor şi a deprinderilor însuşite.

Metoda presupune următorii paşi:

- Profesorul explică şi demonstrează cazurile de utilizare a semnelor de punctuaţie.
- Se trece la rezolvarea de aplicaţii variate:

- sunt distribuite exerciţii de la cele mai simple, la cele mai complexe (adaptate vârstei şi posibilităţilor lor de înţelegere)

Ex.1: identificarea semnelor de punctuaţie pe un text-suport (frontal)

Ex.2: construirea de enunţuri în care să fie utilizate semnele de punctuaţie învăţate: punctul, semnul întrebării, semnul exclamării, virgula, două puncte, linia de dialog (individual)

Exerciţiul, ca metodă de învăţare, se poate aplica şi atunci când colectivul de elevi este organizat pe grupe (după o metodă aleatorie), sau atunci când profesorul îşi propune să lucreze diferenţiat (în funcţie de posibilitățile intelectuale ale elevilor).

Următorul moment de activitate independentă se desfăşoară pe grupe. Elevii primesc fişe cu sarcini diferenţiate (fiecare din cele 5 grupe formate primeşte câte un exerciţiu diferit); acestea sunt explicate fiecărei echipe, comunicându-le şi timpul alocat acestui moment:

Ex. 4: grupa 1 – Uniţi definiţia/explicaţia cu semnul de punctuaţie corespunzător.

grupa 2 – Completaţi textul dat cu semnele de punctuaţie care lipsesc.

grupa 3 – Construiţi enunţuri/situaţii în care să utilizaţi semnele de punctuaţie învăţate.

grupa 4 – În textul următor, semnele de punctuaţie s-au încurcat şi au luat locul altora. Corectaţi textul.

grupa 5 – Compuneţi un text în care să utilizaţi semnele de punctuaţie învăţate.

Elevii rezolvă exerciţiile şi colaborează, cooperează pentru găsirea celor mai bune soluţii. Profesorul urmăreşte efectuarea sarcinilor, iar la finalul timpului acordat, un elev din fiecare grupă prezintă modul de rezolvare (frontal).

Unul dintre avantajele aplicării acestei metode este faptul că exerciţiul nu înseamnă doar repetare, dar şi corectare, aprofundare, creaţie şi dezvoltare. Pe baza exerciţiului, profesorul poate elabora fişe de exersare, fişe de dezvoltare, fişe de recuperare etc.

Activitatea frontală stă la baza valorificării şi aprecierii modului de lucru. Exersarea situaţiilor variate de utilizare a semnelor de punctuaţie creează ocazii pentru înţelegerea, (re)actualizarea, dar şi aprofundarea/clarificarea situaţiilor de utilizare. Procesul scrierii necesită exersare, repetare, dar şi corectare şi autocorectare.

Alocarea a 15 minute pentru această etapă este justificată de importanţa competenţei pe care urmează să o dezvoltăm, redactarea de mesaje simple, cu respectarea convenţiilor de bază. Desigur, momentul de activitate proiectat se poate întregi şi varia cu alte tipuri de exerciţii. Organizarea frontală îmbinată cu cea individuală şi lucrul pe grupe oferă activităţii un ritm antrenant şi motivant pentru copii.

Dintre dezavantajele metodei putem aminti de starea de plictis, de rutină care se poate instala în cazul în care exerciţiul înseamnă doar repetare mecanică a unui algoritm de lucru. De aceea, sarcinile au fost diversificate (de bază, de dezvoltare, de creaţie) şi organizate frontal, individual, în echipă.

12. Conversaţia

Clasa: a III-a

Tema lecţiei: Citire/lectură **–** *Amintiri din copilărie*, de I. Creangă

Imaginea casei părinteşti şi chipul mamei

Obiective operaționale:

OC1 – Să identifice personajele narațiunii și elementele esențiale din casa părintească;

OC2 – Să argumenteze importanța casei părintești în viața fiecărei persoane;

OC3 – Să formuleze idei/ argumente/ opinii clare, coerente în legătură cu faptele mamei lui Nică, pe baza textului citit.

Precizări metodologice: considerată o metodă clasică, tradiţională, conversaţia este încă mult utilizată în actul didactic. În derularea scenariului didactic, profesorul apelează la cele două forme ale

conversaţiei: cea examinatoare/catehetică (cu rol de verificare a cunoştinţelor, de constatare a nivelului acestora) şi conversaţia euristică, recomandată a fi mai mult utilizată, cu reale valenţe formative în plan intelectual.

Întrebări de verificare a înţelegerii textului	Întrebări interpretative
▪ Ce descrie autorul în prima parte a textului?	▪ De ce este importantă casa în viaţa omului?
▪ Care este perioada pe care şi-o aminteşte scriitorul în opera sa? ▪ Cum se simţea în familie? ▪ Care sunt elementele din casa părintească pe care le enumeră? ▪ Cu cine se juca? ▪ Ce făcea mama sa? ▪ Ce făcea tatăl său?	▪ Ce înseamnă pentru voi familia? ▪ Ce semnificaţie au amintirile în viaţa fiecăruia? ▪ Care este semnificaţia expresiei *toată lumea era a mea*? ▪ Cum explicaţi dorinţa de a avea prieteni?
▪ Cum era mama lui Nică? ▪ Ce ştia mama lui să facă? ▪ Care era reacţia mamei în faţa neascultării băiatului? ▪ Cum se simţea Nică după fiecare acţiune a mamei?	▪ Ce înseamnă mama pentru fiecare dintre noi? ▪ Cum vedeţi relaţia dintre mamă şi fiu? ▪ Cum interpretaţi soluţiile pe care Smaranda, mama lui Nică, le-a găsit în rezolvarea suferinţelor şi durerilor băiatului?
▪ Când devine Nică mai înţelept? ▪ Care sunt motivele pentru care omul matur, Ion Creangă, îşi aminteşte cu atâta drag de copilărie?	▪ Cum vedeţi rolul mamei în creşterea unui copil? ▪ Dacă aţi putea, aţi sări peste etapa copilăriei? De ce?

Întrebările din prima coloană, cele de verificare a înţelegerii textului citit, pot fi utilizate în diferite etape ale lecţiei: cea de reactualizare a cunoştinţelor, în discuţiile pregătitoare pentru începutul unei noi lecţii, în retenţie, în consolidarea cunoştinţelor, după ce au fost parcurse lecţiile rezervate acestei teme etc. Întrebările din coloana a doua sunt formulate în aşa manieră încât să dea naştere altor întrebări, să determine elevul să realizeze conexiuni între cunoştinţe, să le treacă prin filtrul propriei gândiri, astfel încât să determine descoperirea unor noi adevăruri.

13. Jocul

Este un adevărat instrument educativ şi didactic, utilizat cu succes în învăţământul preşcolar, primar şi nu numai. Pentru că se desfăşoară după reguli acceptate de bunăvoie, în afara oricărei utilităţi sau necesităţi de ordin material, devine un mijloc eficient de educaţie. Inserat în activităţile de limbă şi comunicare, specificul său constă în faptul că îmbracă învăţarea în haina ludicului, asigurându-i un caracter formativ. Dincolo de toate criteriile de clasificare, jocul asigură participarea şi implicarea elevilor în actul didactic, în rezolvarea sarcinilor specifice; poate fi utilizat în orice tip de lecţie şi în orice moment al derulării ei.

▪ *Reconstruim povestea! Ordonăm enunţurile!*

Obiective operaţionale:

OC – Să ordoneze corect imaginile/enunţurile, conform firului epic al poveştii;

OA – Vor manifesta disponibilitate şi comunicare în derularea jocului.

Precizări metodologice: desfăşurarea unui asemenea tip de joc este un bun prilej de formare a deprinderii de ordonare a momentelor acţiunii dintr-un text epic lecturat. Pentru clasa pregătitoare şi clasa I se pot utiliza imagini care redau scenele principale dintr-o poveste. Elevii sunt împărţiţi în trei-patru echipe (în funcţie de numărul de elevi din clasă) şi primesc plicuri cu enunţuri scrise pe panglici colorate de hârtie (fiecare echipă are o anumită culoare). La semnalul profesorului, fiecare grup aşază pe un panou propriu enunţurile în ordinea firească desfăşurării firului epic. Câştigă echipa care a reconstituit povestea corect şi în cel mai scurt timp.

▪ *Jocul sinonimelor/antonimelor*

Obiective operaționale:

OC – Să identifice sinonime/ antonime pentru cuvintele date;

OA – Vor colabora cu membrii echipei pentru rezolvarea sarcinii.

Precizări metodologice: scopul principal al acestui joc este exersarea comunicării şi îmbogăţirea vocabularului elevilor prin antrenarea lor în construirea unor perechi/serii sinonimice/antonimice. Colectivul de elevi se organizează în echipe de câte 2-3 elevi. Fiecare grupă primeşte acelaşi număr de cuvinte pentru care trebuie să identifice sinonimele/antonimele şi să le scrie pe cartonaşe. Îşi organizează fiecare grupă pe câte un panou seriile de cuvinte identificate. Este desemnată echipa câştigătoare cea care a găsit sinonime/antonime pentru toate cuvintele primite şi în timpul cel mai scurt.

Ca variantă de organizare, pentru clasele pregătitoare şi I, se pot utiliza cartonaşe pe care sunt trecute cuvintele şi distribuite câte unul fiecărui elev. Profesorul solicită un elev să-şi citească termenul/cuvântul scris pe cartonaş; elevul care are cartonaşul cu sinonimul/antonimul cuvântului citit iniţial se ridică şi se aşază lângă acesta.

▪ *Ştafeta personajelor*

Obiective operaționale:

OC – Să numească toate personajele basmului, pe baza textului citit;

OA – Vor manifesta interes și deschidere pentru jocul propus.

Precizări metodologice: jocul îşi propune să exerseze deprinderile de comunicare ale elevilor şi să consolideze cunoştinţele despre personajele literare întâlnite în lecturi. Este, de asemenea, un prilej de a stimula elevii să citească, să descopere minunata lume a basmelor, a lecturii, în general. Jocul se desfăşoară pe grupe. Fiecare echipă primeşte un plic în care apare titlul unei lecturi. Sarcina este de a numi personajele acelei opere, eventual în ordinea importanţei pe care o au în desfăşurarea întâmplării. Echipele rezolvă sarcina pe rând; nu au voie să desfacă plicul pentru aflarea titlului lecturii, decât atunci când echipa anterioară a terminat proba. Primul elev din grupă desface plicul, citeşte titlul lecturii şi spune numele personajului principal. În ştafetă, ceilalţi membri rostesc numele celorlalte personaje. În cazul în care unul dintre membrii grupului nu ştie să răspundă, alt membru poate da răspunsul, însă echipa primeşte o penalizare. Se cronometrează timpul pentru fiecare echipă. Câştigă grupa care rosteşte în cel mai scurt timp numele tuturor personajelor din conţinutul lecturii.

▪ *Călătorie prin... labirintul textului*

Obiective operaționale:

OC1 – Să explice cuvinte/ sintagme, prin raportare la conținutul textului;

OC2 – Să alcătuiască propoziții corecte cu termenii explicați;

OC3 – Să povestească succint, coerent un fragment din textul citit;

OC4 – Să identifice elemente de conținut (obiectele fermecate), relevante pentru mesajul textului;

OC5 – Să redacteze un alt final pentru textul dat;

OC6 – Să formuleze corect, clar mesajul basmului;

OC7 – Să precizeze titluri ale altor povești asemănătoare prin elemente de conținut/ mesaj.

Precizări metodologice: prin acest joc se verifică gradul de înţelegere a textului literar. Se desfăşoară pe grupe. Profesorul pregăteşte la flipchart labirinturi în care sunt inserate din loc în loc bileţele cu sarcini de lucru şi numărul de puncte acordat pentru îndeplinirea corectă a fiecărei sarcini. Echipele au de parcurs câte un labirint. Toţi membrii grupului participă la rezolvarea sarcinilor. În cazul în care un membru al echipei nu ştie să îndeplinească sarcina, oferă biletul altui coechipier, fiind însă penalizat grupul la numărul de puncte (se scad 0,50 puncte pentru fiecare elev care pasează sarcina altui membru). Câştigă echipa care rezolvă corect cerinţele şi adună cele mai multe puncte în timpul oferit de organizatorul jocului.

Exemple de cerinţe ce pot fi scrise pe bileţele după studierea poveştii *Floriţa din codru*, de Ioan Slavici, clasa a IV-a:

• Explică ce înţelegi prin cuvântul „*smerită*” şi alcătuieşte un enunţ cu acesta. (3 p.)

• Răspunde la următoarele întrebări:

– Cum a ajuns Floriţa la casa crâşmăriţei?

– Ce obiect miraculos avea crâşmăriţa? (3 p.)

• Povesteşte ce s-a întâmplat după ce Floriţa a fost dusă de Boanţa în pădure. (5 p.)
• Numeşte obiectele cu care vrăjitoarea reuşeşte să o farmece pe Floriţa. (3 p.)
• Imaginează-ţi un alt final al poveştii. (7 p.)
• Formulează două întrebări în legătură cu textul. (2 p.)
• Care este mesajul poveştii? (4 p.)
• Găseşte o altă poveste în care apare acelaşi obiect fermecat, oglinda. (3 p.)

▪ *Caută perechea!*

Obiective operaționale:

OC – Să asocieze corect numele autorului cu titlul operei/ personajul cu replica sa;

OA – Vor manifesta o atitudine deschisă pentru participarea la joc și lucrul în echipă.

Precizări metodologice: este un joc utilizat mai mult în lecţiile de recapitulare şi sistematizare a cunoştinţelor. Elevii formează echipe de câte 4 membri care vor primi un anumit număr de bilete cu nume de scriitori, opere literare, personaje, replici ale personajelor, fragmente de text etc. Sarcina de lucru este aceea de a asocia numele scriitorului cu titlul operei, numele personajului cu replica/fragmentul corespunzător ş. a. m. d. Toate aceste asocieri vor fi expuse pe panoul fiecărei echipe.

Jocul poate fi organizat şi în cadrul lecţiilor de recapitulare a semnelor de punctuaţie, a părţilor de vorbire etc.

▪ *Jocurile enigmistice*

Obiective operaționale:

OC – Să identifice cuvinte/ termeni pe baza indiciilor/ definițiilor date;

OA – Vor colabora în grup pentru rezolvarea sarcinilor de lucru.

Precizări metodologice: sfera largă de cuprindere a jocurilor enigmistice (cuvinte încrucişate, labirintul cuvintelor ascunse, rebusuri, integramele şcolare) oferă posibilităţi multiple de exersare a vocabularului elevilor, de dezvoltare a abilităţilor de comunicare, de valorificare a cunoştinţelor de limbă într-o manieră plăcută. Activităţile de descifrare a jocurilor de cuvinte sunt bune prilejuri de îmbinare a utilului cu plăcutul, a elementului ludic cu cel cognitiv. Astăzi, manualele digitale, softurile educaţionale special concepute în acest sens vin în întâmpinarea nevoii copilului de joc, de dezvoltare a abilităţilor tehnologice în paralel cu cele de comunicare.

14. Jurnalul dublu

Clasa: a II-a

Tema lecţiei: Citire/lectură **–** *Povestea nucii lăudăroase* de Vladimir Colin

Obiective operaționale:

OC1 – Să exprime clar, concis ideile principale pentru fragmentele de text/ imaginile date;

OC2 – Să realizeze corect, concis, expresiv jurnalul unei lecturi, pe baza indicațiilor date.

Precizări metodologice: este metoda care facilitează procesarea informaţiilor noi, cititorii/elevii stabilind o strânsă legătură între text şi curiozitatea sau experienţa lor personală. În mod concret, elevii împart foaia de caiet/fişa de lucru în două, prin trasarea unei linii verticale la mijloc. În stânga notează secvenţe, paragrafe, un cuvânt-cheie sau o imagine sugestivă (la clasele mai mici), iar în coloana din dreapta notează o idee, un comentariu, o reflecţie/reacţie personală. Profesorul susţine, de obicei, această intervenţie cu întrebări ajutătoare: *De ce ai notat acest fragment?, Ce ţi s-a părut semnificativ?* etc.

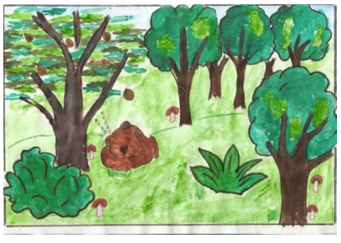

O altă variantă a jurnalului dublu este aceea a plasării în partea stângă a unui fragment de text, iar în dreapta a ideii principale reprezentate printr-un desen.
Metoda poate fi aplicată în studiul unui text literar, ştiinţific, în etapa de dirijare a învăţării, de realizare a feedbackului sau chiar de retenţie. În cazul studierii unui text literar de dimensiuni mai mari (un basm, un roman pentru copii etc.), când în clasă nu se poate citi decât un fragment, profesorul poate solicita elevilor să parcurgă textul în întregime (ca lectură obligatorie, în afara clasei) şi, în locul clasicei fişe de lectură, să realizeze un jurnal dublu. Pe măsură ce lectura se derulează, elevii îşi notează în jurnal aspectele cu care ei rezonează, cu care intră într-o relaţie afectivă. Este indicat ca, la terminarea lecturii şi după completarea jurnalului, elevii să se reunească în grupuri mici, în perechi, şi să-şi împărtăşească propriile opinii/ idei.

15. Cercul de discuţii

Clasa: a II-a

Tema lecţiei: Citire/lectură – *Cioc! Cioc! Cioc!*, de Emil Gârleanu

Obiective operaționale:

OC1 – Să exprime clar, concis idei, opinii în legătură cu un fapt prezentat;

OC2 – Să argumenteze coerent, clar ideea exprimată prin exemple, opinii, pe baza indicațiilor date.

Precizări metodologice: tema lecţiei şi modul de organizare deschid elevilor calea spre exprimare liberă, ascultare activă, exersarea capacităţilor de argumentare şi motivare a unei idei, a unei opinii. Scopul metodei este acela de exprimare liberă a ideilor, de evidenţiere a unor trăsături pozitive de caracter.

Elevii sunt împărţiţi în trei grupe (sau mai multe, în funcţie de numărul de copii al clasei) şi sunt aşezaţi în trei cercuri; în mijlocul fiecărei grupe există *mascota* aleasă de elevi, care îndeamnă la exprimarea părerii referitoare la tema lansată. Sunt formulate de către profesor trei teme/întrebări notate pe coli de hârtie cărora li se pot ataşa imagini cu scenele corespunzătoare din lectură parcursă:

grupa 1

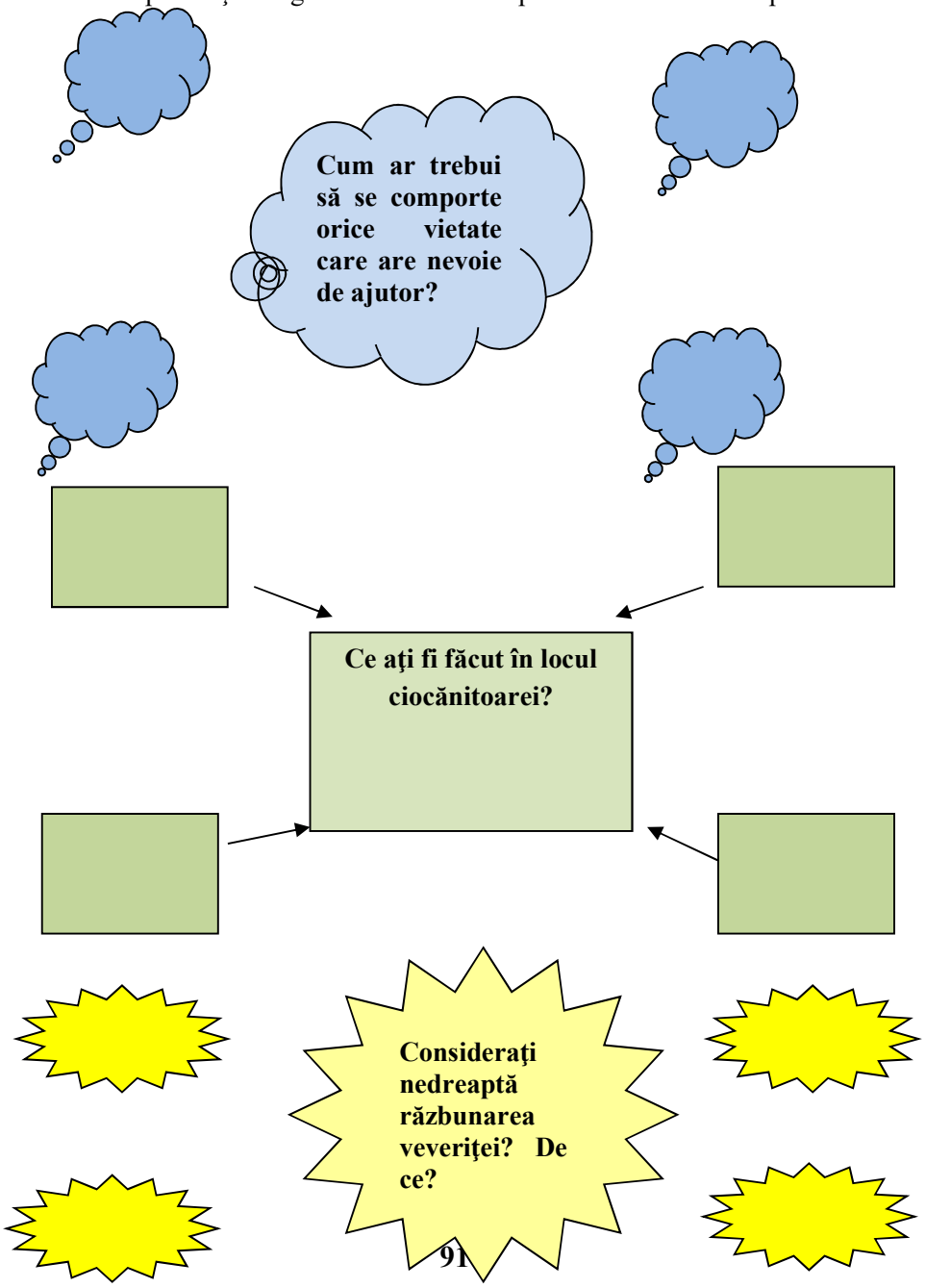
Cum ar trebui să se comporte orice vietate care are nevoie de ajutor?
Ce aţi fi făcut în locul ciocănitoarei?
Consideraţi nedreaptă răzbunarea veveriţei? De ce?

grupa 2

grupa 3

Mascota trece pe la fiecare membru al echipei, acesta fiind provocat să abordeze tema, să-şi exprime propria părere. Cel care nu răspunde poate oferi păpuşa următorului coleg, având posibilitatea de a reveni. Elevii sunt încurajaţi să se exprime liber, să-şi expună propriul punct de vedere în acord sau în dezacord cu părerea altui coleg. La sfârşitul discuţiilor, fiecare echipă formulează o concluzie pe care un raportor al grupului o prezintă în faţa clasei. Şi pentru a antrena motivaţia intrinsecă şi plăcerea de a participa la discuţii, în final, se poate realiza o clasificare a ideilor emise: idei originale, optimiste, pesimiste etc.

16. Metoda R.A.F.T.

Clasa: a IV-a

Tema lecţiei: Citire/ lectură – *Povestea ceasului cu inimă*, de Vladimir Colin

Obiective operaţionale:

OC1 – Să redacteze un bilet/ o povestire/ o scrisoare pe o temă dată;

OC2 – Să respecte regulile de scriere corectă în elaborarea textului;

OA1 – Vor coopera în cadrul grupului pentru realizarea sarcinii.

Precizări metodologice: este o metodă eficientă cu impact asupra dezvoltării imaginaţiei elevilor şi asupra exersării competenţei de exprimare scrisă. Presupune asumarea de către elevi a unor roluri, perspectivă din care se transmite/se face cunoscută audienţei o anumită temă printr-o formă anume, fie scrisoare, fie bilet sau text narativ simplu. Procesul scrierii este astfel dirijat şi canalizat într-o anumită direcţie, cu un scop clar definit.

Ce înseamnă R.A.F.T.?

R. – rol, personaj

A. – audienţă

F. – forma pe care o va îmbrăca mesajul personajului către audienţă

T. – tema sau conţinutul mesajului transmis de rol/personaj

În organizarea şi utilizarea metodei, având în vedere că este angajat întregul colectiv de elevi, iar momentele de activitate frontală alternează cu cele independente, profesorul respectă câteva etape clare:

▪ Pornind de la un text studiat în clasă, *Povestea ceasului cu inimă*, de Vladimir Colin, elevii identifică diferite roluri pe care şi le pot asuma. Metoda se poate aplica în diferite variante:

- fiecare elev îşi asumă un rol, mesajul este redactat individual, iar audienţa este formată din ceilalţi colegi;
- se formează grupe de lucru care-şi asumă câte un personaj/rol, mesajul este redactat în cooperare, iar audienţa este formată din celelalte echipe.

▪ După stabilirea rolurilor, elevii identifică, din perspectiva rolurilor asumate, audienţa, forma de comunicare şi tema/ subiectul comunicării.

Rol	Audienţă	Forma	Tema
Ceasornicarul	curtea împărătească	povestire (text narativ)	povestea ceasurilor
Împăratul	supuşii din întreaga împărăţie	scrisoare	boieri şi nevoiaşi
Piticul	meşterii de ceasuri	bilet	bunătatea ceasornicarului bătrân

▪ Mesajul este redactat individual sau în grup, în forma stabilită pentru fiecare rol.

▪ Este prezentat audienţei textul scris.

Îndeplinirea sarcinilor este limitată în timp, iar evaluarea se realizează pe baza regulilor de redactare a tipului de mesaj selectat, a corectitudinii acestuia. Profesorul creează cadrul optim pentru

asimilare activă, eficientă, pentru scriere creativă (scurte texte narative, scrisori, poezii), pentru învăţare autentică. Utilizarea acestei metode favorizează dezvoltarea competenţei de exprimare scrisă, elevii capătă încredere şi încep a scrie pentru a învăţa.

17. Metoda R.A.I.

Clasa: a II-a

Tema lecţiei: Citire/lectură – *Puişorul şi vulpea*, după Ion Pas

Obiective operaționale:

OC1 – Să formuleze trei întrebări/ răspunsuri despre conținutul textului citit;

OC2 – Să exprime clar, corect ideile în legătură cu conținutul/ mesajul lecției.

Precizări metodologice: este o metodă interactivă de fixare şi sistematizare a cunoştinţelor, dar poate fi utilizată şi într-o oră de evaluare orală, nu neapărat cu scopul notării elevilor, ci cu rol constatativ-ameliorativ. Se poate aplica la începutul orei, în etapa de reactualizare a cunoştinţelor, pe parcursul derulării scenariului didactic (dirijarea învăţării) sau la sfârşitul orei, în etapa de evaluare sau fixare.

Metoda poartă această denumire de la iniţialele cuvintelor *răspunde, aruncă, interoghează*.

Profesorul stabileşte tema/subiectul supus interogării; elevii sunt aşezaţi în cerc şi cel care începe jocul formulează o întrebare și o adresează unui coleg căruia îi pasează mingea; elevul care a primit mingea răspunde, aruncă apoi mingea altui coleg, formulând altă întrebare.

În cazul în care elevul care a primit mingea nu cunoaşte răspunsul este eliminat din joc, iar cel care a lansat întrebarea răspunde el la propria întrebare. Dacă nici el nu ştie răspunsul, este eliminat din joc. Rămân doar elevii care cunosc şi stăpânesc bine conţinutul lecţiei, au atenţia distributivă şi promptă.

Exemple:

- Unde are loc întâmplarea?
- Care sunt personajele acţiunii?
- Ce a făcut puişorul?
- Ce l-a sfătuit mama?
- Cu cine s-a întâlnit în crâng?
- Cum i-a vorbit vulpea?
- Ce i-a mărturisit puiul Roşcatei?
- Cu cine ai vrea să te asemeni?
- Cum s-a sfârşit întâmplarea?
- Care este mesajul lecţiei?

Elevii sunt antrenaţi în joc, participă activ şi sunt motivaţi, îşi exersează abilităţile de comunicare interpersonală, realizează un feedback rapid, eficient şi plăcut.

Metoda poate fi aplicată şi pe grupe mici de elevi (atunci când colectivul este mai numeros), iar câştigătorii fiecărui grup pot participa la o rundă finală. Profesorul poate descoperi astfel anumite lacune în cunoştinţele copiilor, pe care le poate recupera prin activităţi specifice.

În cazul în care se optează pentru utilizarea ca metodă de evaluare cu scopul notării elevilor, profesorul poate contabiliza răspunsurile într-un tabel şi poate folosi simboluri pentru calificativele parţiale, atunci când elevul adresează întrebarea/răspunsul: „!”= F.B.; „+”= B.; „~” = S.; „–” = I.

Nr. crt.	Numele şi prenumele elevului	Întrebare	Răspuns	Calificativ acordat
1.	Popescu X	+, ! ...	+, + ...	
2.	Ionescu Y ...	– , ~ ...	~, + ...	

18. Schimbă perechea!

Clasa: a III-a

Tema lecţiei: Elemente de construcţie a comunicării – *Verbul* (consolidare)

Obiective operaționale:

OC1 – Să sublinieze verbele din textul dat;

OC2 – Să identifice persoana verbelor date;

OC3 – Să schimbe forma verbelor, în funcție de numărul solicitat;

OC4 – Să corecteze greșelile de scriere din textul dat, pe baza regulilor ortografice și ortoepice;

OC5 – Să alcătuiască enunțuri, folosind ortograme și verbe la diferite persoane;

OC6 – Să completeze propozițiile lacunare cu formele corecte ale verbului *a lua*;

` OC7 – Să analizeze corect și complet verbele din enunțurile date;
OC8 – Să redacteze corect un bilet, utilizând anumite verbe de sprijin.

Precizări metodologice: este o metodă interactivă de lucru în perechi. Necesită aranjarea mobilierului în două cercuri concentrice, iar clasa de elevi va fi împărţită în două grupe egale ca număr. Elevii se aşază faţă în faţă, în perechi. Perechile se formează fie la indicaţiile profesorului, fie aleatoriu.

Profesorul împarte tuturor elevilor din cercul exterior aceeaşi fişă de lucru, în care sarcinile sunt numerotate. Perechea iniţială rezolvă prima sarcină, apoi elevii din cercul exterior se mută şi noua pereche formată rezolvă sarcina a doua ş.a.m.d. Jocul continuă, elevii mutându-se în sensul acelor de ceasornic, până când se refac perechile iniţiale şi sarcinile au fost rezolvate complet.

În final, se analizează toate răspunsuile şi se corectează eventualele greşeli.

Metoda poate fi aplicată în lecţiile de comunicare de noi cunoştinţe (în etapa de dirijare a învăţării sau de obţinere a performanţei, de asigurare a feedbackului), în lecţiile de formare de priceperi şi deprinderi, dar şi în cele de recapitulare şi sistematizare a cunoştinţelor, chiar şi în cele de evaluare, atunci când profesorul îşi doreşte un alt mod de structurare a lecţiei.

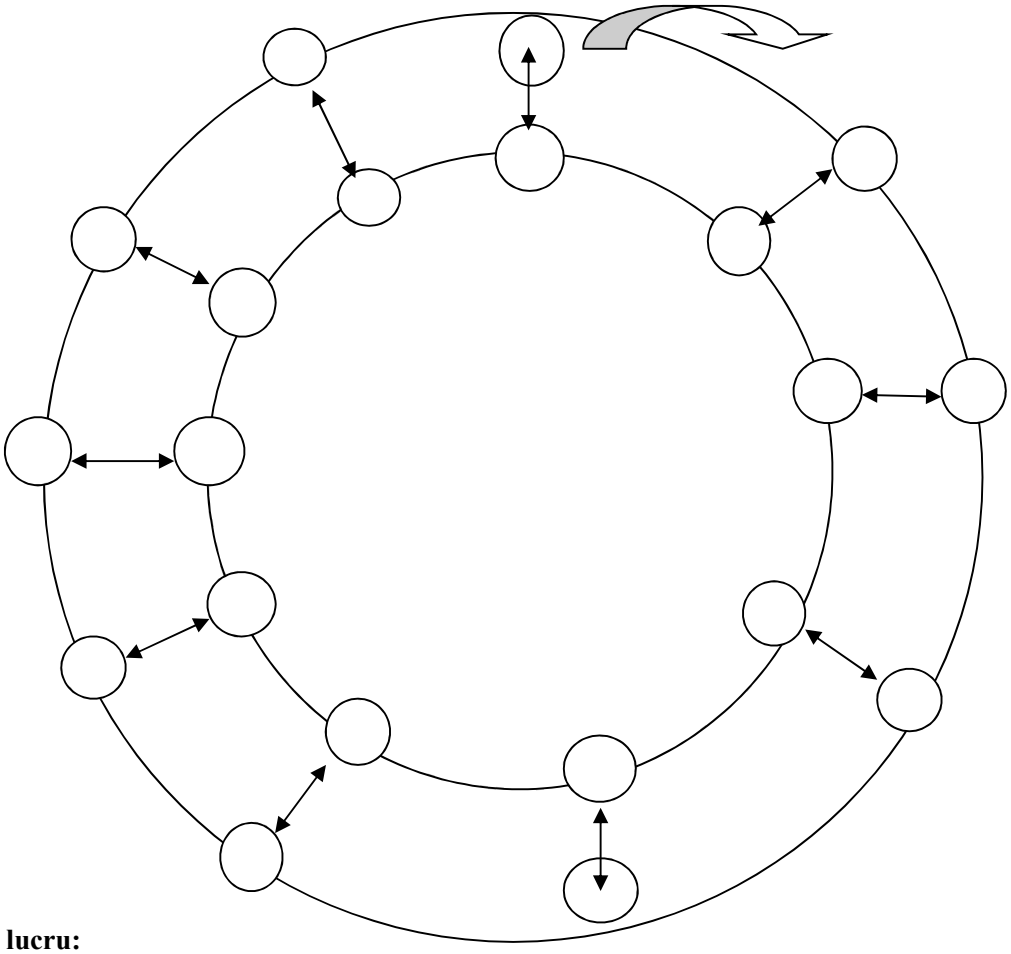

Sarcini de lucru:

1. Subliniaţi verbele din următoarele enunţuri:

Tata a găsit un câine înfrigurat în parcul oraşului. Îl aduce acasă şi îi dă lapte cald. Toţi ai casei îi sunt acum prieteni. Sora mea mângâie căţelul. Afară ninge neîncetat. Ne bucurăm că acum el are un adăpost.

2. Bifaţi în dreptul fiecărui verb persoana corespunzătoare:

verbul	pers. I	pers. a II-a	pers. a III-a
cântase			
alerg			
citim			
vorbeşte			
răstorni			

3. Treceţi verbele următoare de la numărul plural la numărul singular, păstrând persoana:

Au căutat. ……..
Ajungeam. ……..
Aţi aşteptat. ……..
Observăm. ……..
Adunau. ……..
Apar. ……..

4. Treceţi verbele următoare de la numărul singular la numărul plural, păstrând persoana:

Văd un patinator în sală. ……..
Urci azi la etaj cu liftul. ……..
Scriu un bilet mamei. ……..
El călătoreşte cu trenul. ……..
Ea lucrează zilnic la fabrică. ……..

5. Corectaţi greşelile din textul dat şi transcrieţi forma corectă a cuvintelor:

Mihai i-a ghiozdanul ca să plece l-a şcoală. Părinţii iau cumpărat rechizite noi. Băiatul este conştiincios şi îşi i-a cărţile şi caietele pentru acea zi. Doamna învăţătoare ia acordat mereu încredere.

6. Construiţi comunicări cu următoarele cuvinte: *s-a, s-au, i-a, i-au.*

7. Construiţi enunţuri cu verbele indicate:
- *a rezolva*, persoana. a III-a, numărul singular;
- *a întreba*, persoana I, numărul singular;
- *a ieşi*, persoana a II-a, numărul plural;
- *a căuta*, persoana a III-a, numărul plural.

8. Scrieţi pe spaţiile punctate formele corecte ale verbului „a lua” (Atenţie! Acţiunea se petrece în momentul vorbirii):

Mihai şi Mircea ..... patinele din magazie.
Crina ..... sania şi porneşte spre derdeluş.
Din bibliotecă, noi ..... o carte de povesti.

9. Analizaţi verbele din enunţurile următoare, precizând persoana şi numărul:

Odată, Baruţu a găsit uşa unui dulap deschisă. A strigat la Miţu.
— Eu aduc scaune. Tu te urci ca să cauţi lucruri.
— Ne vom distra de minune! a spus Miţu.

(*Cheile*, după T. Arghezi)

10. Alcătuiţi un bilet în care să folosiţi următoarele verbe: *am plecat, nu aştepta, stai, vom vizita.*

Sarcinile trebuie să fie construite gradual, de la cele simple la cele complexe. Metoda se poate aplica atât în învăţarea/consolidarea conţinuturilor ce ţin de elementele de construcţie a comunicării, cât şi cele legate de textul literar.

Acest mod de lucru favorizează spontaneitatea, abilităţile de lucru în echipă şi inteligenţa interpersonală. De asemenea, dezvoltă cooperarea, înţelegerea şi oferă posibilitatea elevului de a interacţiona cu fiecare coleg.

19. Explozia stelară
Clasa: a III-a
Tema lecţiei: Citire/lectură – *Stejarul din Borzeşti*, după Eusebiu Camilar
Obiective operaţionale:
OC – Să formuleze întrebări clare, corecte în legătură cu conţinutul textului citit;
OA – Vor manifesta o atitudine deschisă, de comunicare în cadrul grupului.

Precizări metodologice: este o metodă asemănătoare brainstormingului care stimulează creativitatea de grup şi spiritul de cooperare. Profesorul notează ideea/tema/problema supusă discuţiei în centrul foii şi în jurul acesteia, elevii formulează cât mai multe întrebări. La nivelul claselor din învăţământul primar, se recomandă întrebările uzuale: *Cine?, Ce?, Unde?, Când?, De ce?*.

Modalitatea de aplicare este relativ simplă:

▪ profesorul fixează tema;
▪ colectivul se împarte în mai multe grupe de lucru, fiecare primind o steluţă cu întrebarea corespunzătoare;
▪ grupele îşi elaborează o listă cu întrebări;
▪ după expirarea timpului de lucru, fiecare grupă adresează întrebările celorlalte echipe (în completare, se poate organiza şi o stea a răspunsurilor);
▪ sunt evidenţiate cele mai corecte întrebări/răspunsuri.

În general, metoda se aplică în lecţiile de receptare a unui text literar, în etapa de reactualizare a cunoştinţelor anterioare, în etapa de dirijare a învăţării, în fixare sau chiar în evaluare.

Cine participă la acţiune?
Cine organizează jocul copiilor?
Cine va conduce oastea moldovenilor în lupta adevărată?

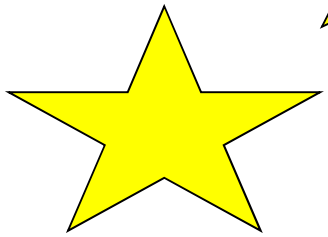

Ce s-a întâmplat cu Mitruţ?
Ce făceau tătarii când năvăleau în Moldova?
Ce pedeapsă vor da răzeşii hanului tătar?

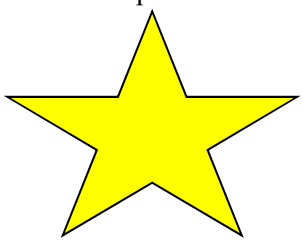

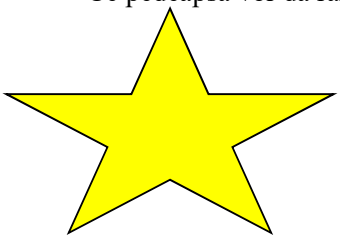

Unde a domnit Ştefan cel Mare?
Unde se desfăşoară jocul copiilor?
Unde se întâlneşte oastea tătară cu oastea moldovenilor?

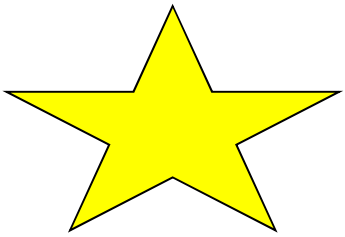

Când are loc întâmplarea cu Mitruţ şi Ştefăniţă?
Când a domnit Ştefan cel Mare?
Când are loc lupta cu hoardele tătarilor?

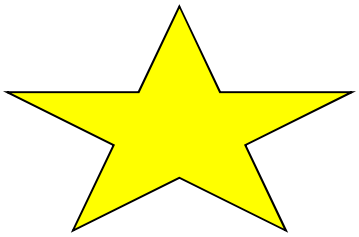

De ce copiii răzeşilor se jucau de-a tătarii?
De ce Ştefan iubea împrejurimile Borzeştilor?
De ce doreşte Ştefan cel Mare răzbunarea lui Mitruţ?

Este o metodă îndrăgită de elevi pentru că fiecare participă la activitate, este uşor înţeleasă şi stimulează crearea de întrebări la întrebări, dezvoltă abilităţile de lucru în echipă şi nu necesită o risipire a timpului în vederea unor explicaţii complicate.

20. Linia valorilor
Clasa: a IV-a
Tema lecţiei: Citire/lectură – *O faptă generoasă*, după Edmondo de Amicis
Obiective operaționale:
OC1 – Să formuleze în scris o părere/ opinie în legătură cu problema propusă;
OC2 – Să argumenteze propriul punct de vedere cu exemple, explicații persuasive.

Precizări metodologice: este o tehnică prin care elevii sunt invitaţi să îşi exprime opiniile în legătură cu un fapt/o problemă, să discute cu colegii despre fapte ale personajelor întâlnite în lecturi, să le interpreteze şi să le evalueze, să-şi susţină propriile păreri cu argumente. Astfel, în sala de clasă se creează o atmosferă deschisă de comunicare și cooperare, de participare activă.

▪ După studierea textului, profesorul aduce în discuţie următoarea întrebare/temă: *A procedat Crossi corect atunci când şi-a asumat vina celuilalt coleg?*

▪ Pe caiet sau pe fişa de lucru, elevii marchează o linie. Se gândesc şi notează într-un capăt al liniei fie un răspuns pentru **da** hotărât, fie în capătul opus, unul pentru **nu** categoric. Pentru a susţine unul dintre aceste răspunsuri, ei vor nota cât mai multe argumente.

▪ În sala de clasă se vor forma grupul **pro**, grupul **contra** şi grupul indecişilor, dacă există. Grupele se vor poziţiona la capetele opuse ale unei linii imaginare trasată în mijlocul clasei. Indecişii se vor situa la mijlocul liniei valorilor.

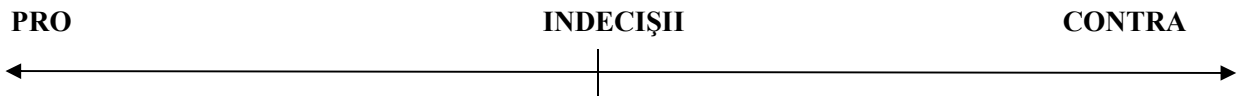

▪ Fiecare grup, prin raportorul desemnat, va încerca să-i convingă prin argumente solide pe cei indecişi şi pe cei din grupul opus să-şi schimbe atitudinea.

▪ Profesorul are o atitudine imparţială. Nu îşi exprimă opinia personală pe parcursul derulării activităţii şi nici la sfârşit nu oferă o judecată în favoarea sau în defavoarea unui grup.

▪ Raportorul grupului, cel care susţine argumentat poziţia grupului său, poate primi întrebări din partea celorlalte echipe.

▪ Toate opiniile pot fi trecute pe un poster sau poate fi realizat un colaj – copacul argumentelor pro şi copacul argumentelor contra.

Această tehnică de lucru are un caracter formativ pentru că stimulează empatia elevilor, gândirea critică, le permite să-şi schimbe opinia în funcţie de argumentele prezentate de ceilalţi.

III. PROIECTAREA LECŢIEI, ÎNTRE TRADIŢIE ŞI INOVAŢIE

În condiţiile realizării unei corecte proiectări a unităţilor de învăţare (atât de detaliată şi atât de precisă încât să ofere elemente suficiente pentru formarea unei imagini globale asupra desfăşurării fiecărei ore), întocmirea proiectului de lecţie, ca document separat, este văzută azi ca o formalitate sau o etapă consumatoare de timp şi energie, mai ales pentru cadrele didactice cu o experienţă îndelungată la catedră. Subliniem însă faptul că este extrem de utilă, în special pentru profesorii debutanţi şi nu numai.

Lecţia este componenta operaţională pe termen scurt a unităţii de învăţare, mai mult decât o formă de organizare a instruirii, pentru că presupune mecanisme specifice de organizare şi funcţionare. Realizarea proiectului de lecţie este acţiunea detaliată, concretă de prefigurare a derulării actului didactic. În general, proiectul de lecţie cuprinde o parte introductivă, de început, cu elementele esenţiale de specificitate în raport cu alte lecţii şi partea a doua, reprezentată de desfăşurarea propriu-zisă a scenariului didactic transpus într-o organizare tabelară.

Partea introductivă cuprinde:

- data;
- clasa;
- aria curriculară;
- disciplina de studiu;
- subiectul/tema lecţiei;
- tipul de lecţie;
- competenţele generale (facultativ);
- competenţele specifice;
- obiectivele operaţionale;
- strategiile didactice (metode, mijloace şi forme de organizare);
- modalităţile de evaluare (facultativ);
- resurse temporale, spaţiale, umane;
- resurse bibliografice (documente oficiale, de specialitate, psihopedagogice etc.)

Partea a doua cuprinde în esenţă scenariul didactic detaliat, organizat într-un tabel, după cum urmează:

Etapele lecţiei (timp)	**Obiective operaţionale**	**Unităţi de conţinut**	**Strategia didactică**			**Evaluare**
			metode	**mijloace**	**forme de organizare**	

Menţionăm faptul că varianta prezentată reprezintă o sinteză a modelelor propuse de diverşi specialişti. Rubrica cea mai detaliată este cea numită *Unităţi de conţinut*, acolo unde profesorul detaliază exact demersul didactic pe care doreşte să-l urmeze. În unele lucrări de specialitate această rubrică este intitulată *Conţinuturi* şi este defalcată în două părţi, respectiv *activitatea profesorului* şi *activitatea elevului.*

Etapele lecţiei sau momentele/evenimentele lecţiei nu lipsesc din niciun model propus de literatura de specialitate. Perspectiva deja clasicizată a derulării unei lecţii într-o succesiune de etape nu trebuie respinsă, ci mai degrabă considerată un reper în organizarea scenariului didactic.

R. M. Gagné, încă din 1975, evidenţia lecţia ca un eveniment didactic a cărui desfăşurare cunoaşte mai multe etape: captarea atenţiei elevilor, enunţarea temei şi a obiectivelor operaţionale, (re)actualizarea cunoştinţelor însuşite anterior, prezentarea materialului stimul/ a conţinutului, dirijarea învăţării, obţinerea performanţei, asigurarea conexiunii inverse (feedbackul), evaluarea performanţei, retenţia şi transferul[18].

[18] R. Gagné, *Condiţiile învăţării*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1975.

Etapele/secvenţele lecţiei se structurează în funcţie de tipul de lecţie (comunicare de noi cunoştinţe, formare de priceperi şi deprinderi, recapitulare şi sistematizare/consolidare, evaluare sau lecţia mixtă), adică de forma concretă pe care o îmbracă în derularea sa. Desigur, lecţia nu este un şablon, un obstacol în manifestarea creativităţii şi a inovaţiei didactice. În linii mari, acesta este traseul sau acestea sunt coordonatele esenţiale ale desfăşurării unei lecţii.

Centrarea întregului demers educativ pe beneficiarul învăţării, respectiv, elevul, a determinat o mutaţie în ceea ce priveşte construirea şi proiectarea actului didactic. Elevul devine angajat în mod responsabil în procesul propriei formări, iar cadrul didactic are rolul de mediator şi de facilitator al învăţării. La rândul ei, învăţarea trebuie să se facă într-o manieră firească, naturală prin valorificarea valenţelor formative ale sarcinilor de învăţare. În ultimii ani, se vehiculează tot mai mult necesitatea dezvoltării gândirii critice, a integrării într-un mod creativ a informaţiilor dobândite/(re)descoperite de către elevi, implicare activă a tuturor elevilor în procesul învăţării. Astfel, a fost propus în 1995 de către Kurtis S. Meredith şi Jeannie L. Steele un nou model de proiectare a lecţiei, model care stimulează învăţarea activă şi presupune orchestrarea activităţii tuturor elevilor în acelaşi timp[19]. Cadrul de predare-învăţare-evaluare presupune trei etape fundamentale, cunoscute sub denumirea ERR – **evocare-realizarea sensului-reflecţie –** o modalitatea prin care profesorul îndrumă elevii spre înţelegere, utilizând strategii de învăţare integrată.

Faza de **evocare** corespunde etapei de reactualizare a cunoştinţelor şi urmăreşte restructurarea acelor cunoştinţe care să constituie un fundament puternic pentru noile achiziţii cognitive. Scopul profesorului este acela de a stimula curiozitatea, participarea, de a provoca elevii să gândească. Elevul este motivat prin acele mijloace didactice de seducţie şi doreşte să participe la activitate.

Faza de **realizare a sensului** este corespunzătoare etapei de transmitere de noi cunoştinţe/ prezentare a conţinutului, în care elevul vine în contact cu ideile noi prin diferite modalităţi: audierea/ lectura unui text, vizionarea unei secvenţe filmate, desen animat, prezentare power-point etc. Desigur, în funcţie de obiectivele lecţiei, se urmăresc descoperirea unor noi cunoştinţe, precizarea semnificaţiilor unor termeni, mesaje etc. Realizarea sensului se face prin înţelegerea în mod adecvat a conţinutului şi monitorizarea propriei înţelegeri, prin analize, comparaţii, sintetizări. De aceea, este recomandată o metodologie interactivă care să depăşească graniţele activităţii de tip frontal (specifică lecţiilor realizate în manieră tradiţională) şi care să accentueze cu precădere activităţile prin cooperare.

Faza de **reflecţie** este la fel de importantă ca şi celelalte etape, deoarece elevii au şansa de a rezuma noile achiziţii într-un context personal, critic, de a construi propriile interpretări prin exprimarea în propriile cuvinte a ideilor şi a informaţiilor întâlnite. Învăţarea este astfel durabilă şi înţelegerea profundă. Noul context creat capătă sens, căci se primeşte un feedback şi din partea colegilor, şi din partea profesorului.

Există şi o a patra etapă, în general facultativă, numită **extensie**, care presupune exersarea sau efectuarea unor aplicaţii specifice.

Proiectarea lecţiilor într-o asemenea manieră este mult mai solicitantă pentru profesor şi mai greu de pus în practică, însă are un impact pozitiv în ceea ce priveşte rezultatele obţinute: stimulează motivaţia pentru activitate, solicită operaţiile gândirii, facilitând gândirea critică, reflecţia şi exprimarea liberă a opiniilor, atmosfera de lucru este destinsă, relaxantă, construită pe baza comunicării şi a implicării elevilor.

Algoritmul proiectului de lecţie cuprinde trei paşi şi răspunde la următoarele întrebări[20]:

1. *Înainte de a începe lecţia*

Motivaţia

– De ce este valoroasă lecţia, cum se leagă noutatea de ceea ce am predat deja şi de ceea ce voi preda mai departe, ce ocazii de exersare a gândirii critice oferă?

Obiectivele

– Ce cunoştinţe se vor transmite, ce semnificaţii vor fi deduse şi ce vor face elevii cu acestea?

[19] Jeannie L. Steele, Meredith S. Kurtis, Charles Temple, *Lectura şi scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice*, volumul I, Centru Educaţia 2000+, 1998.

[20] Elena Hussar, Diana Aprodu (coord.), *Şcoala incluzivă, şcoală europeană – concepte, metode, practici*, Editura Casei Corpului Didactic, Bacău, 2008.

Condiţii prealabile

– Ce trebuie să ştie şi să facă elevul pentru a învăţa această lecţie?

Evaluarea

– Ce dovezi vor exista că elevul a învăţat lecţia?

Resursele şi managementul timpului

– Care sunt resursele şi timpul disponibil şi cum vor fi ele gestionate?

2. Lecţia propriu-zisă

Evocarea

– Cum îi voi face pe elevi să formuleze întrebări şi să stabilească scopuri pentru învăţare?

Realizarea sensului

– Cum va fi explorat de către elevi noul conţinut predat pentru a fi înţeles cât mai adecvat?

Reflecţia

– Ce concluzii pot fi desprinse şi spre ce alte cunoştinţe conduce această lecţie?

3. După lecţie

Extensia

– Ce alte lucruri pot fi învăţate pornind de la lecţia realizată?

Construirea unui proiect de lecţie este, în primul rând, un act de creaţie didactică şi nu trebuie să cadă în capcana formalismului, a tiparului impus de o rigoare ştiinţifică. Demersul de proiectare pedagogică, în general, este expresie a pregătirii responsabile a profesorului.

Aplicaţie:

Realizaţi trei proiecte de lecţie pentru trei tipuri de conţinuturi diferite.

Realizaţi un proiect de lecţie după modelul ERR.

Exemplificare

PROIECT DE LECŢIE

Şcoala Gimnazială Nr. 1 Oituz **Propunător:** prof. înv. primar Fichioş Monica
Data:
Clasa: I
Aria curriculară: Limbă şi comunicare
Disciplina: *Comunicare în limba română*
Unitatea de învăţare: *Mişcare şi sănătate*
Elemente de conţinut: Citire/ lectură. Scriere/ redactare
Subiectul lecţiei: Sunetul [j] şi litera „j”
Tipul lecţiei: mixtă (activitate integrată)
Competenţe generale:
1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situaţii de comunicare
3. Receptarea unei varietăţi de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute
4. Redactarea de mesaje în diverse situaţii de comunicare

Competenţe specifice integrate:
a. Comunicare în limba română
1.3. Identificarea unor sunete, silabe, cuvinte în enunţuri rostite cu claritate
2.1. Formularea unor enunţuri proprii în diverse situaţii de comunicare
3.1. Citirea unor cuvinte şi propoziţii scurte, scrise cu litere de tipar sau de mână
3.2. Identificarea mesajului unui scurt text care prezintă întâmplări, fenomene, evenimente familiare
4.1. Scrierea literelor de mână

b. Matematică şi explorarea mediului
6.2. Utilizarea unor unităţi de măsură pentru determinarea şi compararea duratelor unor activităţi cotidiene

c. Muzică şi mişcare
2.1. Cântarea individuală sau în grup, asociind mişcarea sugerată de text şi ritm

Obiective operaţionale:
a) cognitive:
OC1 – să identifice trei cuvinte care conţin sunetul [j] pe baza imaginilor;
OC2 – să enumere toate elementele componente ale literei *„j”* mic de tipar şi de mână pe baza modelului prezentat;
OC3 – să citească în mod corect silabe, cuvinte, propoziţii conform modelului propus;
OC4 – să scrie corect, lizibil litera *„j”* individual şi în silabe, cuvinte, propoziţii;
OC5 – să formuleze o întrebare/un răspuns coerent, corect, pe baza textului citit;
OC6 – să aplice regulile de scriere corectă în rezolvarea sarcinilor;
OC7 – să stabilească valoarea de adevăr a enunţurilor date.

b) afective:
OA1 – vor colabora în cadrul grupului pentru rezolvarea sarcinilor.

c) psihomotrice:
OPM1 – să execute corespunzător mişcările sugerate de versurile şi melodia cântecului.

Resurse:
A. metodologice:
▪ **strategia didactică:** mixtă
a) metode şi procedee: conversaţia, exerciţiul, metoda fonetică, analitico-sintetică, observaţia, demonstraţia, explicaţia, explozia stelară, metoda cubului.
b) mijloace didactice: jucării, planşe, jetoane, manual, alfabetar, steluţe, cub, caiete de lucru, sârma chenille, fişe de evaluare.
c) forme de organizare: frontală, individuală, pe grupe.

B. umane: 14 elevi
C. temporale: 90 de minute (2 lecţii a câte 45 de minute)
D. bibliografice:

▪ *** *Programa școlară pentru disciplina Comunicare în limba română*, clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, Ministerul Educației Naționale, București, 2013
▪ Dumitrescu, I.; Barbu, D., *Comunicare în limba română*, manual pentru clasa I, partea a II-a, Editura CD Press, București, 2015
▪ Iordăchescu, C.; Mincă, L., *Să dezlegăm tainele comunicării*, clasa I, partea a II-a, Editura Carminis, Pitești, 2015
▪ Molan, Vasile, *Didactica disciplinelor Comunicare în limba română şi Limba şi literatura română în învăţământul primar*, Editura Miniped, București, 2015
▪ Şerdean, Ioan, *Didactica limbii şi literaturii române în învăţământul primar*, Editura Corint, București, 2008

Etapele lecţiei	Obiective operaţionale	Unităţi de conţinut	Strategia didactică			Evaluare
			metode	mijloace	forma	
1. Captarea atenţiei (2 min.)	OC1	**prima oră** ▪ În sala de clasă este expus stupul albinuţelor, unde, în fiecare zi, elevii descoperă o surpriză: în fagurele de miere este ascunsă o jucărie. ▪ Elevii se adună toţi în jurul panoului şi descoperă jucăria şi jetonul cu litera „j” cunoscută de ei din clasa pregătitoare.	conversaţia	jucărie, planşa cu stupul albinelor	frontală	
2. Enunţarea temei şi a obiectivelor operaţionale (2 min.)		- Astăzi la ora de *Comunicare în limba română*, albinuţa ne-a descoperit o altă literă ascunsă în fagurii dulci de miere: litera „j”. - Noi vom da exemple de cuvinte care conţin sunetul [j] la început, în interior şi la sfârşit, vom forma silabe şi cuvinte la alfabetar, vom citi cuvinte, propoziţii şi vom scrie litera „j” mic de mână, apoi cuvinte, propoziţii cu acestea. Vom cânta şi vom rezolva pe grupe sarcinile de pe feţele cubului.			frontală	observarea sistematică a comporta-mentului
3. Reactualizarea cunoştinţelor însuşite anterior (6 min.)	OC3 OC6	▪ Profesorul solicită elevii să formeze la alfabetarele individuale următoarele cuvinte: *cireşe, chimir, Chiriac, deschis.* ▪ În acest timp verifică tema din punct de vedere cantitativ (selectiv) şi calitativ şi face aprecieri asupra modului de rezolvare a sarcinilor. ▪ Se citesc cuvintele scrise la alfabetar, se despart în silabe.	exerciţiul conversaţia	alfabetare	indiv. frontală	evaluarea temelor (aprecieri verbale)
4. Prezentarea optimă a conţinutului (12 min.)	OC1	▪ Intuirea ilustraţiei din manual - Cu ajutorul profesorului, elevii alcătuiesc propoziţii pornind de la imaginea din manual: *Copiii sunt la munte./ Irina are o jucărie.* *Peisajul este minunat./ Stejarul este înalt./Au înflorit bujorii.* - Este selectată propoziţia: *Irina are o jucărie.* Se realizează analiza şi sinteza fonetică a propoziţiei şi se reprezintă grafic: 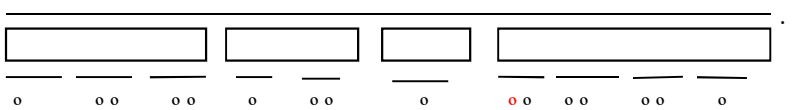 ▪ Este identificat, apoi marcat sunetul [j] în cadrul cuvântului. ▪ Elevii sunt solicitaţi să dea exemple de cuvinte care conţin acest sunet în diferite poziţii în cadrul cuvintelor. Grupaţi în trei echipe, ei vor descoperi într-un labirint diferite jetoane, vor pronunţa cuvintele şi le vor grupa	observaţia exerciţiul metoda fonetică, analitico-sintetică	manual planşa - libirint	frontală	observarea sistematică a comporta-mentului

		într-un ciorchine, în funcţie de poziţia sunetului în cadrul cuvintelor (anexa 1).	ciorchinele	jetoane	pe grupe	
	OC2	▪ Prezentarea literei noi - Profesorul prezintă litera „j” mic de tipar şi împreună cu elevii intuiesc elementele componente: un bastonaş cu întorsătura în partea de jos, spre stânga şi un punct deasupra acestuia.	observaţia		frontală	
		- Elevii vor modela din sârma chenille forma literei, după care o vor identifica pe diferite materiale: decupaje din reviste, fragmente de texte etc.	exerciţiul	sârma chenille	indiv.	activitate practică
5. Dirijarea învăţării (30 min.)		▪ Scrierea silabelor, a cuvintelor la alfabetar - La stelaj, elevii vor forma silabe, cuvinte cu ajutorul literelor decupate ale alfabetarului: *ja, je, oj, jar, jos, judeţ, obraji* etc.	exerciţiul	alfabetar	frontală	
	OC3	▪ Citirea silabelor, a cuvintelor - Profesorul solicită elevii să citească în ritm propriu silabele, cuvintele scrise la stelaj, apoi pe cele din manual.		manual		
	OC2	▪ Intuirea literei de mână - Profesorul prezintă planşa-model cu litera „j” mic de mână şi analizează elementele componente şi modul de scriere (orientarea, direcţia).	observaţia	planşa literei *j*	frontală	observarea sistematică a comporta-mentului
		- Se demonstrează la tablă, pe liniatura specifică tip I modul de scriere a literei. Sunt solicitaţi apoi câţiva elevi să scrie pe tablă litera. Se desenează în aer, se trasează litera în palmă, cu degetul pe bancă.	demonstraţia exerciţiul			
	OM1	- Se realizează câteva exerciţii de încălzire a degetelor pentru a dezvolta musculatura fină a mâinii (se intonează *Cântecul degeţelelor*).				
		▪ Scrierea literei *j* mic de mână - Elevii scriu trei litere de mână pe caiete, apoi, în funcţie de gradul de corectitudine, se trece mai departe şi se completează trei rânduri cu această literă.	exerciţiul			evaluare curentă
		- Profesorul va demonstra la tablă realizarea legăturii dintre litera „j” şi celelalte litere în cadrul silabelor şi al cuvintelor.	demonstraţia		frontală	
	OC4	- Elevii vor scrie silabe, cuvinte în exerciţii de copiere, transcriere şi dictare.		caiete de lucru	indiv.	
		a doua oară				
		▪ Scrierea propoziţiilor la alfabetar - Profesorul solicită elevii să scrie la stelaj şi la alfabetarele individuale (în perechi) propoziţia: *Stejarul este înalt.* - Se realizează în prealabil analiza şi sinteza fonetică a acesteia, după care elevii scriu propoziţia cu ajutorul literelor decupate.	metoda fonetică, analitico-sintetică	alfabetare	frontală	evaluare formativă

6. Obţinerea performanţei (15 min.)	OC3 OC4	▪ Citirea propoziţiilor, a textului (*Drumeţie*) - Profesorul solicită un elev să citească textul-suport din manual, după care sunt explicate eventualele cuvinte necunoscute. - Recitirea textului de către elevi în ritm propriu. - Convorbire despre conţinutul şi înţelesul textului: *Care este titlul textului?* *Unde locuiesc bunicii?* etc. - Exerciţii variate de citire a textului: citirea integrală, selectivă, pe roluri. ▪ Scrierea propoziţiilor pe liniatura specifică tip I. - Un elev este solicitat să scrie la tablă două propoziţii din text. Ceilalţi lucrează pe caiete. ▪ Exerciţii de scriere: copiere, transcriere, dictare.	exerciţiul explicaţia exerciţiul demonstra-ţia	manual	frontală indiv.	evaluare formativă
7. Asigurarea feedbackului (7 min.)	OC5 OA1	▪ În faţa clasei este expusă steaua întrebărilor. ▪ Colectivul de elevi este împărţit în cinci grupe, fiecare primind una dintre steluţe, cu o anumită întrebare. Sarcina fiecărei echipe este să formuleze întrebări pe care să le adreseze celorlalţi copii (anexa 2). Aceştia, la rândul lor, formulează răspunsuri corecte, clare, coerente.	explozia stelară	steluţe	pe grupe	observarea sistematică a activităţii elevilor
8. Evaluarea (10 min.)	OC6 OA1	▪ Elevii se regrupează şi formează şase echipe, rostogolesc cubul şi primesc sarcina corespunzătoare fiecărei feţe a cubului. - Profesorul explică pe rând sarcinile; elevii lucrează independent. În final, se citesc sarcinile rezolvate în faţa clasei (anexa 3).	metoda cubului	cub, fişe de evaluare	pe grupe	evaluare scrisă
9. Retenţia (3 min.)	OC7	▪ La flipchart sunt scrise următoarele propoziţii: ☺*Dacă astăzi este joi, atunci mâine va fi vineri.* ☺*Dacă astăzi este sâmbătă, atunci ieri a fost joi.* ☺*O zi are 24 de ore.* ☺*O jumătate de zi are 12 ore.* - La auzul unui enunţ adevărat, elevii ridică un jeton albastru, iar dacă enunţul este fals, ridică jetonul de culoare roşie.	exerciţiul	jetoane albastre, roşii	frontală	evaluare orală
10. Transferul (3 min.)	OM1	▪ Este reamintit titlul lecţiei de azi. Sunt evidenţiaţi elevii care au participat activ la oră. ▪ Se fac recomandări pentru ora următoare şi pentru rezolvarea corectă a temei. ▪ Ora se încheie cu cântecul de mişcare: *La pădure*.	conversaţia exerciţiul		frontală	aprecieri verbale

Anexele proiectului de lecţie

Anexa 1 – Ciorchinele

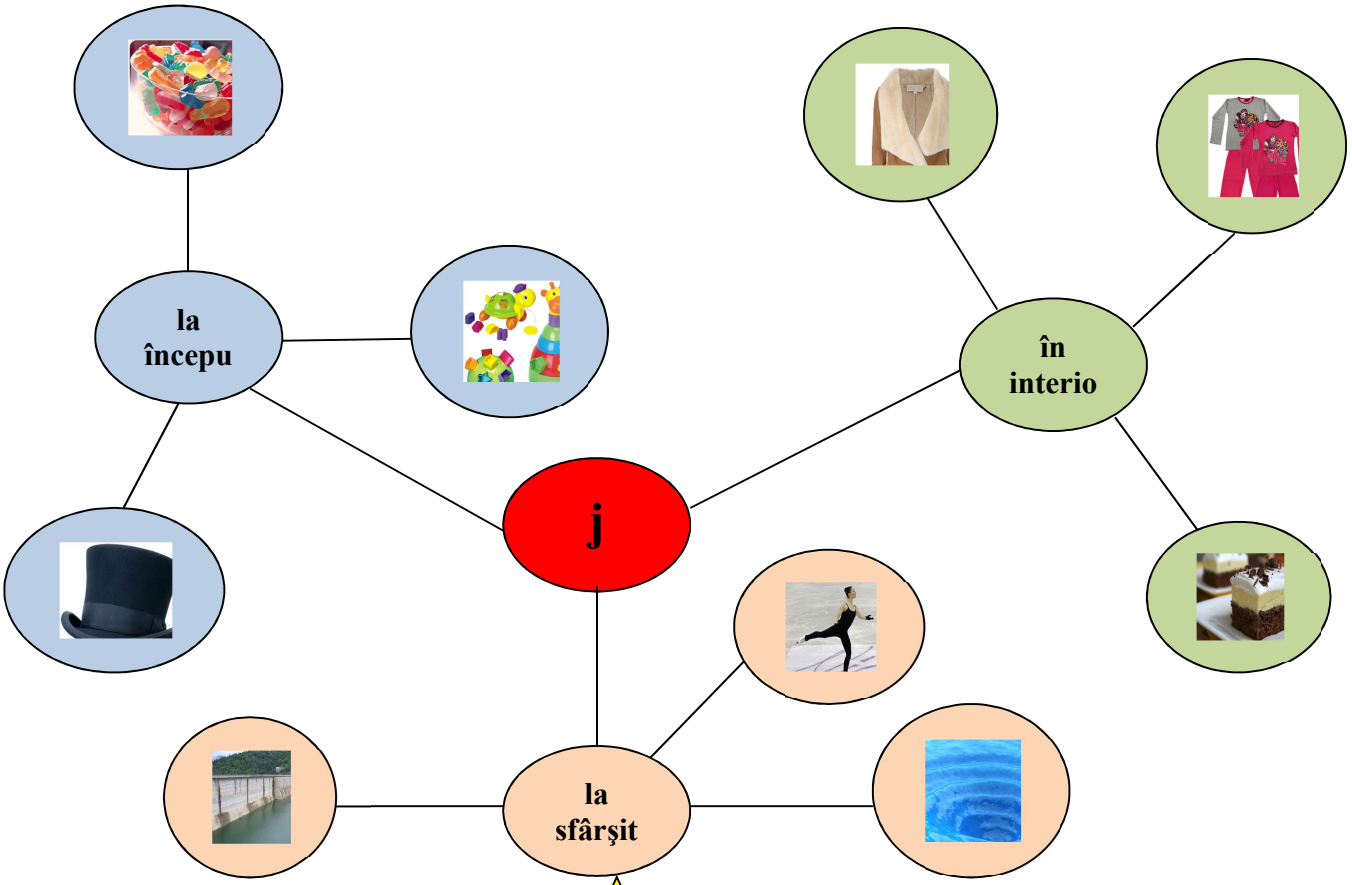

Anexa 2 – Steaua întrebărilor

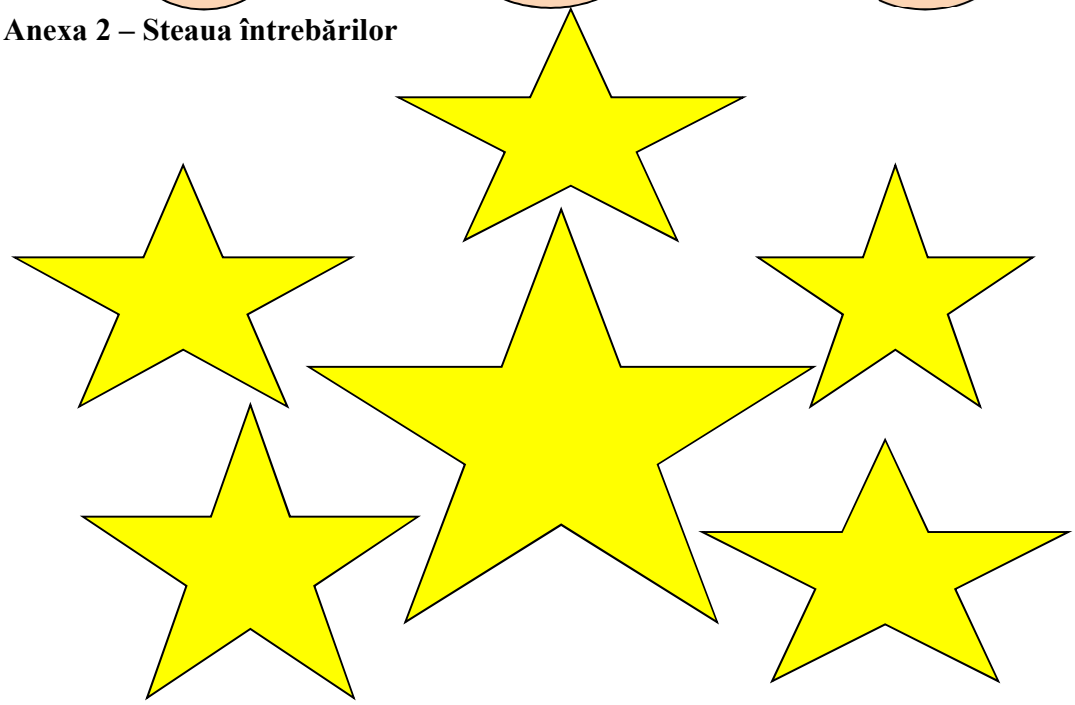

Anexa 3 – Cubul

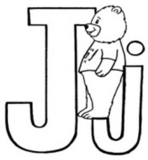

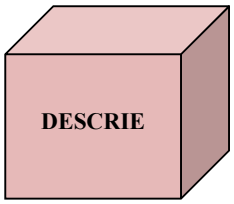

grupa 1

Descrie locul unde vor să ajungă personajele din lecţia noastră, enumerând elementele din natură prezentate.

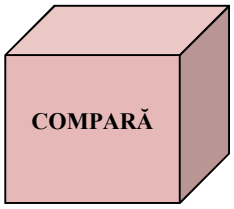

grupa 2

Compară cuvintele din perechile următoare şi scrie în dreptul lor cine este personajul:

fâş, fâş –
vâj, vâj –

grupa 3

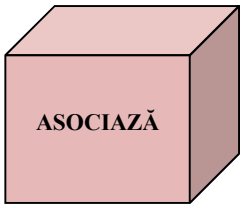

Asociază cuvintele cu înţeles opus:

început	*neînţeles*
înţeles	*terminat*
întors	*luminat*
întunecat	*neîntors*

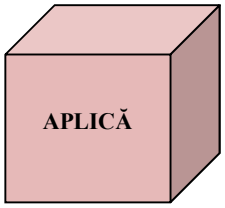

grupa 4

Aplică regulile de scriere şi formează alte cuvinte după model:

jumătate – înjumătăţit	*boboc –*
bujor –	*piedică –*

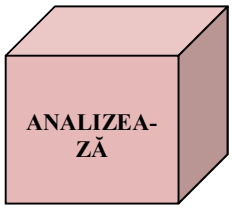

grupa 5

Analizează cuvintele date şi scrie în dreptul lor numărul de silabe:

vijelios	*jder*	*cojit*
etaj	*injecţie*	*ajutorul*

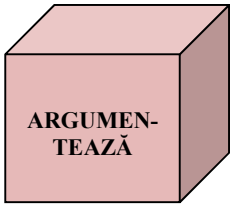

grupa 6

Argumentează de ce mama copiilor preferă murele şi fragii şi plimbarea în pădure.

Exemplificare

PROIECT DE LECŢIE

Şcoala Gimnazială Nr. 1 Oituz **Propunător:** prof. înv. primar Fichioş Monica
Data:
Clasa: a III-a A
Aria curriculară: Limbă şi comunicare
Disciplina: Limba şi literatura română
Unitatea de învăţare: *A ruginit frunza din vii*
Elemente de conţinut: Textul literar narativ (elemente de comprehensiune)
Subiectul lecţiei: *Ţara de dincolo de negură*, de Mihail Sadoveanu
Tipul lecţiei: de comunicare de noi cunoştinţe
Competenţe generale:
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situaţii de comunicare
3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare
4. Redactarea de mesaje în diverse situaţii de comunicare
Competenţe specifice:
2.4. Participarea la interacţiuni pentru găsirea de soluţii la probleme
3.1. Extragerea unor informaţii de detaliu din texte informative sau literare
3.3. Formularea unei păreri despre o povestire/personajele acesteia
4.1. Aplicarea regulilor de despărţire în silabe la capăt de rând, de ortografie şi de punctuaţie în redactarea de text
Obiective operaţionale:
a) **cognitive**: OC1 – să citească textul corect, conştient şi expresiv;
OC2 – să identifice sinonime şi antonime pentru cuvintele date;
OC3 – să alcătuiască propoziţii cu ajutorul cuvintelor noi;
OC4 – să precizeze elementele spaţiale, temporale şi personajele naraţiunii;
OC5 – să formuleze întrebări/răspunsuri pe marginea textului lecturat.
b) **afectiv-atitudinale**: OA1 – vor manifesta interes pentru lectura şi conţinutul textului.
c) **psihomotrice**: OM1 – să realizeze sincronizarea între exprimarea verbală-nonverbală-paraverbală.
Resurse:
A. metodologice
▪ **strategia didactică:**
a) din punctul de vedere al particularităţilor evolutive ale gândirii – mixtă;
b) din punctul de vedere al dirijării învăţării – semialgoritmică
▪ **metode:**
- M1 – conversaţia
- M2 – lectura explicativă
- M3 – exerciţiul
- M4 – explozia stelară
- M5 – cubul
▪ **mijloace didactice:**
- m1 – CD-player
- m2 – portretul scriitorului
- m3 – cărţi scrise de M. Sadoveanu

- m4 – manual
- m5 – cuburi
- m6 – fişe de lucru
- m7 – recompense (emoticoane)
- m8 – ecusoane
- m9 – flipchart
- m10 – planşă, steluţe
- m11 – postit-uri

▪ **forme de organizare:**

- f1 – frontală
- f2 – pe grupe

B. umane: 20 de elevi

C. temporale: - locul activităţii în subtema modulului: 1 din 2
- timp alocat: 45 de minute

D. bibliografice:

▪ *** *Programa şcolară pentru disciplina Limba şi literatura română*, clasele a III-a – a IV-a, Ministerul Educației Naționale, București, 2014

▪ Cojocariu, Venera-Mihaela, *Teoria şi metodologia instruirii*, Editura Didactică şi Pedagogică R. A., București, 2002

▪ Dumitrescu, I; Ciobanu, N., *Limba şi literatura română. Auxiliar pentru clasa a III-a*, Editura CD Press, București, 2015

▪ Ilie, Emanuela, *Didactica literaturii române*, Editura Polirom, Iași, 2008

▪ Norel, Mariana, *Didactica limbii şi literaturii române pentru învăţământul primar*, Editura Art, București, 2010

▪ Şerdean, Ioan, *Didactica limbii şi literaturii române în învăţământul primar*, Editura Corint, București, 2008

Etapele lecţiei	Obiective operaţionale	Activitatea profesorului	Activitatea elevilor	Strategia didactică			Evaluare
				metode	mijloace	forma	
1. Captarea atenţiei (2 min.)	OM1 OC1	▪ După asigurarea condiţiilor necesare desfăşurării activităţii, elevii sunt invitaţi să audieze un fragment înregistrat. - Din ce operă literară face parte fragmentul audiat? - Cine citeşte acest fragment?	- Fragmentul audiat face parte din opera „Amintiri din copilărie” de Ion Creangă. - Cititorul este marele scriitor Mihail Sadoveanu.	M3	m1	f1	evaluare orală
2. Enunţarea temei şi a obiectivelor operaţionale (2 min.)		• Azi, la ora de limba şi literatura română, vom studia un fragment din opera scriitorului Mihail Sadoveanu, *Ţara de dincolo de negură.* (Se scrie pe tablă titlul şi autorul). - Vom citi textul lecţiei corect, coerent, vom explica unele cuvinte şi vom alcătui propoziţii cu acestea, vom identifica sensuri opuse sau diferite pentru unele cuvinte, vom preciza personajele, locul şi timpul când se desfăşoară întâmplarea şi vom formula întrebări şi răspunsuri referitoare la textul citit.	▪ Elevii notează pe caiete titlul şi autorul: *„Ţara de dincolo de negură”* de Mihail Sadoveanu. ▪ Elevii receptează obiectivele anunţate de profesor.			f1	observarea sistematică a comporta-mentului
3.(Re)actualizarea cunoştinţelor însuşite anterior (5 min.)	OA1 OM1 OA1	▪ Este prezentat portretul scriitorului şi o mică expoziţie de carte, cu titluri diferite din opera sa. - M. Sadoveanu a fost un mare scriitor, pasionat de pescuit şi vânătoare, veşnic îndrăgostit de natură. - El s-a născut în Paşcani, în judeţul Iaşi, iar opera sa este impresionantă. ▪ În acest timp, se verifică tema din punct de vedere cantitativ şi calitativ. - Ce lecturi aţi citit din opera acestui scriitor? ▪ Sunt prezentate şi alte titluri, precizându-se faptul că o parte din aceste opere le vor studia când vor trece în clasele următoare: *„Baltagul”, Neamul Şoimăreştilor”, „Ţara de*	▪ Elevii „vizitează” mica expoziţie de carte. ▪ Elevii citesc date bibliografice despre autor. - Am citit *„Dumbrava minunată”, „Domnu’ Trandafir”, „Un om năcăjit”, „La Mestecănei”*, povestea *„Zâna lacului”.* ▪ Elevii urmăresc explicaţiile profesorului.	M1	m2 m3	f1	aprecieri generale, întăriri pozitive

		dincolo de negură", Hanu Ancuţei".					
4. Prezentarea optimă a conţinutului (5 min.)	OC1	▪ Elevii sunt solicitaţi să deslușească textul în gând, în ritm propriu şi să sublinieze cuvintele neînţelese. **1. Citirea model a lecţiei** (lectura sensibilizatoare) Profesorul/un elev citeşte lecţia cu intonaţie, expresiv.	▪ Elevii citesc în gând textul şi subliniază cuvintele necunoscute.	M3	m4	f1	observarea sistematică a activității
5. Dirijarea învăţării (15 min.)	OC4	**2. Conversaţia de testare a nivelului primelor impresii** - În ce anotimp se petrece acţiunea? - Care sunt personajele textului? - Ce anotimp se apropie dinspre dealurile din depărtare? - Ce i-a promis moş Ilie băiatului? **3. Receptarea propriu-zisă a mesajului textului** • Profesorul solicită elevii să citească textul lecţiei (citire pe fragmente, citire dirijată) şi paralel, sunt explicate cuvintele necunoscute (prin raportarea la context). - Ce înseamnă „negură"? • Profesorul notează cuvintele şi explicaţia acestora la tablă. • Paralel cu explicarea cuvintelor, profesorul solicită elevii să alcătuiască enunţuri cu aceste cuvinte. • Citim primul alineat al textului! • Citim enunţul în care apare cuvântul „cerdac"! • Citim o propoziţie interogativă! ▪ **Moment de activitate independentă**	- Acţiunea se petrece în anotimpul de toamnă (toamnă târzie). - Personajele textului sunt moş Ilie şi autorul, cuconaşul. - Se apropie anotimpul de iarnă. - Moş Ilie i-a promis băiatului că-i va spune o poveste vânătorească. - Cuvântul *negură* înseamnă *beznă*, *întuneric*. • Elevii notează explicaţiile în caiete: negură = beznă, întuneric pâclă = ceaţă cerdac = verandă târg = (aici) oraş • Elevii integrează cuvintele în enunţuri proprii: ex.: Negura s-a lăsat peste sat. Bunicul iese în cerdac. • Elevii selectează enunţurile cerute de propunător şi le citesc.	M2 M3 M2	m4 m4	f1 f1	evaluare continuă, formativă evaluare continuă, formativă întăriri pozitive

	OC5	• Profesorul prezintă elevilor *steaua întrebărilor:* - Sarcina voastră este aceea de a formula o întrebare pornind de la cuvântul scris pe steluţa primită. Întrebarea o formulaţi în perechi, o scrieţi pe spatele steluţei şi apoi o adresaţi colegilor voştri din clasă. Ei trebuie să formuleze oral un răspuns corect. 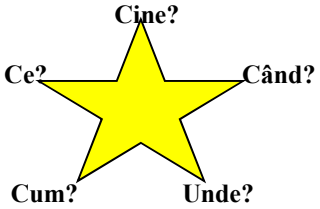 ▪ **Moment de activitate frontală** - De ce s-a scris cu cratimă sintagma *n-o văd*? • În mod identic, profesorul solicită elevilor explicarea utilizării cratimei în construcţia *numa-ntr-un ochi*. - Selectăm din text o comparaţie şi o explicăm!	• Elevii lucrează în perechi şi afişează steluţele la flipchart. • Ex.: **Cine** doreşte să asculte o poveste vânătorească? - **Ce** anotimp se apropie? - **Când** are loc dialogul dintre cele două personaje? - **Unde** se arată ţara plină de mister? - **Cum** se simte copilul când ascultă poveştile? - În această construcţie s-a utilizat cratima deoarece ţine locul sunetului/literei *„u”* şi acum cele două cuvinte se pronunţă într-o singură silabă. - Prima cratimă ţine locul sunetului/literei „î” (numa **într**-un), iar a doua cratimă ţine locul sunetului/literei „*u*” („întru un”) şi marchează pronunţarea în aceeaşi silabă a cuvintelor formate. - „*iepurii ... săreau ca lăcustele*” (erau rapizi); - *„uitându-mă numa-ntr-un ochi ca raţa la uliu”* (se uita doar cu un ochi, dându-şi seama de pericol, aşa cum raţa simte uliul).	M4 M2	m9 m10	f2 f1	evaluare continuă, formativă aprecieri permanente
6. Obţinerea performanţei (5 min.)	OC2 OC3	• Elevii sunt antrenaţi în realizarea unor sarcini independente: - sunt împărţiţi în şase grupe şi primesc fişe de lucru cu sarcini diferite, corespunzătoare cerinţelor de pe feţele unui cub (anexa).	• Elevii formează şase grupe şi rezolvă independent sarcinile: - descrie - asociază - compară - aplică - analizează - argumentează	M5	m5 m6	f2	evaluare scrisă

7. Asigurarea feedbackului (4 min.)		• Profesorul solicită prezentarea frontală a modului de rezolvare a sarcinilor.	• Un raportor al grupului, la final, prezintă în faţa clasei modul de rezolvare a cerinţei.	M3		f1	evaluare orală
8. Evaluarea (3 min.)		• Profesorul distribuie elevilor postit-uri pe care aceştia vor scrie o idee, un simbol pe care îl atribuie tărâmului necunoscut de copil, personajul principal. • Se fac aprecieri asupra modului de rezolvare a sarcinilor fiecărei echipe, se fac eventuale corectări. • Se oferă recompense fiecărei echipe.	• Elevii lucrează independent, apoi afişează postit-urile şi le discută.	M3	m11	f1	aprecieri finale
9. Retenţia (2 min.)		**5. Conversaţia generalizatoare** - Ce lecţie am învăţat? - Cine este autorul textului? - Ce reprezintă pentru copil ţara de dincolo de negură?	- Am învăţat lecţia *Ţara de dincolo de negură.* - Autorul textului este Mihail Sadoveanu. - Ţara de dincolo de negură reprezintă pentru copil un ţinut plin de mister.	M1	m4	f1	observarea sistematică a comporta-mentului
10. Transferul (2 min.)	OC1 OM1	**6. Citirea de încheiere** • Profesorul solicită citirea integrală a lecţiei. • Face recomandări pentru ora următoare şi pentru lectura suplimentară a elevilor. Tema pentru acasă este distribuită diferenţiat. Elevii aleg ecusonul potrivit cu sarcina: a. scriitorii – să-şi imagineze o poveste vânătorească spusă de moş Ilie; b. cititorii – să citească lectura „*Un om năcăjit*” şi să întocmească fişe de lectură; c. pictorii – să redea într-un desen ţara de dincolo de negură.	Un elev citeşte lecţia integral, corect, coerent şi conştient. Elevii îşi aleg una dintre sarcini, motivând alegerea făcută.	M3 M1	m8	f1	evaluare orală

Anexe

Ţara de dincolo de negură

Mihail Sadoveanu

Fişă de lucru

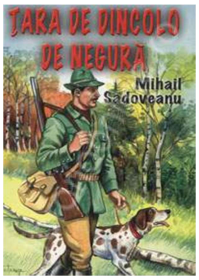

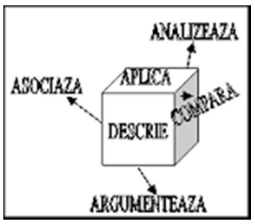

Grupa nr. 1

Descrie anotimpul de toamnă, selectând din textul lecţiei expresiile potrivite.

Grupa nr. 2

Compară cele două înţelesuri ale cuvântului *târg* prin exemplificarea în două propoziţii ale acestor sensuri. Notează-le în paranteză.

Grupa nr. 3

Analizează înţelesurile cuvântului *gând*, a expresiilor în care apare şi notează în spaţiul rezervat sensul:

a) Îi trece şi aceasta prin gând. ……..
b) De mult, îl frământa un gând. ……
c) Ia-ţi gândul de la ea! ……..
d) Ca gândul a trecut! ……
e) A căzut pe gânduri. ……
f) I-a pus gând rău. ……

Grupa nr. 4

Asociază:

a) cuvintele cu acelaşi sens:

a scânteia	locuri
ogradă	ceaţă
pâclă	fabuloasă
fantastică	a presupune
a bănui	a luci
meleaguri	curte

b) cuvintele cu sens opus:

groasă	a dezgheţa
a îngheţa	subţire
aproape	a coborî
a înălţa	departe
încetineală	uşor
greu	alergătură

Grupa nr. 5

Aplică regula de scriere cu cratimă şi transformă următoarele sintagme, după model:

şi îngheţase ⟶ şi-ngheţase
să îmi spui ⟶ ……..
mă întorceam ⟶ ……
căţărată în copac ⟶ ……..
vorbea cu un fel de amărăciune ⟶ ……

Grupa nr. 6

Argumentează de ce copilul aştepta prima poveste vânătorească, cuprins parcă de înfiorare.

Exemplificare

PROIECT DE LECŢIE

Şcoala Gimnazială Nr. 1 Oituz Propunător: prof. înv. primar Monica Fichioş
Data:
Clasa: a IV-a A
Aria curriculară: Limbă şi comunicare
Disciplina: Limba şi literatura română
Unitatea de învăţare: *S-au aurit a toamnă pădurile...*
Elemente de conţinut: Elemente de construcție a comunicării
Subiectul lecţiei: Genul substantivelor
Tipul lecţiei: mixtă
Competenţe generale:
1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situaţii de comunicare
3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare
4. Redactarea de mesaje în diverse situaţii de comunicare
Competenţe specifice:
1.3. sesizarea unor regularităţi ale limbii prin raportare la mesaje audiate
2.4. participarea la interacţiuni pentru găsirea de soluţii la probleme
3.5. sesizarea unor regularităţi ale limbii pe baza textului citit
4.1. aplicarea regulilor de despărţire în silabe la capăt de rând, de ortografie şi de punctuaţie în redactarea de text.
Obiective operaţionale:
a) **cognitive**: OC1 – să citească enunţurile/textele date corect, coerent şi conştient;
OC2 – să identifice substantivele din textele date;
OC3 – să precizeze genul substantivelor identificate;
OC4 – să alcătuiască enunţuri cu substantive de genuri diferite;
OC5 – să analizeze substantivele identificate, cu toate categoriile gramaticale;
OC6 – să argumenteze genul substantivelor prin numărare.
b) **afectiv-atitudinale**: OA1 – vor manifesta disponibilitate pentru rezolvarea situaţiilor de comunicare;
c) **psihomotrice**: OM1 – să adopte o conduită optimă desfăşurării lecţiei.
Resurse:
A. metodologice
▪ **strategia didactică:**
a) din punctul de vedere al particularităţilor evolutive ale gândirii – inductivă;
b) din punctul de vedere al dirijării învăţării – semialgoritmică.
▪ **metode:** conversaţia, exerciţiul, explicaţia, problematizarea, G.L.C.
▪ **mijloace:** coli filpchart, fişe de lucru, fişe de evaluare, planşă didactică
▪ **forme de organizare:** frontală, individuală, pe grupe
B. umane: 20 de elevi
C. temporale: - ore rezervate acestui modul: 5
- locul lecţiei în modul: a III-a oră
- durata lecţiei: 45 de minute
D. bibliografice:

▪ *** *Programa şcolară pentru disciplina Limba şi literatura română, clasele a III-a – a IV-a,* Ministerul Educaţiei Naţionale, București, 2014
▪ Cojocariu, Venera-Mihaela, *Teoria şi metodologia instruirii*, Editura Didactică şi Pedagogică R. A., București, 2002
▪ Norel, Mariana, *Metodica predării limbii şi literaturii române pentru învăţământul primar*, Editura Art, București, 2010
▪ Şerdean, Ioan, *Didactica limbii şi literaturii române în învăţământul primar*, Editura Corint, București, 2008

Etapele lecţiei	Obiective operaţionale	Unităţi de conţinut	Strategia didactică			Evaluare
			metode	mijloace	forma	
1. Captarea atenţiei (4 min.)	OC2	▪ Pe o coală flipchart este prezentat copăcelul părţilor de vorbire. Pe frunzele acestuia sunt scrise diferite cuvinte/părţi de vorbire. Elevii primesc sarcina de a recunoaşte substantivele şi a le număra . - Elevii recunosc substantivele prin numărare. Utilizează conţinutul informativ din lecţia anterioară şi modifică forma substantivelor, trecându-le la cele două numere: exemplu: un prieten – doi prieteni o câmpie – două câmpii un neadevăr – două neadevăruri ▪ Profesorul dirijează conversaţia pentru a dezvălui elevilor faptul că substantivele sunt de genuri diferite.	exerciţiul	flipchart fişe de lucru	frontală	evaluare orală
2. Enunţarea temei şi a obiectivelor operaţionale (2 min.)	OA1	▪ Azi, la ora de limba și literatura română, vom învăţa că substantivele sunt de genuri diferite. Vom recunoaşte substantivele dintr-un text, vom determina genul prin numărare, vom alcătui enunţuri cu substantive de genuri diferite, vom analiza substantivele identificate, precizând categoriile gramaticale învăţate (felul, numărul, genul). ▪ Se scrie titlul pe tablă: „Genul substantivelor”. Elevii îl notează în caiete.			frontală	observarea sistematică a comporta-mentului elevului
3. (Re)actualizarea cunoştinţelor însuşite anterior (5 min.)	OC2	▪ Se realizează verificarea cantitativă şi calitativă a temei. ▪ Profesorul solicită elevii să răspundă unui set de întrebări care sistematizează cunoştinţele acumulate, având ca sarcini suplimentare efectuarea unor exerciţii de identificare, exemplificare, modificare: a. Ce este substantivul?/ Substantivul este partea de vorbire care denumeşte fiinţe, lucruri, fenomene ale naturii, acţiuni, stări sufleteşti, însuşiri. - Cum dovedim că un cuvânt este substantiv şi nu altă parte de vorbire?/ Verificăm dacă un cuvânt este substantiv prin numărare sau prin ataşarea unui adjectiv. - Exemplu: un strop – doi stropi; copil frumos (acest copil/copilul acesta). b. Joc de atenţie: Eu rostesc câteva cuvinte. Voi bateţi din palme atunci când auziţi/sesizaţi că este un substantiv. - *albină, spunem, barca, ninsoare, ploaie, ploioasă, veselă, maşină* etc. c. Daţi exemple de substantive comune şi substantive proprii.	conversaţia exerciţiul		frontală	analiza şi aprecierea răspunsurilor

4. Prezentarea optimă a conţinutului (5 min.)	OC1 OC2	▪ Profesorul orientează atenţia elevilor către flipchart pentru a citi şi a identifica substantivele din următoarele propoziţii: *Păstorul străbate liniştit muntele.* *Ţara are haină aurie.* *Pe deal se zăreşte un cârd croncănitor.* - Elevii recunosc substantivele, precizând, atunci când este cazul, procedeul de efectuare a controlului/autocontrolului. ▪ Profesorul cere modificarea substantivelor din propoziţiile date, prin trecerea lor la numărul plural: a. un păstor – doi păstori b. o ţară – două ţări un munte – doi munţi o haină – două haine c. un deal – două dealuri; un cârd – două cârduri	exerciţiul	flipchart	frontală	analiza şi aprecierea răspunsurilor
5. Dirijarea învăţării (10 min.)	OC6 OC4 OC1 OC2 OC3	▪ Dirijaţi de către profesor, elevii stabilesc particulele gramaticale pe care le pot primi substantivele la singular şi la plural: a. *un, doi*; b. *o, două*; c. *un, două.* ▪ Profesorul sintetizează cele constatate de elevi, ajungându-se la următoarea generalizare: după particulele gramaticale pe care le primesc la singular şi la plural, substantivele sunt de trei genuri. - Comunică denumirea fiecărui gen (masculin, feminin, neutru) şi precizează, cu ajutorul elevilor, forma substantivului la cele două numere, în fiecare caz. Se notează pe tablă şi pe caiete: a. **masculin**: *un, doi;* b. **feminin**: *o, două*; c. **neutru**: *un, două.* ▪ Profesorul solicită elevii să dea exemple de alte substantive de genuri diferite şi să alcătuiască propoziţii cu acestea. ▪ Elevii primesc spre rezolvare un alt exerciţiu care cere precizarea genului substantivelor identificate: -ex.1: Subliniaţi substantivele din textul următor şi arătaţi genul lor: *„Ştefan cel Mare îndrăgise plaiurile Moldovei încă din copilărie. Îi plăcea să se joace cu copiii răzeşilor. Toţi îi spuneau Ştefăniţă şi era bucuria lor când venea prin pădurile Trotuşului.”* (Eusebiu Camilar - „Stejarul din Borzeşti”)	explicaţia exerciţiul	fişe de lucru	frontală frontală	observarea sistematică a comporta-mentului elevului

<table>
<tr>
<td></td>
<td>OA1
OC4

OM1</td>
<td>- Profesorul precizează faptul că substantivele proprii au numai două genuri, masculin şi feminin, iar stabilirea lor se face după înţeles.
- Se rezolvă frontal exerciţiul şi se aduc explicaţii suplimentare, acolo unde este cazul.
- ex. 2: Elevii vor fi împărţiţi în grupe, fiecare grupă primind sarcini de lucru diferite. În cadrul grupului, ei vor lucra în perechi, apoi vor comunica echipei modul de rezolvare/răspunsul pe care l-au găsit (anexa – fişa de lucru).</td>
<td>G.L.C.</td>
<td></td>
<td>pe grupe
în perechi</td>
<td>interevaluare</td>
</tr>
<tr>
<td>6. Obţinerea performanţei (5 min.)</td>
<td>OC2

OC5</td>
<td>▪ Profesorul iniţiază o conversaţie despre o altă categorie gramaticală a substantivului, felul acestuia, şi propune rezolvarea următorului exerciţiu:
- ex. 3: Subliniaţi substantivele din textul următor şi completaţi apoi tabelul dat:
„Pe malul mării s-au copt pepenii şi zilele au culoarea pâinii. Vântul întinde funii de clopoţei prin ierburi şi-n plopi.”
(Fănuş Neagu)
<table>
<tr><th>substantivul</th><th>felul</th><th>numărul</th><th>genul</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
▪ Exerciţiul se rezolvă frontal, profesorul intervenind cu explicaţii acolo unde este necesar, solicitând elevii să facă unele conexiuni cu achiziţiile dobândite anterior.</td>
<td>conversaţia

exerciţiul</td>
<td>fişe de lucru</td>
<td>frontală</td>
<td>evaluare orală</td>
</tr>
<tr>
<td>7. Asigurarea feedbackului (2 min.)</td>
<td></td>
<td>▪ Pe fişa de lucru, elevii vor rezolva exerciţiul următor, în care li se solicită să identifice forma de masculin/feminin a substantivelor date şi să le integreze în enunţuri proprii:
- ex. 4: masculin feminine
frate → …….
……. ← nepoată
băiat → …….
…….. ← leoaică</td>
<td>problemati-zarea</td>
<td>fişe de lucru</td>
<td>frontală</td>
<td>analiza răspunsurilor</td>
</tr>
<tr>
<td>8. Evaluarea cunoştinţelor (8 min.)</td>
<td>OC3
OC4
OC5

OA1</td>
<td>▪ Profesorul distribuie fişele de evaluare (anexa) fiecărui elev şi explică itemii. Intervine cu explicaţii suplimentare, dacă este nevoie.
Verifică activitatea independentă şi face aprecieri verbale, acordă calificative, justificându-le cu ajutorul obiectivelor propuse/a baremului de corectare şi notare (afişat în faţa clasei, la finalul timpului rezervat). Solicită şi elevii să-şi acorde calificative.</td>
<td>exerciţiul</td>
<td>fişe de evaluare</td>
<td>individuală

frontală</td>
<td>evaluare scrisă

autoevaluare</td>
</tr>
</table>

9. Retenţia (2 min.)	OC6 OM1	▪ Se reia, succint, conţinutul temei predate: genurile substantivului şi modul de identificare a acestora. Este prezentată şi o planşă didactică care ilustrează genurile substantivelor. ▪ Se citesc câteva versuri scrise pe o coală flipchart şi se stabileşte genul substantivelor evidenţiate: *Genul surprizelor* Marcela Peneş *,,Ana a văzut aseară* *Sus, în vârf de **par**, **o pară**.* *Dan o plasă tot înnoadă,* *Să nu iasă **cod**, nici **coadă**."*	conversaţia exerciţiul	planşă didactică flipchart	frontală	evaluare orală
10. Transferul cunoştinţelor (2 min.)		▪ Profesorul precizează faptul că vorbirea corectă şi utilizarea corectă a genului substantivului sunt necesare în orice domeniu de activitate, la orice disciplină studiată, matematică, ştiinţe, istorie etc. ▪ Se fixează exerciţiile pentru tema de acasă (ex. 2, 3/35 auxiliar). ▪ Se fac aprecieri asupra modului de participare la lecţie.			frontală	aprecieri finale

Anexe
Fişă de lucru

Ex. 1. Subliniaţi substantivele din textul următor şi arătaţi genul lor:
„Ştefan cel Mare îndrăgise plaiurile Moldovei încă din copilărie. Îi plăcea să se joace cu copiii răzeşilor. Toţi îi spuneau Ştefăniţă şi era bucuria lor când venea prin pădurile Trotuşului."
(Eusebiu Camilar - „Stejarul din Borzeşti")

Ex. 2. Gândiţi, lucraţi în perechi, comunicaţi!

a. Vieţuitoarele pădurii au primit ca temă la Şcoala din pădure să alcătuiască o propoziţie cu un **substantiv comun, nr. singular, genul feminin.**
Cine a rezolvat corect tema?

A rezolvat corect tema …… .

2. Alegeţi imaginea a cărei denumire este un **substantiv comun, genul masculin, numărul singular** şi alcătuiţi o propoziţie.

……

3. Vieţuitoarele pădurii au mai primit ca temă la Şcoala din pădure să găsească femininul substantivului *prieten*.
Identificaţi animalul care a dat răspunsul corect!

A răspuns corect …….

Ex. 3. Subliniaţi substantivele din textul următor şi completaţi apoi tabelul dat:
,,Pe malul mării s-au copt pepenii şi zilele au culoarea pâinii. Vântul întinde funii de clopoţei prin ierburi şi-n plopi."

(Fănuş Neagu)

substantivul	felul	numărul	genul

Ex. 4. Identificaţi forma de masculin/feminin a substantivelor date şi alcătuiţi oral propoziţii cu acestea:

masculin		**feminin**
frate	→	…….
…….	←	nepoată
băiat	→	…….
……...	←	leoaică

Fişă de evaluare

1. Grupaţi în coloane separate, după gen, substantivele de mai jos:
cetate, tablouri, şcoală, Oneşti, plai, stejar, Ioana, veselie, pui, pix, călători, cuier.

genul masculin	**genul feminin**	**genul neutru**

2. Alcătuiţi propoziţii cu trei substantive de genuri diferite, la numărul singular.

_____

_____

_____

3. Analizaţi substantivele din enunţul următor, arătând felul, numărul şi genul:

Jurjac părăsi părinţii, casa şi livada, plecând să studieze muzica la Paris.

Exemplificare

PROIECT DE LECŢIE

Şcoala Gimnazială Nr. 1 Oituz Propunător: prof. înv. primar Monica Fichioş
Data:
Clasa: a IV-a A
Aria curriculară: Limbă şi comunicare
Disciplina: Limba şi literatura română
Unitatea de învăţare: *Se cern norii de zăpadă...*
Elemente de conţinut: Scriere/ redactare
Subiectul lecţiei: Scrierea imaginativă. Compunerea după un plan de idei
Tipul lecţiei: formare de priceperi şi deprinderi
Competenţe generale:
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situaţii de comunicare
4. Redactarea de mesaje în diverse situaţii de comunicare
Competenţe specifice:
2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin
4.4. Povestirea pe scurt a unei secvenţe dintr-o poveste/dintr-un film/desen animat/a unei activităţi/a unei întâmplări imaginate/trăite
4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă şi pentru redactarea de texte informative şi funcţionale
Obiective operaţionale:
a) **cognitive**: OC1 – să precizeze părţile unei compuneri;
OC2 – să selecteze expresii artistice corespunzătoare temei;
OC3 – să formuleze oral idei, enunţuri pentru fiecare parte a compunerii;
OC4 – să întocmească planul de idei pentru compunerea dată;
OC5 – să redacteze textul compunerii într-un stil propriu de exprimare;
OC6 – să scrie corect, lizibil, caligrafic textul compunerii.
b) **afectiv-atitudinale**: OA1 – vor prezenta interes pentru exprimarea corectă, clară, expresivă.
c) **psihomotrice:** OM1 – să îşi coordoneze mişcările pentru a păstra poziţia corectă la scris.
A. metodologice
▪ **strategia didactică:**
a) din punctul de vedere al particularităţilor evolutive ale gândirii – inductivă;
b) din punctul de vedere al dirijării învăţării – semialgoritmică.
▪ **metode:** brainstorming, conversaţia, exerciţiul, explicaţia, povestirea
▪ **mijloace:** planşa didactică - „Iarna”, fişe cu expresii, flipchart
▪ **forme de organizare:** frontală, individuală
B. umane: 20 de elevi
C. temporale: - ore rezervate acestui modul: 4
- locul lecţiei în modul: a III-a oră
- durata lecţiei: 45 de minute
D. bibliografice:
▪ *** *Programa şcolară pentru disciplina Limba şi literatura română, clasele a III-a – a IV-a,* Ministerul Educaţiei Naţionale, Bucureşti, 2014

▪ Cojocariu, Venera-Mihaela, *Teoria şi metodologia instruirii*, Editura Didactică şi Pedagogică R. A., București, 2002
▪ Nicolescu, Estera, *Didactica limbii şi literaturii române pentru învățământul primar*, Editura Egal, Bacău, 2003
▪ Norel, Mariana, *Metodica predării limbii şi literaturii române pentru învățământul primar*, Editura Art, București, 2010
▪ Peneş, Marcela, *Bucuria de a scrie compuneri*, Editura Aramis, București, 2008

Etapele lecţiei	Obiective operaţionale	Unităţi de conţinut	Strategia didactică			Evaluare
			metode	mijloace	forma	
1. Captarea atenţiei (2 min.)	OC2	▪ Pe tablă este scris cuvântul „iarna”. Elevii sunt solicitaţi să „lege” de acest termen orice alt cuvânt care poate avea legătură cu cel iniţial: 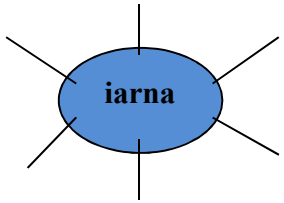 Sunt acceptate toate ideile, nu se critică şi sunt încurajate chiar şi cele mai inedite „legături” între idei.	brainstor-ming		frontală	evaluare orală
2. Enunţarea temei şi a obiectivelor operaţionale (1 min.)	OA1	▪ Azi, la ora de limba şi literatura română, vom alcătui o compunere după plan, cu titlul „De vorbă cu fulgul de nea”. Ne vom aminti mai întâi care sunt părţile unei compuneri, vom selecta expresii artistice atât din fişele noastre de expresii, cât şi din textele/fragmentele literare pe care le-am pregătit, vom întocmi împreună planul compunerii, vom elabora individual compunerea şi vom scrie textul corect, lizibil, caligrafic.			frontală	observarea sistematică
3. (Re)actualizarea cunoştinţelor-ancoră (2 min.)	OC1 OA1	▪ Cere elevilor să precizeze care sunt părţile unei compuneri: - Părţile principale ale compunerii sunt: introducerea, curpinsul, încheierea. - Ce scriem în introducere?/ În introducere precizăm locul (descriem spaţiul de desfăşurare), timpul şi personajele care participă la acţiune. - Ce scriem în cuprinsul compunerii?/ În cuprins, adică în partea cea mai întinsă a compunerii, prezentăm pe larg întâmplările în ordinea firească, logică a desfăşurării lor. - Ce scriem în încheierea compunerii?/ Scriem sfârşitul întâmplării, concluzia sau mesajul textului creat.	conversaţia		frontală	aprecierea verbală a răspunsurilor

4. Prezentarea optimă a conţinutului (4 min)	OC2	▪ Profesorul prezintă fragmente din opere literare în care apar idei, expresii despre anotimpul de iarnă (anexa) şi o planşă didactică ce ilustrează anotimpul de iarnă. - Cere elevilor să identifice pasaje descriptive, dialogate în fragmentele de texte literare prezentate, expresii artistice potrivite temei compunerii.	exerciţiul explicaţia	fişe cu expresii planşă didactică	frontală	evaluare formativă
5. Dirijarea învăţării (10 min.)	OC3 OC4	▪ Iniţiază o conversaţie pentru elaborarea planului compunerii: - Reamintindu-ne şi textele literare studiate şi fragmentele prezentate acum, ce am putea scrie în introducerea compunerii cu titlul „De vorbă cu fulgul de nea”? • În introducere prezentăm anotimpul de iarnă, descriem în imagini artistice locul unde se desfăşoară acţiunea (în parc, în curtea şcolii, acasă, în faţa geamului deschis etc.), personajele care participă (povestitorul, persoana I, „eu”, alte personaje dacă ne însoţesc). ▪ Paralel, se notează ideile din planul compunerii. - Ce putem menţiona în cuprinsul lucrării? • Aici prezentăm momentul întâlnirii cu fulgul de nea şi povestea spusă de acesta. - Ce fel de personaj devine fulgul de nea? • Fulgul devine un personaj cu puteri miraculoase, el vorbeşte, este personificat. - Unde am mai întâlnit personaje cu puteri supranaturale? • Personajele cu puteri supranaturale se întâlnesc în basme, în poveşti. - Deci, noi vom scrie povestea unui fulg de zăpadă care vorbeşte cu noi şi ne prezintă peripeţiile, întâmplările lui. ▪ Elevii sunt solicitaţi să povestească oral posibile întâmplări, peripeţii ale fulgului de nea. - Ce vom scrie în încheiere? • În încheiere precizăm finalul poveştii fulgului, un final fericit sau unul trist… ▪ Profesorul împreună cu elevii notează planul de idei al compunerii: *De vorbă cu fulgul de nea* Plan de idei I. Introducerea 1. Iarnă. Ninsoare	exerciţiul povestirea conversaţia povestirea	frontală frontală		analiza şi aprecierea răspunsurilor observarea sistematică a comporta-mentului elevului

	OC4	II. Cuprinsul 2. Apariţia fulgului (descrierea) 3. Dialogul 4. Povestea fulgului III. Încheierea 5. Zbor în înaltul cerului/O mică picătură de apă…	exerciţiul			
6. Obţinerea performanţei (20 min.)	OC5 OC6 OA1 OM1	▪ Elevii redactează individual compunerea, urmărind: - planul de idei; - înlănţuirea logică a enunţurilor; - folosirea expresiilor artistice; - exprimarea clară, coerentă; - scrierea corectă, caligrafică.	exerciţiul		indivi-dual	observare sistematică
7. Feedbackul (2 min.)	OC6 OA1	▪ Profesorul cere elevilor să recitească textele redactate şi să corecteze eventualele greşeli, ţinând cont de criteriile de elaborare a compunerii afişate în faţa clasei (anexa). În acest timp, verifică selectiv câteva compuneri şi face recomandările necesare.	exerciţiul explicaţia	flipchart	frontală indiv.	evaluare formativă
8. Evaluarea cunoştinţelor (5 min.)	OA1	▪ Profesorul solicită câţiva elevi (în limita timpului disponibil) să citească textele alcătuite, urmărind împreună cu ceilalţi copii dacă au fost respectate cerinţele de elaborare. ▪ Face aprecieri generale legate de conţinutul şi forma compunerilor.	exerciţiul		frontală	aprecieri verbale
9. Retenţia (1 min.)	OC5 OA1	▪ Se fac câteva precizări referitoare la necesitatea îmbinării descrierii cu dialogul şi povestirea în această compunere, amintind, de asemenea, etapele parcurse în realizarea unui text scris.	conversaţia		frontală	
10. Transferul (1 min.)	OA1 OC6	▪ Profesorul propune elevilor să recitească compunerile, să le completeze şi să obţină o formă definitivă a acestora, pentru că ora următoare este rezervată evaluării acestora. ▪ Se subliniază încă o dată necesitatea exprimării corecte, a originalităţii în exprimare, aspecte esenţiale în toate celelalte activităţi.				aprecieri finale

ANEXA

Fragmente literare

,,E iarnă!

A dat Dumnezeu zăpadă cu nemiluita şi cade, cade puzderie, măruntă şi deasă ca făinal la cernut, vânturată de un crivăţ care te orbeşte. Muscelele dorm sub zăpada de trei palme. Pădurile, în depărtare, cu tulpini fumurii, ciucurate de ninsoare, par cercelate cu flori de zarzăr şi de corcoduşi. Vuiet surd se încovoaie de după dealuri şi se pierde în văi adânci."

(Barbu Ştefănescu Delavrancea, *Iarna*)

,,Nu mişcă nimic în văzduh. Vânturile, după ce spulberaseră câteva zile zăpadă, ridicând troieni lungi şi înalte, ca nişte întărituri ale iernii, se mistuiră undeva după orizont."

(Ion Agârbiceanu, *La săniuş*)

,,Din văzduh, cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă;
Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,
Răspândind fiori de gheaţă pe ai ţării umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineaţa ninge iară!
Cu o zale arginie se îmbracă mândra ţară;
Soarele rotund şi palid se prevede printre nori
Ca un vis de tinereţe printre anii trecători.

Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare,
Ca fantasme albe plopii înşiraţi se pierd în zare;
Şi pe-ntinderea pustie, fără urme, fără drum,
Se văd satele pierdute sub clăbuci albii de fum.

Dar ninsoarea încetează, norii fug, doritul soare
Străluceşte şi dezmiardă oceanul de ninsoare.
Iat-o sanie uşoară care trece peste văi...
În văzduh voios răsună clinchete de zurgălăi."

(Vasile Alecsandri, *Iarna*)

CRITERII DE ELABORARE A COMPUNERII

1. Respectarea părţilor compunerii
2. Tratarea temei date conform titlului
3. Ordinea firească a ideilor (planul compunerii)
4. Bogăţia ideilor, utilizarea expresiilor artistice, originalitatea
5. Utilizarea limbajului corespunzător
6. Respectarea regulilor de ortografie şi punctuaţie
7. Prezentare grafică – estetică, lizibilă, caligrafică

Exemplificare

PROIECT DE LECŢIE (ERR)

Şcoala Gimnazială Nr. 1 Oituz **Propunător:** prof. înv. primar Fichioş Monica
Data:
Clasa: a II-a
Aria curriculară: Limbă şi comunicare
Disciplina: Comunicare în limba română
Unitatea de învățare: *Toamnă mândră, harnică*
Elemente de conținut: Citire/lectură – recunoaşterea personajelor
Scriere/ redactare – scrierea corectă a cuvintelor *„într-o”, „într-un”*
Subiectul lecţiei: *Ciuboţelele Ogarului,* după Călin Gruia
Tipul lecției: comunicare de noi cunoștințe
Locul lecţiei în modul: a doua oră din cele trei rezervate acestei teme
Motivaţia:
▪ **De ce este valoroasă această lecţie?**
Conţinutul propus în această lecţie este important deoarece dezvoltă competenţele de citire/lectură, de înţelegere a textului prin identificarea personajelor şi a însuşirilor acestora; de asemenea, se dezvoltă competenţele de scriere/redactare prin utilizarea corectă a cuvintelor *„într-o”* şi *„într-un”* în variate situaţii.
▪ **Cum se leagă lecţia de ceea ce am predate deja şi de ceea ce voi preda mai departe?**
Lecţia face parte din unitatea tematică *Toamnă mândră, harnică* şi urmăreşte exersarea competenţelor de comunicare orală şi scrisă. Acest capitol vizează în mod special identificarea personajelor în funcţie de acţiuni, replici etc. De asemenea, oferă situaţii multiple de utilizare a regulilor de scriere în transcrieri, copieri şi dictări.
▪ **Ce ocazii de exersare a gândirii critice oferă această lecţie?**
Gândirea critică este exersată în situaţiile în care elevii vor fi solicitaţi să formuleze opinii/idei argumentate în legătură cu comportamentele personajelor, în situaţiile de autoevaluare a calităţii scrisului lor, în ocaziile de colaborare în momentele de activitate independentă în cadrul echipelor.
Obiective operaţionale:
a) cognitive:
OC1 – să citească textul corect, conştient şi expresiv;
OC2 – să identifice persoanjele lecţiei pe baza replicilor citite/ audiate;
OC3 – să precizeze câte trei însuşiri pentru fiecare personaj pe baza textului citit;
OC4 – să scrie corect cuvintele *într-o, într-un* în diverse situaţii;
OC5 – să formuleze un argument în legătură cu comportamentele persoanjelor;
b) afectiv-atitudinale:
OA1 – vor participa la activităţile de grup;
c) psihomotrice:
OM1 – să coloreze în mod corespunzător salba însuşirilor personajelor.
Condiţii prealabile:
Elevii cunosc conţinutul lecţiei şi au exersat într-o oră anterioară vocabularul. Citesc conştient, în ritm propriu, textul lecţiei. Au deprinderi de scriere corectă, de aşezare a textului în pagină.
Evaluarea:
Observarea sistematică a comportamentului, analiza produselor activităţii (răspunsuri, fişe completate), interevaluarea

Resursele şi managementul timpului:
▪ **Resurse procedurale**: brainstorming, exerciţiul, conversaţia, metoda ciorchinelui, linia valorilor
▪ **Resurse materiale:** manual, fişe de lucru, coli flipchart, markere, postit-uri, creioane colorate
▪ **Resurse umane:** 20 de elevi
▪ **Resurse temporale:** 45 de minute

Lecţia propriu-zisă

1. Evocarea
▪ Pentru a integra lecţia în unitatea tematică, se organizează un exerciţiu icebreaking – brainstorming pornind de la cuvântul *toamna* (anexa).
▪ Prezentarea elementului-surpriză, o pereche de ciuboţele. Se iniţiază o conversaţie despre întâmplarea prin care au trecut Ogarul şi Iepurele.
▪ Sunt anunţate obiectivele operaţionale ale lecţiei.
2. Realizarea sensului
▪ Se realizează un moment de activitate frontală – citirea integrală a lecţiei, citirea selectivă, citirea în lanţ.
▪ Profesorul citeşte câteva indicii pe baza cărora elevii trebuie să identifice personajele (anexa). Astfel, se formează trei grupe. Fiecare echipă are sarcina de a completa salba însuşirilor personajelor (anexa). Momentul este independent, după care se prezintă frontal caracterizarea fiecărui personaj.
▪ Sunt ilustrate situaţiile de scriere corectă a cuvintelor *într-o, într-un*; sunt identificate în conţinutul lecţiei, apoi sunt construite alte contexte de utilizare a acestora. Profesorul explică elevilor cazurile de scriere a cuvintelor: pentru a evita pronunţarea repetată a sunetului *u,* respectiv *întru* + *un* (şi pronunţarea a trei silabe), se înlocuieşte primul sunet *u* cu cratima, pronunţându-se 2 silabe: *într-un târziu.* În mod identic, se procedează şi în cazul ortogramei *într-o.*
ex.: *Într-o toamnă târzie, Iepuraşul porni spre iarmaroc.*
Într-un târziu, Iepurele se apropie de ciuboţelele Ogarului, se încălţă şi o luă la sănătoasa.
▪ Dictare – enunţuri care conţin ortogramele *„într-o”, „într-un”*. Evaluarea/ corectarea se va realiza în perechi.
3. Reflecţia
▪ În faţa clasei, profesorul afişează un enunţ la care răspunsurile/opiniile pot varia între *da* şi *nu*: *Sunt/ nu sunt de acord cu fapta Iepuraşului… trebuia să-şi răscumpere cei doi galbeni.*
- Fiecare elev analizează singur enunţul şi îşi notează răspunsul.
Cel care răspunde *da* hotărât şi cel care răspunde *nu* hotărât se plasează la capetele opuse ale unei linii imaginare trasată la mijlocul clasei şi îşi exprimă poziţia cu voce tare, argumentând-o. Ce indecişi se vor situa la mijlocul liniei valorice şi vor forma un grup.
- Odată formate, cele trei grupe vor discuta şi vor formula argumente care să susţină hotărârea luată. Aceste argumente vor fi notate pe postit-uri şi expuse în faţa clasei.
- Profesorul va solicita fiecărei echipe să exprime poziţia adoptată, astfel încât să convingă şi pe membrii celorlalte echipe să-şi schimbe atitudinea. Discuţiile între grupuri se vor finaliza într-un mod deschis, fără ca profesorul să emită o judecată în favoarea unui anumit grup.
Extensie
▪ Profesorul va urmări realizarea legăturilor interdisciplinare, solicitând elevilor informaţii despre cele două personaje din lumea animalelor. Astfel, vor avea de întocmit rubrica *Ştiaţi că…?*
▪ Se dau indicaţii în vederea realizării temei pentru acasă.

Anexe

1. Icebreaking

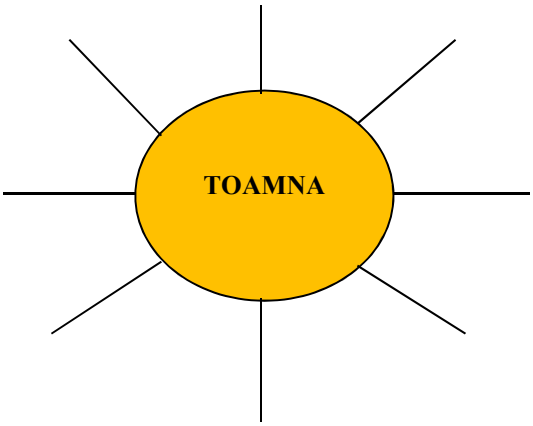

2. Identificăm persoanjele:

a) Plecase spre târg, înfrigurat şi temător. Dorea să-şi cumpere ciuboţele.
b) Purta o şubă şi era încălţat cu ciuboţele care-l apărau de frigul toamnei aspre.
c) Avea un han şi mâncare pe săturate pentru toate buzunarele.

3. Salba însuşirilor

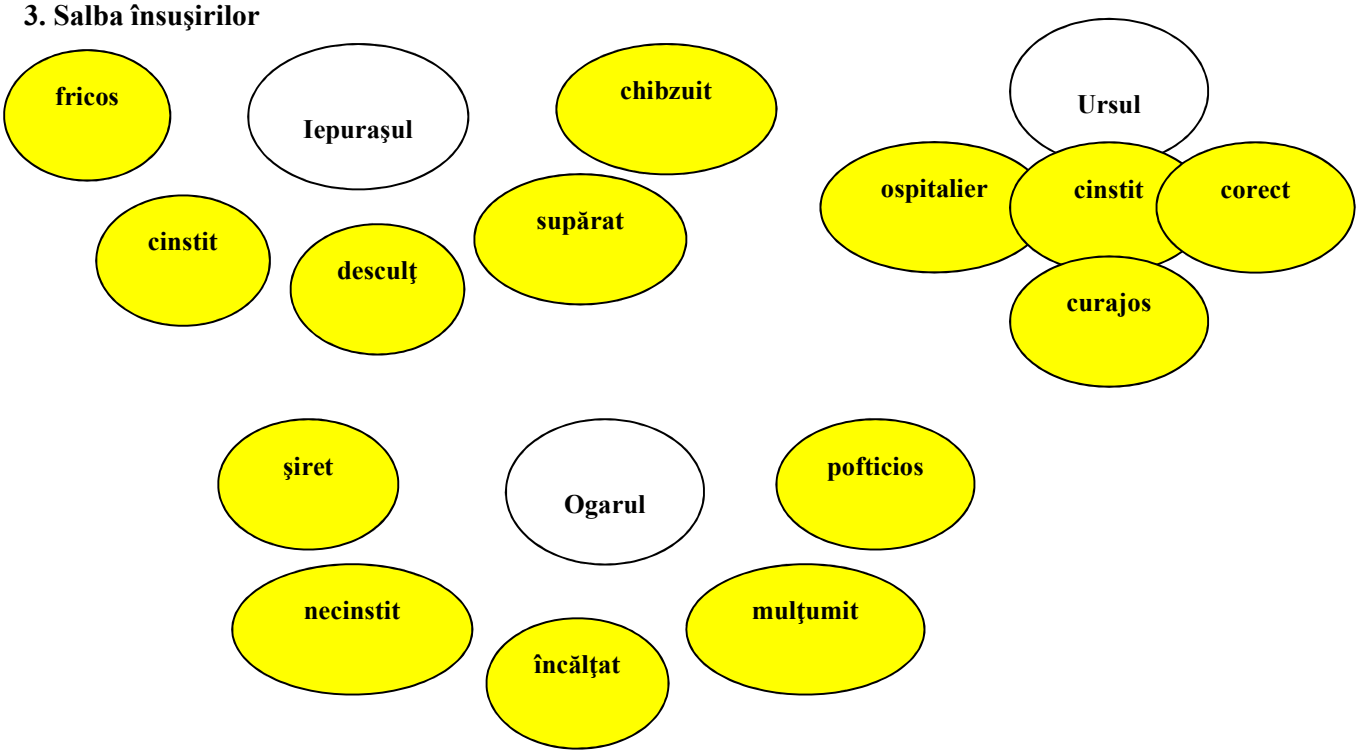

IV. EVALUAREA LA ORA DE LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ

Evaluarea este componentă esenţială a procesului didactic, inseparabil legată de proiectare, deoarece un program complet de instruire trebuie să cuprindă şi rezultatele posibile pe care le aşteaptă la finele acestuia, şi indicatorii de performanţă şi instrumentele de control. La rândul lor, rezultatele obşinute vor constitui punct de plecare în proiectarea următoarelor etape de instruire.

În toată complexitatea sa, procesul de învăţământ este imaginea corelării a trei activităţi esenţiale: predarea-învăţarea-evaluarea. Ultimul act, evaluarea, este şi pentru elevi şi pentru profesori o activitate integratoare care dă măsura întregului demers educativ. Funcţiile generale ale evaluării, considerate clasice în literatura pedagogică[21], funcţia constatativă (de cunoaştere, de constatare a stării fenomenului evaluat), funcţia diagnostică (de explicare a situaţiei existente) şi funcţia predictivă (de ameliorare şi de prognoză), se manifestă complementar şi se presupun reciproc. Întotdeauna, evaluarea se analizează din perspectiva a ceea ce s-a predat şi s-a învăţat. Se stabilesc clar obiectivele de evaluat, conţinuturile parcurse regăsindu-se în formularea itemilor/sarcinilor de rezolvare, a descriptorilor de performanţă şi, în cazul probelor scrise, în baremul de corectare şi notare.

În procesul de evaluare la disciplina Comunicare în limba română/Limba şi literatura română, ca la majoritatea disciplinelor de studiu, se aplică mai multe forme/tipuri de evaluare a rezultatelor şcolare. După dimensiunea temporală a acţiunii, vorbim de evaluarea iniţială, sumativă şi evaluarea formativă.

Evaluarea iniţială (predictivă) este utilizată la începutul unui program de instruire (an şcolar, semestru, chiar capitol etc.). Rolul ei este de a realiza un diagnostic în ceea ce priveşte dezvoltarea psihointelectuală, nivelul cunoştinţelor, al dezvoltării unor competenţe. De asemenea, indică profesorului condiţiile posibile de desfăşurare a activităţii viitoare.

Evaluarea sumativă (cumulativă) se aplică periodic prin verificări punctuale la sfârşitul unităţii de învăţare/capitolului parcurs şi se încheie cu evaluarea finală (la sfârşitul semestrului, a anului şcolar). Scopul este de a realiza o testare la nivelul instruirii, un sondaj la nivelul cunoştinţelor. Nu permite o ameliorare imediată a rezultatelor şi, implicit, a procesului instructiv-educativ decât după perioade de timp relativ mari.

Evaluarea formativă (continuă) se aplică pe tot parcursul derulării actului didactic, având o valoare formativă deoarece identifică lacunele, dificultăţile de învăţare care pot fi ameliorate imediat. Vizează nu numai nivelul general al clasei, ci şi nivelul fiecărui elev în parte şi reduce caracterul de sondaj al evaluării.

În literatura de specialitate, psihopedagogică, se face distincţia între metodele de evaluare şi instrumentele de evaluare. Metoda de evaluare este calea prin care profesorul oferă elevilor posibilitatea de a demonstra nivelul de stăpânire a cunoştinţelor, de formare a deprinderilor şi a capacităţilor prin utilizarea unor instrumente adecvate scopului urmărit[22]. Instrumentul de evaluare este parte integrantă a metodei, chiar parte operaţională, aflat în relaţie cu sarcina de lucru. Este cel care pune în evidenţă obiectivele de evaluare, dar şi demersul propriu-zis.

Metodologia evaluării face distincţia între metodele tradiţionale de evaluare şi cele complementare sau alternative. Metodele tradiţionale sunt probele orale, probele scrise şi cele practice. Acestea din urmă sunt mai puţin utilizate în sensul lor adevărat la disciplina limbă şi

[21] I.T. Radu, *Evaluarea în procesul didactic*, EDP, Bucureşti, 2000; I Jinga, A. Petrescu, *Evaluarea performanţei şcolare*, Editura Delfin, Bucureşti, 1996; Constantin Cucoş, *Teoria si metodologia evaluarii*, Iaşi Editura POLIROM, 2008.

[22] Constanţa Dumitriu, *Teoria şi practica evaluării*, Iaşi, Editura Pim, 2009, p. 65.

literatură română. Putem doar aminti de condiţii de aplicare practică a cunoştinţelor de comunicare, de limbă în exprimarea corectă din punct de vedere gramatical, în realizarea de compuneri, de eseuri etc.

Proba orală sau chestionarea orală este o formă a conversaţiei, fie ea frontală, fie individuală sau combinată, aplicată cu scopul de a identifica volumul sau calitatea cunoştinţelor, a deprinderilor şi priceperilor acumulate de elevi. Dincolo de toate avantajele şi limitele acestei metode de evaluare, profesorul trebuie să aibă în vedere următoarele aspecte: modul de formulare a întrebărilor (nivelul de dificultate trebuie să fie progresiv), evitarea reproducerii de cunoştinţe şi utilizarea/aplicarea de cunoştinţe, exersarea capacităţii de a opera cu acestea.

În învăţământul primar, la disciplina Limba şi literatura română, utilizarea acestei metode de evaluare are o pondere destul de mare, fiind aplicată atât ca probă curentă (în cadrul lecţiilor la etapa de reactualizare a cunoştinţelor-ancoră, în fixarea cunoştinţelor, chiar şi în etapa de dirijare a învăţării, ca evaluare formativă), cât şi ca probă finală (în orele special rezervate şi planificate, în recapitularea cunoştinţelor, în evaluarea de la sfârşitul unităţii de învăţare, la sfârşitul semestrului sau anului şcolar).

Exersarea capacităţilor de comunicare, de ascultare activă se realizează în toate orele de Limba şi literatura română. Modalităţile de evaluare sunt variate şi depind în mare măsură de disponibilităţile cadrului didactic, de tactul şi de capacitatea de motivare a elevilor. Astfel, chiar şi o lecţie de evaluare orală se poate transforma într-un moment veritabil de învăţare activă.

Probele scrise reprezintă modalitatea de verificare eficientă pentru că, într-un timp relativ scurt, se verifică randamentul unui număr mare de elevi. La disciplina Limba şi literatura română, ca şi la celelate discipline, este mult utilizată, principalele tipuri de lucrări scrise fiind:

- probele scrise curente, care durează 10 – 15 minute şi urmăresc verificarea lecţiei de zi;
- probele scrise la sfârşitul unităţii de învăţare, care sunt precedate de lecţii de consolidare, de recapitulare şi sistematizare a cunoştinţelor parcurse în capitolul respectiv;
- probele scrise la sfârşitul semestrului/anului şcolar, la fel, precedate de lecţii speciale de recapitulare şi sistematizare.

Dacă în cazul probelor scrise curente, rezultatele obţinute oferă un feedback atât pentru elev, cât şi pentru profesor, rezultate care pot fi îmbunătăţite, corectate, ameliorate imediat în activităţile următoare (şi datorită volumului mai mic de cunoştinţe), în cazul probelor scrise sumative (la sfârşitul unităţii de învăţare, a unui semestru şcolar) rolul lor este de diagnosticare (verificarea gradului de realizare a obiectivelor terminale ale capitolului respectiv); în acest ultim caz este necesară proiectarea şi realizarea unor activităţi de recuperare, dar şi de dezvoltare a potenţialului identificat.

În elaborarea unei probe de evaluare sumative/ test de cunoştinţe/ test docimologic, profesorul are în vedere stabilirea clară a următoarelor elemente:

- obiectivele de evaluat;
- conţinutul supus evaluării;
- redactarea itemilor în concordanţă cu obiectivele şi conţinutul supus evaluării;
- elaborarea descriptorilor de performanţă;
- alcătuirea baremului de corectare şi notare.

În practica şcolară, se utilizează matricea de specificaţii şi, în final, se realizează înregistrarea şi analiza rezultatelor obţinute în evaluare, tocmai pentru a urmări progresul/regresul elevilor în învăţare, pentru a identifica greşelile frecvente, dar şi o serie de măsuri ameliorative de recuperare a lacunelor sau de dezvoltare a unor deprinderi şi abilităţi.

Aplicaţie:

Daţi exemple de probe orale şi probe scrise, ipostaziind cele trei tipuri de evaluare: initială. formativă si sumativă.

IV.1. Evaluare orală

Exemplificare

Secvenţe din scenariul didactic al unei lecţii de evaluare orală

Disciplina: Fascinaţia cărţii – Literatura pentru copii (disciplină opţională)
Clasa: a III-a
Tema lecţiei: *Pe urmele marelui scriitor Ion Creangă*
Tipul lecţiei: evaluare (probă orală, evaluare sumativă)
Obiective de evaluat:
OC1 – să precizeze datele biografice importante ale scriitorului Ion Creangă;
OC2 – să enumere titluri ale scrierilor lui Ion Creangă;
OC3 – să citească fluent, corect şi expresiv fragmente de text;
OC4 – să identifice cuvinte, expresii specifice limbajului moldovenesc al povestitorului;
OC5 – să creeze enunţuri, texte scurte, dialoguri pe baza unor cuvinte de sprijin.
Forma de organizare: frontală

Desfăşurarea activităţii

1. Captarea atenţiei

Se creează un cadru adecvat orei de lectură: vor fi expuse portretul scriitorului, pliante, imagini cu casa memorială, un colţ amenajt cu diferite titluri ce aparţin autorului Ion Creangă.

2. Anunţarea temei şi a obiectivelor operaţionale

Profesorul va preciza tema evaluării, *Pe urmele marelui scriitor Ion Creangă,* şi va enunţa obiectivele lecţiei.

3. Realizarea evaluării

Se vor adresa elevilor întrebări în mod frontal, combinând această formă de chestionare cu momente de lectură, de vizionare a unor materiale ppt., audiţie etc.

▪ Unde s-a născut marele scriitor Ion Creangă?
▪ Care sunt cele mai importante scrieri ale sale?
▪ Cum se numeşte râul de care aminteşte cu drag povestitorul în opera sa?
▪ Ce întâmplare din copilăria scriitorului ne aminteşte această apă?
▪ Ce v-a impresionat când aţi citit isprava lui Nică în acest loc?

Profesorul invită elevii într-o excursie virtuală: o vizită la Casa Memorială din Humuleşti. Vor recunoaşte elementele din interiorul casei.

▪ Care sunt obiectele din casa natală care îi amintesc lui Nică momentele de joacă?/ Şfara cu motocei, prichiciul vetrei cel humuit, stâlpul hornului, cuptiorul etc.

Elevii vor audia o înregistrare cu vocea marelui Mihail Sadoveanu citind „Amintiri din copilărie”: „*Nu ştiu alţii cum sunt, dar eu...*”

▪ Selectăm propoziţia „*Parcă-mi saltă şi acum inima de bucurie!*”. De ce foloseşte autorul cuvântul *acum*? Care este înţelesul acestei propoziţii?
▪ Ce alte scrieri din opera lui Creangă aţi mai citit?

Elevii exemplifică titluri de poveşti şi povestiri. Folosesc fişele de lectură şi citesc fragmente, replici ale personajelor, întâmplări etc.

▪ Care este deosebirea dintre poveşti şi povestiri?

▪ Cum este limbajul folosit de autor? Ce cuvinte *neobişnuite* aţi citit?

Elevii citesc de pe fişele de lectură expresii, cuvinte care aparţin limbii populare, specifice zonei Moldovei.

▪ Cine este scriitorul care l-a îndemnat pe Creangă să aştearnă pe hârtie aceste minunate poveşti şi povestiri?

Profesorul prezintă portretele celor doi mari scriitori şi prieteni, I. Creangă şi M. Eminescu, şi realizează un tur virtual al Bojdeucii din Ţicău.

Se citesc fragmente din scrisorile celor doi prieteni şi se evidenţiază importanţa anului 1889 în literatura română.

Pentru ca activitatea să se încheie într-un mod plăcut, elevii vor fi împărţiţi în două grupe:

- prima grupă va desfăşura jocul „Depănăm poveşti". Aşezaţi în cerc, cu ajutorul unui ghem pe care îl vor da mai departe colegului, elevii vor depăna firul de aţă spunând o poveste imaginată de fiecare dintre ei. Cuvintele de la care a pornit povestea şi firul ei magic sunt: *fata cea harnică, Făt-Frumos, tipsia de aur.*

- *a* doua grupă va reda în desen personaje, scene din poveşti preferate etc.

4. Evaluarea rezultatelor

În încheierea activităţii, profesorul va evidenţia elevii care au participat activ la oră, pe cei care au oferit răspunsuri corecte. De asemenea, lucrările elevilor din grupa a doua vor fi expuse şi evaluate de ceilalţi colegi.

IV.2. Evaluare scrisă

Exemplificare

Probă de evaluare iniţială

Clasa: a IV-a
Disciplina: Limba şi literatura română
Unitatea de învăţare: *Clinchet de toamnă*
Conţinuturi evaluate:
▪ Textul literar (receptarea/înţelegerea de mesaje scrise)
▪ Propoziţia. Sensul cuvintelor
▪ Cratima – scrierea corectă a cuvintelor
▪ Părţile de vorbire
▪ Scrierea imaginativă – textul creativ
Obiective de evaluat:
OC1 – să identifice toate informaţiile/datele corecte ale întâmplării pe baza textului citit;
OC2 – să completeze patru enunţuri cu informaţii corespunzătoare din fragmentul citit;
OC3 – să marcheze/bifeze propoziţiile adevărate, pornind de la întâmplările din textul narativ;
OC4 – să transforme propoziţia enunţiativă în propoziţie interogativă, exclamativă şi enunţiativă negativă;
OC5 – să precizeze în scris trei sinonime şi trei antonime corespunzătoare cuvintelor date;
OC6 – să selecteze din textul-suport şase părţi de vorbire indicate;
OC6 – să scrie forma corectă a trei cuvinte pe baza regulilor de scriere;
OC8 – să compună în scris un text corect, coerent, de maximum 15 rânduri, pe baza unei idei date.

Conţinutul probei/ Itemi propuşi:

Citeşte cu atenţie textul următor, apoi rezolvă cerinţele:

„Era o zi ploioasă şi mohorâtă. Ştefan se îndrepta spre şcoală. Gândurile lui erau în acord cu vremea de afară.

În drumul său, pe un gard, a zărit un ghem mic de blană cu boticul alb. Era o pisicuţă. S-a apropiat, a mângâiat-o şi a văzut că avea toate cele patru lăbuţe albe, de parcă ar fi purtat botine.

Deşi şi-a continuat drumul spre şcoală, gândul i-a rămas la ghemotocul de blană. Mare i-a fost surpriza să constate la întoarcere că puiul de pisică se afla în locul în care îl lăsase. O bătrânică parcă îl aştepta în poarta gardului. L-a întrebat:

— Copile, nu vrei să iei o pisică acasă?

Cu emoţie în glas şi cu sufletul tremurând de bucurie, a răspuns:

— Da!

El a luat puiul în braţe şi vesel a plecat spre casă. I-a dat lapte cald şi l-a dosit la el în cameră, cu speranţa că nu se va da de gol.

Primul părinte ajuns acasă a fost mama. În timp ce povesteau amândoi întâmplările de peste zi, din camera lui Ştefan se auzi un mieunat mic, uşor şi scurt.

După câteva sunete de acest fel, mama s-a oprit şi l-a întrebat mirată:

— Ce se aude?

— Nu ştiu, a răspuns băiatul cu glasul tremurând.

Cum mama nu-l cunoştea de ieri, de azi, nu a luat în seamă răspunsul băiatului şi a început să caute prin casă. Când a deschis uşa camerei, Ştefan a zis:

— Aaa, am uitat să-ţi zic... Am primit un pui de pisică şi am adus-o acasă.

Atunci au început tratativele. Tatăl, şi el un mare iubitor de animale, l-a ajutat pe Ştefan să o convingă pe mama. Ana, ca o bună prietenă, i-a cedat coşul lui Şnuri. Aşa a reuşit băiatul să o instaleze pe Şireţel în noua ei locuinţă.

Astăzi, toţi cei din casă o iubesc şi o consideră un membru al familiei. Tatăl o alintă şi-i spune că e grasă, mama o strigă Piculina, iar Ştefan îi zice ironic *Balena Mobby Dick două tone şi un pic*."

(*Noul membru al familiei*, după Ştefan Velea)

Subiectul I – Înţelegerea textului (3 puncte)

I1. Încercuieşte litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. *Pe cine întâlneşte băiatul în drum spre şcoală ?*
a. pe bunica;
b. o pisicuţă;
c. pe Şnuri;
d. pe mama.

2. *Ce surpriză a avut băiatul când se întorcea de la şcoală?*
a. să vadă o bătrânică;
b. să o întâlnească pe Ana;
c. să-l aştepte mama;
d. să regăsească pisica în acelaşi loc.

3. *Când a recunoscut Ştefan că are o pisică în cameră?*
a. când mama a deschis uşa camerei;
b. când mama a auzit mieunatul;
c. când a sosit tatăl acasă;
d. când Şnuri a devenit prietenul său.

4. *De ce tatăl lui Ştefan a convins-o şi pe mama să accepte un nou membru al familiei?*
a. deoarece Ştefan era un copil alintat;
b. pentru că a intervenit bătrânica;
c. pentru că şi tatăl iubea animalele;
d. pentru că era albă şi purta botine.

I2. Continuă propoziţiile cu informaţii din text:

a. *La întoarcere, o bătrânică parcă* ..... .
b. *Mama aude un mieunat mic, uşor şi scurt în timp ce* ..... .
c. *Ştefan şi-a continuat drumul spre şcoală, gândindu-se la* ..... .
d. *Ana e o bună prietenă şi i-a cedat* ..... .

I3. Marchează cu A varianta corectă de răspuns sau cu F varianta greşită de răspuns:

a. În drum spre şcoală, Ştefan vede o pisicuţă. ☐
b. Băiatul trece nepăsător pe lângă animal. ☐
c. Mama înţelege că se află bătrânica în camera băiatului. ☐
d. Ana o alintă şi o strigă Piculina. ☐

Subiectul al II-lea – Elemente de construcţie a comunicării (3 puncte)

I4. Se dă propoziţia: *Ştefan se îndrepta spre şcoală.*

Transformă propoziţia, astfel încât aceasta să devină:
a) o propoziţie interogativă .....
b) o propoziţie exclamativă .....
c) o negaţie a propoziţiei iniţiale .....

I5. Scrie cuvinte:

a) cu sens asemănător pentru:
- *mohorâtă* .....

b) cu sens opus pentru:
- *s-a apropiat* .....

- mirată ..... *- răspunsul* .....
- speranţa ..... *- a început* .....

I6. Selectează din text următoarele părţi de vorbire:
- un substantiv comun la numărul singular .....
- un substantiv propriu .....
- două adjective ....., ...
- un pronume personal .....
- un verb ..... .

I7. În enunţurile următoare s-au strecurat câteva greşeli de scriere. Subliniază-le şi rescrie corect enunţurile:
▪ *Frunzele palide ale arborelui sau desprins agale.*
▪ *Mie nespus de dragă noua prietenă a lui Ştefan.*
▪ *În noua s-a locuinţă, Şireţel se simţea minunat.*

Subiectul al III-lea – Scrierea imaginativă (3 puncte)

I8. Imaginează-ţi ce s-ar fi întâmplat cu pisicuţa dacă părinţii băiatului nu ar fi acceptat-o în casa lor. Scrie un text de 10 – 15 rânduri, pornind de la această idee. Nu uita să dai un titlu potrivit textului tău.

▪ Se acordă 1 punct din oficiu.

Descriptori de performanţă

Itemi	Suficient (S.)	Bine (B.)	Foarte bine (F.B.)
I1	Identifică (încercuieşte) informaţiile corecte ale întâmplării în 2 situaţii din cele 4 date.	Identifică (încercuieşte) informaţiile corecte ale întâmplării în 3 situaţii din cele 4 date.	Identifică (încercuieşte) informaţiile corecte ale întâmplării în toate cele 4 situaţii date.
I2	Completează corect 2 propoziţii din cele 4 cazuri date cu informaţii din textul-suport.	Completează corect 3 propoziţii din cele 4 cazuri date cu informaţii din textul-suport.	Completează corect toate cele 4 propoziţii cu datele din textul-suport.
I3	Marchează cu A ca fiind variante corecte de răspuns, enunţul a şi alte două (b şi c, sau b şi d sau c şi d).	Marchează cu A ca fiind variantă corectă de răspuns enunţul a şi un altul (b sau c sau d).	Marchează cu A ca fiind variantă corectă de răspuns enunţul a şi cu F variantele b, c, d.
I4	Transformă corect propoziţia dată în doar o situaţie din cele trei date: fie doar în propoziţie interogativă, fie doar în propoziţie exclamativă, fie doar în propoziţie enunţiativă negativă.	Transformă corect propoziţia dată în doar două situaţii date: fie în propoziţie interogativă (prin scrierea semnului de întrebare la sfârşit) şi în propoziţie exclamativă (prin scrierea semnului exclamării la sfârşit), fie în propoziţie interogativă şi în propoziţie enunţiativă negativă, fie în propoziţie exclamativă şi enunţiativă negativă.	Transformă corect propoziţia dată într-o propoziţie interogativă (prin scrierea semnului de întrebare la sfârşit), exclamativă (prin scrierea semnului exclamării la sfârşit) şi enunţiativă negativă (prin adăugarea negaţiei „nu” alături de verbul „se îndrepta”).
I5	Scrie corect un sinonim şi un antonim pentru cuvintele date./ Scrie doar sinonime sau doar antonime pentru cuvintele date.	Scrie corect două sinonime şi două antonime pentru cuvintele date./ Scrie corect 3 sinonime şi un antonim pentru cuvintele date.	Scrie corect trei sinonime şi trei antonime pentru cuvintele date.
I6	Selectează din text 3 părţi de	Selectează din text 4 – 5 părţi de	Selectează din text cele 6

	vorbire corespunzătoare cerinţelor.	vorbire corespunzătoare cerinţelor.	părţi de vorbire corespunzătoare cerinţelor (un substantiv comun la numărul singular, un substantiv propriu, două adjective, un pronume personal şi un verb).
I7	Subliniază şi rescrie în forma lui corectă doar 1 cuvânt greşit din cele 3 situaţii date.	Subliniază şi rescrie în forma lor corectă 2 cuvinte greşite din cele 3 situaţii date.	Subliniază şi rescrie în forma lor corectă toate cele 3 cuvinte greşite din enunţurile date.
I8	Redactează un text de maximum 10 rânduri cu greşeli de exprimare, omisiuni în scrierea literelor, a semnelor de punctuaţie.	Redactează un text de maximum 10-15 rânduri, într-o formă clară, prin înlănţuirea logică a ideilor, cu mici greşeli de exprimare sau de scriere.	Redactează un text de maximum 15 rânduri într-o formă corectă, clară, prin înlănţuirea logică a ideilor, respectând tema dată.

Barem de corectare şi notare

Subiectul I – Înţelegerea textului ……..... 3 puncte
I1 ……..... total 1 punct
(4 x 0, 25 p. = 1 p.)
1. b ……..……. 0, 25 p.
2. d ……0, 25 p.
3. a ……0, 25 p.
4. c ……..……. 0, 25 p.

I2 ……. total 1 punct
(4 x 0, 25 p. = 1 p.)
a. *... îl aştepta în poarta gardului .* ……. .....0, 25 p.
b. *…povesteau amândoi întâmplările de peste zi .* …….. 0, 25 p.
c. *…ghemotocul de blană. /pisicuţă.* ……..……. 0, 25 p.
d. *… coşul lui Şnuri.* ……...……. 0, 25 p.

I3 …… total 1 punct
(4 x 0, 25 p. = 1 p.)
a. A ……..… 0, 25 p.
b. F ……..….. 0, 25 p.
c. F …… 0, 25 p.
d. F ……..… 0, 25 p.

Subiectul al II-lea – Elemente de construcţie a comunicării ……...…… 3 puncte
I4 ……. total 0, 30 puncte
(3 x 0, 10 p. = 0, 30 p.)
a. *Ştefan se îndreaptă spre şcoală?*.....0, 10 p.
b. *Ştefan se îndreaptă spre şcoală!* ..... 0, 10 p.
c. *Ştefan nu se îndreaptă spre şcoală.* …….. 0, 10 p.

I5 ……. total 0, 90 puncte
(6 x 0, 15 p. = 0, 90 p.)
a) *mohorâtă = tristă* ……..…….. 0, 15 p.
mirată = contrariată ……...……. 0, 15 p.
speranţa = nădejdea ……0, 15 p.
b) *s-a apropiat ≠ s-a îndepărtat* ……...…… 0, 15 p.
răspunsul ≠ întrebarea ……. 0, 15 p.
a început ≠ a terminat ……..…… 0, 15 p.

I6 ……. total 1, 20 puncte
0, 20 puncte pentru fiecare parte de vorbire corect selectată **(6 x 0, 20 p. = 1, 20 p.)**
I7 ……..…… total 0, 60 puncte

0, 20 puncte pentru fiecare greşeală subliniată şi rescrisă corect (3 x 0, 20 p. = 0, 60 p.)
(***s-au*** *desprins,* ***mi-e*** *nespus de dragă, noua* ***sa*** *locuinţă*)
Subiectul al III-lea – Scrierea imaginativă ……..…….. 3 puncte
I8 ……..……. total 3 puncte
0, 50 puncte – respectarea temei
0, 25 puncte – aşezarea corectă a textului în pagină
0, 25 puncte – titlul adecvat
0, 50 puncte – logica textului, coerenţa ideilor
0, 50 puncte – creativitate, originalitate
0, 50 puncte – exprimare corectă
0, 25 puncte – utilizarea corectă a semnelor de punctuaţie
0, 25 puncte – aspectul scrisului
▪ Se scad **0, 10 p.** pentru fiecare cuvânt scris greşit.
▪ Se scad **0, 10 p.** pentru fiecare semn de punctuaţie omis sau folosit greşit.
▪ Se acordă **1 punct** din oficiu.
Total: 10 puncte

Acordarea calificativelor:
F. B. = 10 – 9 puncte
B. = 8, 99 – 7 puncte
S. = 6, 99 – 5 puncte
I. = sub 5 puncte

Matricea de specificaţii a testului

Obiective de evaluat	Itemi	Cunoaştere	Înţelegere	Aplicare	Analiză	Sinteză	Evaluare	Total
OC1	I1	x	x					2
OC2	I2	x	x					2
OC3	I3	x	x					2
OC4	I4	x		x				2
OC5	I5	x	x	x				3
OC6	I6	x		x	x			3
OC7	I7			x	x			2
OC8	I8			x		x		2
Total		6	4	5	2	1		18

După aplicarea probei de evaluare, indiferent că este iniţială, sumativă sau formativă, profesorul întocmeşte un tabel în care înregistrează rezultatele obţinute de fiecare elev în parte, calificativul, eventual punctajul pentru fiecare item în parte, pentru ca pe baza analizei pe care o va realiza ulterior să poată deduce greşelile tipice, frecvente şi măsurile de ameliorare, de recuperare sau de dezvoltare pentru fiecare elev în parte.

Înregistrarea rezultatelor se realizează, de obicei, într-un tabel în care sunt trecuţi toţi elevii, itemii probei şi punctajul/ calificativul final:

Nr. crt.	Numele şi prenumele elevului	I1	I2	I3	I4	I5	I6	I7	I8	Punctaj/ Calificativ final
1.										
2.										
3…										

Greşeli frecvente/ tipice ……
Măsuri ameliorative ……

Exemplificare

Probă de evaluare formativă

Clasa: a III-a
Disciplina: Limba şi literatura română
Unitatea de învăţare: *S-au aurit a toamnă pădurile...*
Conţinut evaluat: Genul substantivelor
Obiective de evaluat:
OC1 – să grupeze corect 12 substantive în funcţie de genul fiecăruia;
OC2 – să alcătuiască trei enunţuri cu substantive de genuri diferite, numărul singular;
OC3 – să analizeze corect şi complet 5 substantive, cu toate categoriile gramaticale.

Conţinutul probei/ Itemi propuşi:
I1. Grupează în coloane separate, după gen, următoarele substantive: (3 puncte)

cetate, tablouri, şcoală, Oneşti, plai, stejari, Ioana, veselie, pui, pix, călători, cuier.

subst. de genul masculin	subst. de genul feminin	subst. de genul neutru

I2. Alcătuieşte propoziţii cu trei substantive de genuri diferite, la numărul singular. (3 puncte)

I3. Analizează substantivele din enunţul următor, arătând felul, numărul şi genul: (3 puncte)

Jurjac părăsi părinţii, casa şi livada, plecând să studieze muzica la Paris.

▪ Se acordă 1 punct din oficiu.

Descriptori de performanţă:

Itemi	Suficient (S.)	Bine (B.)	Foarte bine (F.B.)
I1	Grupează corect, după gen, 6-7 substantive.	Grupează corect, după gen, 8-10 substantive.	Grupează corect, după gen,11-12 substantive.
I2	Alcătuieşte 1 propoziţie corectă/repetă acelaşi gen al substantivelor alese în celelalte propoziţii.	Alcătuieşte 2 propoziţii corecte cu 2 substantive de genuri diferite.	Alcătuieşte 3 propoziţii corecte cu substantive de genuri diferite.
I3	Analizează corect 3 substantive/face omisiuni/erori în precizarea/identificarea corectă a categoriilor gramaticale.	Analizează corect 4-5 substantive comune/face mici omisiuni/erori în precizarea/identificarea corectă a categoriilor gramaticale.	Analizează corect cele 6 substantive, precizând cu exactitate toate categoriile gramaticale.

Barem de corectare şi notare

I1 ..... 3 puncte

(12 x 0, 25 p. = 3 p.)

- genul masculin: *Oneşti, stejar, pui, călători* ..... 4 x 0, 25 p = 1 p.
- genul feminin: *cetate, şcoală, Ioana, veselie* ..... 4 x 0, 25 p = 1 p.
- genul neutru: *tablouri, plai, pix, cuier* ..... 4 x 0, 25 p = 1 p.

I2 ..... 3 puncte

(3 x 1 p. = 3 p.)

1 punct pentru fiecare propoziţie corect alcătuită, cu câte un substantiv de gen diferit, numărul singular

I3 ..... 3 puncte

(6 x 0, 50 p. = 3 p.)

0, 50 puncte pentru fiecare substantiv corect analizat, cu toate categoriile gramaticale menţionate

Se acordă **1 punct** din oficiu

Total: **10 puncte**

Acordarea calificativelor:

F. B. = 10 – 9 puncte
B. = 8, 99 – 7 puncte
S. = 6, 99 – 5 puncte
I. = sub 5 puncte

Matricea de specificaţii a testului

Obiective de evaluat	Itemi	Cunoaştere	Înţelegere	Aplicare	Analiză	Sinteză	Evaluare	Total
OC1	I1	x	x	x				3
OC2	I2	x		x				2
OC3	I3	x		x	x	x		4
Total		3	1	3	1	1		9

Înregistrarea rezultatelor:

Nr. crt.	Numele şi prenumele elevului	I1	I2	I3	Punctaj/Calificativ final
1.					
2.					
3.					
4.					
5. ...					

Greşeli frecvente/ tipice: .....

Măsuri ameliorative: .....

Exemplificare

Probă de evaluare sumativă

Clasa: a IV-a
Disciplina: Limba şi literatura română
Unitatea de învăţare: *Prietenia*
Conţinuturi evaluate:
▪ Textul narativ. Determinanţi spaţiali şi temporali, personaje
▪ Cuvântul. Sensurile cuvântului
▪ Semnele de punctuaţie
▪ Scrierea imaginativă
Obiective de evaluat:
OC1 – să completeze propoziţiile lacunare cu informaţii din text;
OC2 – să selecteze din text determinanţii de timp, de loc şi personajele întâmplării;
OC3 – să scrie 3 sinonime şi 3 antonime pentru cuvintele date;
OC4 – să identifice sensurile unui cuvânt dat;
OC5 – să alcătuiască propoziţii cu sensurile cuvântului „luminează”;
OC6 – să recunoască rolul semnelor de punctuaţie;
OC7 – să compună un text de maximum 10 rânduri pe baza unui subiect dat.

Conţinutul probei/ Itemi propuşi:
Citeşte cu atenţie textul următor:

„În fiecare seară, Charlie se ducea în odaia bunicilor să le asculte poveştile, după care le spunea «Noapte bună!». Toţi cei patru bătrânei trecuseră de nouăzeci de ani. Charlie era bucuria vieţii lor, iar vizitele lui erau aşteptate cu nerăbdare.

Într-o seară, când Charlie se duse să-şi vadă bunicii, le zise:

— E adevărat că Fabrica de Ciocolată Wonka e cea mai mare din lume?

— Bineînţeles că e adevărat! grăiră cei patru într-un glas. E aproape de cincizeci de ori mai mare decât oricare alta!

— Şi domnul Wonka e cel mai deştept fabricant de ciocolată din lume?

— E un magician al ciocolatei! Poate să facă orice îşi pune în cap.

— Bunicule, te rog să-mi povesteşti tot ce ştii despre el!

— Aşază-te şi ascultă: domnul Wonka a inventat mai mult de două sute de sortimente de batoane de ciocolată. Fiecare este mai dulce, mai cremos, mai aromat şi mai delicios decât al oricărei fabrici.

— Auzi, domnule, ce om!

Faţa băiatului se lumină. Îi creştea inima de bucurie că în oraşul lui poate exista aşa ceva. Charlie era fascinat de tot ce auzea...”

(*Charlie şi fabrica de ciocolată*, după Roald Dahl)

A. Înţelegerea textului **(2, 25 puncte)**

I1. Completează propoziţiile cu varianta corectă de răspuns:
a) Charlie stătea de vorbă în fiecare seară cu ..... .
b) ..... este cel mai renumit fabricant de ciocolată.

c) Vizitele băiatului erau aşteptate mereu cu ..... .
d) Fabrica din oraş era aproape ..... mai mare decât oricare alta.

I2. Selectează din text cuvintele/sintagmele potrivite pentru a preciza:

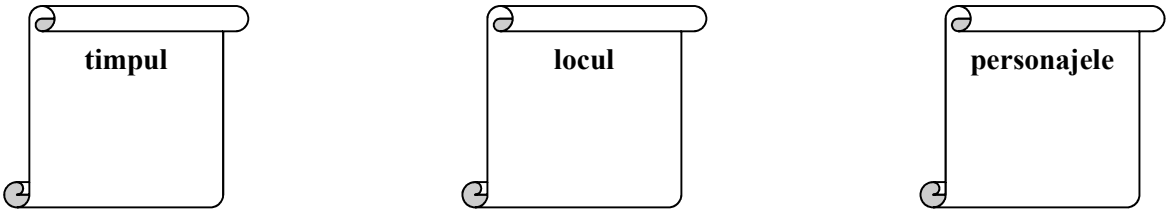

B. Elemente de construcţie a comunicării **(3, 75 puncte)**

I3. Scrie cuvinte

a) cu acelaşi sens pentru:
odaia = ...
poveştile = ...
fascinat = ...

b) **cu sens opus** pentru:
se luminează ≠ .....
bucuria ≠ .....
grăină ≠ .....

I4. Notează în spaţiul rezervat sensurile cuvântului *creşte* din următoarele enunţuri:
a) Copilul prinţesei *creşte* într-un an cât altul în trei. .....
b) La flux, nivelul mării *creşte*. .....
c) Lui Charlie îi *creşte* inima de bucurie. .....

I5. Construieşte două propoziţii în care cuvântul „l*umineză*" să aibă alte înţelesuri decât cele din text.

I6. Recitеşte fragmentul:
„— Şi dl Wonka e cel mai deştept fabricant de ciocolată din lume?
— E un magician al ciocolatei! Poate să facă orice îşi pune în cap.
— Bunicule, te rog să-mi povesteşti tot ce ştii despre el!"

Alege răspunsul corect:

A. Ghilimelele s-au utilizat:
a. pentru a marca o pauză în comunicare;
b. pentru a marca începutul vorbirii directe;
c. s-au scris la începutul şi la sfârşitul unui text citat dintr-o operă literară.

B. Linia de dialog („— E un magician al ciocolatei!") s-a scris:
a. pentru a marca finalul unui răspuns;
b. pentru a marca începutul vorbirii directe;
c. pentru a marca absenţa predicatului.

C. Virgula din construcţia „— Bunicule, te rog să-mi povesteşti tot ce ştii despre el!" s-a utilizat:
a. între elementele unei enumerări;
b. pentru a separa cuvântul care exprimă o strigare de restul enunţului;

c. s-a scris la finalul unei propoziţii enunţiative.

D. Semnul exclamării din propoziţia „ — E un magician al ciocolatei!” s-a utilizat:
a. la finalul unei propoziţii care exprimă mirarea;
b. la finalul unei enumerări;
c. pentru a marca absenţa/căderea accidentală a unui sunet în vorbire.

C. Scrierea imaginativă **(3 puncte)**

I7. Scrie un text de maximum zece rânduri în care să-ţi imaginezi că Charlie este prietenul tău. El a vizitat fabrica de ciocolată a domnului Wonka şi acum se întâlneşte cu tine. Utilizează semnele de punctuaţie învăţate.

▪ Se acordă 1 punct din oficiu.

Descriptori de performanţă:

Itemi	Suficient (S.)	Bine (B.)	Foarte bine (F.B.)
I1	Completează doar o propoziţie cu varianta corectă de răspuns.	Completează două propoziţii cu variantele corecte de răspuns.	Completează cele trei propoziţii cu variantele corecte de răspuns.
I2	Selectează din text cuvintele/sintagmele potrivite doar pentru o situaţie din cele 3 date (timp, loc şi personaje).	Selectează din text cuvintele/sintagmele potrivite pentru 2 situaţii din cele 3 date (timp, loc şi personaje).	Selectează din text cuvintele/sintagmele potrivite pentru cele 3 situaţii (timp, loc şi personaje).
I3	Scrie sinonime şi antonime potrivite pentru 3 cuvinte din cele 6 date.	Scrie sinonime şi antonime potrivite pentru 4-5 cuvinte din cele 6 date.	Scrie sinonime şi antonime potrivite pentru cuvintele date, în toate cele 6 situaţii.
I4	Înlocuieşte cuvântul dat („creşte”) cu sensul potrivit/corect al acestuia într-un singur exemplu.	Înlocuieşte cuvântul dat („creşte”) cu sensurile potrivite/corecte ale acestuia în 2 situaţii date.	Înlocuieşte cuvântul dat („creşte”) cu sensurile potrivite/corecte ale acestuia în cele 3 situaţii date.
I5	Construieşte o propoziţie cu un sens al cuvântului „luminează”, altul decât în text, dar cu greşeli de scriere/omisiuni de litere.	Construieşte o propoziţie corectă cu un sens al cuvântului „luminează”, altul decât în text.	Construieşte două propoziţii corecte cu sensurile cuvântului „luminează”, altele decât în text.
I6	Selectează răspunsurile corecte pentru a evidenţia rolul semnelor de punctuaţie în 2 situaţii date.	Selectează răspunsurile corecte pentru a evidenţia rolul semnelor de punctuaţie în 3 situaţii date.	Selectează răspunsurile corecte pentru a evidenţia rolul semnelor de punctuaţie în cele 4 situaţii date.
I7	Redactează enunţurile cu greşeli de exprimare, mici omisiuni în scrierea semnelor de punctuaţie.	Redactează enunţurile într-o formă corectă (legate prin înţeles), cu mici inadecvări în utilizarea semnelor de punctuaţie.	Redactează enunţurile într-o formă clară, precisă şi corectă (legate prin înţeles), utilizând adecvat semnele de punctuaţie corespunzătoare.

Barem de corectare şi notare

A. Înţelegerea textului ……..……..….. 2, 25 puncte
I1: a) cu bunicii ……..……0,25 p.
b) Domnul Wonka …….……..…0, 25 p.
c) nerăbdare ……0, 25 p.

d) de cincizeci de ori ……..……..…..…….0, 25 p.
total 1 punct

I2: timpul: în fiecare seară .....0,25 p.
locul: în odaia bunicilor .....0, 50 p.
personaje: Charlie, bunicii .....0, 50 p.
total 1, 25 puncte

B. Elemente de construcţie a comunicării ..... 3, 75 puncte
I3: sinonime – camera, basmele, minunat/mirat/încântat.....0,25 p. x 3 = 0, 75 p.
antonime – se întunecă, tristeţea/mâhnirea, tăcură .....0, 25 p. x 3 = 0, 75 p.
total 1, 50 puncte
I4: se înalţă/se dezvoltă, se ridică, se bucură foarte mult..... 0, 25 p. x 3 = 0, 75 p.
total 0, 75 puncte
I5: 0, 25 puncte pentru fiecare sens corect al cuvântului ,,luminează" integrat în propoziţii corecte
total 0, 50 puncte
I6: A.c. ……..……...……..0, 25 p.
B. b. ……..……...0, 25 p.
C. b. ……..…….. 0, 25 p.
D. a. ……..…… 0, 25 p.
total 1 punct

C. Scrierea imaginativă
I7: alcătuirea textului ……...……..**3 puncte**
0, 50 puncte – respectarea temei
0, 25 puncte – aşezarea corectă a textului în pagină
0, 25 puncte – titlul adecvat
0, 50 puncte – logica textului, coerenţa ideilor
0, 50 puncte – creativitate, originalitate
0, 50 puncte – exprimare corectă
0, 25 puncte – utilizarea corectă a semnelor de punctuaţie
0, 25 puncte – aspectul scrisului
▪ Se scad **0, 10 p.** pentru fiecare cuvânt scris greşit.
▪ Se scad **0, 10 p.** pentru fiecare semn de punctuaţie omis sau folosit greşit.
▪ Se acordă **1 punct** din oficiu.
Total: 10 puncte

Acordarea calificativelor:
F.B.: 10 – 9 puncte
B. : 8,99 – 7 puncte
S.: 6, 99 – 5 puncte
I.: sub 5 puncte

Matricea de specificaţii a testului:

Obiective de evaluat	Itemi	Cunoaştere	Înţelegere	Aplicare	Analiză	Sinteză	Evaluare	Total
OC1	I1	x						1
OC2	I2	x						1
OC3	I3		x	x				2
OC4	I4		x		x			2
OC5	I5	x		x				2
OC6	I6	x						1
OC7	I7					x		1
Total		4	2	2	1	1		10

Înregistrarea rezultatelor:

Nr.	Numele şi prenumele	I1	I2	I3	I4	I5	I6	I7	Punctaj/

crt.	elevului								Calificativ final
1.									
2.									
3.									
4.									
5. ...									

Greşeli tipice: .....

Măsuri ameliorative: .....

Sugestii metodologice privind evaluarea competenţei de receptare de mesaje orale în diverse contexte de comunicare

Formarea deprinderii de ascultător activ este un aspect esenţial al competenţei de comunicare. Spaţiul şi cadrul organizat al şcolii oferă nenumărate ocazii de comunicare autentică, tocmai pentru formarea şi exersarea competenţei generale *1 – receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare*. Concentraţi mai mult poate pe receptarea mesajului scris, pe exprimarea orală şi scrisă, profesorii, deşi atenţi în predare-învăţare pe aspectul receptării de mesaje orale, neglijează acest element în procesul de evaluare. Astfel, necesitatea evaluării competenţei de receptare de mesaje orale este imperativă.

Ce verifică profesorul din această perspectivă (desigur, în funcţie de nivelul dezvoltării intelectuale al elevilor):

- procesarea textelor la diferite viteze de rostire;
- înţelegerea textelor la nivel global şi local;
- identificarea cu uşurinţă a informaţiilor din textele audiate (timp, spaţiu, personaje etc.);
- deducerea sensului unui cuvânt cu ajutorul contextului;
- rezumarea unui text audiat;
- ierarhizarea informaţiilor dintr-un text audiat;
- diferenţierea elementelor esenţiale de cele de detaliu dintr-un text audiat;
- realizarea de inferenţe logice, explicative şi pragmatice în textele ce abordează teme familiare;
- conexiunea cunoştinţelor (şi din alte domenii, cultura generală) şi utilizarea lor pentru interpretarea mesajului din textul audiat;
- recunoaşterea unor funcţii ale intonaţiei (atitudine, emoţii);
- caracterizarea personajelor;
- identificarea scopului comunicării.

Profesorul are la dispoziţie o gamă variată de texte pe care le poate utiliza cu scopul formării competenţei de receptare de mesaje orale:

- texte narative cu structuri mai simple sau mai complexe (poveşti, povestiri, legende, nuvele, schiţe etc.);
- poezii cu fir epic, texte umoristice;
- texte ştiinţifice, semiştiinţifice (ale căror subiecte sunt abordate şi la alte disicipline de studiu);
- interviuri, dialoguri sau conversaţii (ne)improvizate cu 2 sau mai mulţi vorbitori;
- decupaje din emisiuni informative (buletine meteo, reclame, documentare despre plante şi animale);
- fragmente din filme pentru copii sau de desene animate;
- reţete culinare simple, instrucţiuni de folosire, reguli de joc etc.

Utilizarea acestor tipuri de texte se poate face fie prin citirea lor directă, în faţa copiilor, fie prin folosirea unui CD/ înregistrare audio.

Aplicaţie:
Creaţi o probă pentru evaluarea competenţei de receptare de mesaje orale.

Exemplificare

Probă de evaluare

Ascultare activă

Clasa a IV-a

Competenţe vizate:

A. Competenţa generală:

1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare

B. Competenţe specifice:

1.1 Extragerea unor informaţii de detaliu dintr-un text informativ sau literar simplu;

1.4 Manifestarea curiozităţii faţă de diverse tipuri de mesaje în contexte familiare.

Conţinuturi evaluate: Textul – textul literar narativ

– textul de informare şi funcţional

Obiective de evaluat:

OC1 – Să identifice valoarea de adevăr a unor enunțuri, pe baza textului literar audiat;

OC2 – Să asocieze corect informațiile, pe baza audierii unui text informativ;

OC3 – Să completeze propozițiile lacunare cu datele corespunzătoare, în urma audierii unui text funcțional;

OC4 – Să încercuiască varianta corectă de răspuns, pe baza textului științific audiat.

Itemi	**Tip de text**	**Abilităţi verificate**	**Nr. de cerinţe**	**Modalitatea de marcare a răspunsului**	**Nr. de puncte acordate**
I	text literar narativ	sesizarea relaţiilor dintre ideile principale, la nivel global	6	notează afirmaţiile cu adevărat (A) şi fals (F)	3
II	text informativ (buletin meteo)	înţelegerea detaliată, la nivel local, a informaţiilor specifice	4	face asocieri între informaţii	2
III	text funcţional (reclama)	identificarea informaţiilor esenţiale din textul unei reclame	6 (10 termeni)	completează spaţiile lacunare cu informaţii corecte	3
IV	text semi-ştiinţific	înţelegerea detaliilor şi a relaţiilor dintre segmentele textului	4	încercuieşte varianta corectă de răspuns	2

Conținutul probei/ Itemi propuși:

Itemul I (3 puncte)

Sarcina 1:

Ascultaţi cu atenţie textul următor:

Fructul cel mai valoros (poveste bulgară)

„A fost odată un tată care avea trei feciori. Într-o zi, îi chemă la dânsul şi le spuse cu înţelepciune:

– Am să vă dau la fiecare câte o pungă cu galbeni. Mergeţi în lume şi căutaţi fructul cel mai valoros. Celui care mi-l va aduce, am să-i dăruiesc jumătate din avere.

Feciorii luară pungile cu galbeni şi porniră fiecare în trei părţi ale lumii în căutarea celui mai de preţ fruct.

După trei ani, se-ntoarseră cu toţii la tatăl lor.

– Ei, zise acesta, întorcându-se către feciorul cel mare, ce mi-ai adus?

– Fructul cel mai valoros, tată, este acela care e cel mai dulce. Eu ţi-am cumpărat un ciorchine de strugure. Dintre toate fructele pământului nostru, acesta e cel mai dulce.

– Bine ai făcut, spuse tatăl, mi-ai adus un fruct tare bun. Dar tu ce mi-ai adus? spuse tatăl întorcându-se către cel mijlociu.

– Tată, eu m-am gândit că fructul cel mai valoros este acela care se găseşte cel mai rar. De aceea, m-am dus în ţările sudice şi ţi-am cumpărat fructe rare, care nu cresc pe la noi. Uite: nuci de cocos, portocale, curmale, banane. Din fiecare am adus câte unul ca să ai de unde să alegi. Poftim, ia şi mănâncă pe cel ce-l pofteşte inima ta!

– Bine ai făcut, fiul meu! Tu mi-ai adus fructe minunate! Am să aleg unul dintre ele.

Apoi se întoarse către feciorul său cel mai mic:

– Dar tu, fiule, ce mi-ai adus? De ce te-ai întors cu mâinile goale?

– Este adevărat, tată, că m-am întors cu mâinile goale, însă banii pe care mi i-ai dat nu i-am risipit pe fructe scumpe. N-am cheltuit pe bunătăţi lumeşti galbenii. M-am înscris la o şcoală. Trei ani de zile eu am tot învăţat. Fructele pe care le-am cules nu se văd, pentru că ele se află în inima şi în mintea mea. Socot, tată, că acestea sunt fructe valoroase...

Auzind aceste cuvinte, tatăl se bucură şi zise:

– Tu mi-ai adus fructele cel mai scumpe, fiul meu!”

Sarcina 2:

Scrieţi *A* în dreptul enunţurilor adevărate şi *F* în dreptul celor false:

1. Tatăl îşi trimite fiii în lume să muncească.
2. În schimbul pungilor cu galbeni, tatăl le cere jumătate din avere.
3. Feciorii s-au întors acasă după trei ani.
4. Fiul mijlociu a adus tatălui fructe rare.
5. Fructul adus de fiul cel mai mare este cel mai preţios.
6. Cel mai valoros fruct este învăţătura.

Itemul II (2 puncte)

Sarcina 1:

Ascultaţi cu atenţie informarea meteo:

În perioada 6 martie 2017 – 8 martie 2017 vremea va fi instabilă, iar precipitaţiile abundente în cea mai mare parte a ţării.

În Moldova şi în Dobrogea, acestea vor fi sub formă de ploaie, în Transilvania şi în cea mai mare parte a Munteniei, sub formă de lapoviţă. În zona de munte, în special în Carpaţii Orientali şi Meridionali, va ninge şi se va depune strat consistent de zăpadă. Aici şi vântul se va intensifica şi va bate în rafale. Soarele se va arăta şi va zâmbi timid locuitorilor din vestul ţării, din Banat şi Crişana.

Temperaturile se vor situa între – 10 º C, pe crestele montane, şi + 4 º C în partea de vest, în Banat şi Crişana.

(www. prognoza-meteo. ro)

Sarcina 2:

Asociaţi corespunzător zonele geografice ale ţării cu informaţiile meteo corespunzătoare:

A. Transilvania, Muntenia	1. precipitaţii sub formă de ploaie
B. Carpaţii Orientali şi Carpaţii Meridionali	2. temperaturi pozitive (soare)
C. Moldova, Dobrogea	3. precipitaţii sub formă de lapoviţă
D. Banat, Crişana	4. precipitaţii sub formă de ninsoare

Itemul III (3 puncte)

Sarcina 1:

Ascultaţi cu atenţie textul reclamei:

Elevii clasei a IV-a vor să organizeze o petrecere la finalul anului şcolar, în staţiunea montană Predeal. Au fost interesaţi şi încântaţi de următoarea reclamă de pe un site de specialitate:

Hotelul „Pârâul rece" vă stă la dispoziţie pentru petrecerea unui sejur minunat pe Valea Prahovei. Are o capacitate de 120 de locuri în camere single şi duble, cu dotări de ultimă oră: mobilier nou, televizor plasmă, telefon, frigider, accesorii de baie, uscător de păr.

Hotelul dispune la parter de un restaurant amenajat şi decorat într-un stil modern, cu meniu sănătos şi variat. În vecinătatea restaurantului există o sală-club, multifuncţională, pentru maximum 80 de persoane, unde se pot organiza petreceri, întâlniri, conferinţe, spectacole, seminare.

De asemenea, beneficiaţi gratuit de piscina acoperită de la subsolul hotelului şi saună pentru doritori.

Preţul unei camere duble este de 150 lei pe zi, iar pentru o cameră single, preţul este de 80 de lei, cu acces gratuit la serviciul internet.

Ziua hotelieră începe la orele 14.00 şi se termină a doua zi, la orele 12.00.

Vă aşteptăm cu drag să simţiţi aerul proaspăt al muntelui la hotelul „Pârâul rece"!

Sarcina 2:

Completaţi spaţiile libere cu datele corespunzătoare:

1. Elevii clasei a IV-a au fost interesaţi de o _____ pentru a petrece finalul anului şcolar.

2. Posibilitatea organizării petrecerii la sfârşitul clasei a IV-a este oferită de Hotelul _____ din _____

3. _____ situată la parterul hotelului oferă condiţii de organizare de petreceri şi conferinţe.

4. Piscina acoperită şi sauna se află la _____

5. Preţul unei camere duble este de _____, cu acces nelimitat la serviciul _____

6. Ziua hotelieră _____ la orele 14.00 şi _____ a doua zi la orele _____

Itemul IV (2 puncte)

Sarcina 1:

Ascultaţi cu atenţie textul articolului:

Floarea de colţ

Floarea de colţ, planta numită şi *floarea reginei*, creşte în munţii calcaroşi, pe versanţii abrupţi şi însoriţi ai Munţilor Carpaţi. Are rădăcina fixată în puţinul pământ aflat între scobiturile săpate în stâncile calcaroase.

Tulpina este dreaptă şi poate ajunge de la 5 cm la 20 cm înălţime. În partea de jos cresc frunze catifelate, aşezate de jur împrejurul tulpinei. Florile micuţe de culoare albă cresc grupate în inflorescenţe, dispuse în aşa fel încât lasă impresia unei singure flori sub formă de steluţă.

Întreaga plantă este acoperită cu peri catifelaţi, argintii, care o protejează de vânt şi îi conferă o eleganţă deosebită.

La noi în ţară poate fi admirată în perioada iulie-august, atunci când înfloreşte, în Munţii Maramureşului, Munţii Rodnei, Munţii Făgăraş, Bucegi, Munţii Retezat etc.

Este declarată monument al naturii şi ocrotită prin lege, fiind o plantă deosebit de rară.

În limbaj popular, mai este numită şi floarea reginei, floarea doamnei, steluţa sau albumiţa.

Sarcina 2:

Încercuiţi varianta corectă de răspuns:

1. Floarea de colţ creşte:
a) în solul nisipos al câmpiilor;
b) pe stâncile calcaroase ale munţilor;
c) pe terenul argilos al podişurilor.

2. Petalele grupate în inflorescenţe:
a) au culoarea albă, sub forma unei steluţe;
b) au culoarea argintie, dispersate în jurul frunzelor;
c) au culoarea cenuşie, sub forma unei cupe.

3. Floarea de colţ înfloreşte în perioada:
a) mai-iunie;
b) august-septembrie;
c) iulie-august.

4. Este o plantă rară, de aceea:
a) este protejată de vânt pe stâncile abrupte;
b)este culeasă de vânători pentru frumuseţea şi colecţionarea ei;
c) este monument al naturii, ocrotită prin lege.

Descriptori de performanţă:

Itemi	Suficient (S.)	Bine (B.)	Foarte bine (F.B.)
I1	Notează corect cu adevărat (A) şi fals (F) doar 3 enunţuri din cele 6 date.	Notează corect cu adevărat (A) şi fals (F) 4-5 enunţuri din cele 6 date.	Notează corect cu adevărat (A) şi fals (F) toate cel 6 enunţuri date.
I2	Asociază corect doar 2 grupe de zone geografice cu informaţiile meteo corespunzătoare, din cele 4 date.	Asociază corect 3 grupe de zone geografice cu informaţiile meteo corespunzătoare din cele 4 date.	Asociază corect cele 4 grupe de zone geografice cu informaţiile meteo corespunzătoare
I3	Completează corect o parte din enunţurile date cu 5-6 termeni potriviţi.	Completează corect o parte din enunţurile date cu 7-8 termeni potriviţi.	Completează corect cele 6 enunţuri date cu 10 termeni potriviţi.
I4	Încercuieşte 2 variante corecte de răspuns, din cele 4 date.	Încercuieşte 3 variante corecte de răspuns, din cele 4 date.	Încercuieşte cele 4 variante corecte de răspuns.

Barem de corectare şi notare

Itemul I ……. 3 puncte
1-F ……0, 50 p.
2-F ……0, 50 p.
3-A ……....0, 50 p.
4-A ……...…0, 50 p.
5-F ……0, 50 p.
6-A ……0, 50 p.
(total 6 x 0, 50 p. = 3 p.)

Itemul II ……2 puncte
A-3 ……0, 50 p.
B-4 ……0, 50 p.
C-1 ……0, 50 p.
D-2 ……0, 50 p.
(total 4 x 0, 50 p. = 2 p.)

Itemul III …….. 3 puncte
1-reclamă ……...0, 30 p.
2-„Pârâul rece”, Predeal …… 2 x 0, 30 p = 0, 60 p.
3-sala-club …… 0, 30 p.
4-subsol …… 0, 30 p.
5 -150 lei, internet ……2 x 0, 30 p = 0, 60 p.
6-începe, se termină, 12.00 …… 3 x 0, 30 p. = 0, 90 p.
(total 10 x 0, 30 p. = 3 p.)

Itemul IV …….. 2 puncte
1-b ……0, 50 p.
2-a ……....0, 50 p.
3-c ……0, 50 p.
4-c ……0, 50 p.
(total 4 x 0, 50 p. = 2 p.)
punctaj final 10 puncte

Acordarea calificativelor:
F.B.: 10 – 9 puncte
B. : 8,99 – 7 puncte
S.: 6, 99 – 5 puncte
I.: sub 5 puncte

Matricea de specificaţii a testului:

Conţinuturi	Itemi	Cunoaştere	Înţelegere	Aplicare	Analiză	Total
textul narativ	I1	x	x			2

textul informativ	I2	x	x	x		3
textul funcţional	I3	x	x			2
textul semi-ştiinţific	I4	x	x		x	3
Total		4	4	1	1	10

Înregistrarea rezultatelor:

Nr. crt.	**Numele şi prenumele elevului**	**I1**	**I2**	**I3**	**I4**	**Punctaj/ Calificativ final**
1.						
2.						
3.						
4.						
5. ...						

Greşeli tipice: .....

Măsuri ameliorative: .....

IV.3. Metode complementare/alternative de evaluare

Literatura de specialitate vorbeşte, în ultimii ani, de limitele strategiilor tradiţionale de evaluare, mai ales datorită accentului mare pe care acestea îl pun pe volumul de cunoştinţe, în detrimentul capacităţilor, atitudinilor, abilităţilor pe care elevul le formează în decursul parcurgerii unui program de instruire. Tocmai pentru a diminua dezavantajele metodelor tradiţionale de evaluare (deşi predomină în practica şcolară) au fost propuse metode alternative sau complementare care vizează procese intelectuale complexe, implicând pe deplin elevul în procesul de evaluare, stimulându-i structurile motivaţional-afective, neglijate printr-o evaluare tradiţională.

Practica evaluativă a fost aşadar îmbogăţită cu o serie de strategii constituite în opţiuni metodologice şi instrumentale cu profunde valenţe formative. Cele mai utilizate în învăţământul primar sunt: observarea sistematică a activităţii şi a comportamentului elevului, proiectul, portofoliul, investigaţia, autoevaluarea.

Aceste metode urmăresc transformarea evaluării într-o formă de a întări, fortifica încrederea elevului, ajutându-l în procesul de învăţare prin sublinierea progresului şi prin favorizarea de reflecţii de ordin metacognitiv[23].

IV.3.1. Observarea sistematică a activităţii şi a comportamentului elevului

Observarea sistematică este o metodă de cunoaştere a activităţii şi a comportamentului elevului, care constă în consemnarea metodică, fidelă şi intenţionată a diferitelor manifestări, acţiuni ale acestuia, aşa cum se prezintă ele în context natural[24]. Observarea se realizează în timpul orelor, a pauzelor, în cadrul activităţilor extracurriculare şi oferă profesorului informaţii diverse pe care le deduce mai greu prin probe orale sau scrise. Indicat este ca observarea să se realizeze sistematic, pe o perioadă mai mare de timp şi să fie utilizate o serie de instrumente de înregistrare a informaţiilor/ a aspectelor observate. Acestea sunt: **fişa de evaluare** (cuprinde date despre evenimentele relevante pe care profesorul le identifică în comportamentul elevului – implicare/ neimplicare în activitate, cooperare, iniţiativă, însuşiri ale atenţiei etc.), **scara de clasificare** (cuprinde un set de enunţuri sau indicatori în raport cu care elevul îşi manifestă acordul sau dezacordul, diferenţiind între diferite trepte: total acord, acord, neutru, dezacord, total dezacord) şi **lista de control sau de verificare** (asemănătoare cu scara de clasificare, cuprinde enunţuri care vizează caracteristicile comportamentale într-o situaţie dată; se constată prezenţa sau absenţa unui comportament, fără a emite judecăţi de valoare asupra acestora). În general, pentru a evita subiectivismul profesorului, datele înregistrate în observare se coroborează cu cele obţinute prin alte metode de evaluare.

La disciplina Limba şi literatura română se observă sistematic diferite capacităţi intelectuale (exprimare orală, capacitatea de a citi, de a scrie, operaţiile gândirii etc.), abilităţi sociale mai ales când profesorul optează pentru metode colaborative de învăţare (capacitatea de a colabora cu ceilalţi, de a lua decizii, de a asculta şi opiniile celorlalţi, toleranţa şi acceptarea unor păreri diferite etc.).

Mult utilizată în practica şcolară este grila de evaluare a lecturii orale (cu voce tare), sau lista de control/ de verificare. Poate fi elaborată de fiecare profesor în parte, cu o serie de indicatori clar stabiliţi, a căror prezenţă sau absenţă este consemnată în perioada specifică, atunci când se realizează observarea. Poate fi elaborată pentru fiecare elev în parte sau poate fi o grilă valabilă pentru un anumit număr de elevi (în general, un număr mic de elevi pentru a surprinde cât mai multe aspecte de evaluat şi menţionate doar numele şi data în dreptul indicelui şi a frecvenţei acestuia).

---

[23] M. Manolescu, *Activitatea evaluativă între cogniţie şi metacogniţie*, Editura Meteor, Bucureşti, 2004.

[24] Ion Holban, Ana Gugiuman, *Cunoaşterea elevului: o sinteză a metodelor*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1978.

Observarea sistematică a comportamentului elevului trebuie să fie o preocupare permanentă a cadrelor didactice, iar elaborarea şi utilizarea grilelor se poate face pe anumite aspecte identificate ca prioritare într-o unitate de învăţare. Pot fi introduşi indicatori observaţionali desprinşi din studiul atent al programei şcolare care să vizeze comunicarea orală (comportamentul de receptor, cel de emiţător) sau comunicarea scrisă.

Exemplificare

Grilă de evaluare a opiniei faţă de un mesaj scris, la clasa a III-a

Clasa: a III-a
Competenţa generală 3: Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare
Competenţa specifică 3.3.: formularea unei păreri despre o povestire/ personajele acesteia
Perioada de observare: ……
Numele şi prenumele elevului: ……

Indicatori observaţionali	**Scara de evaluare**		
	Întotdeauna (F. B.)	**Frecvent (B.)**	**Rar/ cu sprijin dat (S.)**
1. Formulează enunţuri corecte din punct de vedere gramatical.			
2. Îşi exprimă opinia/ părerea clar, explicit.			
3.Utilizează termeni/ sintagme specifice argumentării: *„cred… pentru că…”*, *„în opinia mea… deoarece…”* , *„după părerea mea …”* etc.			
4. Adoptă în mod adecvat volumul şi ritmul vocii pentru a convinge ascultătorii.			
5. Ascultă şi alte opinii asemănătoare/ contrare opiniei lui.			
6. Manifestă interes, toleranţă faţă de părerile şi argumentele celorlalţi.			

Grilă de evaluare a lecturii cu voce tare, la clasele I – a II-a[25]

Perioada de observare: ……
Numele şi prenumele elevului: ……
Clasa: ……..

[25] *Grilă de evaluare* preluată din *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor de limba şi literatura română, învăţământ primar şi gimnazial,* MEC, 2002.

Indicatori observaţionali	Scara de evaluare		
	Întotdeauna (F. B.)	**Frecvent (B.)**	**Rar/ cu sprijin dat (S.)**
1. Respectă poziţia corectă a corpului şi a cărţii, în timpul citirii (distanţa adecvată a ochilor faţă de carte, capul sus pentru a-i fi văzută faţa de către ascultători şi pentru a nu împiedica vocea să ajungă la aceştia).			
2. Se orientează în spaţiul de scriere al paginii (urmăreşte rândurile de la stânga la dreapta, de sus în jos; execută cerinţe vizând poziţionarea unei imagini sau a unui text în pagnă: sus, jos, la dreapta, la stânga)			
3. „Citeşte" imagini.			
4. Cuprinde în câmpul vizual silaba/ cuvântul (nu literalizează).			
5. Articulează corect şi clar sunetele/ silabele/ cuvintele citite.			
6. Adoptă, în mod adecvat, volumul vocii şi ritmul vorbirii, pentru a fi auzit şi înţeles de ascultători.			
7. Citeşte inteligibil, în ritm propriu, propoziţii/ texte scurte, cu intonaţia cerută de semnele de punctuaţie învăţate.			

O altă modalitate de utilizare este aceea a folosirii aceleiaşi grile pentru un număr limitat de elevi şi menţionat numele elevului şi data înregistrării în caseta corespunzătoare scării de evaluare.

Indicatori observaţionali	Scara de evaluare		
	Întotdeauna (F. B.)	**Frecvent (B.)**	**Rar/ cu sprijin dat (S.)**
1. Respectă poziţia corectă a corpului şi a cărţii, în timpul citirii (distanţa adecvată a ochilor faţă de carte, capul sus pentru a-i fi văzută faţa de către ascultători şi pentru a nu împiedica vocea să ajungă la aceştia).	Popescu/ 7. X.; 15. X.	Ionescu /7. X.; 8. X.	
2. Se orientează în spaţiul de scriere al paginii (urmăreşte rândurile de la stânga la dreapta, de sus în jos; execută cerinţe vizând poziţionarea unei imagini sau a unui text în pagnă: sus, jos, la dreapta, la stânga).		Popescu/ 6. X.; 12. X.	

Datorită faptului că următoarele clase, respectiv clasele a III-a şi a IV-a, sunt incluse în ciclul curricular al dezvoltării şi datorită dezvoltării calităţilor citirii, există o altă grilă de evaluare a lecturii cu voce tare:

Grila de evaluare a lecturii cu voce tare, la clasele a III-a – a IV-a[26]

Perioada de observare: ……
Numele şi prenumele elevului: ……
Clasa: ……..

Indicatori observaţionali	Scara de evaluare		
	Întotdeauna (F. B.)	**Frecvent (B.)**	**Rar/ cu sprijin dat (S.)**
1. Adoptă o poziţie corectă în timpul citirii.			
2. Citeşte corect şi clar (articulează corect sunetele, silabele, cuvintele din textul citit).			
3. Citeşte fluent (cuprinde în câmpul vizual cel puţin două cuvinte, astfel încât lectura să fie curgătoare, inteligibilă).			
4. Adoptă, în mod adecvat, volumul vocii şi ritmul vorbirii, pentru a fi auzit şi înţeles de ascultători.			
5. Articulează corect şi clar sunetele/ silabele/ cuvintele citite.			
6. Adoptă, în mod adecvat, volumul vocii şi ritmul vorbirii, pentru a fi auzit şi înţeles de ascultători.			

[26] *Grilă de evaluare* preluată din *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor de limba şi literatura română, învăţământ primar şi gimnazial,* MEC, 2002.

IV.3.2. Portofoliul

Portofoliul este considerat o metodă complementară de evaluare, care ocupă un loc important în practica şcolară curentă, ca o alternativă viabilă la modalităţile tradiţionale de evaluare. Un portofoliu reprezintă un ansamblu coordonat de evidenţe ale muncii anterioare şi prezente a copilului, care oferă o imagine de ansamblu asupra progresului în învăţare al acestuia[27].

În cadrul disciplinei Limba şi literatura română, portofoliul poate cuprinde produse ale activităţii elevilor grupate pe anumite teme sau poate cuprinde rezultatele unor activităţi şi sarcini de lucru pe teme diferite, semnificative pentru aprecierea progresului global al elevilor. Se va compune atât din materiale obligatorii, cât şi opţionale, selectate de elevi.

Piesele care pot fi incluse într-un portofoliu sunt diverse, însă nu trebuie pierdut din vedere faptul că portofoliul nu este doar o colecţie de lucrări, ci că el preia funcţia de investigare a majorităţii „produselor" care, de obicei, rămân neinventariate în actul de evaluare; în acelaşi timp, reprezintă şi un stimulent pentru desfăşurarea întregii game de activităţi didactice, nu doar pregătirea clasică, stereotipă pentru teste de cunoaştere.

Prin prisma organizării şi realizării sale, portofoliul prezintă următoarele **avantaje**: permite includerea în actul evaluării a unor produse ale activităţii elevilor care, în mod obişnuit, nu sunt avute în vedere şi care încurajează exprimarea personală a elevilor, angajarea lor în activităţi creative, diversificarea cunoştinţelor, deprinderilor şi abilităţilor exersate; implică elevul în propria evaluare şi în realizarea unor materiale care să-l evidenţieze cel mai bine; evaluarea portofoliului este eliberată de tensiuni şi tonusul afectiv negativ care însoţeşte formele tradiţionale de evaluare, fiind astfel motivantă pentru elev; dezvoltă capacitatea de autoevaluare, elevii devenind autoreflexivi; este un instrument flexibil, uşor adaptabil la specificul disciplinei, clasei şi condiţiilor concrete ale activităţii. Creează un spaţiu sigur de stocare a elementelor relevante pentru deciziile copiilor, pentru interesele şi rezultatele colaborării lor. Informează părinţii şi-i invită să se implice.

Evaluarea portofoliului trebuie să se realizeze conform unor criterii de apreciere, indici pe care elevii trebuie să-i cunoască încă de la începutul întocmirii acestuia.

Criterii de evaluare	S.	B.	F.B.	Obs.
1. PREZENTARE - aspectul general al portofoliului - complexitatea şi varietatea produselor - aspectul produselor în sine - evoluţia faţă de prezentarea anterioară a portofoliului				
2. PRODUSE ALE ACTIVITĂŢII ELEVULUI - existenţa unor probe de evaluare formativă şi sumativă, reflecţii personale - includerea unor scrieri ale elevului pe diverse teme (articole, compuneri, eseuri, rezumate) - existenţa unor proiecte realizate individual - includerea unor materiale care demonstrează activitatea de documentare pe diferite teme date (liste cu informaţii, scheme, fişe biobibliografice, tabele, grafice, hărţi, imagini etc.) - prezentarea rezultatelor prelucrării unor informaţii într-o formă logică - prezentarea rezultatelor prelucrării unor informaţii într-o manieră personală, originală - corectitudinea scrierii din punct de vedere ortografic şi al punctuaţiei - adecvarea la temele date				
3. LUCRĂRI PRACTICE				

[27] Constantin Cucoş, *Teoria si metodologia evaluarii*, Iaşi Editura POLIROM, 2008, pp. 387-388.

- eficienţa modului de lucru - colaborarea cu colegii în cadrul activităţii - rezultatul lucrărilor practice				
4. REFLECŢII ALE ELEVULUI PE PARCURSUL DIFERITELOR ETAPE ALE REALIZĂRII PORTOFOLIULUI - reflecţii asupra propriei activităţi - reflecţii asupra muncii în grup - aşteptări ale elevului faţă de activitatea proprie - aşteptări ale elevului faţă colegi - aşteptări ale elevului faţă de activitatea profesorului				
5. STRUCTURAREA - ordonarea cronologică a pieselor de portofoliu - existenţa unui opis/cuprins al portofoliului				
6. AUTOEVALUARE - autoevaluarea activităţii desfăşurate - conştientizarea realizării scopurilor propuse, comparaţii între propriile aşteptări şi rezultatele obţinute - evidenţierea progresului făcut - exprimarea unor impresii pertinente în legătură cu propriul portofoliu; acordarea calificativului pentru portofoliul personal				

Exemplificare

Redăm în continuare programul de stimulare a lecturii conceput pentru elevii clasei a IV-a, pe baza căruia a fost elaborat un portofoliu de lectură.

Program de stimulare a lecturii
clasa a IV-a

I. Etapa de prezentare a creaţiilor literare aparţinând clasicilor români

a) verificarea cunoştinţelor anterioare
▪ fişe de lectură – exerciţii de lectură
▪ grile – recunoaşterea de texte şi autori
b) evidenţierea importanţei parcurgerii unor opere literare din scrierile marilor clasici
▪ exerciţii de lectură – fragmente de opere/citate şi recitări
▪ vizionarea unor materiale ppt. despre operele marilor clasici
c) dramatizare – fragment din creaţia lui Ion Creangă

II. Etapa de tatonare

• alfabetizare – propunere de selectare a textelor prin iniţiala titlului (moment de lucru în bibliotecă, selectare de informaţii pentru stimularea imaginaţiei şi interesului elevilor)
• periplu geografic – fixarea unor puncte de reper pentru scriitorii clasici pe o hartă subiectivă a lecturii, urmând ca până la sfârşitul anului şcolar, harta să fie îmbogăţită şi cu alţi scriitori
• fişe biografice – întocmirea acestor fişe cu date biografice şi citate pentru fiecare autor

III. Personajele – imagini din realitate

▪ (re)actualizarea lecturilor – (re)citirea şi evidenţierea trăsăturilor unor personaje din operele literare recomandate
▪ micul detectiv – identificarea operelor literare şi a autorilor în care apar personajele (povestirea secvenţelor reprezentative în care sunt prezentaţi eroii)

▪ portrete îndrăgite

IV. Verificarea şi evaluarea lecturilor

a) fişe de evaluare a lecturii - extragerea ideilor principale
- formularea ideii centrale
- prezentarea orală a conţinutului operei
- recomandarea unor lecturi, cărţi colegilor

b) fişe de verificare a lecturii – grile prin care se evaluează atenţia la lectură şi modul în care s-a făcut aceasta
c) întocmirea dosarului de lectură (a portofoliului)
- fiecare elev are un dosar în care sunt adunate materiale variate pe tot parcursul anului şcolar: desene, fişe biografice, citate semnificative, harta lecturii, scheletul de recenzie, imagini ale autorilor, ale personajelor etc.
c) activităţi intitulate *Medalion literar* – se organizează cu ocazia sărbătoririi unui scriitor

- *Eminescu şi copiii*
- *Omagiu ţie, nene Iancu*
- *Ion Creangă – cel mai frumos mărţişor literar*
- *Pe aripile poveştilor lui Slavici*

- se realizează o expoziţie de carte aparţinând scriitorului aniversat, dramatizarea unor fragmente, jocuri (*Recunoaşteţi personajul*, *Poveşti încurcate* etc.)

V. Modalităţi de valorificare a lecturilor

a) corespondenţe literare
▪ identificarea de similarităţi cu alte opere şi alte personaje din literatură
b) dialoguri memorabile
▪ redactarea unor compuneri – tip dialog cu personaje îndrăgite, verificându-se dacă mesajele operelor literare au fost înţelese
c) limbajul artistic literar – menţinerea în actualitate

Portofoliul „Scriitori clasici români”

Pentru exemplificare, redăm în rândurile următoare conţinutul portofoliului cu tema „Scriitori clasici români”, la clasa a IV-a. Desigur că toate elementele componente pot fi luate ca exemplu pentru alte teme sau proiecte derulate cu întregul colectiv de elevi sau pentru portofoliile lucrate în echipă.

Obiective de evaluat:

OC1 – Să elaboreze corect, complet fișe de lectură, fișe bibliografice, pe baza materialelor recomandate;

OC2 – Să transcrie caligrafic fragmente de texte literare preferate;

OC3 – Să caracterizeze în mod creativ, expresiv personajele literare îndrăgite;

OC4 – Să redacteze compuneri, eseuri pe anumite teme recomandate;

OC5 – Să realizeze desene, colaje inspirate din textele literare parcurse;

OC6 – Să selecteze articole, fotografii, înregistrări relevante pentru tema portofoliului;

OC7 – Să ordoneze piesele portofoliului, în funcție de criteriile de evaluare cunoscute;

OA – Vor participa cu interes la concursuri pe teme literare/ momente artistice/ activități la bibliotecă.

Conținutul portofoliului:

1. Sumarul portofoliului (titlul fiecărei componente şi pagina la care se găseşte)

2. a) **Fişe de lectură**

b) **Grile de recunoaştere** de texte şi autori (în etapa de verificare a cunoştinţelor anterioare)

3. Notiţe bibliografice (în urma vizionării unor materiale ppt. despre viaţa şi opera clasicilor români, elevii vor întocmi fişe în care vor nota aspecte, date referitoare la viaţa şi operele importante ale scriitorilor)

4. Roluri/fragmente transcrise în urma realizării/organizării unor dramatizări sau momente artistice

5. „Liste de alfabetizare" – selectarea textelor după iniţiala titlului, texte care apoi vor fi citite (activitate în bibliotecă)

6. Harta subiectivă a lecturii – periplu geografic; fixarea unor puncte de reper, date informaţii pentru scriitorii clasici pe o hartă subiectivă a lecturii

7. Fişe biografice – întocmirea acestor fişe cu date biografice şi citate pentru fiecare autor

8. a) Portrete îndrăgite – realizarea unor caracterizări/descrieri ale unor personaje din operele citite

b) Chipul personajului – redarea în desen a personajului îndrăgit

9. Definiţii, descrieri ale conceptelor operaţionale accesibile copiilor (basmul – caracteristici, temele eminesciene, schiţa etc.)

10. Micul detectiv – fişe de concurs (de recunoaştere a operei literare, a personajului, a autorului, întreceri pe teme literare)

11. Recenzii la diverse cărţi accesibile copiilor

12. Compuneri, creaţii pe teme diverse inspirate din scrierile clasicilor români

13. Teste, lucrări de verificare

14. Articole decupate din reviste, colaje cu imagini

15. Fotografii, înregistrări care reflectă activitatea de grup sau individuală (serbări, dramatizări, momente artistice, vizite la case memoriale, excursii literare)

IV.3.3. Proiectul

Proiectul este atât metodă de învăţare, dar şi o metodă alternativă de evaluare. În sens larg, un proiect înseamnă un set de activităţi desfăşurate într-o perioadă de timp bine delimitată, activităţi planificate, controlate care au drept scop realizarea unui progres faţă de situaţia iniţială de la care s-a pornit. Proiectul este şi proces, pentru că elevii investighează, descoperă, experimentează, colaborează şi prelucrează informaţiile, dar şi un produs, pentru că este imaginea performanţei individuale sau de grup.

Utilizarea sa ca metodă de evaluare este pentru profesor şi pentru elev o provocare, mai ales în învăţământul primar, datorită faptului că acum este perioada de formare a deprinderilor de lucru, a abilităţilor, a interiorizării unor valori.

Nu există nici în literatura de specialitate *o reţetă* de organizare a activităţilor de proiect şi de utilizare a acesteia ca metodă de evaluare. Personalitatea profesorului, caracteristicile clasei de elevi, temele propuse sunt factori esenţiali în funcţie de care se planifică, se realizează şi se evaluează un proiect. Realitatea practicii şcolare ne demonstrează faptul că metoda proiectului nu se poate aplica permanent, nici oriunde, dar utilizarea sa imprimă vivacitate învăţării şcolare, favorizează creativitatea, colaborarea, originalitatea şi flexibilitatea în gândire şi în acţiune. Este un mod de evaluare plăcut şi antrenant, interesant pentru elevi şi care valorizează relaţiile elev-elev, elev-profesor.

Cert este faptul că pot fi identificate o serie de caracteristici:

- se desfăşoară pe o perioadă de timp de câteva zile/ săptămâni;
- se aplică, în general, ca evaluare sumativă (evaluare interdisciplinară);
- începe în clasă prin precizarea temei, stabilirea sarcinilor de lucru, continuă în clasă şi acasă; se încheie în clasă prin prezentarea unui raport despre rezultatul obţinut (mai greu de întocmit la clasele primare) şi expunerea produsului realizat[28];
- poate lua forma unor sarcini de lucru individuale sau de grup;
- stimulează transferul de cunoştinţe prin abordările şi conexiunile interdisciplinare.
- este un proces şi în acelasi timp un produs[29].

Realizarea unui proiect parcurge câteva etape:

- alegerea temei;
- planificarea activităţii;
-stabilirea obiectivelor proiectului;
- formarea grupelor;
- alegerea subiectului în cadrul temei proiectului de către fiecare elev/grup;
- distribuirea responsabilităţilor în cadrul grupului;
- identificarea surselor de informare (manuale, proiecte mai vechi, cărţi de specialitate, reviste de specialitate, persoane sau instituţii specializate în domeniu);
- cercetarea propriu-zisă;
-realizarea materialelor;
-prezentarea rezultatelor cercetării şi /sau a materialelor create;
-evaluarea:cercetării de ansamblu, modului de lucru, produsului realizat.

[28] A. Stoica, *Evaluarea progresului şcolar: de la teorie la practică*, Humanitas Educaţional, Bucureşti, 2003, pp. 128-129.
[29] M. Ionescu, *Managementul clasei*, Humanitas Educational, Bucureşti, 2003, p. 14.

Exemplificare

Schiţă de proiect: *„Primăvara în ochi de copil”*

Clasa: a III-a
Titlul proiectului: *„Primăvara în ochi de copil”*
Tema abordată: Anotimpul de primăvară
Tipul proiectului: interdisciplinar
Domenii vizate: Limba şi literatura română
Ştiinţe ale naturii
Arte vizuale şi abilităţi practice
Forma de organizare: frontală, pe grupe
Durata proiectului: 6 săptămâni (1 martie – 7 aprilie)
Competenţe vizate:
a) Limba şi literatura română
1.4. Manifestarea atenţiei faţă de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile
2.3. Prezentarea ordonată logic şi cronologic a unui proiect/a unei activităţi derulate în şcoală sau extraşcolar
2.4. Iniţierea şi menţinerea unei interacţiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup
3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experienţe proprii
3.6. Manifestarea interesului pentru lectura literară şi de informare
4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă şi pentru redactarea de texte informative şi funcţionale

b) Ştiinţe ale naturii
1.1. Identificarea unor caracteristici ale corpurilor vii şi nevii
2.2. Aplicarea planului dat pentru efectuarea unei investigaţii a mediului înconjurător

c) Arte vizuale şi abilităţi practice
1.3. Manifestarea receptivităţii faţă de mesajele exprimate prin limbaj vizual
2.3. Valorificarea elementelor de limbaj plastic în compoziţii tematice.

Obiective de evaluat:
OC1 – Să selecteze fragmente de texte literare având tema centrală *primăvara*;
OC2 – Să colecteze date, informații referitoare la fenomenele specifice anotimpului de primăvară;
OC3 – Să redacteze compuneri, eseuri, versuri pe tema dată;
OC4 – Să elaboreze rebusuri, definiții care abordează tema centrală;
OC5 – Să realizeze fotografii, desene, machete ce ilustrează anotimpul de primăvară;
OC6 – Să întocmească tabele, fișe de observații cu date esențiale ale schimbărilor din natură;
OC7 – Să ordoneze produsele proiectului într-o formă finală (*Cartea primăverii*);
OC8 – Să prezinte clar, coerent, persuasiv proiectul realizat, pe baza criteriilor date;
OA – Vor colabora cu membrii echipei pentru finalizarea proiectului.
Etape:
1. Anunţarea temei proiectului (prima oră)
Fixarea elementelor componente ale proiectului (conţinutul)
Formarea grupelor de lucru
Stabilirea criteriilor de apreciere a proiectului
2. Activitate la bibliotecă – accesul la textul tipărit şi la resursele online (internet)
3. Drumeţie – *În întâmpinarea primăverii*
4. Realizarea lucrărilor (activităţi independente desfăşurate acasă)
5. Prezentarea şi evaluarea proiectului.

Cerinţe şi recomandări:

▪ Produsul final al proiectului va fi *Cartea Primăverii*. În acest scop se vor desfăşura mai multe activităţi pentru că fiecare grupă va realiza un produs finit. Acesta va cuprinde următoarele secţiuni:
1. Date ştiinţifice – informaţii despre caracterisiticile anotimpului de primăvară din punct de vedere ştiinţific (formarea anotimpurilor, fenomene specifice, echinocţiul de primăvară, calendar etc.);
2. Texte literare din literatura română şi universală – autori, fragmente, transcrieri;
3. Fişe cu expresii literare deosebite extrase din lecturile parcurse;
4. Compuneri, creaţii în versuri cu tema centrală *primăvara;*
5. Ghicitori ilustrate, rebusuri realizate de copii;
6. Fotografii inedite surprinse în natură;
7. Articole din ziare, reviste, înregistrări despre informările meteo, despre fenomenele deosebite petrecute în anotimpul de primăvară;
8. Fişe de observaţii şi înregistrări ale unor fenomene specifice anotimpului de primăvară (vieţuitoare, fenomene, transformări etc.);
9. Date, informaţii privind sărbătorile şi tradiţiile specifice primăverii (legende, povestiri);
10. Desene, machete care ilustrează aspecte ale naturii în acest anotimp;
11. Reflecţii personale – *De ce îmi place primăvara?*

Criterii pentru evaluare/ raportare:
• Conformitatea produsului (a paginilor cărţii) cu structura stabilită
• Creativitatea (originalitatea aspectului cărţii, a conţinutului, a materialelor incluse)
• Coerenţa textelor propuse şi a celorlalte materiale
• Claritatea şi aspectul estetic al textelor scrise, desenelor, machetelor
• Respectarea termenelor
• Modul de prezentare

▪ Pentru fiecare etapă a proiectului se formulează cerinţe clare. De aceea, atunci când sunt anunţate, este indicat ca unele sarcini să presupună şi elaborarea unui plan şi revizuirea acestuia pe parcursul realizării sarcinii respective. Fiind activităţi de grup, membrii îşi stabilesc singuri împărţirea acestora. Deşi este mai greu de realizat la clasele mici, elevii trebuie obişnuiţi cu acest mod de lucru. De asemenea, criteriile la care se vor raporta este bine să fie stabilite împreună cu elevii.
▪ Activităţile trebuie eşalonate în timp, astfel încât elevii să dispună de timp suficient pentru rezolvarea sarcinilor. Activităţile independente de acasă vor alterna cu activităţile din clasă. În funcţie de bugetul de timp, profesorul va fixa cel puţin o oră pentru activitatea de proiect în fiecare săptămână. Termenele stabilite trebuie să fie foarte precise pentru fiecare etapă, mai ales că lucrările pot suporta revizuiri.
▪ Pentru activităţile desfăşurate în clasă, cu toate grupele (sau eventual, activitatea în aer liber – drumeţia) profesorul dirijează din umbră rezolvarea sarcinilor, având rol de facilitator şi moderator.
▪ În momentul evaluării, fiecare grupă întocmeşte un raport al proiectului în care evidenţiază elementele realizate, punctele tari ale proiectului lor şi pe cele slabe.
▪ Sala de clasă trebuie amenajată corespunzător cu spaţiu special de expunere a planului proiectului, a materialelor realizate de elevi, dar şi un spaţiu unde vor sta ceilalţi elevi care adresează întrebări şi aduc eventuale completări.

IV.3.4. Investigaţia

Investigaţia este definită în literatura de specialitate atât ca metodă de învăţare, cât şi ca metodă de evaluare. Cunoştinţele însuşite de elevi pot fi aplicate în mod creativ în rezolvarea de probleme teoretice sau în activităţi practice pe care le presupune investigaţia, respectiv, documentare, observarea unor fenomene sau conduite, experimentare etc[30].

În ciclul primar, la disciplina Limba şi literatura română, are o arie mai restrânsă de aplicare datorită specificului obiectului de studiu şi a particularităţilor dezvoltării intelectuale la această vârstă (capacităţile de cercetare, de documentare, de experimentare, analiză şi sintetizare sunt acum în formare). Totuşi, pot fi încercate abordări interdisciplinare care să favorizeze conexiunile între cunoştinţe/ informaţii, potenţialul creativ, iniţiativa, cooperarea, capacitatea de argumentare şi rezolvare de probleme. Într-o activitate complexă de predare-învăţare-evaluare structurată pe o investigaţie, aceasta devine element de sprijin într-un demers al învăţării prin descoperire.

Cu ajutorul acestei metode, profesorul evaluează măsura în care elevii definesc şi înţeleg problema, capacitatea de a identifica informaţiile utile, de a le colecta şi organiza, abilitatea de a aplica procedee de prezentare a rezultatelor investigaţiei.

Exemplificare

Clasa: a IV-a

Problema supusă investigaţiei: prezentarea localităţii natale din punct de vedere geografic, istoric, literar – *Oituzul, trecut, prezent şi viitor*

Discipline integrate: Limba şi literatura română
Geografie
Istorie

Timp de lucru: 4 săptămâni

Obiective de evaluat:

OC1 – Să colecteze informații din diferite domenii (literatură, geografie, istorie, turism), pe baza indicațiilor date;

OC2 – Să selecteze datele esențiale despre localitatea natală;

OC3 – Să realizeze un material sintetic cu toate datele colectate și selectate;

OA – Vor manifesta comunicare și cooperare în realizarea investigației.

Precizări metodologice:

▪ Investigaţia se derulează fie în cadrul unei discipline opţionale cu caracter interdisciplinar, fie este rezervată în fiecare săptămână câte o oră de Limba şi literatura română, Geografie şi Istorie.

▪ Elevii sunt împărţiţi în patru grupe de câte 4-5 elevi (în funcţie de numărul de copii din clasă), iar sarcinile sunt distribuite în funcţie de cerinţele şi interesele lor, afinităţile sau apetenţa lor pentru un anumit aspect/ domeniu.

Grupa 1: Geografii

Grupa 2: Istoricii

Grupa 3: Scriitorii (culegători de folclor literar)

Grupa 4: Turiştii

▪ La începutul investigaţiei se dezvoltă tema, sunt stabilite sarcinile şi indicaţiile pentru fiecare echipă şi se pun la dispoziţie diferite materiale, monografii, publicaţii, sunt precizate zonele care să fie vizate în colectarea datelor. Investigaţia necesită deplasarea pe teren, observarea directă a elementelor esenţiale (relief, monumente istorice, lăcaşuri de cult, persoane cu care elevii să poată discuta etc.), colectarea de materiale informative, realizarea de fotografii.

- *Grupa geografilor* va colecta informaţii referitoare la poziţia geografică a localităţii, formele de relief predominante, număr de locuitori, hotarele şi componenţa localităţii. De asemenea, va realiza fotografii care să oglindească toate aceste aspecte.

[30] Ion. T. Radu, *Evaluarea în procesul didactic*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2000, p. 224.

- *Grupa istoricilor* va realiza o prezentare despre istoria locului, monumente istorice, lăcaşuri de cult etc.

- *Grupa scriitorilor* va culege legende, povestiri din localitatea natală, istorisiri despre denumirea unor locuri, vorbe de duh, proverbe şi zicători. Un aspect esenţial care va fi stabilit de această grupă va fi acela de prezentare a personalităţilor marcante ale zonei (fotografii, date importante etc) şi a publicaţiilor (cărţi, reviste, articole) apărute în localitate.

- *Grupa turiştilor* va reliefa importanţa zonei din punct de vedere turistic: fotografii ale punctelor turistice de odinioară, informaţii despre utilitatea acestora, muzee, monumente, peisaje naturale.

▪ Investigaţia se va încheia cu realizarea unui colaj/poster/material ppt. de către fiecare grupă şi prezentarea şi evaluarea rezultatelor în prezenţa tuturor elevilor clasei. Materialele colectate şi prelucrate se pot organiza ulterior într-un portofoliu de grup sau într-o publicaţie a clasei/a şcolii, coordonată de profesorul îndrumător.

▪ „Munca de teren" îi învaţă pe elevi să formuleze şi să adreseze întrebări, să comunice şi să intervieveze oamenii locului, să noteze, să selecteze, să facă fotografii, să organizeze materialele în funcţie de anumite criterii. Investigaţia se îmbogăţeşte pe măsură ce elevii colectează date, apar informaţii noi şi se deschid alte şi alte subiecte de abordat.

Concluzii:

Din întregul demers se pot desprinde câteva însuşiri esenţiale ale acestei metode de evaluare: are un profund caracter formativ, integrator şi sumativ, pentru că presupune implicarea elevului cu întregul bagaj de cunoştinţe, priceperi, abilităţi şi atitudini care s-a conturat şi s-a cristalizat într-o perioadă mai lungă de învăţare. Tocmai de aceea, această metodă de evaluare nu se poate aplica la orice vârstă; necesită capacităţi de organizare, de cercetare şi documentare, antrenează procese cognitive, dezvoltă atitudini şi comportamente.

IV.3.5. Autoevaluarea

Autoevaluarea este metodă complementară de evaluare, care presupune reflectarea asupra propriei activităţi, identificând astfel punctele forte şi punctele slabe, aspecte care trebuie dezvoltate, corectate sau îmbunătăţite. Autoevaluarea este componentă a metacogniţiei, ocupând astăzi un loc important în practica evaluatorilor, interesaţi de implicarea elevului (a celui care învaţă) în reglarea învăţării.

Dezvoltarea capacităţii de autoanaliză se clădeşte treptat, prin exerciţiu, prin raportarea activităţii personale, a rezultatelor obţinute la criteriile, exigenţele activităţii de învăţare sau de comportare în grup. Paralel cu realizarea evaluării de către profesor, se creează condiţii favorabile dezvoltării capacităţii de autoevaluare a elevului.

În literatura psihopedagogică se vorbeşte despre *tehnica autochestionării* la sfârşitul fiecărei sarcini de învăţare, care constă într-un set de întrebări pe care elevul şi le adresează singur:

- Am rezolvat corect sarcina?
- Ce am ştiut să fac mai bine şi mai uşor?
- Unde am greşit?
- Ce obstacole am întâlnit?
- Ce pot face pentru a-mi îmbunătăţi rezultatele?

Răspunsurile pot fi trecute în fişa de autoevaluare şi discutate în clasă cu profesorul.

În opinia noastră, la ciclul primar se aplică mai greu o astfel de tehnică de autoevaluare. Poate să înceapă în primele clase cu întrebări simple, adresate în mod direct elevului (*Eşti mulţumit de felul în care te-ai descurcat la această activitate?, Ce ţi s-a părut mai greu?*) şi în clasele a III-a, a IV-a să putem vorbi despre acest set de întrebări amintit anterior.

La disciplina Limba şi literatura română, cele mai utilizate modalităţi de formare a deprinderilor de evaluare şi autoevaluare sunt: *autocorectarea* sau *corectarea reciprocă* (elevul este pus în situaţia de a-şi identifica propriile greşeli sau pe cele ale colegilor), *autonotarea controlată* (când profesorul solicită elevul să-şi acorde calificativul pe care crede că îl merită şi să-l argumenteze pe baza unor

criterii sau descriptori de performanţă afişaţi în faţa clasei[31]; desigur, dacă acesta nu reflectă în mod corect cunoştinţele/abilităţile verificate, profesorul poate „negocia” şi corecta aprecierile formulate de către elev) şi *notarea reciprocă* la probe scrise şi chiar şi la cele orale.

Ca exerciţiu de autoevaluare a rezultatelor învăţării, poate fi inserat în scenariul didactic al orei de Limba şi literatura română, la diferite intervale de timp, într-un moment de activitate independentă:

[31] Ion. T. Radu, *Evaluarea ..., op.cit*.

Exemplificare

a) Clasa: a II-a
Unitatea de învăţare: *Călătorii şi aventuri*
Tema lecţiei: Scrierea corectă a cuvintelor *„s-a”* şi *„sa”*
Obiective de evaluat:
OC1 – Să completeze trei propoziții cu formele corecte *„s-a”/ „sa”*;
OC2 – Să-și autocorecteze propozițiile, pe baza modelului prezentat;
OA – Vor manifesta o atitudine obiectivă în autocorectarea exercițiului.
Precizări metodologice:
Exerciţiul se poate desfăşura în etapa de dirijare a lecţiei, când activitatea frontală trebuie să alterneze cu cea independentă, sau în etapa de obţinere a performanţei sau chiar în etapa de evaluare.
Sarcina de lucru:
Completaţi enunţurile următoare cu „s-a” sau „sa”:
▪ *În prima bancă ... aşezat un coleg nou.*
▪ *Jacheta ... are nasturi roşii.*
▪ *În geanta ... a găsit un obiect vechi, despre care se credea că ... pierdut.*

b) Clasa: a III-a
Unitatea de învăţare: *Vine vara!*
Tema lecţiei: Recapitularea părţilor de vorbire
Obiective de evaluat:
OC1 – Să transforme patru substantive în adjective, apoi în verbe;
OC2 – Să-și autoevalueze exercițiul, pe baza descriptorilor de performanță prezentați;
OA – Vor manifesta atitudine obiectivă și corectă în autoevaluarea exercițiului.
Precizări metodologice:
Exerciţiul se poate desfăşura în etapa propriu-zisă de consolidare a cunoştinţelor, ca moment independent, în realizarea feedbackului sau chiar în etapa de evaluare a lecţiei.
Sarcina de lucru:
Transformaţi următoarele substantive în adjective, apoi în verbe:

substantiv	**adjectiv**	**verb**
jucărie		
căldură		
zâmbet		
lene		

După expirarea timpului de lucru, în faţa clasei, la flipchart, se afişează modul corect de rezolvare a sarcinii. Astfel, elevii au posibilitatea de a se autocorecta, a se autoevalua şi chiar autonota, dacă profesorul aduce la cunoştinţa lor descriptorii de performanţă şi modul de acordare a calificativelor.

Formarea capacităţii de autoevaluare poartă şi amprenta profesorului. El are un rol important, deoarece trebuie să manifeste în mod constant obiectivitate şi consecvenţă în actul de evaluare. Profesorul face cunoscute elevilor săi în permanenţă standardele, obiectivele de evaluare, nivelurile de performanţă, baremul de corectare şi notare tocmai pentru a asigura o evaluare corectă şi transparentă, ceea ce va duce la dezvoltarea capacităţii de autoanaliză şi autoevaluare. Analiza critică a propriilor achiziţii, abilităţi, comportamente, atitudini se face pe baza unui model sau prin raportarea la un obiectiv.

Exersarea unor astfel de capacităţi presupune deschidere şi disponibilitate din partea cadrului didactic, acordarea unui anumit buget de timp, obiectivitate şi constanţă.

ANEXĂ

Elemente de didactică generală aplicate disciplinei Limba şi literatura română
Subiect rezolvat conform modelului dat la concursul de titularizare, 2014

Subiectul I
Următoarea secvenţă face parte din programa şcolară de *Limba şi literatura română*, clasa a III-a:

Competenţe specifice	Exemple de activităţi de învăţare
2.2. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului	- relatarea după întrebările investigatorului perfect (Cine?, Ce?, Unde?, Când?, De ce?, Cu cine?, Cu ce?).
4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/trăite	- alegerea unor subiecte atractive şi construirea unei „burse a poveştilor”; - antrenamente de scriere creativă.

Conţinuturile învăţării:
▪ Funcţii ale limbii (acte de vorbire) – relatarea unei acţiuni/ întâmplări cunoscute, imaginate, citite
▪ Scriere/redactare: scrierea unui text pe baza unor întrebări, teme, cuvinte de sprijin

(*Programa şcolară pentru disciplina Limba şi literatura română, clasele a III-a şi a IV-a, OMEN nr. 5003/02. 12. 2014*)

Prezentaţi demersul educaţional al unei activităţi instructiv-educative organizate pe grupe de elevi, pentru realizarea secvenţei date, prin valorificarea următoarelor aspecte:

a) formularea a şase obiective operaţionale corespunzătoare secvenţei date;
b) descrierea modului de utilizare a două metode de instruire adecvate secvenţei date;
c) enumerarea a patru mijloace didactice utilizate în aplicarea metodelor de instruire alese;
d) argumentarea relaţiei interdeterminative obiective operaţionale – conţinuturi, în cadrul activităţii didactice pentru secvenţa dată;
e) proiectarea a doi itemi de evaluare (fiecare item cuprinzând sarcina de lucru şi răspunsul aşteptat) şi a descriptorilor de performanţă corespunzători;
f) precizarea a trei modalităţi de constituire a grupelor de elevi în cadrul activităţilor didactice din procesul de predare-învăţare-evaluare la ciclul primar;
g) formularea argumentată a unui punct de vedere privitor la afirmaţia că *scopul studierii disciplinei Limba şi literatura română în perioada şcolarităţii obligatorii este acela de a forma progresiv un tânăr cu o cultură comunicaţională şi literară de bază, capabil să fie sensibil la frumosul din natură şi la cel creat de om, să-şi utilizeze în mod eficient şi creativ capacităţile proprii pentru rezolvarea unor probleme concrete în viaţa de zi cu zi, să poată continua în orice fază a existenţei sale procesul de învăţare.*

Subiectul al II-lea

Următoarea secvenţă de învăţare face parte din programa şcolară la *Limba şi literatura română*, clasa a III-a:

Competenţe specifice	Conţinutul învăţării
2.2. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului 4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/trăite	- Funcţii ale limbii (acte de vorbire): relatarea unei acţiuni/ întâmplări cunoscute, imaginate, citite - Scriere/redactare: scrierea imaginativă (text de 10-12 rânduri) pe baza unor întrebări, teme,

	cuvinte de sprijin

Prezentaţi o metodă alternativă (complementară) de evaluare pentru secvenţa dată, având în vedere următoarele:

a) precizarea metodei alternative (complementare) de evaluare alese pentru evaluarea secvenţei date;
b) evidenţierea caracteristicilor metodei alese;
c) prezentarea avantajelor şi dezavantajelor utilizării metodei alese în contextul secvenţei date;
d) exprimarea unui punct de vedere argumentat cu privire la necesitatea îmbinării metodelor alternative cu cele tradiţionale de evaluare.

REZOLVARE
Subiectul I

Clasa: a III-a
Disciplina: Limba şi literatura română
Tema: Scrierea unui text pe baza unui subiect ales
Locul lecţiei în modul: a treia oră
Momentul lecţiei proiectat: dirijarea învăţării
Timp alocat: 25 minute
Conţinut:
▪ Funcţii ale limbii (acte de vorbire): relatarea unei acţiuni/ întâmplări cunoscute, imaginate, citite
▪ Scriere/redactare: scrierea unui text pe baza unor întrebări, teme, cuvinte de spijin

a) În realizarea demersului educaţional, pentru realizarea secvenţei date, am pornit de la următoarele obiective operaţionale:
OC1 – să precizeze subiectul ales pentru realizarea povestirii;
OC2 – să formuleze oral idei clare, coerente referitoare la determinanţii spaţiali, temporali şi personaje;
OC3 – să ordoneze în scris, logic şi coerent, ideile în cele trei părţi ale compunerii;
OC4 – să redacteze textul în stil propriu de exprimare;
OC5 – să scrie corect, caligrafic, lizibil textul;
OA1 – vor prezenta interes pentru exprimarea corectă, clară, expresivă.

b) În construirea acestei secvenţe de învăţare, se vor utiliza două metode didactice: steaua întrebărilor, pentru prima parte, axată pe comunicarea orală, şi metoda exerciţiului pentru partea a doua, de redactare a textului.

Explozia stelară este o metodă similară brainstormingului, stimulând crearea de întrebări. Elevii formează diade după o metodă aleatorie (numărare sau alegerea unor cartonaşe de diferite culori) şi formulează în scris, pe o stea, subiectul ales pentru povestire (exemplu: Lupta lui Făt-Frumos, La săniuş, etc.). Steluţele vor fi expuse, fiecare pereche va citi subiectul ales, iar celelalte grupe adresează întrebări în legătură cu timpul, locul, personajele întâmplării ce urmează a fi povestită.

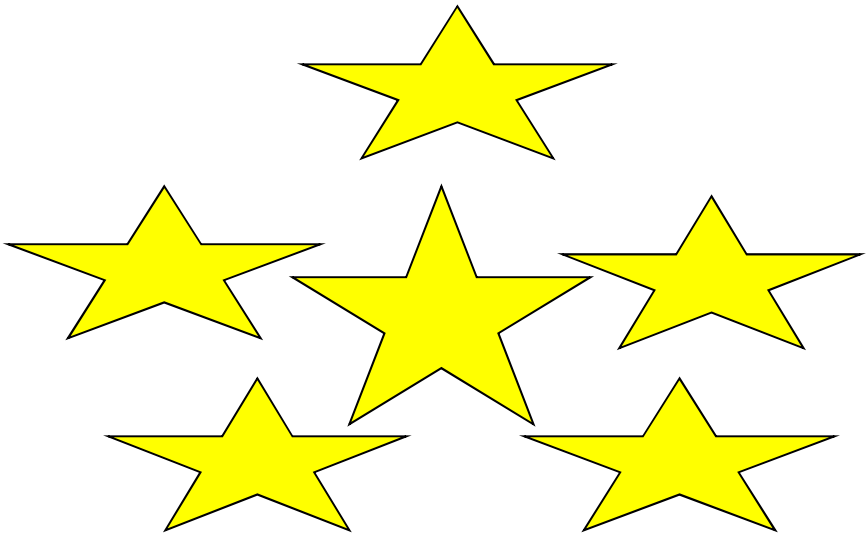

Pe măsură ce elevii adresează întrebări, acestea pot da naştere altor întrebări; echipa în cauză oferă răspunsuri, conturând astfel subiectul şi modul de derulare a întâmplării. Se va urmări ca majoritatea perechilor formate să poată primi întrebări în legătură cu tema aleasă.

Este o metodă plăcută şi relaxantă, iar eficienţa orei/a momentului lecţiei depinde şi de plăcerea elevilor de a participa la demersul didactic, mai ales într-o lecţie axată pe scriere/redactare. Se creează posibilitatea contagiunii ideilor, dezvoltând sponateitatea şi creativitatea de grup, dar şi abilităţile de lucru în echipă.

În partea următoare a activităţii, cea mai consistentă, căreia i se va aloca cea mai mare parte din timp, elevii vor redacta compunerile (maximum 12 rânduri) pe tema aleasă de fiecare pereche. Metoda utilizată este exerciţiul, exerciţiul de redactare, de scriere creativă. Este o metodă clasică bazată pe acţiune, ce constă în repetarea conştientă a unei operaţii sau acţiuni, cu intenţia de a o apropia de model. Activitatea se desfăşoară în perechi, cadrul didactic urmărind şi intervenind atunci când elevii solicită ajutorul sau unele lămuriri. Rolul exerciţiului este foarte important în formarea şi exersarea deprinderilor de redactare, de elaborare a unui text (scriere imaginativă). În cadrul grupului, elevii îşi notează ideile/răspunsurile la întrebările din prima parte, formulează enunţuri logice, corecte, le ordonează într-un text care să respecte cerinţele enunţate de profesor la începutul activităţii independente. În finalul activităţii, în limita timpului disponibil, se vor citi câteva compuneri, cadrul didactic realizând şi o evaluare orală, urmând ca să fie rezervată o oră specială pentru evaluarea tuturor compunerilor.

c) Mijloacele didactice, adică ansamblul de instrumente, materiale şi alte produse atent selecţionate pentru atingerea obiectivelor propuse, au dus la creşterea eficienţei actului didactic. Dintre mijloacele didactice/instrumentele utilizate în demersul de învăţare menţionăm: steluţele şi markerele (atunci când elevii stabilesc tema compunerii; metoda exploziei stelare), steluţele cu întrebări care îi vor ghida în formularea de întrebări/idei, fişele de lucru de diferite culori pentru fiecare diadă pe care vor redacta compunerile (în aplicarea metodei exerciţiului). De asemenea, criteriile pentru elaborarea textului scris vor fi afişate pe o coală flipchart, în funcţie de care vor fi evaluate şi compunerile.

d) Întotdeauna, în proiectarea unei secvenţe didactice, obiectivele operaţionale se formulează în termeni concreţi, observabili şi măsurabili; ele derivă din competenţele generale şi specifice şi sunt integrate acestora. Apoi, prelucrarea şi (re)ordonarea psihopedagogică a conţinuturilor învăţării în funcţie de rezultatul analizei resursei umane (o bună cunoaştere a nivelului clasei, a particularităţilor individuale şi de grup) se realizează direct din obiectivele stabilite.

Astfel, pentru obiectivele operaţionale OC1 (să precizeze subiectul ales pentru realizarea povestirii) şi OC2 (să formuleze oral idei clare, coerente referitoare la determinanţii spaţiali, temporali şi la personaje) selectăm conţinuturi referitoare la comunicarea orală, respectiv, relatarea unei acţiuni/ întâmplări cunoscute, imaginate, citite. Obiectivele operaţionale OC3 (să ordoneze în scris, logic şi

coerent, ideile în cele trei părţi ale compunerii), OC4 (să redacteze textul în stil propriu de exprimare), OC5 (să scrie corect, caligrafic, lizibil textul) necesită selectarea de conţinuturi din domeniul de scriere/redactare, respectiv, scrierea imaginativă (text de 10-12 rânduri) pe baza unor întrebări, teme, cuvinte de sprijin. Obiectivul OA1 face parte din domeniul afectiv-atitudinal (vor prezenta interes pentru exprimarea corectă, clară, expresivă) şi vizează atât interesul pentru comunicarea orală, cât şi pentru cea scrisă. Este vorba de stimularea motivaţiei elevilor pentru activitate, pentru comunicare corectă, coerentă, logică şi expresivă.

e) **I1**: Formulaţi oral cinci enunţuri referitoare la locul, timpul întâmplării, personaje şi acţiune, pe baza subiectului ales.

I2: Dezvoltaţi enunţurile într-o compunere de maximum 12 rânduri, respectând criteriile de elaborare a compunerii.

Descriptori de performanţă:

Itemi	Suficient (S.)	Bine (B.)	Foarte bine (F.B.)
I1	Alcătuieşte 2 enunţuri referitoare la locul şi timpul desfăşurării/personajele întâmplării, respectând subiectul ales, cu dificultăţi în exprimare.	Alcătuieşte corect 3-4 enunţuri referitoare la loc, timp, personaje, acţiune, respectând subiectul ales, cu mici greşeli de exprimare, sau dificultăţi în formularea enunţurilor.	Alcătuieşte corect 5 enunţuri referitoare la loc, timp, personaje, acţiune, respectând subiectul ales, fără greşeli de exprimare.
I2	Dezvoltă în 7-8 rânduri conţinutul pe subiectul ales, imprecis, uneori incoerent, cu un vocabular sărăcăcios, cu 3-4 greşeli de scriere (ortografice şi de punctuaţie).	Redactează textul compunerii respectând subiectul ales, cu mici imprecizii sau incoerenţe în exprimare/1-2 greşeli de scriere (ortografice şi de punctuaţie).	Redactează compunerea de 12 rânduri într-o formă clară, precisă şi corectă, utilizând adecvat cuvintele, respectând subiectul şi regulile de ortografie şi de punctuaţie.

f) Formarea grupurilor reprezintă una dintre sarcinile importante ale profesorului în crearea situaţiilor de învăţare prin cooperare, considerându-se importante aspectele ce ţin de motivaţie, comunicare şi acceptare reciprocă. Atunci când cadrul didactic optează pentru lucrul pe grupe are în vedere faptul că activitatea de grupare trebuie să susţină atingerea obiectivelor şi să ţină cont de personalitatea elevilor.

Astfel, poate opta pentru **gruparea aleatorie**, prin hazard, utilizând diverse modalităţi: numărare, cartonaşe/jetoane colorate etc. Acest tip de grupare permite uşor modificarea numărului de elevi, atunci când este cazul. În acest mod, profesorul obişnuieşte elevii să lucreze cu mai mulţi colegi, cu personalităţi diferite, achiziţionând astfel diferite abilităţi sociale.

Gruparea prin distribuire stratificată constă în formarea echipelor de elevi pe o singură caracteristică comună – stil de învăţare, pasiuni comune care au fost identificate de profesor pe baza aplicării unui test, a unui chestionar oral. În acest caz, elevii constituie „motorul" procesului de învăţare, iar sarcinile trebuie atent formulate pentru fiecare grup în parte, respectându-i specificul.

Grupurile constituite pe structura valorică sunt formate de profesor, ţinând cont de posibilităţile intelectuale ale elevilor care compun echipa. În aceste caz, cadrul didactic poate opta pentru formarea unor echipe valorice (grupul cu elevi foarte buni, grupul cu elevi de nivel mediu şi elevi cu posibilităţi de învăţare mai modeste; aici şi sarcinile vor fi formulate diferenţiat, distribuite de la simplu la complex) sau echipe omogene, fiecare membru având un anumit rol/ o sarcină de rezolvat în cadrul grupului. Astfel, este stimulată participarea şi implicarea fiecărui elev, indiferent de nivelul şi posibilităţile sale cognitive.

g) Studierea limbii şi literaturii române pe toate treptele de învăţământ depăşeşte limitele celorlate discipline şcolare, ca importanţă şi ca valoare. Obiect de studiu, Limba şi literatura română, are finalităţi, conţinuturi, metodologii, tehnici şi instrumente de evaluare cu prioritate formative, cu implicaţii majore în dezvoltarea competenţelor cu valoare extensivă (competenţe transversale) pe

întregul parcurs al formării personalităţii umane, în procesul de integrare socio-profesională, dar şi în cel de adaptare şi readaptare permanentă la schimbările societăţii actuale şi viitoare.

În primul rând, disciplina Limba şi literatura română studiată în şcoală pune în act modelul comunicativ-funcţional al predării-învăţării-evaluării. Pe parcursul şcolarităţii obligatorii, formarea progresivă a tânărului cu o cultură comunicativ-literară de bază se realizează pe toate cele trei paliere: comunicare, lectură şi elemente de construcţie a comunicării. Clădită şi asimilată treptat, cultura comunicaţională şi literară de bază are impact asupra structurii afective a copilului, punând în mişcare resorturile motivaţionale, sensibilizarea în faţa frumosului din artă, cel creat de om, dar şi al frumosului din natură.

În al doilea rând, evidenţiem faptul că, în condiţiile actuale ale societăţii, prioritare nu sunt informaţiile pe care elevii le achiziţionează, ci competenţele şi capacităţile pe care le formăm în şcoală, cele cu caracter formativ. O solicitare de mare rezonanţă pentru activitatea de învăţare desprinsă din caracteristicile societăţii contemporane o constituie cultivarea capacităţilor creative şi rezolvarea problemelor în mod creator. Acestea presupun stăpânirea şi însuşirea unor tehnici de învăţare, instrumente ale activităţii intelectuale, spirit creativ care să faciliteze rezolvarea situaţiilor cu care elevul se va confrunta în etapele următoare ale vieţii, ale formării sale. Disciplina Limba şi literatura română oferă nenumărate posibilităţi de antrenare a capacităţilor formative, creative prin specificul şi finalităţile sale.

În ceea ce priveşte cerinţa ca „tânărul... să poată continua în orice fază a existenţei sale procesul de învăţare", subliniem implicaţiile semnificative ale studiului limbii şi literaturii române ce ţin de formarea şi cultivarea capacităţilor de a învăţa cu mijloace proprii, de ştiinţa de a învăţa; altfel spus, a învăţa să înveţi din perspectiva educaţiei permanente, pe tot parcursul vieţii. Procesul de învăţare va continua tocmai din necesitatea de a se adapta şi readapta la noile cerinţe care apar în mod inevitabil pe tot parcursul vieţii.

În concluzie, toate aceste deziderate ale studiului limbii şi literaturii române în perioada şcolarităţii obligatorii se realizează printr-o activitate susţinută, prin cultivarea limbii, prin demersuri ce converg spre structurarea capacităţii de comunicare, de vorbire corectă şi frumoasă.

Subiectul al II-lea

a) Pentru secvenţa de învăţare descrisă anterior, am ales **observarea sistematică a activităţii/comportamentul elevului** ca metodă de evaluare alternativă. Gândită ca o componentă de bază a procesului instructiv-educativ, evaluarea didactică va contribui în mod esenţial la întregirea actului didactic în dimensiunea sa formativă.

b) **Observarea sistematică a activităţii elevilor** în timpul derulării actului didactic este o metodă de evaluare care furnizează profesorului o serie de informaţii utile, diverse şi complete, greu de obţinut prin intermediul metodelor de evaluare tradiţionale. În sensul său cel mai general**,** observaţia constă în investigarea sistematică, pe baza unui plan dinainte elaborat şi cu ajutorul unor instrumente adecvate, a acţiunilor şi interacţiunilor, a evenimentelor, a relaţiilor şi a proceselor dintr-un câmp social dat.

Conform acestei accepţiuni, profesorul care-şi propune să utilizeze această metodă pentru a obţine informaţii relevante despre activitatea elevilor săi, din perspectiva capacităţii lor de acţiune, a felului în care se concentrează în realizarea sarcinii, în finalizarea ei şi a modului de rezolvare, a competenţelor şi abilităţilor de care dispun, trebuie să utilizeze un instrumentar adecvat obiectului observării. Pentru a înregistra aceste informaţii, profesorul are la dispoziţie în mod practic trei modalităţi: fişa de evaluare (calitativă), scara de clasificare, lista de control/verificare. Aceste instrumente se utilizează atât pentru evaluarea procesului, cât şi a produselor realizate de către elevi, cu ajutorul lor putând fi surprinse atât obiectivări comportamentale ale domeniului cognitiv, cât şi ale domeniilor afectiv şi psihomotor.

Dintre cele mai relevante caracteristici ale metodei, amintim: permite urmărirea intenţionată şi înregistrarea concretă a diferitelor manifestări comportamentale ale copilului, precum şi a contextului comportamentului, asigură resurse extinse de cunoaştere a preocupărilor elevului, a motivaţiei pentru studiu şi a potenţialului acestuia raportat la cerinţele şcolare. Spre deosebire de toate celelalte metode de evaluare, observaţia evidenţiază în mod direct interesul şi atitudinea elevului faţă de învăţare, este indispensabilă pentru orice diagnostic pedagogic sau psihologic, atât ca metodă de

sine stătătoare, cât şi ca etapă în cadrul altor metode. Precizăm faptul că este necesară coroborarea cu alte metode de evaluare tradiţionale pentru a forma o imagine de ansamblu asupra elevului, atât din punct de vedere cognitiv, cât şi comportamental.

În situaţia de învăţare construită anterior, am utilizat această metodă de evaluare alternativă, urmărind comportamentul elevilor pe tot parcursul desfăşurării actului didactic, după următoarea listă de control/de verificare:

Data:
Clasa: a III-a
Scopul observaţiei: identificarea unor particularităţi ale comportamentului implicat în activitatea didactică
Contextul în care se realizează observaţia: ora de Limba şi literatura română
Durata observaţiei: 10 minute

Comportament urmărit	**Nivel de realizare**		
	realizat în mare măsură	realizat într-o mică măsură	nerealizat
1. Colaborează cu colegul din echipă pentru alegerea subiectului povestirii			
2. Adresează întrebări corecte celorlalte echipe			
3. Formulează enunţuri/răspunsuri corecte despre subiectul ales			
4. Cere informaţii suplimentare/lămuriri asupra unor idei			
5. Dezvoltă un comportament adecvat, cooperant în timpul lucrului în perechi			
6. Este activ în permanenţă, pe tot parcursul orei			

c) Această metodă de evaluare pentru secvenţa de învăţare prezentată anterior, este aplicabilă primei părţi a demersului didactic, respectiv cel axat pe comunicarea orală între perechi, deoarece partea de comunicare scrisă, de redactare a textului va fi evaluată ca o probă scrisă (metodă tradiţională de evaluare), conform unor criterii exacte de corectare şi notare.

Dintre avantajele utilizării acestei metode complementare de evaluare, menţionăm faptul că putem surprinde fenomene psihopedagogice în modul lor natural de manifestare (comunicarea între grupurile de copii), oferă informaţii precise şi detaliate, facilitează evaluarea în activitatea cotidiană, debarasându-ne de barierele rigide ale unei evaluări stricte, în bareme şi descriptori de performanţă, se precizează clar antecedentele şi consecinţele unor comportamente observate şi în alte situaţii.

Dezavantajele constau în gradul scăzut de obiectivitate din partea evaluatorului (observaţiile şi interpretările ulterioare fiind expresia ecuaţiei personale a cadrului didactic) şi timpul relativ mare atât pentru elaborarea grilei/listei de control, cât şi pentru realizarea observaţiei, consemnarea datelor şi interpretarea rezultatelor.

d) Aşa cum am amintit în rândurile anterioare, observarea sistematică a activităţii elevului este aplicabilă doar primei secvenţe a activităţii, pentru secvenţa de comunicare scrisă fiind nevoiţi să aplicăm o altă metodă de evaluare sau o altă grilă/listă de control cu alţi indicatori, coroboraţi apoi cu rezultatele şi constatările realizate în urma corectării compunerilor. Desigur, pentru a realiza o evaluare eficientă, un bun profesor va îmbina metodele tradiţionale cu cele complementare tocmai pentru a-şi forma o imagine de ansamblu asupra modului în care elevul învaţă, aprofundează nişte cunoştinţe, colaborează cu ceilalţi în vederea obţinerii unor rezultate bune.

În primul rând, compunerea realizată în perechi aparţine comunicării scrise în care trebuie urmărite o serie de criterii elaborate în mod diferit, ele fiind cunoscute şi de elevi înainte de realizarea textului.

Exemple de criterii utilizate în evaluarea compunerilor scrise: a. respectarea părţilor compunerii; b. concordanţa titlului cu tema tratată; c. ordinea firească a ideilor; d. bogăţia ideilor, utilizarea expresiilor artistice, originalitatea; e. respectarea regulilor de ortografie şi punctuaţie; f. prezentare grafică – estetică, lizibilă, caligrafică.

În al doilea rând, pentru fiecare compunere/text redactat, profesorul alocă o oră specială pentru citirea, corectarea şi evaluarea acestora (această operaţie este imposibil de realizat în aceeaşi oră).

În concluzie, îmbinarea armonioasă a metodelor tradiţionale cu cele moderne este necesară, coroborarea rezultatelor obţinute prin diferite modalităţi de evaluare ducând la creşterea gradului de eficienţă, obiectivitate, transparenţă în realizarea evaluării. Oferă o imagine de ansamblu, atent studiată şi consemnată, a parcursului unui elev pe o anumită perioadă de timp (parcursul unei teme, a unei unităţi de învăţare etc.)

Elemente de didactică generală aplicate disciplinei Limba şi literatura română
Subiect rezolvat conform modelului dat la concursul de titularizare, 2015

Subiectul al III-lea

Următoarea secvenţă face parte din programa şcolară de *Limba şi literatura română*, clasa a III-a:

Competenţe specifice	Exemple de activităţi de învăţare
2.2. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului	- relatarea după întrebările investigatorului perfect (Cine?, Ce?, Unde?, Când?, De ce?, Cu cine?, Cu ce?).
4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/trăite	- antrenamente de scriere creativă.

Conţinuturile învăţării:
▪ Funcţii ale limbii(acte de vorbire) – relatarea unei acţiuni/ întâmplări cunoscute, imaginate, citite
▪ Scriere/redactare: scrierea unui text pe baza unor întrebări, teme, cuvinte de sprijin

1. Prezentaţi demersul educaţional pentru aplicarea unei metode de instruire pentru realizarea secvenţei date, în cadrul unei activităţi instructiv-educative organizate pe grupe de elevi, prin valorificarea următoarelor repere:
- precizarea metodei de instruire alese pentru realizarea secvenţei date;
- evidenţierea caracteristicilor metodei alese;
- descrierea modului de utilizare a metodei alese în contextul secvenţei date;
- precizarea a trei modalităţi de constituire a grupelor de elevi în cadrul activităţii educative descrise;
- enumerarea a două mijloace didactice utilizate în aplicarea metodei alese.

2. Exprimaţi un punct de vedere argumentat cu privire la necesitatea îmbinării metodei alese cu alte metode de instruire pentru realizarea secvenţei date.

REZOLVARE

1. În realizarea demersului didactic, pentru atingerea/exersarea competenţei *redactare de mesaje scrise în diverse situaţii de comunicare,* am optat pentru **metoda pălăriilor gânditoare**. Este o metodă interactivă, de stimulare a creativităţii participanţilor care se bazează pe interpretarea de roluri în funcţie de culoarea pălăriei alese.

Valorificarea din punct de vedere didactic a conţinutului selectat reprezintă o modalitate eficientă de dezvoltare a deprinderilor de redactare de mesaje scrise în diverse situaţii de comunicare.

Secvenţă din scenariul didactic

Clasa a III-a
Disciplina: Limba şi literatura română
Tema: *Vizită…* de I. L. Caragiale
Locul lecţiei în modul: a doua oră
Momentul lecţiei proiectat: dirijarea învăţării

Timp alocat: 20 de minute
Obiective operaţionale:
OC1 – să citească textul lecţiei corect, coerent şi expresiv;
OC2 – să formuleze enunţuri corecte, clare despre textul citit;
OC3 – să redacteze texte scurte pe marginea textului citit, din perspective diferite.

Descrierea activităţii:
În prima parte a lecţiei, elevii vor citi textul-suport, vor alcătui propoziţii legate de conţinutul textului citit (pe baza întrebărilor adresate de profesor – *Unde se petrece acţiunea?, Care este personajul principal?* etc.), după care se vor organiza în şase grupe, conform celor şase culori ale pălăriilor.
Scopul metodei este acela de a povesti/prezenta întâmplarea, de a o reconstrui dintr-o perspectivă diferită. Elevii trebuie să cunoască foarte bine semnificaţia fiecărei culori şi să-şi reprezinte fiecare pălărie, gândind din perspectiva ei.

Etape de desfăşurare:

1. Grupele se constituie aleatoriu, prin hazard, elevii alegând cartonaşe de diferite culori (albe, roşii, negre, galbene, verzi, albastre) şi formând astfel cele şase grupe.
2. Se împart cele şase pălării elevilor şi se oferă cazul supus discuţiei pentru ca fiecare echipă să-şi pregătească ideile. Pentru eficientizarea activităţii, vor fi prezentate pe o coală flipchart sarcinile specifice fiecărei echipe pentru realizarea textului.

Sarcina de lucru: Povesteşte conţinutul textului *Vizită*..., de I. L. Caragiale din perspectiva pălăriei pe care o porţi. Te poţi ajuta de următoarele indicii:

Pălăria albă 	**Informatorul** - gândeşte ca o foaie albă care este neutră şi poartă informaţii	**Foloseşte întrebările:** - Ce informaţii avem? - Care sunt personajele? - Unde se petrece acţiunea? - Care sunt întâmplările derulate?
Pălăria roşie 	**Sensibilul, psihologul** - exprimă emoţiile, temerile, sentimentele	**Foloseşte formulări de tipul:** - Punându-mi pălăria roşie, privesc eu lucrurile... - Sentimentul meu este că... - Nu-mi place/îmi place... - Un asemenea comportament ...
Pălăria neagră 	**Criticul** - judecă în mod critic - gândeşte negativ, dar logic - atenţionează asupra a ceea ce nu poate fi făcut, e riscant	**Foloseşte întrebările:** - Care sunt greşelile? - Cine este vinovat de comportamentul personajului? - La ce riscuri s-a expus?
Pălăria galbenă 	**Optimistul** - gândeşte pozitiv - scoate în evidenţă aspectele pozitive	**Foloseşte întrebările:** - De ce crezi că autorul a creat un asemenea personaj? - Transformă-l într-un personaj cu alt fel de comportament.
Pălăria verde 	**Creatorul** - creează noi opţiuni, variante	**Sarcina de lucru:** - Imaginează-ţi un alt final pentru text.
Pălăria albastră	**Clarificatorul** - formulează concluziile	**Foloseşte întrebările:** - Care sunt ideile principale?

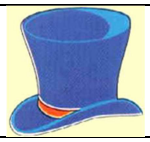	- conduce către pasul următor	- Ce fel de copil este Ionel? - Ce concluzie putem să formulăm?

3. Elevii grupului care interpretează rolul pălăriei gânditoare cooperează, îşi notează ideile pe fişa de lucru. Ideile vor fi dezvoltate într-un text realizat în echipă.

4. Fiecare echipă îşi alege un raportor care va da citire textului scris. Profesorul face aprecieri asupra modului de alcătuire a textului şi respectarea temei. Pe tot parcursul demersului, formele de organizare vor alterna: activitate frontală, la debutul activităţii, activitate pe grupe (în elaborarea textelor) şi din nou activitate frontală în final, când se citesc textele şi se fac aprecieri.

Crearea unui cadru plăcut, de comunicare, în care elevii îşi formulează păreri şi le încheagă într-un text citit în faţa colegilor şi le acceptă, stimulează creativitatea, antrenează interesul, curiozitatea şi susţine motivaţia şi eliberarea de inhibiţii. Metoda aplicată corect şi repetată în orele de limba şi literatura română la diferite teme, solicită spiritul critic, dezvoltă imaginaţia, empatia, respectul faţă de opiniile celuilalt. De asemenea, redactarea textului conform cerinţelor „impuse" de culoarea pălăriei încurajează gândirea complexă, atât cea individuală, cât şi cea de grup. Aşa cum am prezentat în rândurile anterioare, metoda se aplică la clasa a III-a, însă pentru compunerea unui text/povestirea dintr-o anumită perspectivă, elevul are nevoie de câteva puncte de sprijin, repere pe baza cărora să poată construi textul (indicii pe care le-am inserat în tabelul anterior). Metoda are o mare aplicabilitate, atât pentru comunicarea scrisă, cât şi pentru cea orală; stimulează capacitatea de comunicare şi puterea de a lua decizii.

Dintre limitele acestei metode, putem preciza faptul că există riscul ca să fie percepută ca o simplă activitate recreativă, mai ales în cazul în care participanţilor nu li se explică bine „regulile jocului"; eşecul poate fi determinat şi de identificarea totală a elevilor cu una dintre pălăriile gânditoare (ceea ce ar duce apoi la refuzul ulterior, în alte activităţi, la refuzul interpretării faptelor din altă perspectivă decât cea iniţială). Aceste limite pot fi însă contracarate, prin aplicarea/repetarea metodei şi în alte activităţi şi schimbarea rolurilor elevilor.

Grupele de elevi pot fi formate după diferite criterii, opţiunea pentru o modalitate sau alta de constituire aparţinând profesorului. În secvenţa didactică prezentată, modalitatea de formare a grupelor a fost **aleatorie**, optând pentru extragerea de cartonaşe de diferite culori, conform culorilor pălăriilor (în acelaşi sens pot fi utilizate cartonaşe cu numere, sau chiar simplul procedeu de numărare într-un anumit interval). Acest tip de grupare permite uşor modificarea numărului de elevi, atunci când este cazul şi posibilitatea de a colabora cu alţi colegi de fiecare dată când se formează echipele în acest fel; obişnuieşte elevii să lucreze cu mai mulţi colegi, cu personalităţi diferite, achiziţionând astfel diferite abilităţi sociale.

Gruparea prin distribuire stratificată constă în formarea echipelor de elevi pe o singură caracteristică comună – stil de învăţare, pasiuni comune care au fost identificate de învăţător pe baza aplicării unui test, a unui chestionar oral. În acest caz, elevii constituie „motorul" procesului de învăţare, iar sarcinile trebuie atent formulate pentru fiecare grup în parte, respectându-i specificul.

Grupurile constituite pe structura valorică sunt formate de profesor, ţinând cont de posibilităţile intelectuale ale elevilor care compun echipa. În aceste caz, cadrul didactic poate opta pentru formarea unor echipe valorice (grupul cu elevi foarte buni, grupul cu elevi de nivel mediu şi elevi cu posibilităţi de învăţare mai modeste; aici şi sarcinile vor fi formulate diferenţiat, distribuite de la simplu la complex) sau echipe omogene, fiecare membru având o sarcină de rezolvat în cadrul grupului. Astfel, este stimulată participarea şi implicarea fiecărui elev, indiferent de nivelul şi posibilităţile sale cognitive.

Gruparea elevilor după propriile preferinţe (gruparea pe afinităţi) este mai puţin recomandată, deşi trebuie creat un climat de încredere, de relaţionare şi motivaţie pozitivă.

Dintre mijloacele didactice/instrumentele utilizate în demersul de învăţare, cu rol important în eficientizarea activităţii, menţionăm pălăriile colorate pentru fiecare echipă, fişele de lucru pe care elevii vor redacta textul şi indiciile-suport scrise pe o foaie flipchart pe baza cărora elevii vor alcătui textul.

Întregul demers didactic presupune o bună pregătire din partea cadrului didactic, o bună manageriere a clasei, mai ales când se aplică o metodă de lucru pe grupe de elevi. Motivaţia pentru activitate rezultă dintr-un scop unitar, iar pentru a atinge acest scop, elevii şi profesorul trebuie să comunice, să se accepte reciproc. Activitatea descrisă a valorificat modelul comunicativ-funcţional propus la disciplina Limba şi literatura română pentru că s-au îmbinat aspecte ce ţin de lectură (acest demers didactic a fost decupat dintr-o lecţie care a debutat cu citirea textului-suport), de comunicarea scrisă, respectiv redactarea unui text în care sunt valorificate şi elementele de construcţie a comunicării (semne ortografice, de punctuaţie, corectitudinea exprimării, etc.) şi de comunicare orală.

2. Într-un demers educaţional corect planificat şi proiectat, profesorul alege metodele cele mai adecvate pentru atingerea obiectivelor propuse. Secvenţa didactică descrisă se înscrie în modelul comunicativ-funcţional al disciplinei şi presupune abordarea integrată a celor trei module: al limbii, al comunicării şi al literaturii.

În primul rând, ansamblul de metode pentru care profesorul optează trebuie să se plieze pe specificul conţinutului care urmează a fi predat şi învăţat, dar şi pe particularităţile cognitive ale clasei. Orice lecţie de limba şi literatura română presupune, în primele etape de desfăşurare, citirea textului-suport, respectiv, *Vizită...*, de I. L. Caragiale. Se utilizează metoda **exerciţiului**, o metodă clasică bazată pe acţiune, ce constă în repetarea conştientă a unei operaţii sau acţiuni, cu intenţia de a o apropia de model. Pe baza textului-suport citit şi înţeles de copii (aceasta fiind a doua oră din modul), vor povesti/vor alcătui textul din perspectiva pălăriei primite. Astfel, metoda pălăriilor gânditoare va fi îmbinată cu metoda exerciţiului. Textul pe care îl alcătuiesc este un antrenament de scriere creativă bazat pe exerciţiu. Uşurinţa de a gândi se dezvoltă prin exerciţiu repetat de rezolvare a problemelor diverse. Exerciţiul are semnificaţia elaborării unor răspunsuri imediate şi sigure. Îmbinarea armonioasă a metodei exerciţiului cu metoda pălăriilor gânditoare se încadrează în aria concepţiei „a învăţa prin a face”.

În al doilea rând, atunci când fiecare echipă primeşte pălăria de o anumită culoare, profesorul utilizează **explicaţia** tocmai pentru înţelegerea rolurilor şi a sarcinilor specifice fiecărei grupe. Prin explicaţie se analizează exemplele sau argumentele, adică sensurile, relaţiile care duc la desluşirea celor explicate. De exemplu, pentru rezolvarea sarcinii pălăriei roşii, explicăm ce rol are, cum scoatem în evidenţă sentimentele, emoţiile, cum întregim textul cu aceste aspecte etc. Prin aplicarea acestei metode (care poate deveni procedeu în cadrul metodei pălăriilor gânditoare) putem diminua una dintre limitele ei, aceea de neînţelegere exactă a rolului fiecărei pălării/culori.

În concluzie, profesorul elaborează o întreagă strategie de lucru, deoarece metodelor selectate li se potrivesc anumite mijloace de învăţământ şi forme de organizare care vor alterna pe tot parcursul desfăşurării lecţiei. Valorificând elementele de literatură (citirea textului-suport), cu cele de comunicare (comunicare orală, în explicarea sarcinilor, în formularea orală a unor enunţuri, în comunicarea scrisă – de redactare a textului), cu elemente de construcţie a comunicării (corectitudinea exprimării, utilizarea corectă a semnelor ortografice şi de punctuaţie în redactarea textului), profesorul are posibilitatea de a combina, recombina metodele didactice pe tot parcursul demersului în vederea atingerii obiectivelor propuse.

Elemente de didactică generală aplicate disciplinei Limba şi literatura română
Subiect rezolvat conform modelului dat la concursul de titularizare, 2016

Subiectul al III-lea

Următoarea secvenţă face parte din Programa şcolară pentru clasa a III-a – Limba şi literatura română (OMEN nr. 5003/ 2014):

Competenţa generală: 3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare

Competenţa specifică	Exemple de activităţi de învăţare
3.6. Aprecierea valorii cărţilor	- activităţi la bibliotecă; - amenajarea unui colţ de lectură în clasă; - prezentarea unei cărţi la intervale ritmice (o dată pe săptămână, o dată la două săptămâni etc.); - derularea de proiecte de grup, care se finalizează prin realizarea unei „cărţi”; expoziţie cu asemenea produse.

Domeniu de conţinut: ***Textul***
Conţinuturi:
- textul pentru lectură are minimum 450 de cuvinte;
- textul literar: cu precădere narativ; fragmente descriptive scurte; poezii scurte adecvate nivelului de vârstă.

1. Prezentaţi valenţele formative ale integrării unui mijloc didactic în formarea/dezvoltarea competenţei specifice din secvenţa dată, în cadrul unei activităţi instructiv-educative desfăşurate prin forma combinată de organizare a activităţii didactice, prin valorificarea următoarelor repere:
- precizarea unui mijloc didactic pentru formarea/dezvoltarea competenţei specifice din secvenţa dată, evidenţiind totodată rolul acestuia
- descrierea modului de integrare a mijlocului didactic ales în contextul secvenţei date;
- precizarea altor două forme de organizare a activităţii didactice care se pot alege în vederea formării/dezvoltării competenţei specifice din secvenţa dată;
- enumerarea a două metode de instruire eficiente pentru integrarea mijlocului didactic ales în cadrul secvenţei date.

2. Exprimaţi un punct de vedere argumentat cu privire la necesitatea corelării mijlocului didactic ales cu alte mijloace didactice în vederea formării/dezvoltării competenţei specifice din secvenţa dată. **10 puncte**

REZOLVARE

1. Mijloacele didactice fac parte din categoria strategiei didactice, alături de metodele de învăţământ şi de formele de organizare a activităţii. Mijloacele didactice reprezintă instrumente de lucru, *unelte* sau auxiliare ale procesului didactic, care sunt înzestrate cu reale valenţe necesare eficientizării actului educativ.

Atunci când urmărim formarea/dezvoltarea competenţei de receptare de mesaje scrise, se cuvine să utilizăm cartea, manualul sau textul tipărit ca principal mijloc didactic. Dintotdeauna, manualul a fost, fie că vorbim de un învăţământ tradiţional, fie despre cel modern sau contemporan,

obiectul de culturalizare, de informare sau de învăţare propriu-zisă. În cadrul organizat al clasei, cartea utilizată în mod adecvat reprezintă mijlocul didactic de formare a priceperilor şi deprinderilor de muncă intelectuală, cel care stimulează motivaţia, dorinţa de cunoaştere, reprezentând suport al învăţării prin descoperire. Mai mult, atunci când vizăm formarea competenţei specifice *3.6. aprecierea valorii cărţilor*, se impune cu precădere utilizarea textului tipărit, a cărţii, în general, tocmai datorită contactului direct al elevului cu aceasta, datorită descoperirii universului lecturii şi al valorizării ei.

Apelul permanent la textul tipărit, scris, atât în lecţiile special concepute în vederea formării/dezvoltării competenţei de receptare de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare, cât şi în celelalte ore care vizează competenţele de comunicare în general, contribuie la valorizarea cărţii ca bun cultural, devenind în timp obiect al autoinstruirii, al educaţiei permanente.

În contextul studierii textul literar *Dumbrava minunată*, de Mihail Sadoveanu, profesorul, pentru că vizează formarea competenţei specifice *3.6. aprecierea valorii cărţilor*, organizează un moment de lectură dramatizată care să cuprindă pasaje diferite din această scriere. Elevii au la dispoziţie cărţi, fragmente din opera *Dumbrava minunată*. Pe lângă activităţile special concepute pentru familiarizarea, înţelegerea şi explorarea textului, profesorul proiectează momente speciale de lectură – organizaţi pe grupe/diade, elevii pregătesc fragmente de text şi le citesc expresiv, pe roluri, dezvoltând astfel deprinderile de lectură, empatia, capacităţile de receptare şi înţelegere a textului scris. În cadrul perechilor/diadelor, lectura se desfăşoară în mod firesc, fiecare copil participă la activitate (care se desfăşoară în acelaşi timp frontal şi în perechi). Ei descoperă frumuseţea personajelor, a textului, în general, a mesajului transmis de autor. Pentru ca toate elementele să contribuie la formarea/dezvoltarea competenţei specifice, cadrul didactic poate organiza activitatea la bibliotecă, poate amenaja o mică expoziţie de carte cu titluri ce aparţin scriitorului Mihail Sadoveanu.

Forma de organizare pentru care am optat este activitatea frontală îmbinată cu activitatea pe grupe, tocmai pentru creşterea gradului de interacţiune, de colaborare (citirea în lanţ a replicilor, interpretarea dialogului). Se poate opta doar pentru o organizare frontală, cu alegerea unui singur fragment/ a unei singure secvenţe dialogate, cu diferite sarcini de rezolvare sau o formă individuală de lucru, în care fiecare elev citeşte independent un fragment separat, având în vedere citirea expresivă, modulaţia vocii, accentele etc.

În secvenţa prezentată, cadrul didactic optează pentru metoda lucrului cu manualul, particularizată în acest caz, în funcţie de competenţa pe care urmăreşte a o forma, respectiv, lectura dramatizată. Textul scris sau manualul/cartea, ca mijloc didactic, devine elementul principal în activitatea de învăţare. Dincolo de limitele sale, cartea este un instrument de autoformare în timp, tocmai prin aprecierea valorii sale, a conştientizării rolului esenţial pe care îl are. În acest caz, lectura dramatizată sensibilizează elevii, îi pune în situaţia de a-şi asuma anumite roluri, de a descoperi frumuseţea persoanjelor, de a valoriza limba şi cartea ca obiect cultural. Deşi considerată o metodă clasică, tradiţională, lucrul cu manualul este metoda didactică al cărei specific constă în valorificarea textului scris, atât sub aspect formativ, cât şi informativ.

O altă metodă de instruire care poate fi aplicată în secvenţa prezentată, cu utilizarea manualului sau a textului tipărit, este metoda cadranelor, urmărind realizarea unei lecturi conştiente a lecţiei şi a unui act de reflecţie personală. Fiind, de cele mai multe ori, utilizată ca metodă de sistematizare, de verificare a gradului de înţelegere a celor citite, informaţia din textul scris este esenţializată, prelucrată în cuvinte puţine, pe baza a patru criterii, câte unul pentru fiecare cadran. Pentru textul-suport *Dumbrava minunată* poate fi utilizat următorul exemplu:

Ideile textului	**Sentimente**
Legătura cu realitatea/ experienţele personale	**Mesajul textului**

În acest moment, activitatea se poate derula fie independent, fie frontal, individual sau pe grupe mici de elevi, iar rezultatele activităţii (aceste fişe/cadrane) prezentate frontal, să fie integrate într-o carte şi realizată o expoziţie, alături de portretul scriitorului, cărţi/titluri diferite aparţinând

aceluiaşi autor. Se creează astfel un cadru adecvat receptării mesajului scris, aprecierii cărţii ca bun de valoare, sensibilizării faţă de actul lecturii.

2. Întotdeauna, în conceperea actului didactic, profesorul este pus în situaţia de a alege între clasic şi modern atât în ceea ce priveşte metodele pe care le va utiliza, cât şi în ceea ce priveşte mijloacele de învăţământ. Pornind de la cunoaşterea particularităţilor elevilor, a obiectivelor pe care trebuie să le atingă, a competenţelor pe care trebuie să le formeze, a conţinutului ce urmează a fi transmis, a materialelor de care dispune şcoala sau pe care le poate procura, profesorul va combina în mod creativ, cu măsură şi simţ estetic toate aceste elemente pentru a obţine un optim de realizare a actului didactic.

În primul rând, competenţa specifică *3.6 aprecierea valorii cărţilor*, vizează mai mult latura afectivă, subiectivă a elevului, ceea ce face destul de dificilă abordarea din partea cadrului didactic. Acest aspect îl determină să utilizeze o gamă variată de mijloace didactice prin care să sensibilizeze pe micul cititor. Manualul sau textul tipărit poate fi completat cu o prezentare power point despre viaţa scriitorului sau chiar cu aspecte/fragmente diferite din textul-suport (mijlocul didactic fiind, în acest caz, calculatorul şi videoproiectorul). De asemenea, pot fi utilizate portretul scriitorului, fotografii ale casei memoriale, albume, pliante, imagini/planşe didactice cu momente diferite din derularea firului epic. Dacă activitatea se desfăşoară la bibliotecă, cu atât mai mult pot fi proiectate imagini însoţite de un fond muzical specific (ne referim la lumea basmelor prezentată atât de frumos în dumbravă, la personajele fantastice cu care se întâlneşte Lizuca). Poate fi introdus un moment în care scriitorul M. Sadoveanu citeşte din *Amintiri din copilărie*, scrise de Ion Creangă, moment care îi va sensibiliza pe cei mici şi le va stimula gustul şi plăcerea pentru lectură.

În al doilea rând, literatura de specialitate precizează faptul că produsele activităţii elevilor pot constitui mijloace de învăţare utilizate fie în aceeaşi activitate, fie într-o oră următoare. În limita timpului disponibil, fişele realizate de elevi cu cele patru cadrane şi prezentarea de către fiecare raportor al grupului a rezultatelor se poate constitui într-un moment de învăţare, de sensibilizare şi de stimulare a gustului pentru lectură, pentru descoperirea valorii şi a frumuseţii cărţii.

În concluzie, profesorul este pus în faţa unei situaţii în care el este nu doar un transmiţător de informaţii, de cunoştinţe, ci mai mult decât atât, trebuie să atingă partea afectivă, sensibilă a elevului, pentru a-l determina să conştientizeze rolul cărţii. De aceea, va dispune de mijloace vizuale, auditive diverse, prezentate în forme cât mai atractive, combinate şi integrate în activitate într-un mod plăcut şi eficient pentru realizarea competenţei specifice.

Elemente de didactică generală aplicate disciplinei Limba și literatura română
Subiect rezolvat conform modelului dat la concursul de titularizare, 2017

Subiectul al III-lea

Următoarea secvență face parte din Programa școlară pentru clasa a II-a – Comunicare în limba română (OMEN nr. 3418/ 2013):
Competența generală:
3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute

Competența specifică	Exemple de activități de învățare
3.4. Exprimarea interesului pentru lectura unor cărți adecvate vârstei	- realizarea unui jurnal personal de lectură în care să fie înregistrate titlul și personajele din basmele/ poveștile/ povestirile citite sau transcrieri/ copieri de glume, ghicitori, poezii etc; - completarea unor grafice/ panouri cu titluri/ autori/ personaje ale textelor citite de elevi; - vizite la muzee și case memoriale.

Domeniu de conținut: ***Citire/ lectură***
Conținuturi: Cartea. Textul

1. Prezentați necesitatea abordării activităților realizate în mediul extrașcolar (excursia, vizita) în formarea/ dezvoltarea competenței specifice din secvența dată, prin valorificarea următoarelor repere:
- enumerarea a patru mijloace didactice/ suporturi tehnice de instruire utilizate pentru formarea/ dezvoltarea competenței specifice din secvența dată;
- prezentarea a două metode de instruire eficiente în vederea formării/ dezvoltării competenței specifice din secvența dată;
- prezentarea unei metode alternative de evaluare eficiente în vederea formării/ dezvoltării competenței specifice din secvența dată.

2. Argumentați eficiența corelării, în procesul de instructiv-educativ din învățământul primar, a activităților realizate în mediul extrașcolar (excursia, vizita) cu activitățile realizate în mediul școlar pentru formarea/ dezvoltarea competenței specifice din secvența dată.

REZOLVARE

1. Educația realizată în mediul extrașcolar vine în completarea activităților derulate în planul formal al școlii, având un puternic impact formativ în ceea ce privește personalitatea elevilor. Deseori, cadrul școlar este insuficient pentru a asigura o formare completă a copilului. Competența specifică *3.4. Exprimarea interesului pentru lectura unor cărți adecvate vârstei* ține de sfera afectiv-motivațională și, implicit, de cea atitudinală, ceea ce subliniază încă o dată necesitatea abordării integratoare a învățării.

Pentru dezvoltarea competenței specifice propuse, profesorul poate elabora împreună cu elevii un plan de activități extracurriculare/ extrașcolare organizat pe module tematice. Unul dintre acestea poate fi intitulat *Ion Creangă, marele povestitor*. Acest modul tematic cuprinde patru activități organizate și desfășurate într-o ordine firească, pentru a oferi continuitate și, în același timp, secvențialitate conținutului propus:

- *Poveștile lui Creangă* (activitate la bibliotecă)
- *Excursie literară* (vizita la Muzeul Ion Creangă din Humulești)
- *Lecturiada* – Jurnalul meu de lecturi (activitate în sala de clasă)
- *O prietenie memorabilă – Creangă și Eminescu* (activitate la bibliotecă)

Exprimarea interesului pentru lectura unor cărți este competența specifică ce presupune implicarea elevilor în activități care să-i motiveze, să-i atragă, să declanșeze le plăcerea pentru citit.

Mijloacele didactice reprezintă instrumentele, materialele selectate cu grijă în vederea atingerii obiectivelor. Astfel, în cadrul activităților extrașcolare propuse am utilizat **cartea/ textul tipărit**, ca mijloc didactic. Fiind vorba despre clasa a II-a și cunoscând particularitățile dezvoltării intelectuale la această vârstă, este recomandat să utilizăm poveștile ilustrate (în prima activitate, *Poveștile lui Creangă*); în timpul derulării activității, profesorul poate apela şi la **mijloacele audio-video, prezentări ppt.** care să stimuleze interesul elevilor pentru lectura unor povești. În excursia literară propusă, mijloacele didactice utilizate pentru formarea/ dezvoltarea competenței 3.4. sunt **obiectele** din Muzeul Ion Creangă din Humulești despre care scriitorul amintește în opera sa (cuptiorul, șfara cu motocei, leagănul copilului etc.), **pliantele** care sunt puse la dispoziție de către ghidul muzeului și care pot fi utilizate apoi, într-o activitate viitoare, ca puncte de reper în realizarea unui colț tematic în sala de clasă. De asemenea, **exponatele** din Parcul tematic Ion Creangă (ursul, capra cu cei trei iezi, mătușa Mărioara, Nică etc.) constituie mijloace didactice pe care profesorul le poate valorifica în lecțiile de lectură. Paralel cu aceste activități, ca răspuns la invitația la lectură, elevii vor elabora jurnale de lectură (în cadrul activității *Lecturiada*), *cărți de vizită* ale lecturilor parcurse, în care vor înregistra titluri, personaje, impresii, transcrieri de replici, fragmente etc. În momentul derulării celei de-a treia activități, elevii vor prezenta frontal pagini din jurnalele alcătuite, le vor expune pe panouri, vor participa la jocuri/ concursuri pe teme literare. Sala de clasă devine astfel un laborator de idei, care îndeamnă elevii la lectură. La activitatea a patra desfășurată la bibliotecă, profesorul invită elevii la o vizită virtuală a Bojdeucii din Țicău (utilizează **mijloacele audio-video**: calculatorul, videoproiectorul, conexiunea la internet), vor putea privi și citi pasaje din scrisorile celor doi prieteni, Creangă și Eminescu, oferind astfel câteva repere care să stimuleze interesul pentru lectură.

În realizarea acestui demers extrașcolar, vom face apel la o serie de metode care să faciliteze formarea/ dezvoltarea competenței specifice *3.4. Exprimarea interesului pentru lectura unor cărți adecvate vârstei*. Dintre acestea, cele mai relevante sunt **lectura** (forma esențială de contact cu textul) și **învățarea dramatizată**.

Lectura, denumită în variate moduri (lucrul cu manualul/ textul tipărit, munca cu manualul, instruirea prin lectură etc.), este metoda fundamentală în procesul receptării și studierii aprofundate a textului literar care nu poate fi omisă din nicio secvență a actului didactic, fie el și extrașcolar. Lectura trebuie privită ca metoda cea mai potrivită de a pune în valoare cartea, textul scris, în general, în ideea de a-i reda destinația formativ-educativă. În prima activitate propusă, lectura, ca metodă didactică, poate fi concretizată în diferite tehnici/ modalități de lucru, lectura liniară, receptivă, lectura explicativă, lectura exploratorie, lectura de plăcere etc. Având în vedere faptul ne aflăm la clasa a II-a, lectura este „dirijată”, în sensul în care elevii sunt orientați indirect, prin explicații, sau direct, prin distribuirea unor sarcini clare de lucru. Chiar și atunci când sunt utilizate mijloacele audio-video (video-proiector, audio-book etc.), elevul este îndrumat să citească, să lectureze texte adecvate vârstei, să înțeleagă ceea ce a citit. Și pentru acest segment de vârstă este recomandat ca profesorul să intervină cu o serie de procedee pentru verificarea nivelului de comprehensiune a celor citite. Este vorba despre așa-numita lectură verificată; tocmai de aceea, această activitate este completată de cerințe precum: întocmirea jurnalului de lectură, cartea de vizită a lecturii, expunerea pe panouri a unor file din jurnalele realizate, concursuri, întreceri (*Trenulețul lecturilor*, *Cel mai bun povestitor*, *Ghicește personajul*, *Depănăm povești*).

Dramatizarea/ învățarea dramatizată este metoda didactică în care predomină acțiunea practică simulată. În activitatea *Lecturiada – Jurnalul meu de lectură*, atunci când elevii prezintă textele citite, fragmentele transcrise, replicile personajelor, se pot organiza momente de dramatizare, adevărate scene de teatru, căci metoda valorifică tehnicile specifice artei teatrale, desigur, adaptată la particularitățile specifice clasei și la forma de exprimare a unor conținuturi specifice vârstei. Întotdeauna, dramatizarea trebuie pregătită prin exerciții și jocuri pentru a verifica înțelegerea optimă a textelor, deprinderile de a asculta și a vorbi, combinarea optimă a elementelor verbale și nonverbale, rostirea expresivă a replicilor. De exemplu, elevii organizați pe grupe pot pregăti dramatizări ale unor povești, *Capra cu trei iezi, Ursul păcălit de vulpe, Soacra cu trei nurori*, sau fragmente din opera *Amintiri din copilărie, La cireșe, Pupăza din tei* etc.

Cele două metode didactice prezentate contribuie la formarea/ dezvoltarea competenței *3.4. Exprimarea interesului pentru lectura unor cărți adecvate vârstei* prin combinarea lor optimă, prin utilizarea și subordonarea unor procedee și tehnici variate de lucru care să stimuleze plăcerea și apetența pentru lectură.

Evaluarea didactică presupune nu doar constatări de ordin cantitativ, dar și observații cu caracter calitativ, care să evidențieze finalități pe termen scurt, mediu și lung cu privire la posibilitățile elevului de a se dezvolta. A evalua înseamnă a identifica nu volumul de informații, ci capacitățile de aplicabilitate practică, de transfer a cunoștințelor, ceea ce reprezintă, de fapt, progresul învățării.

Metoda alternativă de evaluare care se poate plia pe specificul competenței 3.4 și al activităților menționate este **portofoliul**. Considerat a fi o sumă a evidențelor muncii elevului, portofoliul cuprinde toate produsele pe care un elev este capabil să le realizeze, în conformitate cu sarcinile axate pe o anumită tematică. Este modalitatea complexă de evaluare centrată pe elev, beneficiarul învățării. Avantajul major al acestei metode alternative este acela că oferă posibilitatea de a evalua atât informația (ce știe elevul), cât și abilitățile acestuia (ce știe să facă).

În cadrul activităților extracurriculare menționate, pentru formarea competenței specifice 3.4., elevii vor alcătui un portofoliu care va cuprinde: desene, colaje ale unor scene/ personaje preferate din povești, pliante, fotografii din excursie, jurnal de călătorie (informații, însemnări), extrase din jurnalele de lectură, transcrieri ale rolurilor din dramatizări, citate din scrisorile celor doi scriitori, fișe de concurs, diplome, reflecții personale (*Cel mai mult mi-a plăcut povestea... pentru că..., Aș vrea să mă asemăn cu personajul... pentru că...*). Așezate într-o anumită ordine, în funcție de succesiunea activităților derulate, piesele de portofoliu vor constitui rezultatul implicării elevilor în activitățile propuse, oglindind abilitățile, gustul și interesul pentru lectură.

Activitățile descrise reprezintă o variantă, un decupaj dinrt-un ansamblu de acțiuni care poate fi proiectat și organizat în vederea formării/ dezvoltării competenței specifice *3.4. Exprimarea interesului pentru lectura unor cărți adecvate vârstei*. Interesul și plăcerea pentru citit se clădesc în timp, necesită efort și creativitate din partea cadrului didactic. Toate metodele și mijloacele utilizate pentru a stimula lectura fac parte din repertoriul esențial al celui care mediază întâlnirea confidențială dintre elev și carte.

2. Educația, în general, este un proces complex al cărui scop este formarea personalității umane. Caracterul ei social, finalitățile și exigențele tot mai sporite ale societății ne determină să afirmăm faptul că numai cadrul școlar, formal nu este suficient pentru formarea completă a personalității elevului. Mediul extrașcolar creează posibilitatea organizării unor activități care oferă elevilor tipuri selectate de învățare. Acestea au un caracter mai puțin formal, mai puțin oficial și standardizat, chiar mai puțin algoritmizat. Faptul că există posibilitatea de a se desfășura atât în școală, în afara orelor de curs cu caracter obligatoriu (de exemplu, activitatea *Lecturiada – Jurnalul meu de lectură*), cât și în alte instituții, în bibliotecă, muzeu (activitățile *Poveștile lui Creangă*, *Excursia literară, O prietenie memorabilă – Creangă și Eminescu*), imprimă un plus de atractivitate activităților și stimulează interesul elevilor pentru carte.

Competența specifică *3.4. Exprimarea interesului pentru lectura unor cărți adecvate vârstei* intră în sfera afectiv-motivațională și atitudinală a învăţării. De aici, necesitatea corelării activităților formale cu cele nonformale/ extrașcolare. Acestea din urmă reprezintă un proces de adâncire, de completare sau de extindere a unor achiziții venite din planul formal. Derularea activităților la bibliotecă, la muzeu, în sala de clasă pavoazată într-un mod special atunci când se desfășoară, de exemplu, dramatizările, imprimă un grad mare de atractivitate și interes pentru lectură.

Programa școlară impune un anumit ritm de parcurgere a conținuturilor și deseori sunt neglijate unele aspecte care ar trebui să primeze în demersul didactic (valorizarea cărții, interesul pentru lectură, dorința elevilor de a depăși rutina programului școlar, de a face și altfel școală); de aceea activitățile extrașcolare propuse încearcă un alt mod de abordare a învățării. Pe lângă lecțiile desfășurate în cadrul orarului școlar obligatoriu, activitățile la bibliotecă, la muzeu, în general, cele din mediul extrașcolar, au un impact formativ-educativ deosebit. Conținuturile și strategiile sunt flexibile și cultivă interesele de cunoaștere, motivația intrinsecă pentru lectură, creativitatea, dezvoltarea predispozițiilor elevului. Procesul de evaluare se realizează holistic, evidenţiind strategiile de aplicare a cunoştinţelor, abilitarea elevilor de comunicare şi interrelaţionare, atitudinea acestora în faţa sarcinilor.

În concluzie, activitățile organizate în plan extrașcolar completează cadrul formal al școlii, în sensul valorificării tuturor posibilităților de stimulare a interesului pentru lectură, oferind un plus de flexibilitate și valorizare actului de învățare.

CONCLUZII

Educaţia modernă urmează, la toate nivelurile sale, traseul conceptului de societate bazată pe cunoaştere, care are în centrul său omul şi nevoile sale de afirmare socială sau profesională. Achiziţia de informaţie nu este însă suficientă pentru absolventul unui parcurs de formare, la nivelul studiilor universitare de licenţă sau de masterat. Pregătirea sa pentru piaţa muncii are în vedere formarea de competenţe profesionale care să îi permită stăpânirea globală a unei categorii de situaţii complexe, prin mobilizarea unor resurse diverse (cunoştinţe, abilităţi practice, scheme operatorii, reprezentări sociale, valori şi atitudini). Învăţământul românesc modern tinde să se alinieze standardelor educaţionale europene prin flexibilitatea programelor de studii (se poate menţiona aici programul Bologna, menit să permită absolventului un sistem cunoştinţe şi competenţe largi, pe domenii de studii, elastic şi mobil, în acord cu alte sisteme educaţionale europene), prin centrarea pe student a actului educaţional, în consonanţă cu nevoile sale. Sistemul de învăţământ din România încearcă să se alinieze la o altă direcţie promovată de Uniunea Europeană – învăţarea centrată pe competenţe, care depăşeşte viziunea educaţională centrată pe obiective. Competenţa corespunde unei capacităţi complexe de acţiune, flexibilă şi adaptabilă la diverse contexte şi situaţii problematice, care se sprijină pe mobilizarea şi utilizarea eficace a unei varietăţi de resurse. Cercetările cu privire la procesul învăţării şi funcţionării cognitive, în consonanţă cu evoluţiile contextelor, ale organizaţiilor de muncă şi instituţiilor, dezvoltarea noilor tehnologii de informare şi comunicare, converg spre un concept de competenţă profesională care nu se limitează la deprinderi punctuale într-un anumit domeniu, ci include capacitatea de a gestiona situaţii profesionale din ce în ce mai complexe.

Din acest punct de vedere, formarea iniţială a cadrelor didactice este criticată, pe bună dreptate, pentru caracterul său preponderent teoretic şi abstract. Profesionalizarea autentică trebuie să se întemeieze pe un raport echilibrat între pregătirea teoretică şi cea didactică şi practică. Componenta didactică a formării iniţiale este deseori nesatisfăcător gândită şi organizată. Este discontinuă şi insuficient corelată cu partea teoretică, funcţionând, adesea, paralel. Pregătirea didactică constituie o componenta fundamentală în procesul de profesionalizare pentru cariera didactică. Dar didactica şi practica profesională nu pot funcţiona adecvat decât în corelaţie optimă cu pregătirea teoretică. Se impune ca necesară regândirea conceptului de didactică în spiritul epistemologiei contemporane, care face din practica didactică una din sursele esenţiale de cunoaştere. În locul accepţiunii empiriste a didacticii doar ca mod de aplicare a cunoştinţelor teoretice acumulate, se impune să considerăm practica didactică în sensul de experienţă trăită, supusă unei chestionări reflexive. Paradigma profesionalizării presupune regândirea raportului dintre teorie şi practică didactică în formarea cadrelor didactice.

Astfel, filosofia care a stat la baza ghidului de faţă a fost întemeiată pe ideea generării unei schimbări la nivelul structurării programului de profesionalizare didactică iniţială pentru învăţământul primar, la nivelul disciplinei limba şi literatura română. Cele două linii directoare care au stat la baza unui astfel de program au fost crearea de situaţii de învăţare pentru asumarea critică a curiculumului şi oferirea de modele de bune practici, indispensabile în orice formare.

Instrumentul pe care l-am propus reflectă un program de profesionalizare didactică experimentat de autori în cadrul cursurilor universitare şi prin numeroase activităţi de tutoriat. Auxiliarul pe care l-am propus susţine paradigma profesionalizării prin crearea unei rute alternative de pregătire pentru profesia didactică, însumând elemente de curriculum, într-un format modern, în spiritul societăţii (învăţării) informaţionale care are nevoie însă de promovarea unor modele de bune practici, pe care profesioniştii cu experienţă au datoria şi onoarea de a le oferi.

Suportul prezentat, urmărind facilitarea dezvoltării competenţelor didactice în vederea profesării cu succes în sistemul de învăţământ, oferă oricărui absolvent sau chiar profesorului cu experienţă şansa de a-şi creşte calitatea pregătirii didactice de specialitate pentru a accede la performanţă în deplină echitate de şanse profesionale.

Bibliografie

*** *Competenţe cheie pentru învăţământul pe tot parcursul vieţii – Cadrul european de referinţă*, *Anexa la Recomandarea Parlamentului şi a Consiliului European,* 2006) în Journal officiel de L'Union Européenne, 30.12.2006, L 394/10-18

*** *Curriculum Naţional pentru învăţământul obligatoriu. Cadru de referinţă*, CNC, 1998

*** *Descriptori de performanţă pentru învăţământul primar*, CNC şi SNEE, Editura Prognosis (f.a.)

*** *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor de limba şi literatura română. Învăţământ primar şi gimnazial*, M.E.C., C.N.C., Bucureşti, Editura Aramis Print, 2002

*** *Ghid de evaluare. Limba şi literatura* română, Ed. Aramis, Bucureşti, 2001

*** *Instruirea diferenţiată*. *Aplicaţii ale teoriei inteligenţelor multiple. Ghid pentru formatori şi cadre didactice* (coord. Lucia Gliga, Jody Spiro), Bucureşti, Ministerul Educaţiei şi Cercetării, Consiliul Naţional pentru Pregătirea Profesorilor, Seria Calitate în formare, 2001

*** *Programa şcolară pentru disciplina Comunicare în limba română*, clasa pregătitoare, clasa I şi clasa a II-a, Ministerul Educaţiei Naţionale, Bucureşti, 2013

*** *Programa şcolară pentru disciplina Limba şi literatura română*, clasele a III-a – a IV-a, Ministerul Educaţiei Naţionale, Bucureşti, 2014

Bocoş, Muşata, *Instruire interactivă. Repere pentru reflecţie şi acţiune*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2002

Bruner, Jerome S., *Pentru o teorie a instruirii*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1970

Burlea, Georgeta, *Tulburările limbajului scris-citit*, Editura POLIROM, Iaşi, 2007

Cerghit, Ioan, *Metode de învăţământ*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1976

Cerghit, Ioan, *Metode de învăţământ*, Editura POLIROM, Iaşi, 2006

Champy, Philippe; Étévé, Christiane (dir.), *Dictionnaire encyclopédique de l'éducation et de la formation* (2e éd.), Paris, Éditions Nathan, 1998

Chereja, Florica, *Dezvoltarea gândirii critice în învăţământul primar. Clasa a II-a*, Editura Educaţia 2000+, Humanitas Educational, Bucureşti, 2004

Ciolan, L., *Învăţarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, Iaşi, 2008

Cojocariu, Venera-Mihaela, *Teoria şi metodologia instruirii*, Editura Didactică şi Pedagogică R. A., Bucureşti, 2002

Corniţă, Georgeta, *Metodica predării şi învăţării limbii şi literaturii române*, Editura Umbria, Baia-Mare, 1993

Cucoş, Constantin, *Pedagogie*, prefaţă de Adrian Neculau, Editura POLIROM, Iaşi, 1996

Cucoş, Constantin, *Teoria si metodologia evaluarii*, Iaşi Editura POLIROM, 2008

Dănilă, Ioan, Ţarălungă, Elena (coord.), *Lecţia în evenimente. Ghid de proiectare didactică*, Editura Egal, Bacău, 2003

De Landsheere, Viviane, *L'Education et la formation*, Presses Universitaires de France, Paris, 1992

Dumitrescu, I.; Barbu, D., *Comunicare în limba română,* manual pentru clasa I, partea a II-a, Editura CD Press, Bucureşti, 2015

Dumitrescu, I.; Ciobanu, N., *Limba şi literatura română. Auxiliar pentru clasa a III-a,* Bucureşti, Editura CD Press, 2015

Dumitriu, Constanţa, *Teoria şi practica evaluării*, Editura Pim, Iaşi, 2009

Frumos, F., *Didactica. Fundamente şi dezvoltări cognitiviste*, Editura POLIROM, Iaşi, 2008

Gagné, R., *Condiţiile învăţării,* Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1975

Goia, Vistian, *Metodica predării limbii şi literaturii române*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1995

Holban, Ion; Gugiuman, Ana, *Cunoaşterea elevului: o sinteză a metodelor*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1978

Hussar, Elena; Aprodu, Diana (coord.), *Şcoala incluzivă, şcoală europeană – concepte, metode, practici,* Editura Casei Corpului Didactic Bacău, Bacău, 2008

Ilie, Emanuela, *Didactica literaturii române*, Editura POLIROM, Iaşi, 2008

Ilinca, Anton, *Metodica limbii române în învăţământul primar*, Multimedia, Arad, 1998

Ionescu, M., *Managementul clasei*, Humanitas Educational, Bucureşti, 2003
Iordăchescu, C.; Mincă, L., *Să dezlegăm tainele comunicării*, Editura Carminis, Piteşti, 2015
Jinga. I.; Petrescu, A., *Evaluarea performanţei şcolare*, Editura Delfin, Bucureşti, 1996
Maki, R.; McGuire, M., *Metacognition for text: Findings and implications for education,* în Perfect, T., Schwartz. B., *Applied metacognition*, Cambridge University Press, 2002
Manolescu, M., *Activitatea evaluativă între cogniţie şi metacogniţie*, Editura Meteor, Bucureşti, 2004
Marga, Andrei, *Reforma învăţământului acum*, în *Curriculum Naţional. Planul-cadru de învăţământ pentru învăţământul preuniversitar*, Ministerul Educaţiei Naţionale, Bucureşti, 1998
Molan, Vasile, *Didactica disciplinelor Comunicare în limba română şi Limba şi literatura română în învăţământul primar*, Editura Miniped, Bucureşti, 2015
Molan, Vasile; Peneş, Marcela, *Metodica desfăşurării orelor de compunere-expunere la ciclul primar*, EDP, Bucureşti, 1983
Neacşu, Ioan, *Metode şi tehnici de învăţare eficientă*, Bucureşti, Editura Militară, 1990
Nicolescu, Estera, *Didactica limbii şi literaturii române pentru învăţământul primar*, Editura Egal, Bacău, 2003
Niculescu, Rodica Mariana, *Teoria şi managementul curriculum-ului*, Editura Universităţii Transilvania din Braşov, 2003
Norel, Mariana; Sâmihăian, Florentina, *Didactica limbii şi literaturii române, II, Proiectul pentru învăţământul rural*, MEC, 2006
Norel, Mariana, *Didactica limbii şi literaturii române pentru învăţământul primar*, Editura Art, Bucureşti, 2010
Pamfil, Alina, *Limba şi literatura română. Structuri didactice deschise*, ediţia a II-a, Editura Paralela 45, 2004
Parfene, Constantin, *Compoziţiile în şcoală*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1980
Parfene, Constantin, *Metodica studierii limbii şi literaturii române în şcoală*. Ghid teoretico-aplicativ, Iaşi, POLIROM, 1999
Peneş, Marcela, *Bucuria de a scrie compuneri*, Editura Aramis, Bucureşti, 2008
Radu, Ion T., *Evaluarea în procesul didactic*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2000
Sâmihăian, Florentina; Norel, Mariana, *Didactica limbii şi literaturii române, I, Proiectul pentru învăţământul rural*, MEC, 2005
Stan, Mihai (coord.), *Ghid de evaluare. Limba şi literatura română*, Serviciul Naţional de Evaluare şi Examinare, Bucureşti, Ed.Aramis, 2001
Steele, Jeannie L.; Kurtis, Meredith S.; Temple, Charles , *Lectura şi scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice*, volumul I, Centru Educaţia 2000+, 1998
Stoica, A. (coord.), *Evaluarea curentă şi examenele*, Bucureşti, Editura Prognosis, 2001
Stoica, A., *Evaluarea progresului şcolar: de la teorie la practică*, Humanitas Educaţional, Bucureşti, 2003
Şerdean, Ioan, *Didactica limbii şi literaturii române în învăţământul primar*, Editura Corint, Bucureşti, 2008
Voiculescu, Florea, *Paradigma abordării prin competenţe. Suport pentru dezbateri*, Alba Iulia, 2011.